Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Změny struktury agrárního zahraničního obchodu ČR

Matěj Pumpr

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Matěj Pumpr

Provoz a ekonomika

Název práce

Změny struktury agrárního zahraničního obchodu ČR

Název anglicky

Changes in structure of agrarian foreign trade of CZ

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je postihnout a charakterizovat nejzákladnější změny komoditní
a teritoriální skladby agrárního zahraničního obchodu ČR po vstupu do EU. Dílčími cíli bude kvantifikace a porovnání dynamiky agrárního exportu, agrárního importu či salda agrárního zahraničního obchodu.

Metodika

Metodický postup je založen na specifikaci cílů BP, vymezení teoretického zázemí, vypracování literární rešerše, sběru datových údajů, provedení kvalitativní a kvantitativní analýzy, vyvození výsledků z analýzy včetně diskuse a formulace závěrů ve vztahu k cílům práce.

Doporučený rozsah práce

40 – 50

Klíčová slova

agrární zahraniční obchod, teritoriální struktura, komoditní struktura, saldo, trendy, ČR

Doporučené zdroje informací

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistická ročenka České republiky 2017* = Statistical Yearbook of the Czech Republic 2017. Praha: Český statistický úřad, 2017. ISBN 978-80-250-2778-3.

NORDHAUS, W D. – SAMUELSON, P A. *Ekonomie*: 19. vydání. Praha: NS Svoboda, 2013. ISBN 978-80-205-0629-0.

SMUTKA, L. *Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR v evropském a světovém kontextu*. Praha: Powerprint, 2011. ISBN 978-80-87415-22-1.

SVATOŠ, M. *Economics of Czech and Slovak agriculture integration with the EU*. Prague: Czech Agricultural University, 1999. ISBN 80-213-0497-9.

SVATOŠ, M. *Zahraniční obchod: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2708-0.

ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY A INFORMACÍ, – BŘÍŠKOVÁ, M. – POHLOVÁ, K. *Ročenka agrárního*

zahraničního obchodu ČR za rok 2016 = Agrarian foreign trade yearbook 2016 : informační studie.

Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2017. ISBN 978-80-7271-226-7.

ŽÁK, M. *Velká ekonomická encyklopedie*. Praha: Linde, 2002. ISBN 80-7201-381-5.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 5.3.2018

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 6.3.2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze den 30. 08. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Změny struktury agrárního zahraničního obchodu ČR" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 23. 3. 2020 _____

Poděkování

Rád bych chtěl touto cestou poděkovat prof. Ing. Miroslavu Svatošovi, CSc. za vedení, odborné rady, připomínky a konzultace v průběhu vypracování této bakalářské práce. Dále bych rád poděkoval své rodině za plnou podporu, trpělivost a lásku za dob studia.

Změny struktury agrárního zahraničního obchodu České republiky

Abstrakt

Tato bakalářská práce analyzuje vývoj a změny Agrárního zahraničního obchodu České republiky (dále jen AZO ČR) za období 1999 – 2018. Analytická část je rozdělena do dvou částí, z nichž každá sleduje desetileté období. Hlavní analyzované období této práce 2009 – 2018 a následně období od roku 1999 až 2008, které lze nalézt v přílohách práce. Analýza období 1999 – 2008 klade důraz na změny, které nastaly vstupem ČR do EU v roce 2004. Charakteristika hlavního období se zabývá změnami a vývojem AZO ČR za minulých deset letech (2009 – 2018). Každá z částí obsahuje zhodnocení a popsání celkového průběhu vývoje AZO ČR za dané období. Následně jsou charakterizovány změny, vývoj agrárního vývozu a dovozu ČR, s důrazem na celkovou bilanci v rámci teritoriální skladby AZO ČR, a to jak z pohledu výsledných hodnot, tak v rámci podílů na celkovém AZO. V relaci na teritoriální skladbu budou charakterizováni nejvýznamnější agrární odběratelé od ČR a dodavatelé do ČR. Dále se práce bude věnovat proměnám a vývoji komoditní struktury AZO ČR a podrobným vývozem a dovozem zpracovaných a nezpracovaných komodit. V druhé části bude věnována pozornost změnám v průměrné spotřebě potravin na obyvatele v ČR, a dále jak si ČR stojí v potravinové soběstačnosti za období 2008 – 2018. Poslední kapitoly této bakalářské práce jsou podrobně věnovány analýze konkurenceschopnosti ČR v agrárním obchodu se zvolenými obchodními partnery (EU, Německo, Slovensko a Polsko). Pomocí RCA-1, RCA-2 a LFI indexu a dále mým vneseným variantním indexem je analyzováno, zdali ČR disponuje komparativní výhodou u některých komodit v mezích AZO se zvolenými partnery.

Klíčová slova: agrární zahraniční obchod, teritoriální struktura, komoditní struktura, konkurenceschopnost, komparativní výhoda, soběstačnost potravin, spotřeba potravin, saldo, trendy, ČR, EU

Changes in structure of agrarian foreign trade of Czech republic

Abstract

This bachelor thesis analyses the evolution, development and changes in the agrarian foreign trade of the Czech Republic for the period of 1999-2018. The main analyzed period of this work 2009 – 2018 and then period from 1999 – 2008, which can be find in the annexes (extras) of this work. Period from 1999 – 2008 emphasizes the changes that have occurred to the Czech Republic's accession to the EU in 2004 and the second part is the evaluation of AFT of CZ over the past 10 years. In each section there is an evaluation and description of the overall course of development of the AFT of CR over the given period. Sequentially, changes and evolution of agrarian exports and imports of the Czech Republic and the overall balance within the territorial composition of the AFT of CZ are characterized, both in terms of the total values and also as the shares towards to the total of AFT by CZ. In relation with the territorial composition, the most important agrarian purchasers from the Czech Republic and suppliers to the Czech Republic, will be specified for each decade in other subchapters . The work will also focus on the transformation and development of the AFT of CR in commodity structure. In the second part of this thesis, there is closer focus and look into the changes of average food consumption per capita in the Czech Republic, and how the Czech Republic stands in food self-sufficiency over the period from 2008 to 2018. The last chapters of this bachelor thesis are devoted to analysing the Czech Republic's competitiveness in agrarian trade with its chosen trading partners (EU, Germany, Slovakia and Poland). With the Use of RCA-1, RCA-2 ,LFI index and newly introduced and used for this thesis variant index, it is analysed whether the CZ holds a comparative advantage in commodity trade within agrarian trade with chosen partners.

Keywords: agrarian foreign trade, commodity structure, territorial structure, competitiveness, comparative advantage, food self – sufficiency, consumption of food, trade balance, trends, CZ, EU

Obsah

1. Úvod 19

2. Cíl práce a metodika 21

2.1 Cíl práce 21

2.2 Metodika 22

2.2.1 Seznam komodit a jejich zkratek používaných v rámci práce 27

2.2.2 Seznam subjektů v rámci teritoriální uskupení 28

3. Teoretická východiska 30

3.1 Zahraniční obchod 30

3.2 Agrární zahraniční obchod 30

3.3 Specifika sektoru agrárního obchodu 32

3.4 Zvláštnosti trhů se zemědělskými komoditami 33

3.4.1 Zvláštnosti výroby 33

3.4.2 Zvláštnosti spotřeby 33

3.4.3 Zvláštnosti mezinárodního obchodu 34

3.4.4 Zvláštnosti cen a cenotvorby 34

3.5 Zdroje mezinárodního obchodu 34

3.6 Faktory ovlivňující zahraniční obchod 35

3.6.1 Hlavními faktory ZO jsou: 35

3.7 Komparativní výhoda 36

3.8 Překážky obchody a protekcionismus 36

3.9 Vstup ČR do EU v roce 2004 39

3.10 Společná zemědělská politika EU 40

4. Analytická část – Vývoj a změny agrárního zahraničního obchodu ČR v období 2009 – 2018 42

5. Základní údaje a celkový vývoj AZO ČR v období 2009 – 2018 44

6. Vývoj a změny teritoriální struktury AZO ČR v období 2009 – 2018 52

6.1 Vývoj agrárního vývozu do EU 28, EU 15 a EU 13 52

6.2 Vývoj agrárního dovozu z EU 28, EU 15 a EU 13 54

6.3 Vývoj celkové bilance vývozu a dovozu z/do EU 28, EU 15 a EU 13 56

6.4 Vývoj vývozu a dovozu z/do Německa, Slovenska a Polska 57

6.5 Vývoj vývozu a dovozu z/do států patřících do uskupení ESVO, OSVTE, SNS, RZ a Třetích zemí 60

7. Nejvýznamnější obchodní partneři ČR v rámci agrárního vývozu 62

8. Nejvýznamnější obchodní partneři ČR v rámci agrárního dovozu 65

8.1 Celková bilance agrárního dovozu a vývozu se sousedními státy a Maďarskem. 67

9. Vývoj a změny komoditní struktury AZO ČR v období 2009 – 2018.....70

9.1 Vývoj a změny komoditního vývozu ČR 70

9.2 Vývoj a změny komoditního dovozu ČR 74

9.3 Celková bilance agrárního vývozu/dovozu ČR 78

9.4 Vývoz a dovoz zpracovaných a nezpracovaných komodit.....80

10. Spotřeba potravin v ČR v období 2008 – 2018 89

11. Potravinová soběstačnost ČR za období 2008 – 2018.....90

12. Analýza konkurenceschopnosti komodit AZO ČR s EU 28 a vybranými státy 92

12.1 Konkurenceschopnost AZO ČR mezi roky 2008 – 2018 dle indexu RCA-1...93

12.2 Konkurenceschopnost AZO ČR mezi roky 2010 – 2018 dle indexu RCA-2...95

12.3 Konkurenceschopnost AZO ČR s EU 28 mezi roky 2010 – 2018 dle indexu LFI 97

12.4 Konkurenceschopnost AZO ČR se Slovenskem mezi roky 2010 – 2018 dle indexu LFI.....99

12.5 Konkurenceschopnost AZO ČR s Německem mezi roky 2010 – 2018 dle indexu LFI 101

12.6 Konkurenceschopnost AZO ČR s Polskem mezi roky 2010 – 2018 dle indexu LFI 103

12.7 Konkurenceschopnost AZO ČR s EU 28 mezi roky 2010 – 2018 dle variantního indexu....104
12.8 Konkurenceschopnost AZO ČR se Slovenskem mezi roky 2010 – 2018 dle variantního indexu....106
12.9 Konkurenceschopnost AZO ČR s Německem mezi roky 2010 – 2018 dle variantního indexu....108
12.10 Konkurenceschopnost AZO ČR s Polskem mezi roky 2010 – 2018 dle variantního indexu....110
13. Závěr....112
14. Seznam použitých zdrojů....119
15. Přílohy....124
16. Přílohy – teoretická část....124
16.1 Hodnocení Zahraničního obchodu....124
16.2 Zahraničně obchodní politika ČR....124
16.3 Nástroje zahraničně obchodní politiky:....125
16.4 Vlivy působící na zahraniční vztah....126
16.4.1 Formy státních zásahů....126
16.5 WTO, GATT....127
17. Přílohy – Analytická část....128
17.1 Analytická část - Vývoj a změny agrárního zahraničního obchodu ČR v období 1999 – 2008....128
17.2 Základní údaje a celkový vývoj AZO ČR mezi 1999 – 2008....130
17.3 Vývoj a změny teritoriální struktury AZO ČR v období 1999 – 2008....137
17.3.1 Vývoj agrárního vývozu do EU 25 (27), EU 15 a EU 10/EU 12....137
17.3.2 Vývoj agrárního dovozu z EU 25 (27), EU 15 a EU 10/EU 12....138
17.3.3 Vývoj celkové bilance agrárního vývozu a dovozu z/do EU 28, EU 15 a EU 13....140
17.3.4 Vývoj agrárního vývozu a dovozu z/do Německa, Slovenska, Polska a Maďarska....140
17.3.5 Vývoj vývozu a dovozu z/do OSVTE, SNS a RZ....143

17.4 Nejvýznamnější obchodní partneři ČR v rámci agrárního vývozu.....146

17.5 Nejvýznamnější obchodní partneři ČR v rámci agrárního dovozu.....149

17.5.1 Celková bilance agrárního dovozu a vývozu se sousedními státy a Maďarskem 152

17.6 Vývoj a změny komoditní struktury AZO ČR v období 1999 – 2008 153

17.6.1 Vývoj a změny komoditního vývozu ČR 153

17.6.2 Vývoj a změny komoditního dovozu ČR 156

17.6.3 Celková bilance agrárního vývozu/dovozu ČR.....159

18. Přílohy tabulkové.....162

Seznam Grafů

Graf 1 - Vývoj hodnot z tabulky č. 3.....46
Graf 2 - Vývoj podílů salda na AZO ČR 1999 – 2018.....47
Graf 3 - Vývoj podílu AZO ČR na celkovém ZO ČR 2009 - 2018.....49
Graf 4 - Vývoj Podílu AZO ČR na celkovém ZO ČR 1999 - 2018.....50
Graf 5 - Vývoj podílu vybraných států na celkovém agrárním exportu ČR.....64
Graf 6 - Vývoj podílu vybraných států na celkovém agrárním importu do ČR.....67
Graf 7 - Znázornění vývoje hodnot tabulky č. 22 v grafu.....68
Graf 8 - Celkový vývoj salda AZO ČR s vybranými státy za celé sledované období 1999 – 2018.....69

Přílohy

Graf 9 - Znázornění vývoje hodnot z tabulky č. 52.....133
Graf 10 - Vývoj podílu AZO ČR na celkovém ZO ČR 1999 - 2008.....135
Graf 11 - Vývoj podílů vybraných států na celkovém agrárním exportu ČR 1999 - 2008.....147
Graf 12 - Vývoj podílu vybraných států na celkovém agrárním importu do ČR.151
Graf 13 - Znázornění vývoje hodnot tabulky č. 71 v grafu.....152

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Seznam komodit a jejich zkratek 27
Tabulka 2 - Vývoj AZO ČR 2009 – 2018 v mil. Kč 45
Tabulka 3 - Vývoj podílu salda na AZO 2009 – 2018 46
Tabulka 4 - Vývoj ZO ČR v kontextu AZO ČR 2009 – 2018 v mil. Kč 48
Tabulka 5 - Indexy srovnání AZO ČR 2018 s AZO ČR v roce 2009 a 1999 51
Tabulka 6 - Vývoj podílů AZO ČR na ZO ČR 2009 – 2018 51
Tabulka 7 - Agrární vývoz do skupin států EU 2009 – 2018 v mil. Kč 53
Tabulka 8 - Agrární dovoz ze skupin států EU 2009 – 2018 v mil. Kč 55
Tabulka 9 - Vývoj celkové bilance agrárního obchodu ČR se skupinami států EU 2009 – 2018 v mil. Kč 56
Tabulka 10 - Agrární vývoz ČR do SRN, Slo. a Pol. 2009 – 2018 v mil. Kč 57
Tabulka 11 - Agrární dovoz ze SRN, Slo. a Pol. 2009 – 2018 v mil. Kč 58
Tabulka 12 - Vývoj celkové bilance agrárního obchodu ČR s SRN, Slo. a Pol. 2009 – 2018 v mil. Kč 59
Tabulka 13 - Agrární vývoz ČR do Třetích zemí 2009 – 2018 v mil. Kč 60
Tabulka 14 - Agrární dovoz ze Třetích zemí 2009 – 2018 v mil. Kč 61
Tabulka 15 - Vývoj celkové bilance agrárního obchodu ČR s Třetími zeměmi v mil. Kč 61
Tabulka 16 - TOP-8 agrárních odběratelů od ČR 2009 – 2018 62
Tabulka 17 - Index růstu agrárního exportu do SRN, Slo a Pol. 2009 – 2018 63
Tabulka 18 - Podíl států na celkovém agrárním exportu ČR 2009 – 2018 64
Tabulka 19 - TOP-8 agrárních dodavatelů do ČR 2009 – 2018 65
Tabulka 20 - Podíly států na celkovém agrárním importu do ČR 2009 – 2018 66
Tabulka 21- Index růstu agrárního importu z SRN, Slo. a Pol. 2009 – 2018 66
Tabulka 22 - Celková bilance agrárního obchodu ČR s vybranými státy 2009 – 2018 v mil. Kč 68
Tabulka 23 - Struktura komoditního vývozu ČR 2009 – 2018 v mil. Kč 71
Tabulka 24 - Index srovnání vývozních hodnot komodit 2018 ku 2009 a 1999 72
Tabulka 25 - Podíly komodit na celkovém agrárním vývozu ČR 2009 – 2018 73
Tabulka 26 - Struktura komoditního dovozu ČR 2009 – 2018 v mil. Kč 75

Tabulka 27 - Index srovnání dovozních hodnot komodit 2018 ku 2009 a 1999.....76
Tabulka 28 - Podíly komodity na celkovém agrárním dovozu ČR 2009 – 2018.....77
Tabulka 29 - Celková bilance ČR v komoditách 2009 – 2018 v mil. Kč.....78
Tabulka 30 - Míra krytí dovozu vývozem ČR v komoditách 2009 – 2018.....79
Tabulka 31 - Vývoj vývozních a dovozních hodnot komodit CN04 mezi roky 2010 – 2018.....80
Tabulka 32 - Vývoj vývozních a dovozních hodnot komodit CN24 mezi roky 2010 – 2018.....81
Tabulka 33 - Vývoj vývozních a dovozních hodnot komodit CN19 mezi roky 2010 – 2018.....83
Tabulka 34 - Vývoj vývozních a dovozních hodnot pšenice mezi roky 2010 – 2018.....84
Tabulka 35 - Vývoj vývozních a dovozních hodnot komodit CN22 mezi roky 2010 – 2018.....85
Tabulka 36 - Vývoj vývozních a dovozních hodnot komodit CN21 mezi roky 2010 – 2018.....86
Tabulka 37 - Vývoj vývozních a dovozních hodnot komodit CN23 mezi roky 2010 – 2018.....87
Tabulka 38 - Vývoj vývozních a dovozních hodnot komodit CN15 mezi roky 2010 – 2018.....88
Tabulka 39 - Průměrná roční spotřeba potravin obyvatele ČR 2008 – 2018.....89
Tabulka 40 - Soběstačnost ČR ve vybraných potravinách mezi roky 2008 – 2018.91
Tabulka 41 - Konkurenceschopnost AZO ČR s EU28 dle RCA-1 indexu mezi roky 2008 – 2018.....94
Tabulka 42 - Konkurenceschopnost AZO ČR dle RCA-2 indexu mezi roky 2010 – 2018.....96
Tabulka 43 - Konkurenceschopnost AZO ČR s EU28 dle LFI indexu mezi roky 2010 – 2018.....98
Tabulka 44 - Konkurenceschopnost AZO ČR se Slovenskem dle LFI indexu mezi roky 2010 – 2018.....100
Tabulka 45 - Konkurenceschopnost AZO ČR s Německem dle LFI indexu mezi roky 2010 – 2018.....102

Tabulka 46 - Konkurenceschopnost AZO ČR s Polskem dle LFI indexu mezi roky 2010 – 2018 103
Tabulka 47 - Konkurenceschopnost AZO ČR s EU 28 dle variantního indexu mezi roky 2010 – 2018 105
Tabulka 48 - Konkurenceschopnost AZO ČR se Slovenskem dle variantního indexu mezi roky 2010 – 2018 107
Tabulka 49 - Konkurenceschopnost AZO ČR s Německem dle variantního indexu mezi roky 2010 – 2018 109
Tabulka 50 - Konkurenceschopnost AZO ČR s Polskem dle variantního indexu mezi roky 2010 – 2018 111
Přílohy
Tabulka 51 - Vývoj AZO ČR 1999 – 2008 v mil. Kč 131
Tabulka 52 - Vývoj podílu salda na AZO ČR 1999 – 2008 132
Tabulka 53 - Vývoj ZO ČR v kontextu AZO ČR 1999 – 2008 v mil. Kč 134
Tabulka 54 - Vývoj podílů vývozu/dovozu AZO ČR na celkovém vývozu/dovozu ZO ČR 1999 - 2008 135
Tabulka 55 - Index AZO ČR 1999 – 2004 – 2008 136
Tabulka 56 - Agrární vývoz ČR do skupin států EU 1999 – 2008 v mil. Kč 138
Tabulka 57 - Agrární dovoz ze skupin států EU 1999 – 2008 139
Tabulka 58 - Celková bilance agr. obch. ČR se skupinami států EU 1999 – 2008 v mil. Kč 140
Tabulka 59 - Agrární vývoz ČR do SRN, Slo., Pol., Maď. 1999 – 2008 v mil. Kč 141
Tabulka 60 - Agrární dovoz ze SRN, Slo., Pol., Maď. 1999 – 2008 v mil. Kč 142
Tabulka 61 - Celková bilance agrárního obchodu ČR s SRN, Slo., Pol., Maď. 1999 – 2008 v mil. Kč 143
Tabulka 62 - Agrární vývoz ČR do Třetích zemí 1999 – 2008 v mil. Kč 144
Tabulka 63 - Agrární dovoz ze Třetích zemí 1999 – 2008 145
Tabulka 64 - Celková bilance agrárního obchodu ČR s Třetími zeměmi 1999 – 2008 v mil. Kč 145
Tabulka 65 - TOP-8 agrárních odběratelů od ČR 1999 – 2008 146
Tabulka 66 - Podíly států na celkovém agrárním exportu ČR 1999 – 2008 147

Tabulka 67 - Index růstu agrárního exportu ČR do SRN, Slo. a Pol. 1999 – 2008 148
Tabulka 68 - TOP-8 agrárních dodavatelů do ČR 1999 – 2008.....149
Tabulka 69 - Podíly států na celkovém agrárním importu do ČR 1999 – 2008.....150
Tabulka 70 - Index růstu agrárního importu ze SRN, Slo. a Pol. 1999 – 2008.....151
Tabulka 71 - Celková bilance agrárního obchodu ČR s vybranými státy v mil. Kč 152
Tabulka 72 - Struktura komoditního vývozu ČR 1999 – 2008 v mil. Kč.....154
Tabulka 73 - Podíl komodity na celkovém agrárním vývozu ČR za roky 1999 a 2008 156
Tabulka 74 - Struktura komoditního dovozu 1999 – 2008 v mil. Kč.....157
Tabulka 75 - Podíly komodit na celkovém agrárním importu do ČR v roce 1999 a 2008.....159
Tabulka 76 - Celková bilance AZO ČR v komoditách 1999 – 2004 – 2008 160
Tabulka 77 - Míra krytí dovozu vývozem ČR v komoditách 1999 – 2004 – 2008 .161

Seznam použitých zkratek

AZO – Agrární zahraniční obchod

CEFTA – Středoevropská zóna volného obchodu

CN – Kombinovaná nomenklatura

ČR – Česká republika

ESVO – Evropské sdružení volného obchodu

EU – Evropská unie

EU 25 – EU15 + EU10

EU10 – Nové členské státy od roku 2004

EU12 – EU 10 + 2 nové členské státy od roku 2007

EU13 – EU12 + Chorvatsko od roku 2013

EU15 – Původní členské státy

EU27 – EU15 + EU12

EU28 – EU15 + EU13

HDP – Hrubý domácí produkt

Kč – Česká koruna

LFI – Lafayův index

Maď – Maďarsko

OSVTE – Ostatní vyspělé země

Pol – Polsko

RCA – Revealed Comparative Advantage – index komparativní výhody

RZ – Rozvojové země

SLO – Slovensko

SNS – Společenství nezávislých států

SOP – Společná obchodní politika

SRN – Spolková republika Německo

SZP – Společná zemědělská politika

ZO – Zahraniční obchod

1. Úvod

Zahraniční agrární obchod i přes fakt, že statisticky představuje malý až téměř zanedbatelný podíl na celkovém HDP, či z celkového zahraničního obchodu, je nezanedbatelnou až nutnou částí ekonomiky. Bez funkčního, kvalitního a rozvinutého agrárního sektoru si nelze fungování ekonomiky státu představit. (Svatoš, 2018) Zemědělství od začátku civilizace zastupovalo jednu z nejvýznamnějších ekonomicko – společenských aktivit světa. Už Řečtí filosofové prohlašovali tvrzení „ Zemědělství je matkou všech věd. Když je dobře vedené, ostatní vědy prosperují. Když je opomíjené, ostatní vědy upadají.“ Obecně bychom mohli také říct, že agrární obchod patří k nejstarším druhům obchodu na světě, kde už od počátků věků je stravování a shánění potravin lidskou nutností. Díky této lidské potřebě a zvědavosti k hledání nových exotických druhů, se dokonce objevil i nový kontinent. Státy i společenství se snaží, aby jejich zemědělství a agrární sektory dosahovaly vysoké úrovně efektivity a výsledků, vyspělosti za použití, technologií, vědy, poznatků a zkušeností. (Smutka, 2011) Zemědělství, jakožto základní pilíř rozvoje civilizace, je nerozlučně spjato s vývojem populace a děním ve společnosti. Pokud pomineme ekonomické aktivity, agrární sektor by též měl být schopný uspokojit základní potřebu výživy pro populaci cca. 7,53 miliard. Dle prognóz se tato hodnota do 20 let zvětší na zhruba 9,2 miliardy. (Smutka, 2010)

Česká Republika, též označována jako „srdce Evropy“, je malá země nacházející se ve střední Evropě a patří mezi ekonomicky vyspělejší část kontinentu. (Svatoš, 2018) Geografická poloha ČR v mírném pásu je velmi příznivá pro rostlinnou i živočišnou výrobu. Teploty jsou meziročně konstantní a vhodné zejména pro pěstování obilovin, cukrovky, brambor, vína a chmelu. V rámci geografické polohy ČR jsme schopni pěstovat a chovat široké spektrum plodin a živočichů. Agrární produkce je velmi rozmanitá a dokáže pokrýt část spotřeby obyvatel či poptávku trhu bez nutnosti importu komodit. Což platí například pro mléko, hovězí maso, cukr a obiloviny. Nadbytečné či nevyužité komodity se následně mohou exportovat do jiných zemí, kde je po nich poptávka. Naopak je zde neuspokojená domácí poptávka po vejcích, vepřovém a drůbežím mase. Tyto komodity musí ČR importovat od zahraničních partnerů, a proto

je pro ČR zahraniční obchod velmi důležitý, stejně jako partnerské vztahy s odběrateli a dodavateli. Jako negativní stránku na poloze ČR pro agrární zahraniční obchod, lze považovat nedostupnost moře či oceánu a absence tropických teplot jako jsou například v Itálii a ve Španělsku.

Česká Republika prošla v nedávné historii několika změnami, které měly vliv jak na samotné zemědělství a jeho komoditní strukturu výroby, tak i na celkový zahraniční obchod a jeho teritoriální strukturu. Jednou ze změn bylo transformační období trvající od roku 1989, které znamenalo přechod z centrálně plánované ekonomiky na ekonomiky tržní. Nastala též fáze privatizace a restituce majetků z předchozího socialistického systému. Dalším mezníkem byla příprava a následný vstup do Evropské Unie v roce 2004, po kterém se otevřely hranice ostatních společenských zemí pro obchodování v rámci nižších celních poplatků. Se vstupem taktéž nastala povinnost pro ČR řídit se stanovami EU jako Společná obchodní politika, Společná zemědělské politika a další pravidla. Vstupem do EU byly také odstraněny překážky zahraničního obchodu s ostatními členy EU jako clo a kvóty. Došlo k vysoké liberalizaci trhu v rámci EU. Po vstupu ČR do EU lze v rámci jednotlivých kapitol této práce sledovat velmi dynamický růst hodnot AZO ČR. Před vstupem do EU byla ČR členem Středoevropské zóny volného obchodu (CEFTA), jako zakládající člen, od roku 1992, v rámci kterého byly v roce 1998 úplně odstraněna veškerá cla a poplatky za dovoz průmyslových a zemědělských výrobků. Společně s ČR byli dalšími zakládajícími členy Slovensko, Polsko a Maďarsko. Všechny čtyři země se vstupem do EU v roce 2004 zároveň vystoupily ze sdružení CEFTA.

2. Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnotit a charakterizovat stěžejní změny komoditní struktury a teritoriální skladby agrárního zahraničního obchodu ČR za období 2009 – 2018. Pomocí tabulek a grafů v průběhu této práce budou charakterizovány hlavní vývozní a dovozní komodity v rámci komoditní struktury AZO ČR za sledované období. V souvislosti s komoditní strukturou a agrárním obchodem budou v práci také věnovány kapitoly soběstačnosti a spotřebě potravin v ČR. Pozornost bude také zaměřena na vývoz a dovoz zpracovaných resp. nezpracovaných komodit a na komoditní agregace, které figurují (jak celkovou finanční hodnotou, tak i podílem) na předních příčkách agrárního vývozu i dovozu ČR

V rámci teritoriální struktury AZO ČR je primárním cílem popsat hlavní vývozní destinace a odkud se zboží nejčastěji dováží do ČR, a to jak v peněžní hodnotě, tak i v podílech, které jednotlivé subjekty zaujímají na celkové agrárním vývozu/dovozu ČR. V návaznosti na teritoriální strukturu se práce bude podrobněji věnovat jednotlivým státům figurujícím jako hlavní agrární odběratelé a dodavatelé a jakou celkovou bilanci ČR udržuje se sousedními státy.

Dalším hlavním cílem je analýza konkurenceschopnosti ČR v rámci agrárního zahraničního obchodu se zvolenými obchodními partnery, pomocí zvolených indexů (RCA-1 indexu, RCA-2 indexu, LFI indexu a Variantní indexu). V těchto kapitolách bude zjištěno, u jakých komoditních agregací ČR vykazuje komparativní výhodu při agrárním obchodu s vybranými obchodními subjekty. Dílčími cíli bude kvantifikace a porovnání dynamiky agrárního exportu, agrárního importu a salda agrárního zahraničního obchod.

Podcílem této práce je téměř totožná charakteristika (teritoriální a komoditní struktura) vývoje a změn AZO ČR za roky 1999 – 2008 a následné porovnání výsledků se získanými údaji AZO ČR za období 2009 – 2018. Ze souhrnu těchto získaných dat za tyto dvě analyzovaná období budou následně zformovány závěry této práce. Charakteristika AZO ČR za období 1999 – 2008 a k tomu příslušné kapitoly jsou umístěna v přílohách práce, kvůli rozsahovým restrikcím hlavního celku práce.

2.2 Metodika

Bazický index – na základě tohoto indexu zjistíme změny, ke kterým došlo v časovém sledu mezi námi sledovaným rokem ve vztahu k původnímu, prvně sledovaném roku či k ročnímu období, které použijeme ke srovnání. Index vypočteme jako podíl hodnoty daného sledovaného roku (yt), vůči hodnotě prvního sledového roku či námi vybraného pro srovnání (y0).

$$Bi = \frac{y_t}{y_0}$$

Index růstu / řetězový index – také zvaný koeficient růstu, vyjadřuje změny mezi po sobě následujícím obdobím, tedy o kolik vzrostla či se snížila sledovaná hodnota v čase (yt) proti minulému období v čase (yt-1). Výpočet indexu je podíl hodnoty v čase (yt) ku hodnotě v předchozím období (yt-1). Pro účel této práce jsou výsledné hodnoty v procentuálním vyjádření, tedy o kolik procent narostla hodnota v čase oproti předchozímu období.

$$k_i = \frac{y_i}{y_{i-1}} \cdot 100[\%]$$

Geometrický průměr – používá se zejména při výpočtu průměrného tempa růstu, k určení průměrné hodnoty řetězových indexů za všechna sledovaná období. K výpočtu se jednotlivé hodnoty vynásobí a následně se udělá n-tá odmocnina, kde n bude počet období, ze součinu hodnot za analyzované období.

$$G = \sqrt[n]{x_1 x_2 \cdots x_n}$$

Míra krytí importu exportem – ukazatel znázorňuje vztah mezi exportem a importem. Tento ukazatel podává zejména data o tom, z kolika procent je agrární import ČR pokrytý agrárním exportem z ČR. Kalkulace ukazatele je podíl exportu ku importu a jeho následné procentuální vyjádření. Ukazatel se používá nejen k celkovému národnímu srovnání zahraničního obchodu, ale též pro jednotlivé obchodovatelné komodity či pro teritoriální srovnání. Pokud hodnota ukazatele, u komoditních agregací v jednotlivých letech, je větší než 100 %, agrární export ČR pro dané komoditní skupiny je schopen pokrýt agrární import stejné komoditní skupiny. (Beneš, 2004)

Výpočet ukazatele krytí dovozu vývozem (%): $= \frac{X_{y_i}}{M_{y_i}} \cdot 100$ [%]

Míra soběstačnosti – vyjadřuje nakolik je domácí spotřeba pokryta domácí produkcí. Schopnost země a jejího agrárního sektoru zajistit dostatečné množství komodit v rámci rostlinné a živočišné výroby vlastní produkcí, aby byla naplněna poptávající spotřeba. Pokud bude ukazatel nevyhovující, menší než 100 %, je třeba chybějící komodity importovat z jiných zemí. Naopak bude-li ukazatel přes 100 %, může země produkty exportovat do jiných zemí. (Svatoš, 2018)

$$S = \frac{\Sigma \text{ domácí produkce}}{\Sigma \text{ domácí spotřeby}} x\ 100$$

Tabulky vývozních a dovozních hodnot a Indexy k analýze konkurenceschopnosti – vývozní a dovozní ceny použité v jednotlivých tabulkách a použité k výpočtu následujících indexů odkazují na hodnoty, které lze nalézt v jednotlivých ročenkách agrárního zahraničního obchodu ČR za vybrané roky. Tyto hodnoty dle metodiky ročenek

pocházejí zejména z databáze zahraničního obchodu ČSÚ[1] a některé hodnoty byly dohledány či doopraveny za použití databáze Eurostatu.

Hodnoty dovozu i vývozu v peněžním vyjádření jsou statistickými hodnotami FCO hranice České republiky. Veškerý agrární zahraniční obchod je sledován bez rozlišení celních režimů, tzn. včetně aktivního a pasivního zušlechťovacího styku a dalších operací, které nepředstavují vývoz a dovoz zboží do volného oběhu. Vývozní a dovozní ceny nejsou cenami v pravém slova smyslu. Jedná se o průměrné jednotkové ceny, které jsou vypočteny ze statistické hodnoty realizovaného vývozu/dovozu a deklarovaného množství v dané měrné jednotce (zpravidla v kilogramech, u tekutin v litrech). (Pohlová, 2019)

Následující indexy použité v této práci, pro nalezení komparativní výhody, byly vybrány po konzultacích s vedoucím práce, jakožto nejlépe použitelné a nejvíce směrodatné pro tuto práci. Zároveň jsou taktéž používané v ročenkách agr. zahr. obch. ČR a v databázích UZEI či ČSÚ. Taktéž jsem si vědom dalších indexů, které lze použít pro analýzu konkurenceschopnost a k nalezení komparativní výhody, například Dalamův index, index specializace či další statické metody a jiné modely. Pro potřeby této bakalářské práce byly zvoleny pouze indexy zmíněné dále.

RCA-1 index - taktéž označován jako Balassův index. Index vykazuje odhalenou komparativní výhodu a je poměrem podílů vývozu dané komoditní skupiny na celkovém vývozu vybrané země a podílu vývozu této komoditní skupiny sledované referenční skupiny zemí na celkových vývozech sledované referenční skupiny. Pokud je hodnota RCA-1 indexu větší než 1, znamená to, že vývoz těchto komoditní agregací vykazuje komparativní výhodu v rámci agrárního obchodu s referenční skupinou. (Pohlová, 2015)

$$RCA_i = \frac{x_i / X}{\sum x_i / \sum X},$$

[1] (http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO)

RCA-2 index – neboli index zjevné komparativní výhody státu. Vypočte se jako přirozený logaritmus poměru podílu exportu a importu konkrétní komodity u sledované země a podílu celkového agrárního exportu a importu této země. Tedy jedná se o porovnávání podílů jednotlivých komoditních skupin na celkovém agrárním importu a exportu státu. Pokud je hodnota RCA-2 indexu větší než 0, vykazuje stát u příslušných komodit komparativní výhodu. Je-li hodnota menší než 0, příslušné komoditní agregace nevykazují komparativní výhodu (Pohlová, 2015)

$$RCA = ln \left(\frac{Xij}{Mij}\right) \Big/ \left(\frac{Xit}{Mit}\right)$$

kde: **X**….export
M….import
i….analyzovaná země (tedy ČR)
j….analyzovaná komodita či skupina komodit
t….celková suma všech analyzovaných komodit

LFI index – Pomocí Lafayova indexu, který zachycuje konkurenceschopnost AZO státu v rámci jednotlivých komoditní skupin, lze zjistit, jaké komoditní agregace mají komparativní výhodu ve vztahu zahraničního agrárního obchodu ČR s obchodními partnery jako např. skupinami států (EU, OSVTE, Třetí země) či s jednotlivými státy. Výsledné hodnoty tohoto indexu navíc eliminují vliv cyklických faktorů, které jsou obsaženy a ovlivňují krátkodobý horizont agrárního vývozu a dovozu. Je-li výsledná hodnota v daných letech u komoditních agregací vyšší než 0, můžeme konstatovat, že tyto komodity mají komparativní výhodu při obchodu ČR s referenčním obchodním partnerem. Pokud je hodnota záporná, komparativní výhoda u těchto komodit neexistuje.

$$LFI^{i}_{j} = 100\left(\frac{x^{i}_{j} - m^{i}_{j}}{x^{i}_{j} + m^{i}_{j}} - \frac{\sum_{j=1}^{N}\left(x^{i}_{j} - m^{i}_{j}\right)}{\sum_{j=1}^{N}\left(x^{i}_{j} + m^{i}_{j}\right)}\right)\frac{x^{i}_{j} + m^{i}_{j}}{\sum_{j=1}^{N}\left(x^{i}_{j} + m^{i}_{j}\right)}$$

x^{i}_{j} a m^{i}_{j} představují exporty a importy produktu „j" realizované zemí (Česká republika) *„i" a to ve vztahu k vybranému obchodními partnerovi* (Německo). *„N" je počet analyzovaných položek. Kladná hodnota indexu LFI indikuje existenci komparativní výhody v rámci dané analyzované obchodované agregace. Čím vyšší je výsledná hodnota indexu, tím vyšší je stupeň specializace dané země v případě obchodu s danou položkou či skupinou položek. Na druhou stranu záporná hodnota indexu LFI ukazuje absenci specializace a následně i komparativní výhody (Smutka, Belova, 2012).*

Variantní index – Tento index porovnává podíly jednotlivých komodit na celkovém agrárním exportu jednoho státu do druhého a opačně. Stát, u kterého zaujímá komoditní agregace vyšší podíl na celkovém agrárním exportu do této druhé vybrané země, vykazuje u této komoditní agregace komparativní výhodu, v rámci obchodního styku s tímto státem. Tento index má relativní podobnost s již ustálenými RCA indexy či LFI indexem. V kapitolách, věnujících se tomuto variantnímu indexu budu analyzovat a hledat komparativní výhodu v AZO ČR se sousedními státy (vyjma Rakouska) a EU 28. Poté bude následovat porovnání výsledků s ostatními již ustálenými indexy.

Pokud je hodnota variantního indexu větší než 0, vykazuje stát u příslušných komodit komparativní výhodu. Je-li hodnota menší než 0, příslušné komoditní agregace nevykazují komparativní výhodu.

Vi = (Xijz/Xiz) / (Mijz/Miz)

Xijz – export vybrané komodity z ČR do vybraného státu či EU 28

Xiz – celkový agrární export ČR do vybraného států či EU 28

Mijz – import vybrané komodity do ČR z vybraného státu či EU 28

Miz – celkový agrární import do ČR z vybraného státu či EU 28

(Export vybrané komodity z ČR do státu či EU28 / celkový agrární Export ČR do tohoto státu či EU28)
(Import komodity z tohoto státu či EU28 do ČR / celkový agrární Import z tohoto státu či EU28 do ČR)

2.2.1 Seznam komodit a jejich zkratek používaných v rámci práce

Tabulka 1 - Seznam komodit a jejich zkratek

Komodity	Název komoditní agregace
CN01	Živá zvířata
CN02	Maso a droby
CN03	Ryby, korýši, měkkýši apod.
CN04	Mléko, mléčné výrobky, vejce a med
CN05	Ostatní živočišné produkty
CN06	Živé rostliny a květinářské výrobky
CN07	Zelenina, poživatelné rostliny, kořeny, hlízy
CN08	Ovoce a ořechy
CN09	Káva, čaj, maté, koření
CN10	Obiloviny
CN11	Mlýnské výrobky, slad, škrob apod.
CN12	Olejnatá semena a plody
CN13	Rostlinné výtažky a šťávy
CN14	Rostlinné pletací materiály
CN15	Živočišné a rostlinné tuky a oleje
CN16	Přípravky z masa, ryb, korýšů apod.
CN17	Cukr a cukrovinky
CN18	Kakao a kakaové přípravky
CN19	Přípravky z obilí
CN20	Přípravky ze zeleniny a ovoce
CN21	Různé potravinové přípravky
CN22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet
CN23	Zbytky a odpady v potr. prům., krmivo
CN24	Tabák a tabákové výrobky

2.2.2 Seznam subjektů v rámci teritoriální uskupení

Seznam jednotlivých členů (států), spadajících do těchto teritoriálních skupin, které jsou použité k analýze vývoje a změn teritoriální struktury AZO ČR v této práci.

Státy EU15 (původní členské státy EU – státy, které přistoupily před rokem 2004): Belgie, Dánsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemí, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie

Státy EU10 (nové členské státy EU – státy, které přistoupily v roce 2004): Česká republika, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Kypr, Malta, Maďarsko, Polsko, Slovensko, Slovinsko

Státy EU12 (EU 10 + Bulharsko a Rumunsko, které přistoupily v roce 2007): Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Kypr, Malta, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko

Státy EU13 (EU 12 + Chorvatsko, které přistoupilo v roce 2013): Bulharsko, Česká republika, Chorvatsko Estonsko, Litva, Lotyšsko, Kypr, Malta, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko

Státy EU28 : Belgie, Bulharsku, ČR, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Kypr, Malta, Maďarsko, Německo, Nizozemí, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie

Státy ESVO (Evropské sdružení volného obchodu): Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko

Státy OSVTE (Ostatní vyspělé tržní ekonomiky): Andorra, Austrálie, Faerské ostrovy, Gibraltar, Grónsko, Izrael, Japonsko, Jižní Afrika, Kanada, Nový Zéland, San Marino, Spojené státy, Turecko, Svatý stolec (Vatikánský městský stát)

Státy SNS (Společenství nezávislých států): Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Kazachstán, Kyrgyzstán, Moldavsko, Ruská federace, Tádžikistán, Turkmenistán, Ukrajina, Uzbekistán

Státy RZ (rozvojové země): Afghánistán, Alžírsko, Americká Samoa, Americké Panenské ostrovy, Angola, Anguilla, Antarktida, Antigua a Barbuda, Argentina, Aruba, Bahamy, Bahrajn, Bangladéš, Barbados, Belize, Benin, Bermudy, Bhútán, Bolívie, Botswana, Bouvetův ostrov, Brazílie, Britské indickooceánské území, Britské Panenské ostrovy, Brunej Darussalam, Burkina Faso, Burundi, Ceuta, Cookovy ostrovy, Čad, Dominika, Dominikánská republika, Džibutsko, Egypt, Ekvádor, Eritrea, Etiopie, Falklandské ostrovy (Malvíny), Fidži, Filipíny, Francouzská jižní území, Francouzská Polynésie, Gabon, Gambie, Ghana, Grenada, Guam, Guatemala, Guinea, Guinea-Bissau, Guyana, Haiti, Heardův ostrov a McDonaldovy ostrovy, Honduras, Hongkong, Chile, Indie, Indonésie, Irák, Írán (islámská republika), Jamajka, Jemen, Jižní Georgie a Jižní Sandwichovy ostrovy, Jordánsko, Kajmanské ostrovy, Kambodža, Kamerun, Kapverdy, Katar, Keňa, Kiribati, Kokosové (Keelingovy) ostrovy, Kolumbie, Komory, Kongo republika, Kongo demokratická republika, Korejská republika, Kostarika, Kuvajt, Lesotho, Libanon, Libérie, Libyjská arabská džamáhírije, Macao, Madagaskar, Malajsie, Malawi, Maledivy, Mali, Maroko, Marshallovy ostrovy, Mauricius, Mauritánie, Mayotte, Melilla, Menší odlehlé ostrovy USA, Mexiko, Mikronésie, federativní státy, Montserrat, Mosambik, Myanmar, Namibie, Nauru, Nepál, Niger, Nigérie, Nikaragua, Niue, Nizozemské Antily, Nová Kaledonie, Omán, Ostrov Norfolg, Ostrovy Severní Mariany, Ostrovy Turks a Caicos, Pákistán, Palau, Palestinské území (okupované), Panama, Papua Nová Guinea, Paraguay, Peru, Pitcairn, Pobřeží slonoviny, Rovníková Guinea, Rwanda, Saint Pierre a Miquelon, Salvador, Samoa, Saúdská Arábie, Senegal, Seychely, Sierra Leone, Singapur, Somálsko, Spojené arabské emiráty, Srí Lanka, Středoafrická republika, Súdán, Surinam, Svatá Helena, Ascension a Tristan da Cunha, Svatá Lucie, Svatý Kryštof a Nevis, Svatý Tomáš a Princův ostrov, Svatý Vincenc a Grenadiny, Svazijsko, Syrská arabská republika, Šalomounovy ostrovy, Tanzanská sjednocená republika, Thajsko, Tchaj-wan (čínská provincie), Togo, Tokelau, Tonga, Trinidad a Tobago, Tunisko, Tuvalu, Uganda, Uruguay, Vánoční ostrov, Vanuatu, Venezuela, Východní Timor, Wallis a Futuna, Zambie, Zimbabwe (Pohlová, 2015)

3. Teoretická východiska

3.1 Zahraniční obchod

Kořeny zahraničního obchodu se datují do dob, kdy byly jako platidla používány pazourky, jantar, drahé kovy atd. Velký podíl na rozvoji měly také objevitelské cesty např. objevení Ameriky, Východoindická společnost, cesty kolem Afriky apod. V těchto dobách obchod fungoval na principu výměny zboží za zboží, služby za zboží, též obecně označováno jako barter.

Úlohu zahraničního obchodu v rámci fungovaní ekonomiky státu definoval nejspíše Adam Smith v 18. století v díle „Pojednání o podstatě a původu bohatství států." V tomto díle uvádí myšlenku, že stát bude nejvíce prosperovat, pokud se zaměří na výrobky, které jsou pro něho nejpřirozenější, ve kterých v produkci vyniká, či jsou pro ně snadné získat, či vyrobit. Tím získá absolutní výhodu v rámci směnování těchto produktů na zahraničních trzích. Kořeny zahraničního obchodu se datují do doby, kdy byly jako platidla používány pazourky, jantar, drahé kovy atd. (Beneš, 2004)

3.2 Agrární zahraniční obchod

Zemědělství po dobu historického vývoje společnosti představovalo nejvýznamnější složku ekonomických společenských aktivit. I přes to, že v dnešní moderní civilizaci zemědělství nepřikládáme podobnou váhu, důležitost či pozornost, jelikož už to považujeme za jistou samozřejmost, význam a rozvoj zemědělství pro budoucí vývoj populace je a nadále v budoucnu bude podstatný. Dle predikcí během následujících 30 let vzroste populace o 2,5 miliardy lidí ze současných 7,5 mld. obyvatel na 9 mld. Výzkum, rozvoj technologií a metod v oblasti zemědělství, bude klíčem k pěstování a výrobě surovin, abychom byli schopni zajistit potravu pro takovéto množství lidí. (Smutka, 2011)

Mezinárodní agrární trh má svojí nezastupitelnou a významnou roli, i když v rámci celosvětového trhu zaujímá pouze malý podíl oproti všem obchodním operacím. Tento podíl už od poloviny minulého století konstantně klesá. V 50. - 60. letech zaujímal agrární trh téměř čtvrtinový podíl na světovém trhu, dnes se tato hodnota pohybuje okolo 5 % navzdory tomu, že celková hodnota trhu má rostoucí tendenci. Zmíněná nezastupitelná role platí i v rámci vnitřní ekonomiky jednotlivých států, i když podíl zemědělství na HDP či zaměstnaných pracovních silách se ve vyspělých státech pohybuje kolem 1-2 %, v rozvojových zemích je to výrazně více. V ČR se podíl zemědělství na HDP pohybuje okolo 3 % a zhruba 2,2 – 2,5 % pracovních sil jsou zaměstnaných v sektoru zemědělství. Chod agrárního trhu je řízen světovými tendencemi, trendy, dynamikou vývoje trhu, zboží a populace. Neopomenutelnými činiteli jsou změny klimatu a životního prostředí či zásoby pitné vody. Efekty a vývoj mají přímý vliv na životní úroveň lidí, rozvoj krajiny, přírody, fauny a flory. (Svatoš, 2018)

Největším exportérem agrárních produktů dle statistik z roku 2017 je Evropská unie (645, 407 mil. USD) a zaujímá 39 % z celkové světového exportu. Druhá je Asie (371,307 mil. USD) s 22,4 % a na třetím místě Severní Amerika (285,854 mil. USD) s podílem 17,3 %. Z pohledu jednotlivých států jsou nejvýznamnějším exportérem agrárních produktů Spojené státy Americké (169,820 mil. USD, 10,3% z celkové agrárního trhu), následované Nizozemskem (107,573 mil. USD, 6,5%) a Německem (94,404 mil. USD, 5,7 %). Pomyslnou TOP-5 uzavírají Brazílie (87,834 mil. USD, 5,3%) a Čínská lidová republika (75,980 mil. USD, 4,6 %). (Smutka, 2010)

Pořadí třech největších importérů agrárních produktů zůstává stejné, neměnné v návaznosti na předešlý odstavec. Tedy první je opět Evropská unie (650,609 mil. USD) s podílem 37 % na světovém trhu, poté Asie (573,912 mil. USD) s 32,6 % a Severní Amerika (269,745 mil. USD) s účastí 15,3 %. V rámci států je nejvýznamnějším importérem agrárních produktů Čínská lidová republika (180,943 mil. USD, 10,3% z celkového agrárního trhu). V závěsu jsou Spojené státy Americké (169,748 mil. USD, 9,6 %) a Německo (115,927 mil. USD, 6,5 %). Pětici uzavírají Japonsko (79,060 mil. USD, 4,4 %) s Nizozemskem (74,390 mil. USD, 4,3 %). (Smutka, 2010)

Zahraniční agrární obchod České republiky dosáhl za rok 2018 v exportu agrárních produktů a komodit hodnoty 186 357,4 mil. Kč. Importovány byly produkty a zboží v hodnotě 227 368,7 mil. Kč. Pokud tyto hodnoty převedeme na podíly z celkového světového agrárního obchodu, tak zaujímají hodnoty 0,60 % resp. 0,64 %. Bilance salda za rok 2018 byla nejhorší v historii samostatné ČR o hodnotě – 41 011,3 mil. Kč. Podíl AZO ČR na celkovém ZO ČR za rok 2018 činil 4,92 %. Co se samostatné zemědělské půdy v ČR týče, dle dostupných dat registrujeme v ČR cca. 4,21 mil. hektarů zemědělské půdy. Z toho 2,97 mil. hektarů dělá orná půda. Zemědělský sektor ČR je složen z 60 % společnostmi, firmami a nadnárodními korporacemi, z 30 % rodinnými firmami, 10 % je ve vlastnictví holdingů a mega farem (přes 100 000 ha). (Svatoš, 2018)

3.3 Specifika sektoru agrárního obchodu[2]

- závislost na přírodních podmínkách
- nevýhodné postavení producentů
- model výrobní struktury
- biologický charakter výroby
- ekologie a krajinotvorba
- specifický produkt a omezená skladovatelnost
- nesoulad výrobního procesu s požadavky trhu
- neelastická poptávka po potravinách
- klesající podíl výdajů domácností na potravinách
- omezená mobilita pracovní síly
- rostoucí požadavky na kvalitu

[2] **Jsem zemědělec a potřebuji podpořit**… Seminář 8. září ppt. stáhnout. SlidePlayer - Nahrávejte a Sdílejte své PowerPoint prezentace [online]. Copyright © 2020 SlidePlayer.cz Inc. [cit. 14. 02. 2020]. Dostupné z: https://slideplayer.cz/slide/2499530/ str. 3

3.4 Zvláštnosti trhů se zemědělskými komoditami

3.4.1 Zvláštnosti výroby[3]

1. závislost na přírodně klimatických podmínkách – geografická poloha, vliv počasí a sezónnost, výnosy a užitkovost půdy
2. délka reprodukčních cyklů

a) přirozený cyklus plodnosti
b) cenový cyklus plodnosti
c) životní cyklus plodnosti

3. ohraničenost (omezenost) půdy

a) fyzické – další rozšiřování zemědělské půdy je prakticky nemožné, + vliv efektů jako eroze, zasolování a další
b) právní – vlastnictví půdy

4. nízký stupeň koncentrace kapitálu

a) počet a výměry farem
b) využiti zemědělské techniky a chemie
c) stupeň vertikální integrace a kooperace

3.4.2 Zvláštnosti spotřeby[4]

1. spotřeba nelze odložit
2. reprodukce pracovní síly – závisí na:

a) růstu obyvatelstva
b) růstu důchodové úrovně
c) struktuře výživy

[3] **SVATOŠ, Miroslav**. Předmět: Ekonomika agrárního sektoru. PEF, ČZU, 2018

[4] **SVATOŠ, Miroslav.** Předmět: Ekonomika agrárního sektoru. PEF, ČZU, 2018

3.4.3 Zvláštnosti mezinárodního obchodu[5]

1. snižování podílu zemědělství na HDP
2. kolísání objemu agrárního obchodu
3. konkurence v syntetických náhražkách
4. jednosměrnost dodávek u některých komodit
5. uplatnění burzy s komoditami
6. vysoký stupeň státní regulace u některých komodit

3.4.4 Zvláštnosti cen a cenotvorby[6]

1. sezónní kolísání
2. cenová nestálost
3. nízké tempo růstu cen komodit
4. vliv syntetických náhražek na cenu komodit

3.5 Zdroje mezinárodního obchodu[7]

Nejvýznamnějšími motivy, které směřují k zahraničnímu obchodu:

- rozdíly v dostupnosti přírodních zdrojů
- rozdíly ve výrobních nákladech
- rozdíly v preferenci spotřebitelů

[5] **SVATOŠ, Miroslav**. Předmět: Ekonomika agrárního sektoru. PEF, ČZU, 2018

[6] **SVATOŠ, Miroslav**. Předmět: Ekonomika agrárního sektoru. PEF, ČZU, 2018

[7] **SAMUELSON, A., P., NORDHAUS,** D. W.: Ekonomie, Nakladatelství Svoboda, Praha 1995, ISBN 80-205-0494-X

3.6 Faktory ovlivňující zahraniční obchod[8]

Faktory, které ovlivňují vývoj, směr a průběh zahraniční obchodu se rozdělují do tří obecných skupin: politické, ekonomické a sociální. Zejména první dvě skupiny mají největší podíl na výsledném vývoji a změnách zahraničního obchodu státu, jeho stupni otevřenosti nebo naopak míry protekcionalismu.

3.6.1 Hlavními faktory ZO jsou:[9]

- preference spotřebitelů mezi domácím a zahraničním zbožím
- ceny zboží v tuzemsku a v zahraničí
- šíře a hloubka nabídky zboží
- poptávka spotřebitelů po zahraničních komoditách
- měnový kurz, nákup zahraniční měny za použití měny domácí
- náklady na dopravu a vzdálenost
- vládní politiky zaměřené na zahraniční obchod
- existence nadnárodních obchodních firem a korporací
- poptávka po nekompetitivních produktech

Hlavní důvody podporující ideu výhody přeshraničního obchodu:[10]

- odlišnost výrobních podmínek mezi oblastmi
- klesající výrobní náklady
- rozdíly ve spotřebitelském vkusu
- dovoz technologií, surovin a výrobků, které dané země nevyrábí – nekonkurenční zboží

[8] **SAMUELSON, A., P., NORDHAUS, D. W.: Ekonomie, Nakladatelství Svoboda, Praha 1995, ISBN 80-205-0494-X**

[9] **SAMUELSON, A., P., NORDHAUS, D.** W.: Ekonomie, Nakladatelství Svoboda, Praha 1995, ISBN 80-205-0494-X

[10] **Mankiw, N., G**., Základy ekonomie, GRADA Publishing, Praha 2000, ISBN 80-7169-891-1

3.7 Komparativní výhoda

Princip komparativní výhody spočívá v porovnání totožných statků mezi dvěma producenty. Pro zjištění absolutní výhody porovnáváme výrobce z pohledu jejich produktivity. Porovnávají se množství a cena vstupů k vyprodukování stejného množství výrobku. Stát má komparativní výhodu pokud je schopná produkce statků s nižšími náklady na vyrobenou jednotku či pokud vyrobí větší množství zboží než druhá země z totožného množství výrobní suroviny. Dále též můžeme porovnat náklady obětované příležitosti, neboli čeho se musí producent vzdát resp. obětovat pro nabytí produktu. Z této zásady následně vychází, že každý stát by se měl specializovat na produkci a vývoz statků, které je schopen vyrábět s nižšími náklady než ostatní. A naopak importovat statky a komodity, u který nemá komparativní výhodu a jejichž produkce je relativně nákladná v porovnání s ostatními obchodními partnery. (Mankiw, 2000)

3.8 Překážky obchody a protekcionismus[11]

Clo - je jedno z nejstarších a nejjednodušších nástrojů obchodní politiky. Je nejen využíváno, jakožto jeden ze zdrojů příjmů státu, ale také aby chránilo domácí výrobní odvětví od přílivu zahraničních potencionálně levnějších produktů. Obecná definice významu cla říká, že je to daň postihující dovoz zboží. Tedy dovozce musí zaplatit procentuální část hodnoty dováženého zboží státu, což importérům zvyšuje náklady a zároveň to zpravidla znamená růst ceny zboží pro finálního zákazníka. Clo může být buďto pevně stanovené např. 240 Kč za karton cigaret nebo procentuálně např. 15 % z hodnoty všech dovezených zemědělských strojů. Existují dva typy cel. Prohibitivní a neprohibitivní clo.

Prohibitivní clo je tak vysoké, že se nikomu nevyplácí do států, které toto clo uvalí, dovážet, jelikož by to buďto prodali se ztrátou, či neprodali vůbec a ztratili ještě více peněz.

[11] **SAMUELSON, A., P., NORDHAUS, D.** W.: Ekonomie, Nakladatelství Svoboda, Praha 1995, ISBN 80-205-0494-X

Neprohibitivní clo není tak vysoké jako prohibitivní, takže neodradí všechny dovozce od importu produktů. Některým větším dovozcům se stále vyplatí dovážet i přes clo, tedy neprohibitivní clo na rozdíl od prohibitivního cla zpřístupňuje cestu zahraničnímu obchodu. Celní příjmy využívá vláda v rámci státního rozpočtu dále.
Výsledné stavy, které nastávají v rámci účinků cla, jsou buďto pozitivní diskriminace nebo negativní diskriminace.
Pozitivní diskriminace spočívá v tom, že domácí producenti mohou zvýšit ceny vlastních produktů bez toho, aby se museli obávat, že budou z trhu vytlačeni zahraniční konkurencí s nižšími cenami. Tedy domácí producenti, díky clu, které je uvalené na import zboží mohou zvýšit ceny vlastní produktů.
Negativní diskriminace tkví v tom, že při zavedení cla musí importéři zvýšit ceny jejich zboží, a to vyvolá pokles velikosti poptávky po dováženém zboží.

Kvóty – další nástroj protekcionalismu jsou kvóty. Vlastní podobnou funkci jako cla, tedy omezovat dovoz zahraničních produktů a chránit domácí trh. Kvóty omezují množství objemu produktu, které se může do státu přivést. Na rozdíl od cla nemá vláda a stát z uvalených kvót žádné příjmy, které by následně mohla použít například pro snížení daně na těchto produktech.

Náklady na přepravu – náklady spojené s mezinárodní přepravou jsou už tak velmi vysoké. Obzvláště pokud zboží cestuje dlouhou dobu skrze celou Evropu, interkontinentálně, lodí přes oceány či dokonce téměř přes celý svět. Velké a těžké produkty se budou převážet komplikovaně a to se následně promítne do koncové ceny produktu. Dále záleží, zdali zboží vydrží cestu. Nezkazí-li se, či zdali se neponičí. Pokud je třeba tyto komodity například po cestě konstantně chladit nebo udržovat zmražené bude to doprava ještě o to dražší, až to jistého bodu, kdy dopravní náklady budou vysoké natolik, že se přestane dovoz vyplácet.

Embargo – obecně zákaz obchodování s jiným státem či komoditou. Politické rozhodnutí o zákaz vývozu a dovozu ze státu, na které je uvaleno embargo. Embargo na komoditu, může být motivované důvodem obav ze zdravotní závadnosti či nesplnění jiných standardů.

Standardy – technické, zdravotní, veterinární – různé státy mohou mít jinak zákonem dané standarty zdraví a bezpečnosti potravin. Týkat se to může různých látek jako třeba barviva, stabilizátory a podobně, které jsou přidávány do potravin. V některých státech mohou být některé látky zcela zakázané používat či množství nacházející se v potravině jinak omezeno. Dále je třeba dbát na splnění standardů zdravotní nezávadnost a bezpečnost při jiné úpravě a manipulaci se surovinami. Tyto komplikace se objeví zejména u komodit z rozvojových zemí, kde tyto zákony a předpisy nejsou na takovém stupni jako ve vyspělých státech.

Mezinárodní kartely – Fungují na podobném principu jako monopoly. Velké společnosti, které mají vybudované takové postavení ve svém odvětví, že mohou diktovat cenu prodávaného zboží či komodit, které nemohou jiné firmy konkurovat. Za jeden z příkladů může být považována organizace OPEC (Organizace zemí vyvážejících ropu), která má kontrolu nad většinou ropných zásob.

Mezinárodní dohody – například dohody v rámci Evropské unie a jiných uskupení o obchodování či omezení produkce a jiných záležitostech, které jednotliví členové musí dodržovat. Například na produkci a export byly zavedeny pro členy kvóty, které byly v roce 2017 při liberalizaci trhu a podmínek zrušené.

Jazyková překážka – V mezinárodním obchodě je znalost či používání cizích jazyků nezbytné. Samozřejmě v dnešní době 21. století v době internetu, překladačů a jiných přístrojů je domluva a překlady jednodušší. Přirozeně ve vzdálených a exotických zemích v Africe a Asii bude komunikace i přes moderní vymoženosti stále takový „oříšek“.

Kulturní tradice a náboženství – v jistých zemích je zakázáno či považováno za tabu obchodovat, prodávat jisté zboží a výrobky, proto je dobré si předem nastudovat tamější zvyky, tradice, náboženství a jiné okolnosti s tímto spojené. Obchodní jednání v Japonsku, s tím spojené etika a závazky, vypadá odlišně od jednání například ve Francii. Na územích, vyznávajících hinduismus se tur domácí považuje za posvátné zvíře a jeho porážka a konzumace je zakázána, tedy zde by obchodník s hovězím masem mnoho nevydělal.

Politické překážky – Může se jednat například o uvalení sankcí na některý stát, tedy zákaz či omezení dovozu výrobků a zboží z tohoto státu nebo opačně zákaz dovozu do určitého státu.

Kurzové riziko – Riziko, které je spjaté s mezinárodním obchodem a směnou. Pohyb kurzu a jeho nečekaný propad či růst může ovlivnit výsledný výdělek obchodu. Zemím s jednotnou společnou měnou jako je Euro, toto riziko odpadá.

3.9 Vstup ČR do EU v roce 2004

Vstup České republiky do EU v roce 2004, dalšími 9 novými členy, znamenal výrazné zlepšení podmínek v rámci vzájemného obchodu s ostatními členy EU. Po vstupu ČR do EU dochází k odstranění všech cel a mnoho bariér obchodu mezi ČR a členskými státy EU a též dochází k neomezenému pohybu zboží v rámci EU. České republice a tuzemským firmám se tímto otevřely i nové příležitosti a možnosti vniknutí na nové trhy. Jako nový členský stát EU, ČR též musela přijmout a respektovat pravidla a předpisy Společné zemědělské politiky EU, Licenční politiky EU a Společné obchodní politiky, které taktéž implikují společné celní předpisy a sazebník při obchodník styku s nečlenskými státy. Vstupem do EU taktéž zaniká platnost jiných bilaterální, multilaterální a asociační dohod s jinými státy a uskupeními, ke kterým ČR mohla před vstupem do EU být zavázána. Ve statistikách, tabulkách a literatuře se obchod v rámci EU označuje také jako intra-obchod (vnitro-unijní). Implikace tohoto je taková, že jako zahraniční obchod ČR by měl být potažmo označován pouze obchod se státy mimo EU (obchod s Třetími zeměmi).

Od roku 2004, kdy ČR vstoupilo do EU, lze pozorovat velmi dynamický růst, a to jak hodnot celkového agrárního zahraničního obchodu ČR, tak i zahraničního obchodu ČR jako celku. Zejména v meziročních nárůstech (mezi jednotlivými roky před a po vstupu do EU) pozorujeme velké rozdíly ve velikosti nárůstu. Celkový AZO ČR se během pěti let (1999 – 2003) před vstupem EU zvětšil pouze o necelých 10 000 mil. Kč. Pro porovnání se AZO ČR během pěti let (2004 – 2008) po vstupu do EU zvětšil o téměř 50 000 mil. Kč. Zajímavé jsou hodnoty salda AZO ČR, které v letech po vstupu do EU

zaznamenávaly relativně velká zhoršení až do roku 2012, od kterého lze pozorovat zlepšení celkové bilance AZO ČR až do roku 2017. V roce 2018 následně saldo AZO ČR registruje nejhorší výsledek v historii. Podíl AZO ČR na celkovém ZO se oproti hodnotám z devadesátých let, snížil. V rámci analyzovaného období v této práci lze pozorovat trvalý pokles hodnoty podílu AZO ČR na celkovém ZO ČR do vstupu ČR do EU v roce 2004. Od tohoto roku tento podíl opět začal meziročně růst a v roce 2015 zaznamenal nejvyšší hodnotu o 5,73 %.

3.10 Společná zemědělská politika EU[12]

Celkově v EU nalezneme na 170 mil. hektarech zemědělské půdy 11 mil. zemědělců (z toho 26 tisíc v ČR) s 22 mil. pracovníků, kteří se snaží vyprodukovat dostatečné množství potravin pro celou EU (500 mil. obyvatel).

Společná zemědělská politika EU (SZP) je postavena na třech hlavních principech. Tyto tři principy zajišťují funkčnost tržního prostředí a směr dalšího vývoje v tomto ohledu.

Princip jednotného trhu – znamená zajištění jednotných pravidel, předpisů a zákonů o ochraně hospodářské soutěže, platící stejně pro všechny členy EU v rámci vnitro-unijního trhu. Odstranění cla či uplatňování jiných licencí a kvót v rámci intra-obchodu též spadají do rozsahu tohoto principu. Tyto nástroje slouží k ochraně trhu, výrobců a spotřebitelů před kolísáním nabídky a cen.

Princip preference Společenství – tento princip funguje jako ochrana členských států před levnými importy, kolísání cen na světovém trhu a jinými vlivy. Taktéž určuje společná ustanovení a zásady pro export a v rámci importu se implikuje společný celní sazebník, celní kvóty a celní preference s nečlenskými státy.

[12] **SVATOŠ, Miroslav**. Předmět: Ekonomika agrárního sektoru. PEF, ČZU, 2018

Princip finanční solidarity - členové EU se společně podílejí na úhradě nákladů za fungování SZP. Společné financování jednotlivých fondů (Evropský zemědělský záruční fond a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova). Jednotlivé členské země EU do těchto fondů přispívají dle jejich HDP a parity kupní síly.

Mezi hlavní cíle SZP patří:

- zvýšení produktivity zemědělství
- zajištění spravedlivé životní úrovně zemědělského obyvatelstva
- stabilizace trhů
- pravidelné zásobování
- zajištění přiměřené ceny pro spotřebitele

K dalším cílům lze zařadit:

- podpora technického pokroku, vývoj hnojiv a šlechtění rostlin
- vytvoření optimálního tržního prostředí
- ochrana prostředí, ekologie a enviroment
- opatření proti suchu a dalším přírodním vlivům
- rozvoj venkova

Uplatňování dotací zemědělcům:

- přímé platby (Single Area Payment Scheme, SAPS)
- nárokové platby – musí být splněna určitá kritéria nabytí dotace
  na základě žádosti o poskytnutí dotace – tyto žádosti vyřizuje Státní zemědělský intervenční fond
- operační program rozvoje venkova a rybářství
- Podpora SZP dlouhodobě pozitivně ovlivňuje vývoj růstu a výnosu produkce. Též struktura pěstovaných komodit je koncentrovanější.

4. Analytická část – Vývoj a změny agrárního zahraničního obchodu ČR v období 2009 – 2018

Analytická část této práce bude zaměřena na změny a vývoj zahraničního agrárního obchodu České republiky za období mezi lety 2009 – 2018. V následujících kapitolách a tabulkách bude proveden rozbor, analýza a zmapování agrárního zahraničního obchodu České republiky z pohledu celkového agrárního vývozu, agrárního dovozu a celkového obratu, změny bilance agrárního zahraničního obchodu a krytí dovozu vývozem v rámci AZO ČR. Se záporným nárůstem salda v průběhu let bude zajímavé sledovat, jak se měnil jeho podíl na dynamicky rostoucím celkovém agrárním zahraničním obchodu v průběhu těchto sledovaných let. Dále jak se měnil podíl agrárního zahraničního obchodu na rychle rostoucím celkovém zahraničním obchodu České republiky. Za pomoci dalších vypočtených podílů, bazických indexů a indexů růstu budou popsány trendy, změny a vývoj agrárního zahraničního obchodu České republiky.

V kapitole, pojednávající o změnách struktury v teritoriálním pojetí agrárního zahraničního obchodu ČR, bude zmapován vývoj a změny na agrárním vývozu a dovozu, s obchodními partnery (jak jednotlivé státy + uskupení států např. EU) za roky 2009 – 2018. Pozornost bude zejména zaměřena na celkové hodnoty agrárního vývozu/dovozu do jednotlivých států či skupin zemí a jejich jednotlivé podíly na celkovém agrárním vývozu/dovozu ČR. Z těchto dat následně zjistíme, zda Česká republika vykazuje kladnou celkovou bilanci s některými z obchodních partnerů, tj. státy či uskupení států, v průběhu analyzovaných let 2009 – 2018. Také bude zjištěno, kam míří většina českého agrárního vývozu a naopak odkud ČR nejvíce dováží agrární zboží. Získané data a statistiky budou následně pomocí porovnány se získanými výsledky za předchozího desetiletí (tzn. 1999 – 2008), které jsou zpracované a k dohledání v přílohách této práce.

V návaznosti na předchozí kapitolu bude ve stručnosti uvedeno a shrnuto TOP 8 obchodních, partnerských států za období 2009 – 2018. Zmapována bude struktura odběratelů od České republiky a dodavatelů do České republiky v milionech Kč, celková bilance během sledovaných let mezi Českou republikou a jednotlivými státy. Zajímavé bude opět sledovat vývoj a změny podílů jednotlivých států na celkovém vývozu či dovozu z/do České republiky.

V rámci agrárního zahraničního obchodu České republiky s jednotlivými komoditami bude zmapován vývoj a změny struktury vývozu a dovozu komodit dle harmonizovaného systému popisu a číselného označování zboží CN01 – CN24 ve sledovaném údobí 2009 – 2018. Následně bude vytvořená celková bilance vývozu a dovozu pro jednotlivé komodity a taktéž i míra pokrytí dovozu vývozem či podílu individuálních komoditních agregací na celkovém agrárním dovozu či vývozu České republiky. Dále bude detailněji analyzován rozpor mezi vývozem/dovozem zpracovaných a nezpracovaných surovin. Taktéž se v této kapitole bude práce věnovat komoditním agregacím, které se vyskytují na předních pozicích jak v agrárním vývozu ČR, tak i v agrárním dovozu ČR. Ve vztahu ke komoditnímu obchodu budou věnovány jednotlivé kapitoly spotřebě a soběstačnosti potravin v ČR. Podobně v předchozí kapitole o změnách v teritoriální struktuře AZO ČR, i zde bude porovnání s výsledky a údaje za období 1999 – 2008. Opět k nalezení v přílohách.

Poslední kapitola této části bude věnována konkurenceschopnosti agrárního zahraničního obchodu České republiky. Za použití obecně využívaných indexů LFI, RCA-1, RCA-2 a nadále pomocí variantního indexu, který jsem se po konzultacích použít pro účely této práce, bude vyhodnoceno, jak ČR obstojí na trhu agrárního obchodu s EU 28 a sousedními státy a v jakých komoditních agregacích vykazuje AZO ČR komparativní výhodu, v rámci období 2008 – 2018 (2010 – 2018).

5. Základní údaje a celkový vývoj AZO ČR v období 2009 – 2018

Za vybrané období 2009 – 2018 pozorujeme dynamický růst hodnot agrárního zahraničního obchodu ČR. Celkový obrat se dle indexu 2018/2009 zvětšil 1,76krát, tj. navýšení hodnoty celkového obratu o 178 283,2 mil. Kč (z původních 235 442,9 mil. Kč v roce 2009 na finálních 413 726,1 mil. Kč za rok 2018). Z tabulky č. 2, vyplývá, že hodnoty celkového obratu AZO vždy meziročně rostly až do roku 2016. Od roku 2016, ve kterém celkový obrat AZO nabyl své maximální hodnoty (426 269,1 mil. Kč), pozorujeme meziroční úbytky v roce 2017 a dále i v posledním sledovaném roce 2018. K největším meziročním nárůstům hodnot celkového obratu AZO docházelo mezi lety 2011 – 2015. Průměrný meziroční nárůst činil 35 339,6 mil. Kč. Obecně v tomto sledovaném období dochází k 6,5 % průměrnému meziročnímu nárůstu hodnot celkového obratu (dle indexu meziročního růstu). Ve vztahu k hodnotám celkového obratu AZO ČR v roce 1999 došlo k 4,13ti násobnému zvětšení této hodnoty (dle indexu 2018/1999).

Agrární vývoz ČR vykazuje za rok 2018 konečnou hodnotu 186 357,4 mil. Kč. Oproti původní hodnotě 101 707,7 mil. Kč v roce 2009 evidujeme nárůst o 84 649,7 mil. Kč. Rostoucí a klesající tendence výsledných hodnot agrárního vývozu jsou totožné jako u celkového obratu AZO ČR. To znamená, že do roku 2016 pozorujeme konstantní růst a od roku 2016 do roku 2018 vždy nastává meziroční pokles. Agrární dovoz se celkově zvýšil o 93 633,5 mil. Kč během sledovaného desetiletí z 133 735,2 mil. Kč na konečných 227 368,7 mil. Kč.

Tabulka 2 - Vývoj AZO ČR 2009 – 2018 v mil. Kč

Agrární zahraniční obchod	Vývoz	Dovoz	Celk. obrat	Bilance AZO	Krytí dovozu vývozem	Index růstu AZO
2009	101 707,7	133 735,2	235 442,9	-32 027,5	76,05%	
2010	105 364,2	140 007,8	245 372,0	-34 643,6	75,26%	104,22
2011	120 380,7	156 673,6	277 054,3	-36 292,9	76,84%	112,91
2012	148 308,5	173 025,7	321 334,2	-24 717,2	85,71%	115,98
2013	158 887,3	182 755,4	341 642,7	-23 868,1	86,94%	106,32
2014	180 247,0	199 909,4	380 156,4	-19 662,4	90,16%	111,27
2015	201 383,3	220 686,5	422 069,8	-19 303,2	91,25%	111,03
2016	201 592,4	224 676,7	426 269,1	-23 084,3	89,73%	100,99
2017	196 121,2	228 562,8	424 684,0	-32 441,6	85,81%	99,63
2018	186 357,4	227 368,7	413 726,1	-41 011,3	81,96%	97,42
Geom.prům.					83,77%	106,46

Zdroj: Ročenky AZO ČR, vlastní zpracování

Míra krytí dovozu vývozem, úzce související s agrárním vývozem a dovozem za toto sledované období 2009 – 2018, vykazuje celkové zlepšení 5,91 % (viz tabulka č. 2). Ovšem od roku 2015, kdy bylo dosaženo nejlepšího výsledku (o hodnotě 91,25 %), sledujeme postupný úpadek výsledné míry pokrytí dovozu vývozem do roku 2018. Celkové zlepšení míry pokrytí dovozu vývozem můžeme konstatovat i při porovnávání výsledných hodnot proti analyzovanému období 1999 – 2008, které je k nalezení v přílohách práce.

ČR má celkovou bilanci AZO od roku 1994 konstantě zápornou. V roce 2018 dosáhla celková bilance AZO ČR neboli saldo AZO ČR hodnoty - 41 011,3 mil. Kč. Jedná se o nejhorší výsledek za existenci ČR. Za roky 2009 – 2018 se saldo AZO ČR propadlo o téměř - 9 000 mil. Kč. Nejlepší výsledná hodnota salda AZO, za toto sledované období 2009 – 2018, nastala v roce 2015 (- 19 303,2 mil. Kč). Za poslední tři roky analyzovaného období lze tedy pozorovat propad salda o téměř 22 000 mil. Kč. Tento propad od roku 2015 do roku 2018 byl způsobený útlumem a snížením hodnot (cca. - 15 000 mil. Kč) agrárního vývozu, zatímco hodnoty agrárního dovozu lehce vzrostly (cca. + 7 500 mil. Kč). Jeden z důvodů propadu agrárního vývozu je dlouhodobé sucho, které svazuje tuzemské zemědělce a producenty. Následkem sucha je menší produkce. Ovlivněná je i kvalita zboží a konečná cena. Samočinně dále přicházejí změny v rámci nabídky a poptávky, zvýšení cenové hladiny a růst importu zboží a komodit ze zahraničí.

Tabulka č. 3 zachycuje, jak meziročně (vyjma let 2017 a 2018) podíl salda na celkové obratu AZO ČR klesá. I přesto, že hodnota salda (vyjma období 2012 až 2015) spíše meziročně roste, podíl salda na celkovém obratu AZO konstantě klesá až do roku 2016. Od roku 2016, kdy byl vykázán nejnižší podíl salda na celkovém obratu AZO (7,51 %), pozorujeme mírný nárůst v řádech setin a desetin procentních bodů. Celkově mezi lety 2009 – 2018 podíl salda na celkovém obratu AZO klesl o 5,86 % a přes analyzovanou dekádu činil tento podíl v průměru 9,40 %.

Tabulka 3 - Vývoj podílu salda na AZO 2009 – 2018

Rok	Podíl salda na vývozu v %	Podíl salda na dovozu v %	Podíl salda na celk. obratu azo v %
2009	31,49%	23,95%	13,60%
2010	30,40%	22,88%	13,05%
2011	26,61%	20,44%	11,56%
2012	21,60%	18,51%	9,97%
2013	20,16%	17,52%	9,37%
2014	17,77%	16,02%	8,42%
2015	15,90%	14,51%	7,59%
2016	15,89%	14,25%	7,51%
2017	16,33%	14,01%	7,54%
2018	17,19%	14,09%	7,74%
Geom.prům.	20,63%	17,28%	9,40%

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Graf 1 - Vývoj hodnot z tabulky č. 3

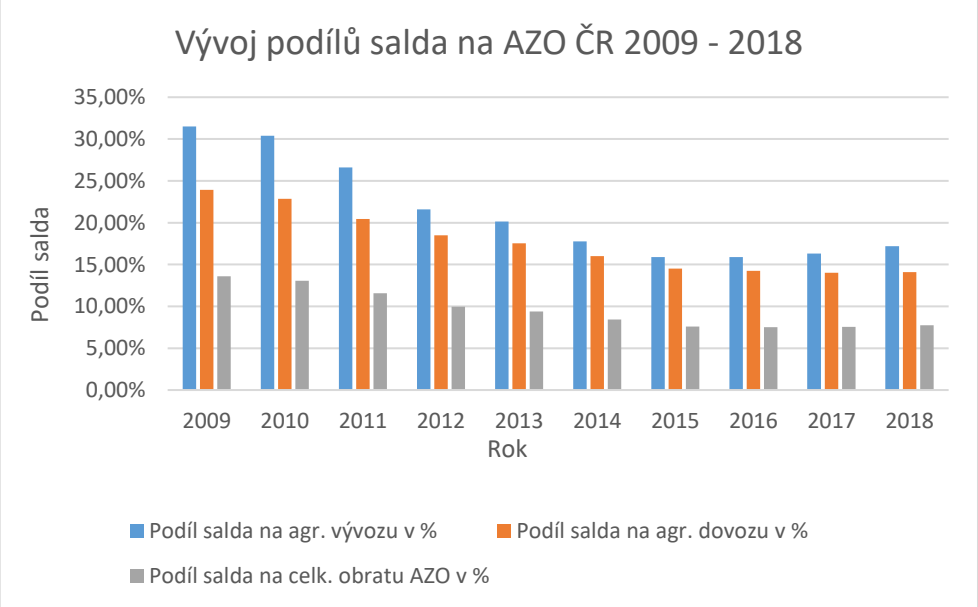

Zdroj: Tabulka č. 3, vlastní zpracování

V následujícím grafu č. 2 lze pozorovat vývoj podílu salda na celkovém obratu AZO ČR, agrárním exportu ČR a agrárním importu ČR za kompletní analyzované období 1999 – 2018. Do roku 2008 pozorujeme trvalý pokles hodnoty podílů. V roce 2009 nastal relativně prudký růst hodnot podílů, způsobený zejména meziročním nárůstem negativního salda AZO ČR o téměř - 10 000 mil. Kč (z - 23 067,6 mil. Kč v roce 2008 na - 32 027,5 mil. Kč v roce 2009). Oproti roku 2008 se taktéž zmenšil celkový obrat AZO ČR a agrární vývoz. Hodnota agrárního dovozu do ČR se zvýšila pouze nepatrně o necelé 4 000 mil. Kč. Od roku 2010 do roku 2018 sledujeme konstantní klesání hodnoty podílů salda na AZO ČR.

Graf 2 - Vývoj podílů salda na AZO ČR 1999 – 2018

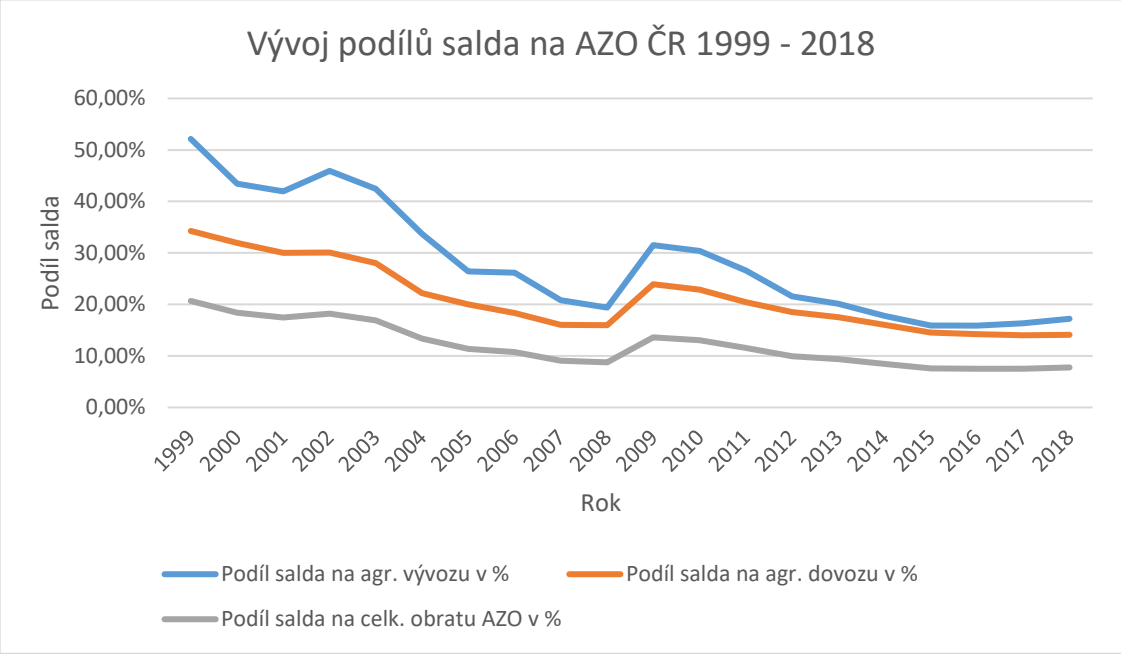

Zdroj: Tabulka č. 3 a č. 52, vlastní zpracování

Ve vztahu podílu salda na celkovém agrárním vývozu či dovozu, pozorujeme vyšší poklesy celkových hodnot. Evidujeme pokles o 14,30 procentních bodů (z 31,49 % v roce 2009) u podílu salda na celkovém agrárním vývozu ČR a pokles o 9,86 procentních bodů (z prvotních 23,95 %) u podílu salda na celkovém agrárním dovozu ČR. Průměrně podíl salda na celkovém vývozu/dovozu ČR mezi 2009 – 2018 činil 20,63 % a 17,28 %.

Z tabulky č. 4, která obsahuje data o celkovém zahraničním obchodě České republiky a výpočty o relaci AZO ČR s ZO ČR za roky 2009 – 2018, pozorujeme velmi silný růst celkového obratu ZO. Meziročně evidujeme konstantní růst hodnot celkového obratu ZO. Během sledovaného období 2009 – 2018 se celkový obrat ZO dokonce zvětšil více než 2násobně a nedošlo v tomto sledovaném období k žádnému meziročnímu poklesu. Rozdíl mezi maximální hodnotou celkového obratu ZO v roce 2018 (8 416 420,5 mil. Kč) a minimální v roce 2009 (4 127 659,1 mil. Kč) činí 4 288 761,4 mil. Kč. Největší objemový meziroční nárůst vykazuje rok 2014, při nárůstu činícím 830 266,8 mil. Kč oproti roku 2013. Významný nárůst též nastal v letech 2010 (816 694,5 mil. Kč) a 2011 (621 900,6 mil. Kč).

Tabulka 4 - Vývoj ZO ČR v kontextu AZO ČR 2009 – 2018 v mil. Kč

ZO ČR	Celkový obrat ZO	Index růstu ZO	Podíl AZO na celkovém ZO v %	Index růstu
2009	4 127 659,1		5,70%	
2010	4 944 353,6	119,79	4,96%	87,00
2011	5 566 254,2	112,58	4,98%	100,30
2012	5 839 486,1	104,91	5,50%	110,56
2013	5 998 189,1	102,72	5,70%	103,51
2014	6 828 455,9	113,84	5,57%	97,74
2015	7 360 249,3	107,79	5,73%	103,00
2016	7 468 713,9	101,47	5,71%	99,53
2017	8 046 020,0	107,73	5,28%	92,48
2018	8 416 420,5	104,60	4,92%	93,13
Geom.prům.		108,24	5,39%	98,36

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Dle indexu růstu celkového obratu ZO dochází k průměrnému meziročnímu růstu o 8,24 %. K největšímu meziročnímu nárůst dochází v roce 2014 (+ 11,1 procentních bodů oproti roku 2013). K největšímu meziročnímu poklesu indexu růstu dochází v roce 2011 (- 7,7 procentních bodů oproti roku 2010).

Za sledovaného období 2009 – 2018 platí, že podíl AZO na celkovém ZO v průběhu let postupně klesal. Z 5,70 % v roce 2009 na 4,92 % v roce 2018. Jedná se i o nejnižší hodnotu tohoto podílu za sledované období. Nejvyšší hodnota podílu AZO na ZO byla dosaženo v roce 2015 (5,73 %). V průměru se podíl AZO na celkovém ZO za sledované období meziročně zmenšil o 1,64 % a celkově tento podíl za sledované období 2009 – 2018 v průměru činil 5,39 %.

Graf 3 - Vývoj podílu AZO ČR na celkovém ZO ČR 2009 - 2018

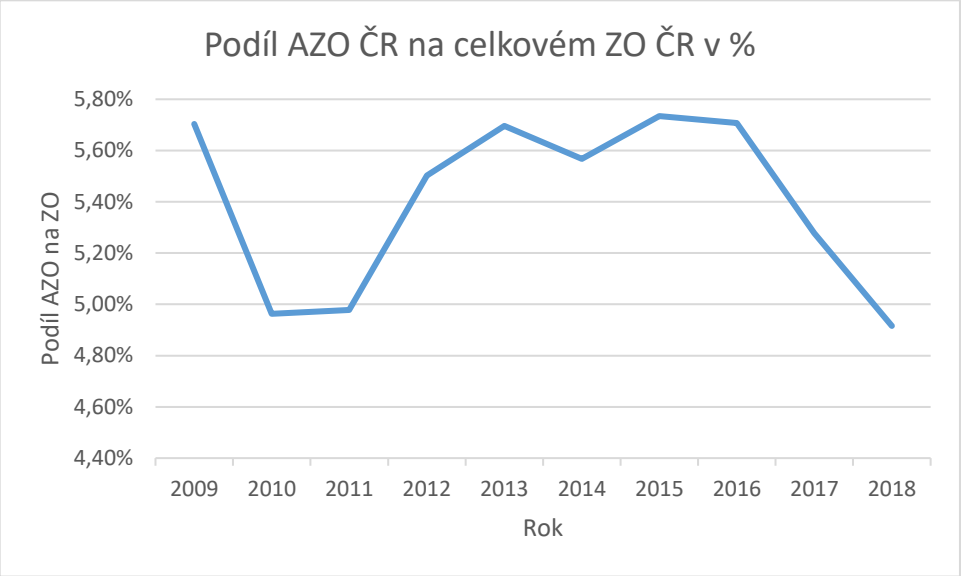

Zdroj: Tabulka č. 4, vlastní zpracování

V dalším grafu č. 4 lze sledovat vývoj podílu AZO ČR na celkovém ZO ČR za kompletní analyzované období 1999 – 2018. V roce 2000 byl zaznamenán prvotní pokles hodnoty z 5,33 % na 4,77 %. Mezi roky 2000 až 2008 se hodnota podílu pohybovala mezi 4,37 % až 4,93 %. V roce 2009 nastal vzrůst na hodnotu 5,70 %, následovaný poklesem pod 5 % v dalších dvou letech 2010 a 2011. Mezi roky 2012 až 217 se hodnota podílu AZO na ZO ČR osciluje mezi 5,28 % - 5,73 %. V posledním sledovaném roce 2018, lze pozorovat opět úpadek hodnoty pod 5 % na konečných 4,92 %.

Graf 4 - Vývoj Podílu AZO ČR na celkovém ZO ČR 1999 - 2018

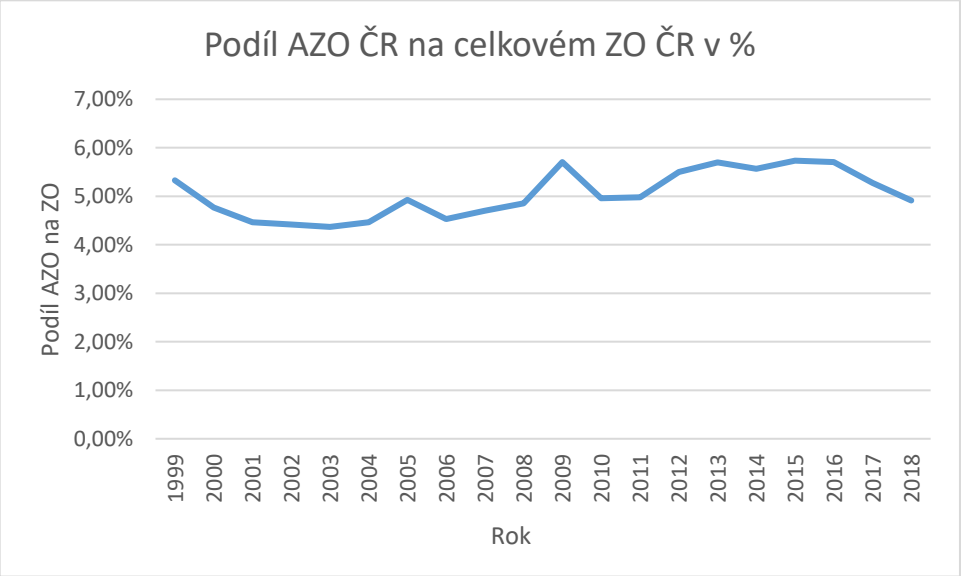

Zdroj. Tabulky č. 4 a č. 53, vlastní zpracování

V rámci analýzy vývoje podílu AZO ČR na celkovém ZO ČR lze z grafu č. 4 konstatovat následující: Od roku 1999 do roku 2003 zaznamenává ČR vždy meziroční pokles hodnoty tohoto podílu AZO na ZO ČR. Od roku 2004 (vstup ČR do EU) do roku 2015 lze pozorovat celkový nárůst hodnoty ze 4,47 % na 5, 73 %. Během tohoto období (2004 – 2015) samozřejmě docházelo také k meziročnímu klesání hodnoty podílu. Nejvíce výsledná hodnota poklesla v roce 2010 o - 0,74 procentních bodů. Naopak nejvyšší nárůst byl zaznamenán v roce 2009 o meziročním nárůstu o + 0,85 procentních bodů. Nárůst hodnoty podílu AZO na ZO po roce 2004, se dá vysvětlit vstupem ČR do EU. Před rokem 2004 byla zejména na zemědělské a potravinářské produkty, uplatňována vysoká státní protekce. Vstupem do EU a následným přijetím jejich podmínek (SZP a SOP), odpadly předchozí silné efekty protekcionalismu jakožto, clo, kvóty, různé standarty apod., které následně odpadají, a agrární zahraniční obchod ČR se otevírá zbytku EU.

Od roku 2016 do roku 2018 lze pozorovat klesající trend podílu AZO ČR na celkovém ZO ČR. Hodnota podílu AZO na ZO klesla o 0,81 procentních bodů během těchto 3 let. Tento pokles hodnot neznamená nutně něco špatného, spíše naopak. Vykazuje růst produktivity práce, růst objemu výnosnosti. Zásluhou vývoje technologií, vědy a růstem financí je na výslednou produkci potřeba méně lidské síly.

Dle indexu 2018/2009 se podíl AZO ČR na celkovém ZO ČR, při porovnání výsledných hodnot z roků 2008 a 2018, zmenšil 0,86krát a dle indexu 2018/1999 se tento podíl mezi srovnávanými hodnotami za roky 2018 a 1999 taktéž zmenšil, a to 0,92krát viz tabulka č. 5.

Tabulka 5 - Indexy srovnání AZO ČR 2018 s AZO ČR v roce 2009 a 1999

Bazické indexy	2018/2009	2018/1999
AZO index	1,76	4,13
podíl AZO na celkovém ZO v %	0,86	0,92

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Podíly vývozu (dovozu) AZO ČR na celkovém vývozu (dovozu) ZO ČR mají ve sledovaném období velmi podobný průběh (viz tabulka č. 6). Hodnoty těchto podílů v průběhu let postupně klesají, následně rostou, apod. Tedy nelze těmto výsledným hodnotám jednotlivých podílů přisoudit jednoznačný rostoucí či klesající trend. Celkově za období 2009 – 2018 můžeme konstatovat pokles z původních 4,76 % v roce 2009 na konečných 4,23 % za rok 2018 pro podíl vývozu AZO na celkovém vývozu ZO. Pro podíl dovozu AZO na celkovém dovozu ZO pozorujeme pokles o 1,06 procentních bodů z původních 6,72 % na finálních 5,66 % za období 2009 – 2018. Průměrné podíly vývozu (dovozu) AZO ČR na celkovém vývozu (dovozu) ZO ČR za analyzovanou dekádu byly 4,69 % (6,17 %).

Tabulka 6 - Vývoj podílů AZO ČR na ZO ČR 2009 – 2018

Rok	Podíl vývozu AZO na celkovém vývozu ZO v %	Podíl dovozu AZO na celkovém dovozu ZO v %
2009	4,76%	6,72%
2011	4,16%	5,81%
2012	4,18%	5,83%
2013	4,83%	6,25%
2014	5,06%	6,47%
2015	4,97%	6,25%
2016	5,19%	6,35%
2017	5,07%	6,43%
2018	4,62%	6,01%
2019	4,23%	5,66%
Geom.prům.	4,69%	6,17%

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

6. Vývoj a změny teritoriální struktury AZO ČR v období 2009 – 2018

6.1 Vývoj agrárního vývozu do EU 28, EU 15 a EU 13

V tabulce č. 7 o vývoji agrárního vývozu pozorujeme v rámci sledovaného období velmi silné a velké nárůsty agrárního vývozu do EU 28 v období od 2010 do 2015. Průměrný meziroční nárůst mezi těmito lety činil 17 463,2 mil. Kč. Největší objemové nárůsty nastaly v letech 2012 (24 911,9 mil. Kč) a následně 2015 (20 007 mil. Kč). Celkově pozorujeme konstantní růst hodnoty agrárního vývozu do EU 28 až do roku 2016, kdy hodnota agrárního vývozu do EU 28 nabyla svého maxima (o hodnotě 184 550,6 mil. Kč). V roce 2016 nastal taktéž nejnižší zaznamenaný nárůst o pouhých 36,7 mil. Kč. Od roku 2016 až do roku 2018 hodnota vývozu do EU 28 meziročně klesala na finálních 170 667 mil. Kč. Za celé období evidujeme nárůst o 76 390 mil. Kč z původních 94 287 mil. Kč v roce 2009. Dle indexu 2018/2009 se celkově jedná o zvětšení hodnoty agrárního vývozu do EU 28 až 1.8krát. Ve vztahu k roku 1999 se jedná o zvětšení 5,4krát dle 2018/1999. Do EU 28 vyvážíme od roku 2007 přes 90 % agrárního zboží a produktů z celkového agrárního vývozu. Toto se ani v průběhu let 2009 – 2018 nemění, i přesto, že podíl agrárního vývozu do EU 28 z celkového agrárního vývozu od roku 2009 mírně klesl z 92,70 % na 91,59 % za rok 2018. Celkově registrujeme dle indexů meziročního růstu agrárního vývozu do EU 28 průměrný meziroční nárůst o 6,8 %.

Tabulka 7 - Agrární vývoz do skupin států EU 2009 – 2018 v mil. Kč

Agrární vývoz z ČR	EU28	Index růstu	EU15	Index růstu	EU13	Index růstu
2009	94 287,0		48 904,6		45 393,1	
2010	97 198,0	103,1	48 160,5	98,5	49 037,5	108,0
2011	111 320,1	114,5	53 359,0	110,8	57 961,1	118,2
2012	136 232,0	122,4	65 907,0	123,5	70 325,0	121,3
2013	147 063,5	108,0	73 864,2	112,1	73 199,3	104,1
2014	164 506,9	111,9	84 912,7	115,0	79 594,2	108,7
2015	184 513,9	112,2	94 436,4	111,2	90 177,5	113,3
2016	184 550,6	100,0	93 515,6	99,0	91 035,0	101,0
2017	179 431,9	97,2	94 728,4	101,3	84 703,4	93,0
2018	170 677,0	95,1	88 595,8	93,5	82 081,2	96,9
Index 2018/2009	1,8		1,8		1,8	
Index 2018/2014	1,0		1,0		1,0	
Index 2018/1999	5,4		5,8		5,1	
Geom.prům. Index růstu		106,8		106,8		106,8
Podíl na celkovém vývozu v roce 2009	92,70%		48,08%		44,63%	
Podíl na celkovém vývozu v roce 2014	91,27%		47,11%		44,16%	
Podíl na celkovém vývozu v roce 2018	91,59%		47,54%		44,05%	

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

U agrárního vývozu do EU 15 pozorujeme dynamický růst hodnot agrárního vývozu do roku 2015. Poté nastala stagnace a mírný pokles v roce 2016, následována mírným růstem do maxima agrárního vývozu do EU 15 v roce 2017 (o hodnotě 94 728,4 mil. Kč). V roce 2018 opět nastal úpadek agrárního vývozu do EU 15 a hodnota celkového agrárního vývozu do EU 15 skončila na výsledných 88 595,8 mil. Kč za rok 2018. Celkově se jedná o nárůst o 39 691,2 mil. Kč a dle indexu 2018/2009 o zvětšení 1,8krát, totožně jako v předchozím odstavci. Průměrný meziroční nárůst byl 6,8 % dle indexu o meziročním růstu. Oproti roku 1999, index 2018/1999 vykazuje 5,8násobné zvětšení objemu agrárního vývozu do EU15. Podíl agrárního vývozu do EU 15 v roce 2018 byl 47,54 %. Oproti roku 2009 se jedná o pokles ze 48,08 %, ale v korelaci s rokem 2014 se naopak jedná o mírný nárůst ze 47,11 %.

U agrárního vývozu z ČR do EU 13 registrujeme stejný trend růstu a poklesu jako u EU 28. Tedy hodnoty meziročně stoupají do maxima v roce 2016 (o hodnotě 91 035 mil. Kč) a následně sledujeme v letech 2017 – 2018 každoroční pokles na konečných 82 081,2 mil. Kč (za rok 2018). Celkově se tedy agrární vývoz do EU 13 zvýšil za období 2009 – 2018 o 36 688,1 mil. Kč (z původních 45 393,1 mil. Kč) a dle indexu 2018/2009 se opět, jako u předchozích, jedná o zvětšení 1,8krát. Oproti roku 1999 dle indexu 2018/1999 se jedná o 4násobné zvětšení celkové hodnoty objemu vývozu do EU 13. Průměrný meziroční nárůst činil opětovně 6,8 %, jako tomu bylo u EU 28 a EU 15. Podíl agrárního vývozu do EU 13 z celkového agrárního vývozu v roce 2018 byl 44,05 %. V průběhu let byla tato hodnota téměř neměnná a stále okolo 44 %.

6.2 Vývoj agrárního dovozu z EU 28, EU 15 a EU 13

Agrární dovoz za analyzované období 2009 – 2018 z EU 28 a EU 15 (viz tabulka č. 8) konstantně roste až do roku 2017, kdy nastávají maxima pro oba tyto subjekty o hodnotách 196 309,1 mil. Kč a 125 996,4 mil. Kč. Následuje velmi mírný úpadek na konečných 195 356 mil. Kč u agrárního dovozu do EU 28 a na 123 839,4 mil. Kč u agrárního dovozu z EU 15 (obě hodnoty za rok 2018). EU 28 celkově eviduje nárůst o 80 580,8 mil. Kč z původních 114 775,2 mil. Kč za rok 2009. Dle indexu 2018/2009 se jedná o 1,7násobné zvětšení hodnoty agrárního dovozu z EU 28. K roku 1999 evidujeme dle 2018/1999 zvětšení až 4,5krát. Průměrný meziroční nárůst agrárního dovozu z EU 28 činil 6,1 %. U EU 15 pozorujeme nárůst o 46 896,7 mil. Kč z prvotních 76 942,7 mil. Kč (za rok 2009) na výsledných 123 839,4 mil. Kč (za rok 2018). Index 2018/2009 vykazuje 1,6násobné zvětšení objemu agrárního dovozu z EU 15. Z indexu 2018/1999 vyčteme až 4,2násobné zvětšení. Průměrný meziroční nárůst agrárního dovozu z EU 15 byl 5,4 %. Majoritní podíl agrárního dovozu z celkového agrárního dovozu do ČR permanentně zaujímá EU 28 s podílem o velikost 85,92 % v roce 2018. U skupiny států spadajících do EU 15 tento podíl v roce 2018 činil 54,47 %.

Tabulka 8 - Agrární dovoz ze skupin států EU 2009 – 2018 v mil. Kč

Agrární dovoz do ČR	EU28	Index růstu	EU15	Index růstu	EU13	Index růstu
2009	114 775,2		76 942,7		37 832,5	
2010	119 590,8	104,2	80 846,9	105,1	38 743,9	102,4
2011	132 923,1	111,1	88 463,5	109,4	44 460,6	114,8
2012	147 663,0	111,1	96 010,2	108,5	51 652,8	116,2
2013	158 884,2	107,6	103 023,4	107,3	55 860,8	108,1
2014	168 661,7	106,2	109 950,2	106,7	58 711,4	105,1
2015	187 376,1	111,1	116 673,0	106,1	70 703,2	120,4
2016	191 723,0	102,3	120 480,1	103,3	71 242,9	100,8
2017	196 309,1	102,4	125 996,4	104,6	70 312,7	98,7
2018	195 356,0	99,5	123 839,4	98,3	71 516,5	101,7
Index 2018/2009	1,7		1,6		1,9	
Index 2018/2014	1,2		1,1		1,2	
Index 2018/1999	4,5		4,2		5,2	
Geom.prům. Index růstu		106,1		105,4		107,3
Podíl na celkovém dovozu v roce 2009	85,82%		57,53%		28,29%	
Podíl na celkovém dovozu v roce 2014	84,37%		55,00%		29,37%	
Podíl na celkovém dovozu v roce 2018	85,92%		54,47%		31,45%	

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

U agrárního dovozu z EU 13 pozorujeme, kromě roku 2017, stálý růst dovozních hodnot. Maximum nabývá v roce 2018 (o hodnotě 71 516,5 mil. Kč). Celkově oproti roku 2009 (agrární dovoz činil 37 832,5 mil. Kč) se jedná o zvýšení agrárního dovozu z EU 13 o 33 684 mil. Kč. Z indexu 2018/2009 vyčteme, že se jedná o 1,9násobné zvětšení celkové dovozní hodnoty a index 2018/1999 dokonce vykazuje 5,2násobné zvětšení dovozní hodnot z EU 13. Průměrný meziroční nárůst agrárního dovozu z EU 13 činil 7,3 %. Podíl agrárního dovozu z EU 13 na celkovém agrárním dovozu se zvýšil z původních 28,29 % na 31,45 % v roce 2018.

6.3 Vývoj celkové bilance vývozu a dovozu z/do EU 28, EU 15 a EU 13

Tabulka č. 9 obsahuje výsledky celkové bilance agrárního obchodu EU 28, EU15 a EU 13. Můžeme konstatovat, že tabulka vykazuje stejné trendy jako za období 1999 – 2008. Tedy s EU 28 a EU 15 máme celkovou bilance konstantě zápornou a s EU 13 naopak stále kladnou. Celková bilance agrárního obchodu ČR s EU 28 dosahuje své nejlepší hodnoty salda v roce 2015 (- 2 862,2 mil. Kč) a obráceně nejhorší v roce 2018 (- 24 679 mil. Kč). S EU 15 máme nejhorší celkovou bilanci ze všech analyzovaných subjektů. Nejlepší hodnota salda byla dosažena taktéž v roce 2015 (- 22 236,6 mil. Kč), což můžeme stále pokládat za relativně špatný výsledek. Nejvyšší hodnota záporného salda (dovoz > vývoz) agrárního obchodu s EU 15 nastala v posledním sledovaném roce 2018 (- 35 243,6 mil. Kč), ve stejném roce jako u EU 28, jelikož hodnoty těchto subjektů jsou spolu v přímé závislosti. Nejlepší výsledek celkové bilance s EU 13 registrujeme v roce 2014 (+20 882,8 mil. Kč). Od roku 2014 celková bilance s EU 13 postupně klesala až do roku 2018.

Tabulka 9 - Vývoj celkové bilance agrárního obchodu ČR se skupinami států EU 2009 – 2018 v mil. Kč

Celková bilance	EU28	EU15	EU13
2009	-20 488,2	-28 038,1	7 560,6
2010	-22 392,8	-32 686,4	10 293,6
2011	-21 603,0	-35 104,5	13 500,5
2012	-11 431,0	-30 103,2	18 672,2
2013	-11 820,7	-29 159,2	17 338,5
2014	-4 154,8	-25 037,5	20 882,8
2015	-2 862,2	-22 236,6	19 474,3
2016	-7 172,4	-26 964,5	19 792,1
2017	-16 877,2	-31 268,0	14 390,7
2018	-24 679,0	-35 243,6	10 564,7

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

6.4 Vývoj vývozu a dovozu z/do Německa, Slovenska a Polska

Nejvyšší celkový nárůst vývozních hodnot vykazuje agrární vývoz do Německa, který se od roku 2009 celkově zvýšil o 14 573,2 mil. Kč na 37 297,4 mil. Kč v roce 2018. Druhý nejvyšší nárůst registrujeme u Slovenska o hodnotě 13 883,1 mil. Kč z původních 26 457,6 mil. Kč na finálních 40 340,7 mil. Kč za rok 2018. U agrárního vývozu do Polska byl zaznamenán nárůst o 10 262,3 mil. Kč na konečných 19 878,5 mil. Kč za rok 2018. Dle indexu 2018/2009 se celkové vývozní hodnoty v totožném pořadí států zvětšili: 1,6krát (Německo), 1,5krát (Slovensko) a 2,1krát (Polsko). Změnu oproti roku 1999 vyčteme z indexu 2018/1999 a jedná se o 4násobné, 4násobné a 6násobné zvětšení vývozních hodnot agrárních produktů a zboží ve stejném pořadí států. V roce 2018 zaujímá největší podíl na celkovém agrárním vývozu z ČR, z těchto tří států, Slovensko s 21,65 %. Slovensko v tomto ohledu vykazuje pokles téměř 5 procentních bodů oproti hodnotě z roku 2009. Druhé místo v roce 2018 patří Německu s 20,01 % a Polsko zaujímá 10,67 % z celkového agrárního vývozu ČR. Další hodnoty vývozu komodit pro jednotlivé roky lze nalézt v tabulce č. 10.

Tabulka 10 - Agrární vývoz ČR do SRN, Slo. a Pol. 2009 – 2018 v mil. Kč

Agrární vývoz z ČR	Německo	Index růstu	Slovensko	Index růstu	Polsko	Index růstu
2009	22 724,2		26 457,6		9 616,2	
2010	20 960,5	92,2	29 181,0	110,3	10 391,1	108,1
2011	24 697,8	117,8	33 985,9	116,5	13 141,9	126,5
2012	29 406,3	119,1	40 242,6	118,4	16 640,0	126,6
2013	30 490,3	103,7	40 910,0	101,7	17 618,9	105,9
2014	37 084,6	121,6	42 883,5	104,8	19 926,2	113,1
2015	40 246,8	108,5	47 204,7	110,1	23 485,7	117,9
2016	37 013,6	92,0	45 300,5	96,0	24 181,1	103,0
2017	38 277,4	103,4	42 107,4	93,0	20 795,5	86,0
2018	37 297,4	97,4	40 340,7	95,8	19 878,5	95,6
Index 2018/2009	1,6		1,5		2,1	Ind
Index 2018/2014	1,0		0,9		1,0	Ind
Index 2018/1999	4,0		4,0		6,0	Ind
Geom.prům. Index růstu		105,7		104,8		108,4
Podíl na celkovém vývozu v roce 2009	22,34%		26,01%		9,45%	
Podíl na celkovém vývozu v roce 2014	20,57%		23,79%		11,05%	
Podíl na celkovém vývozu v roce 2018	20,01%		21,65%		10,67%	

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Nejdramatičtější nárůst agrárního dovozu (viz tabulka č. 11) pozorujeme u Polska, jehož agrární dovoz do ČR se v mezidobí 2009 – 2018 téměř zdvojnásobil. Z původních 19 646,2 mil. Kč v roce 2009 registrujeme nárůst o 18 590,7 mil. Kč na 38 236,9 mil. Kč v roce 2018. Celkově se dle indexu 2018/1999 jedná o 1,9násobné zvětšení objemu agrárního dovozu a ve vztahu k hodnotám v roce 1999 dle 2018/1999 pozorujeme dokonce až 9,1násobné zvětšení. Druhý nejvyšší nárůst agrárního dovozu vykazuje Německo s nárůstem o 18 348,3 mil. Kč na konečných 49 391,4 mil. Kč za rok 2018. Dle indexů pro srovnání let 2018/2009 a 2018/1999 vykazuje první uvedený index 2018/2009 1,6násobné zvětšení agrárního dovozu z Německa v roce 2018 oproti roku 2009. Druhý uvedený index vykazuje 5,2násobné zvětšení agrární dovozu z Německa do ČR v roce 2018 oproti roku 1999. Ve sloupci Slovensko nalezneme v roce 2018 hodnotu 14 653,4 mil. Kč. To dělá celkový nárůst agrárního dovozu o pouhých 3 483,1 mil. Kč za deset let. Výsledné hodnoty indexů 2018/2009 a 2018/1999 činí výsledné 1,3násobné a 2,5násobné zvětšení objemu agrárního dovozu ze Slovenska.

Tabulka 11 - Agrární dovoz ze SRN, Slo. a Pol. 2009 – 2018 v mil. Kč

Agrární dovoz do ČR	Německo	Index růstu	Slovensko	Index růstu	Polsko	Index růstu
2009	31 043,1		11 170,3		19 646,2	
2010	32 210,9	103,8	10 846,1	97,1	20 529,3	104,5
2011	35 274,9	109,5	12 364,0	114,0	23 443,3	114,2
2012	38 455,4	109,0	15 005,4	121,4	26 592,3	113,4
2013	43 474,8	113,1	14 785,8	98,5	29 869,4	112,3
2014	45 343,5	104,3	14 795,1	100,1	32 814,5	109,9
2015	46 009,9	101,5	14 996,4	101,4	43 451,2	132,4
2016	46 703,8	101,5	14 795,6	98,7	42 456,6	97,7
2017	49 743,9	106,5	14 552,5	98,4	37 903,7	89,3
2018	49 391,4	99,3	14 653,4	100,7	38 236,9	100,9
Index 2018/2009	1,6		1,3		1,9	
Index 2018/2014	1,1		1,0		1,2	
Index 2018/1999	5,2		2,5		9,1	
Geom.prům. Index růstu		105,3		103,1		107,7
Podíl na celkovém dovozu v roce 2009	23,21%		8,35%		14,69%	
Podíl na celkovém dovozu v roce 2014	22,68%		7,40%		16,41%	
Podíl na celkovém dovozu v roce 2018	21,72%		6,44%		16,82%	

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Z těchto tří států si udržuje v průběhu sledovaných období ČR konstantně kladnou celkovou bilanci pouze se Slovenskem. Nejlepší výsledné hodnoty bylo dosaženo v roce 2015 (+ 32 208,3 mil. Kč). Celková bilance s Německem i Polskem je v mezidobí 2009 – 2018 permanentně záporná. S Německem bylo dosaženo nejlepší výsledné bilance v roce 2015 (- 5 763,1 mil. Kč) a nejhorší v roce 2013 (- 12 984,5 mil. Kč). Nejlepší dosažené bilance agrárního obchodu s Polskem dosáhla ČR v roce 2012 (- 9 952,3 mil. Kč) a nejhorší saldo nastalo v roce 2015 (- 19 965,5 mil. Kč). Jak vypadalo saldo ČR s těmito státy v dalších letech, je uvedeno tabulce č. 12, níže.

Tabulka 12 - Vývoj celkové bilance agrárního obchodu ČR s SRN, Slo. a Pol. 2009 – 2018 v mil. Kč

Celková bilance	Německo	Slovensko	Polsko
2009	-8 318,9	15 287,3	-10 030,0
2010	-11 250,4	18 334,9	-10 138,2
2011	-10 577,1	21 621,9	-10 301,4
2012	-9 049,1	25 237,2	-9 952,3
2013	-12 984,5	26 124,2	-12 250,5
2014	-8 258,9	28 088,4	-12 888,3
2015	-5 763,1	32 208,3	-19 965,5
2016	-9 690,2	30 504,9	-18 275,5
2017	-11 466,5	27 554,9	-17 108,2
2018	-12 094,0	25 687,3	-18 358,4

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

6.5 Vývoj vývozu a dovozu z/do států patřících do uskupení ESVO, OSVTE, SNS, RZ a Třetích zemí

Výraznou změnu zaznamenal agrární vývoz do Třetích zemí (viz tabulka č. 13), který celkově vzrostl o 8 234,1 mil. Kč na 15 654,1 mil. Kč v roce 2018 a jednalo se dle indexu 2018/2009 o 2,1násobné zvětšení celkového objemu agrárního vývozu. V roce 2018 podíl agrárního vývozu do Třetích zemí na celkovém agrárním vývozu zaujímal solidních 8,40 %. Nárůst též evidujeme u agrárního vývozu ČR do skupin států OSVTE (o 2 441,2 mil. Kč), SNS (o 1 578,5 mil. Kč) a RZ (o 3 271,3 mil. Kč). Každý z těchto tří subjektů se na celkovém agrárním vývozu ČR podílí zhruba 2 %. Agrární vývoz do ESVO se mezi lety 2012 – 2017 pohyboval okolo 1 400 – 1 500 mil. Kč a v roce 2018 spadl na 1 065,7 mil. Kč. Oproti roku 2009 zde zaznamenáváme pokles.

Tabulka 13 - Agrární vývoz ČR do Třetích zemí 2009 – 2018 v mil. Kč

Agrární vývoz z ČR	ESVO	OSVTE	SNS	RZ	Třetí země celkem	Index růstu
2009	1 100,7	1 773,4	2 515,6	1 553,0	7 420,0	
2010	898,4	1 705,4	2 936,0	2 002,4	8 166,2	110,1
2011	1 103,9	1 623,5	9 077,2	2 546,5	9 060,5	111,0
2012	1 211,2	2 059,3	3 826,3	4 204,4	12 076,5	133,3
2013	1 448,7	2 680,3	4 141,3	4 347,3	13 530,6	112,0
2014	1 582,0	3 165,9	4 913,8	4 406,4	15 220,6	112,5
2015	1 688,6	4 199,1	3 746,8	5 837,7	16 705,4	109,8
2016	1 679,7	4 620,1	3 720,8	5 730,4	17 024,3	101,9
2017	1 591,0	4 366,4	3 694,3	5 527,3	16 546,4	97,2
2018	1 065,7	4 214,6	4 094,1	4 824,3	15 654,1	94,6
Index 2018/2009	1,0	2,4	1,6	3,1	2,1	
Index 2018/2014	0,7	1,3	0,8	1,1	1,0	
Index 2018/1999		3,8	1,4	1,6		
Podíl na celkovém vývozu v roce 2009	1,08%	1,74%	2,47%	1,53%	7,30%	
Podíl na celkovém vývozu v roce 2014	0,88%	1,76%	2,73%	2,44%	8,44%	
Podíl na celkovém vývozu v roce 2018	0,57%	2,26%	2,20%	2,59%	8,40%	

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Agrární dovoz z Třetích zemí během let 2009 – 2018 (viz tabulka č. 14) celkově vzrostl o významných 12 425,6 mil. Kč (z 18 960,1 mil. Kč na 31 385,7 mil. Kč). Tímto agrární dovoz ze Třetích zemí zaujímá 13,80 % z celkového agrárního dovozu do ČR. Z toho vysoký podíl na celkovém agrárním dovozu do ČR vykazuje RZ s 7,43 %. Dle indexu 2018/2009 pozorujeme největší hodnoty u SNS (4,1násobné zvětšení hodnoty agrárního dovozu k roku 2009) a ESVO (3,2násobné zvětšení k roku 2009).

Tabulka 14 - Agrární dovoz ze Třetích zemí 2009 – 2018 v mil. Kč

Agrární dovoz do ČR	ESVO	OSVTE	SNS	RZ	Třetí země celkem
2009	981,9	4 221,8	641,2	15 554,9	18 960,1
2010	1 275,4	4 697,0	923,4	12 776,5	20 417,0
2011	1 596,0	5 490,2	926,5	14 599,1	23 749,5
2012	2 003,6	5 756,0	879,8	15 259,7	25 362,7
2013	2 236,5	5 902,9	1 470,6	14 726,8	25 789,8
2014	2 464,5	6 911,0	2 071,8	16 121,7	29 420,4
2015	2 468,6	7 424,0	1 995,4	18 351,1	32 383,1
2016	2 872,9	6 911,5	2 148,9	17 822,0	31 540,8
2017	3 119,1	7 045,5	2 242,1	17 324,0	31 526,3
2018	3 171,6	6 634,5	2 772,5	16 901,1	31 385,7
Index 2018/2009	3,2	1,6	4,3	1,1	1,7
Index 2018/2014	1,3	1,0	1,3	1,0	1,1
Index 2018/1999		1,7	13,1	1,5	
Podíl na celkovém dovozu v roce 2009	0,73%	3,16%	0,48%	11,63%	14,18%
Podíl na celkovém dovozu v roce 2014	1,23%	3,46%	1,04%	8,06%	14,72%
Podíl na celkovém dovozu v roce 2018	1,39%	2,92%	1,22%	7,43%	13,80%

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Se skupinou států spadajících do uskupení SNS, vykazuje ČR trvale pozitivní celkovou bilanci agrárního obchodu, jak lze nalézt v tabulce č. 15. S dalšími 3 subjekty má ČR naopak konstantě zápornou bilanci agrárního obchodu, vyjma roku 2009 u skupiny ESVO. Celková bilance agrárního obchodu s Třetími zeměmi se mezi 2009 – 2018 pohybuje v rozmezí - 11 500 mil. Kč až - 16 000 mil. Kč.

Tabulka 15 - Vývoj celkové bilance agrárního obchodu ČR s Třetími zeměmi v mil. Kč

Celková bilance	ESVO	OSVTE	SNS	RZ	Třetí země celkem
2009	118,8	-2 448,4	1 874,4	-14 001,9	-11 540,1
2010	-377,0	-2 991,6	2 012,6	-10 774,1	-12 250,8
2011	-492,1	-3 866,7	8 150,7	-12 052,6	-14 689,0
2012	-792,4	-3 696,7	2 946,5	-11 055,3	-13 286,2
2013	-787,8	-3 222,6	2 670,7	-10 379,5	-12 259,2
2014	-882,5	-3 745,1	2 842,0	-11 715,3	-14 199,8
2015	-780,0	-3 224,9	1 751,4	-12 513,4	-15 677,7
2016	-1 193,2	-2 291,4	1 571,9	-12 091,6	-14 516,5
2017	-1 528,1	-2 679,1	1 452,2	-11 796,7	-14 979,9
2018	-2 105,9	-2 419,9	1 321,6	-12 076,8	-15 731,6

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

7. Nejvýznamnější obchodní partneři ČR v rámci agrárního vývozu

Tato kapitola bude detailněji zaměřena na jednotlivé obchodní partnery ČR, v rámci agrárního obchodu. V následující textové části a tabulkách budou uvedeny státy, které v AZO ČR figurují jako významní odběratelé (export z ČR) a dodavatelé (import do ČR). Uvedeny budou hodnoty agrárního vývozu a také dovozu v mil. Kč pro skupinu TOP-8 největších odběratelů a dodavatelů v průběhu sledovaného období 2009 – 2018. Dále celková bilance agrárního obchodu s ČR a příslušné státní podíly agrárního vývozu/dovozu jednotlivých států na celkovém agrárním vývozu/dovozu ČR.

Nejvýznamnější odběratelé agrárních produktů od České Republiky mezi roky 2009 – 2018 jsou, v sestupném pořadí od největšího odběratele, Slovensko, Německo a Polsko. Toto pořadí v průběhu období zůstává neměnné. Celkově se pouze do těchto tří států vyveze 50 – 60 % z celkového agrárního vývozu. Od roku 2012 se na Slovensko konstantně vyváží agrárních komodit a produktů v hodnotě přes 40 000 mil. Kč a do Německa agrární vývoz trvale přesahuje hodnotu 30 000 mil. Kč od roku 2013.

Tabulka 16 - TOP-8 agrárních odběratelů od ČR 2009 – 2018

ODBĚRATELÉ	2010	Mil. Kč	2012	Mil. Kč	2014	Mil. Kč	2016	Mil. Kč	2018	Mil. Kč
1	Slovensko	29 181,0	Slovensko	40 242,6	Slovensko	42 899,4	Slovensko	45 300,5	Slovensko	40 340,7
2	SRN	20 960,5	SRN	29 406,3	SRN	36 836,3	SRN	37 013,7	SRN	37 297,4
3	Polsko	10 391,1	Polsko	16 640,0	Polsko	20 279,3	Polsko	24 181,1	Polsko	19 878,5
4	Itálie	7 327,9	Itálie	10 117,7	Itálie	12 553,0	Itálie	17 616,9	Itálie	13 381,3
5	Rakousko	6 486,5	Rakousko	8 335,5	Rakousko	11 497,0	Rakousko	11 638,4	Rakousko	10 749,9
6	Maďarsko	4 399,4	Maďarsko	6 833,1	Maďarsko	8 151,7	Maďarsko	9 553,1	Maďarsko	9 728,0
7	Spojené králo	3 172,0	Spojené králo	4 348,6	Francie	6 687,1	Spojené králo	6 381,9	Nizozemsko	5 599,3
8	Francie	2 773,9	Francie	4 018,7	Spojené králo	4 911,4	Nizozemsko	5 216,7	Romunsko	4 824,7

Zdroj: Ročenky AZO ČR, vlastní zpracování

Největší průměrný meziroční nárůst hodnot agrárního vývozu dle indexů růstu o velikosti 5,3 % registrujeme u agrárního vývozu do Polska. U Německa tato hodnota činí 4,9 % průměrného meziročního nárůstu agrárního vývozu a u Slovenska 3,4 %. K dalším významným odběratelům agrárních produktů a komodit z ČR patří Itálie, Rakousko a Maďarsko. Zbývající státy TOP-8 odběratelů a jejich příslušné hodnoty jsou uvedeny v tabulce č. 16 a meziroční nárůsty hodnot pro vybrané státy v tabulce č. 17.

Tabulka 17 - Index růstu agrárního exportu do SRN, Slo a Pol. 2009 – 2018

Meziroční index růstu pro vývoz do			
	Slovensko	SRN	Polsko
2009	91,6	99,9	100,5
2010	110,3	90,5	87,0
2011	116,5	117,8	126,5
2012	118,4	119,1	126,6
2013	101,2	109,9	101,0
2014	105,3	114,0	120,7
2015	110,0	109,3	115,8
2016	96,0	92,0	103,0
2017	93,0	103,4	86,0
2018	95,8	97,4	95,6
Geom.prům.	103,4	104,9	105,3

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Tabulka č. 18 obsahuje hodnoty výsledných velikostí podílů agrárního vývozu z ČR do jednotlivých států na celkovém agrárním vývozu. Jak již bylo zmíněno dříve, můžeme v tabulce pozorovat, že na Slovensko, do Německa a do Polska se skutečně vyváží více než 50 % z celkového agrárního vývozu. Do TOP-8 odběratelských státu následně putuje 76,10 – 78,30 % z celkového agrárního vývozu ČR.

Tabulka 18 - Podíl států na celkovém agrárním exportu ČR 2009 – 2018

Podíl na celk. exp AZO ČR	2010	2012	2014	2016	2018
Slovensko	27,70%	27,10%	23,80%	22,50%	21,60%
SRN	19,90%	19,80%	20,00%	18,40%	20,00%
Polsko	9,90%	11,20%	11,70%	12,00%	10,70%
Itálie	7,00%	6,80%	6,60%	8,70%	7,20%
Rakousko	6,20%	5,60%	6,00%	5,80%	5,80%
Maďarsko	4,20%	4,60%	4,30%	4,70%	5,20%
Nizozemsko	1,70%	1,70%	1,90%	2,60%	3,00%
Romunsko	1,70%	1,70%	1,80%	1,80%	2,60%
Celkový podíl TOP-8	78,30%	78,50%	76,10%	76,50%	76,10%

Zdroj: Ročenky AZO ČR, vlastní zpracování

V níže uvedeném grafu č. 5 o vývoji podílů jednotlivých exportních partnerů ČR na celkovém agrárním vývozu ČR (viz tabulka č. 18), můžeme pozorovat jejich vývoj a změny těchto hodnot za období 2009 – 2018.

Graf 5 - Vývoj podílu vybraných států na celkovém agrárním exportu ČR

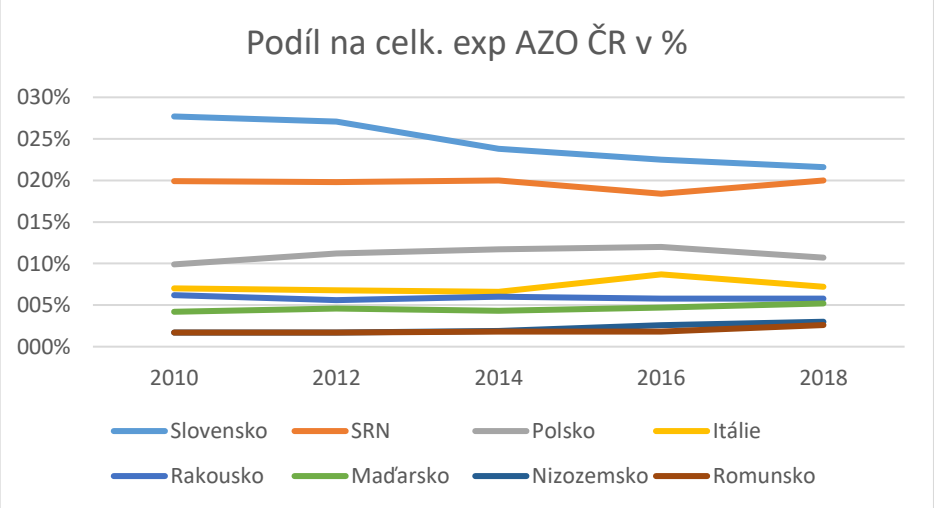

Zdroj: Hodnoty z tabulky č. 18, vlastní zpracování

8. Nejvýznamnější obchodní partneři ČR v rámci agrárního dovozu

Největší hodnoty objemu agrárního importu přichází do ČR mezi 2009 – 2018 z Německa a Polska. V roce 2018 zaznamenal agrární import z Německa hodnotu 49 391,4 mil. Kč a z Polska 38 236 mil. Kč. Podíl agrárního dovozu do ČR z těchto států na celkovém agrárním dovozu do ČR se pohybuje v rozmezí 20,80 – 23,00 % u Německa a 14,70 – 18,90 % u Polska. Čtveřici nejdůležitějších importéru agrárních produktů a zboží uzavírá Slovensko (v roce 2018 agrární import o celkové hodnotě 15 509,9 mil. Kč) a Nizozemsko (v roce 2018 agrární import o celkové hodnotě 14 653,4 mil. Kč), viz tabulka č. 19.

Tabulka 19 - TOP-8 agrárních dodavatelů do ČR 2009 – 2018

DODAVATELÉ	2010	Mil. Kč	2012	Mil. Kč	2014	Mil. Kč	2016	Mil. Kč	2018	Mil. Kč
1	SRN	32 210,9	SRN	38 455,4	SRN	45 890,9	SRN	46 703,8	SRN	49 391,4
2	Polsko	20 529,3	Polsko	26 592,8	Polsko	33 321,0	Polsko	42 456,6	Polsko	38 236,9
3	Slovensko	10 846,1	Slovensko	15 005,4	Slovensko	15 684,5	Nizozemsko	16 198,6	Slovensko	15 509,9
4	Nizozemsko	9 972,7	Nizozemsko	11 382,1	Nizozemsko	13 684,5	Slovensko	14 795,6	Nizozemsko	14 653,4
5	Itálie	8 035,1	Itálie	9 563,7	Itálie	10 247,2	Itálie	12 894,7	Španělsko	13 221,3
6	Španělsko	6 883,5	Španělsko	8 367,5	Španělsko	9 887,1	Španělsko	12 027,6	Itálie	12 873,6
7	Rakousko	6 198,3	Rakousko	7 785,8	Maďarsko	7 769,0	Maďarsko	8 058,6	Maďarsko	10 158,5
8	Maďarsko	5 478,6	Maďarsko	7 424,7	Rakousko	7 736,6	Rakousko	7 963,3	Rakousko	8 018,1

Zdroj: Ročenky AZO ČR, vlastní zpracování

Celkově se z těchto čtyř států v jednotlivých letech importuje přes 50 % veškerého agrárního dovozu do ČR. Nejvyšší průměrné meziroční nárůsty agrárního dovozu do ČR dle indexu růstu vykazuje Polsko s 16,8 % (viz tabulka č. 21). O moc nezaostává Německo s průměrným meziročním nárůstem hodnot agrárního dovozu do ČR o hodnotě 15,1 %. Agrární dovoz ze Slovenska vykazuje průměrný meziroční nárůst hodnot agrárního dovozu do ČR o 9,6 %. Do TOP-8 států s nejvyšším dovozem do ČR také patří Itálie, Španělsko, Maďarsko a Rakousko. Celkově se z těchto osmi států doveze okolo 71,00– 72,00 % veškerého agrárního importu do ČR. Hodnoty dovozu v jednotlivých letech lze nalézt v tabulce č. 19. V tabulce č. 20, níže, lze nalézt podíly příslušných států na celkovém agrárním importu do ČR.

Tabulka 20 - Podíly států na celkovém agrárním importu do ČR 2009 – 2018

Podíl celk. imp. AZO ČR	2010	2012	2014	2016	2018
SRN	23,00%	22,20%	23,00%	20,80%	21,70%
Polsko	14,70%	15,40%	16,70%	18,90%	16,80%
Slovensko	7,70%	8,70%	7,60%	6,60%	6,80%
Nizozemsko	7,10%	6,60%	6,80%	7,20%	6,40%
Španělsko	4,90%	4,80%	4,90%	5,40%	5,80%
Itálie	5,70%	5,50%	5,10%	5,70%	5,70%
Maďarsko	3,90%	4,30%	3,90%	3,60%	4,50%
Rakousko	4,40%	4,50%	3,90%	3,50%	3,50%
Celkový podíl TOP-8	71,40%	72,00%	71,90%	71,70%	71,20%

Zdroj: Ročenky AZO ČR, vlastní zpracování

Tabulka 21- Index růstu agrárního importu z SRN, Slo. a Pol. 2009 – 2018

Meziroční index růstu pro dovoz z			
	Slovensko	SRN	Polsko
2009	83,6	91,6	115,4
2010	97,1	103,8	104,5
2011	114,0	109,5	114,2
2012	121,4	109,0	113,4
2013	97,7	111,8	109,1
2014	107,0	106,8	114,8
2015	109,6	100,3	130,4
2016	98,7	101,5	97,7
2017	99,1	106,5	89,3
2018	96,6	99,3	100,9
Geom.prům.	109,6	115,1	116,8

Zdroj: Ročenky AZO ČR, vlastní zpracování

V níže uvedeném grafu č. 6 o vývoji podílů jednotlivých importních partnerů ČR na celkovém agrárním dovozu do ČR (viz tabulka č. 20), můžeme pozorovat jejich vývoj a změny těchto hodnot za období 2009 – 2018.

Graf 6 - Vývoj podílu vybraných států na celkovém agrárním importu do ČR

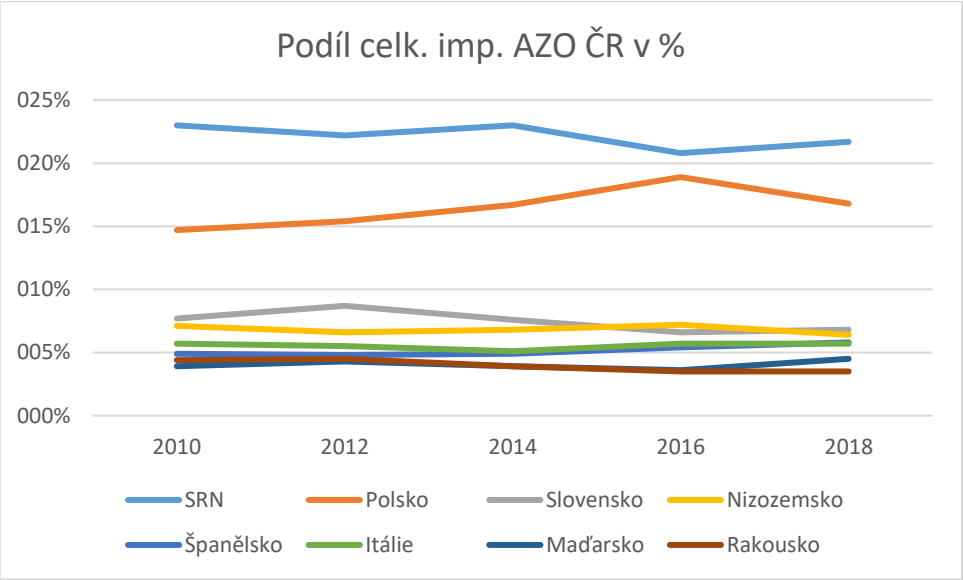

Zdroj: Hodnoty z tabulky č. 20, vlastní zpracování

8.1 Celková bilance agrárního dovozu a vývozu se sousedními státy a Maďarskem

Za období 2009 – 2018 pozorujeme konstantní kladnou celkovou bilanci se Slovenskem o konečné hodnotě + 24 830,8 mil. Kč v roce 2018. Toto saldo dosáhlo nejlepšího bilančního výsledku v roce 2016 o hodnotě + 30 504,9 mil. Kč). Za období 2009 – 2018 taktéž registrujeme pozitivní celkovou bilanci agrárního obchodu s Rakouskem, která v předchozích deseti letech (období 1999 – 2008 viz přílohy) byla trvale záporná. V roce 2013 registrujeme skok salda o téměř + 2 000 mil. Kč. Tento trend pokračuje i v následujících letech a v období 2014 – 2018 se saldo AZO s Rakouskem pohybuje cca. mezi + 2 500 až + 3 800 mil. Kč. Saldo agrárního obchodu s Maďarskem se meziročně přelévá mezi zápornými a kladnými výsledky. Obecně se celková bilance agrárního obchodu s Maďarskem pohybuje mezi - 1 100 až + 1 500 mil. Kč, s nejlepším

výsledkem v roce 2016 o hodnotě + 1 494,5 mil. Kč. V tabulce č. 22 dále pozorujeme dlouhodobě zápornou bilanci s Polskem a Německem. Tato záporná bilance navazuje na výsledky za předchozí období (1999 – 2008 viz přílohy), které od roku 2000 též konstantě vykazovali záporné salda AZO s těmito státy. V obou případech bylo dosaženo nejhorších výsledků za rok 2018. Konkrétně o výsledných hodnotách - 18 358,4 mil. Kč (Polsko), - 12 094 mil. Kč (Německo), viz tabulka níže.

Tabulka 22 - Celková bilance agrárního obchodu ČR s vybranými státy 2009 – 2018 v mil. Kč

Celková bilance	2010	2012	2014	2016	2018
Slovensko	18 334,9	25 237,2	27 214,9	30 504,9	24 830,8
SRN	-11 250,4	-9 049,1	-9 054,6	-9 690,1	-12 094,0
Polsko	-10 138,2	-9 952,8	-13 041,7	-18 275,5	-18 358,4
Rakousko	288,2	549,7	3 760,4	3 675,1	2 731,8
Maďarsko	-1 079,2	-591,6	382,7	1 494,5	-430,5

Zdroj: Ročenky AZO ČR, vlastní zpracování

Graf 7 - Znázornění vývoje hodnot tabulky č. 22 v grafu

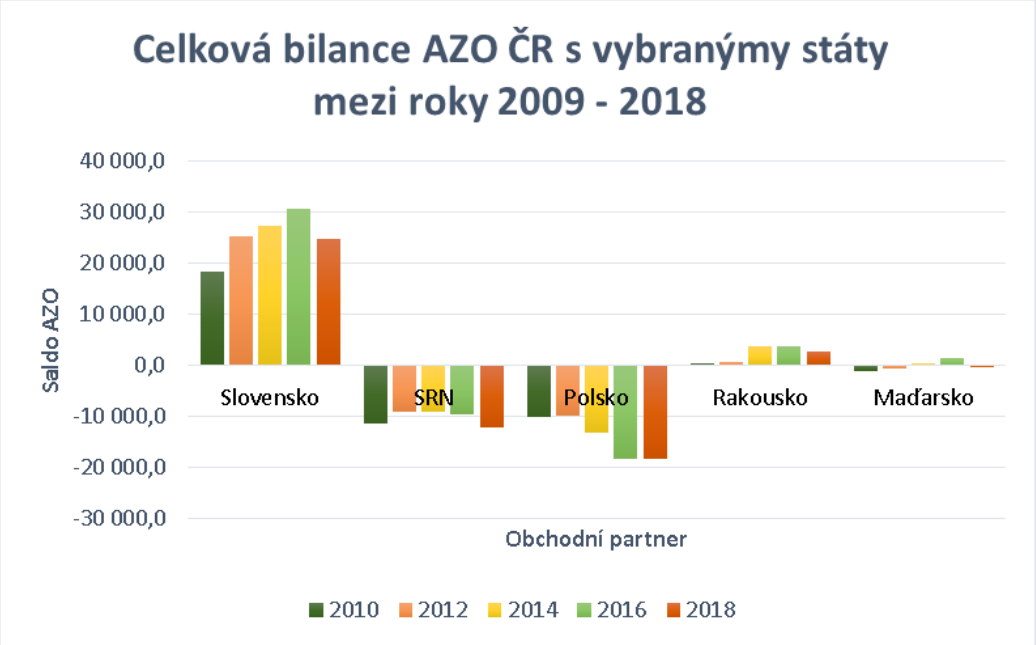

Zdroj: Tabulka č. 22, vlastní zpracování

V následujícím grafu č. 8, který shrnuje a ukazuje vývoj hodnoty salda AZO ČR s vybranými obchodními partnery, už při prvním pohledu zaujme světle modrá křivka, která vykazuje silně rostoucí trend salda AZO se Slovenskem. Také je naprosto zřejmé, oproti ostatním křivkám, že tato křivka pro Slovensko je kompletně v kladných hodnotách. Při podrobném pohledu na tento graf lze vysledovat změnu, u AZO s Rakouskem (žlutá křivka), ze záporných do kladných hodnot po roce 2008. Tmavě modrá křivka vykazující hodnoty AZO ČR s Maďarskem, proměnlivě kolísá v záporných a kladných hodnotách za analyzované období 1999 – 2018. U celkové bilance s Německem a Polskem, která byla v roce 2000 ještě kladná, pozorujeme strmý pokles hodnot a následně dlouhodobě záporné saldo AZO od roku 2001 do roku 2018. V roce 2012 vystřídalo Polsko, Německo na pozici státu, se kterým drží Česká Republika v rámci AZO nejhorší celkovou bilanci.

Graf 8 - Celkový vývoj salda AZO ČR s vybranými státy za celé sledované období 1999 – 2018

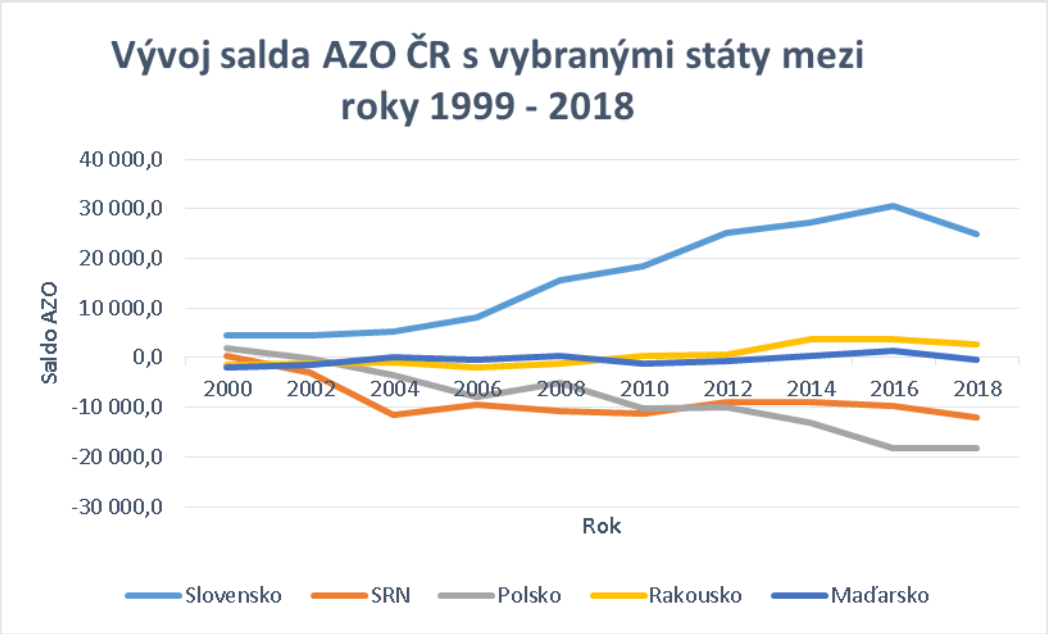

Zdroj: tabulka č. 22 a č. 71, vlastní zpracování

9. Vývoj a změny komoditní struktury AZO ČR v období 2009 – 2018

9.1 Vývoj a změny komoditního vývozu ČR

Pětice nejdominantnějších vývozních komoditních agregací z České republiky (viz tabulka č. 23) za sledované období 2009 – 2018 (pořadí dle hodnoty vývozu v roce 2018) byla: CN04 (mléko a mléčné produkty, vejce a med, 20 092,4 mil. Kč), CN24 (tabák a tabákové výrobky, 17 416,5 mil. Kč), CN21 (různé potravinové přípravky, 15 977,4 mil. Kč), CN22 (nápoje, lihové tekutiny a ocet, 15 984,2 mil. Kč) a CN10 (obilí, 12 531,4 mil. Kč). Komoditní agregace CN10 zaznamenala v roce 2018 sice pokles vývozních hodnot, ale v průběhu celého sledovaného období 2009 – 2018 patřila jednoznačně mezi nejsilnější vývozní komodity. Mezi další významné vývozní komoditní agregace řadíme CN19 (přípravky z obilí), CN23 (zbytky a odpady v potravinářském průmyslu a krmivo), CN15 (živočišné a rostlinné tuky a oleje) a CN01 (živá zvířata). Naopak nejmenší vývozní hodnoty mezi 2009 – 2018 evidujeme u šestice komodit, které zůstávají neměnné. Jsou jimi následujících komoditní agregace: CN14 (rostlinné pletací materiály, CN06 (živé rostliny a květinářská výroba), CN05 (ostatní živočišné produkty), CN13 (rostlinné výtažky a šťávy), CN07 (zelenina a poživatelné rostliny) a CN03 (ryby a korýši). U některých z těchto komodit, například CN03, CN07 a CN06, nedisponuje ČR ideálními podmínka pro pěstování a produkci jednotlivých komodit a například v rámci rybolovu existují geografická omezení pro ČR (přístup k moři, oceánu). U ostatních, CN14, CN13 a CN05, můžeme níže v tabulce č. 26 o agrárním komoditním dovozu pozorovat, že se taktéž řadí, k nejméně dováženým komoditám. Výnos těchto komodit při produkci a pěstování je nevelký a v návaznosti na to je spotřeba a poptávka po těchto komoditách velmi malá a není nutné dovážet velké množství.

Tabulka 23 - Struktura komoditního vývozu ČR 2009 – 2018 v mil. Kč

	Agrární vývoz komoditních agregací z ČR				
Komodity	2010	2012	2014	2016	2018
CN01	4 751,0	6 983,6	8 078,7	9 192,0	8 559,2
CN02	4 336,4	6 288,2	6 807,8	6 039,8	4 754,6
CN03	1 539,3	1 960,8	2 860,7	3 914,7	3 467,3
CN04	13 357,0	16 952,1	21 361,0	17 545,1	20 092,4
CN05	626,8	944,5	1 360,6	1 012,5	1 265,3
CN06	379,6	509,2	835,1	696,8	768,7
CN07	2 431,4	2 611,1	2 666,7	3 362,1	2 664,7
CN08	2 476,2	3 121,2	3 836,9	4 466,8	3 608,1
CN09	1 818,4	2 773,2	5 451,6	7 776,4	4 269,0
CN10	7 492,4	14 292,5	15 653,8	16 306,7	12 531,4
CN11	2 631,3	3 665,6	3 938,4	3 856,5	3 700,3
CN12	5 557,3	8 650,3	8 564,9	7 046,4	7 773,2
CN13	996,5	1 005,5	1 379,5	1 516,3	1 281,6
CN14	7,2	51,6	47,2	92,5	52,0
CN15	4 943,1	9 372,5	10 542,6	13 779,7	8 296,4
CN16	3 082,1	4 435,7	5 520,6	5 683,4	5 514,8
CN17	5 719,5	9 726,4	8 452,0	9 186,3	7 647,8
CN18	3 688,9	5 133,5	6 717,9	9 059,5	6 368,5
CN19	5 976,2	8 196,2	11 034,7	19 877,1	14 857,6
CN20	2 027,6	2 670,8	3 207,9	3 614,1	3 917,9
CN21	8 399,9	10 894,6	12 632,8	13 538,5	15 977,4
CN22	9 710,2	10 623,6	14 430,1	16 004,2	15 948,2
CN23	5 445,5	7 504,1	11 187,3	12 797,1	15 634,4
CN24	7 970,6	9 941,5	13 708,2	21 240,7	17 416,5
CELKEM	105 364,2	148 308,5	180 247,0	201 592,4	186 357,4

Zdroj: Ročenky AZO ČR, vlastní zpracování

Dle indexu 2018/2009, který popisuje změnu celkového objemu vývozu komodity mezi roky 2018 a 2009, registrujeme největší zvětšení u komoditních agregací CN14 (13ti násobné zvětšení objemu), CN23, CN09 (káva, čaj, maté a koření), CN19 a CN03. Oproti vývozním hodnotám z roku 1999 se nejvíce zvětšily vývozní objemy u CN13 (16,77 krát), CN23 (13,73 krát), CN19, CN09 a CN21 (7,07 krát).

Tabulka 24 - Index srovnání vývozních hodnot komodit 2018 ku 2009 a 1999

Bázické indexy		
Komodity	2018/2009	2018/1999
CN01	1,90	6,74
CN02	1,24	4,83
CN03	2,64	3,75
CN04	1,60	3,59
CN05	2,03	5,14
CN06	2,45	6,16
CN07	1,32	4,26
CN08	1,52	3,91
CN09	2,97	7,48
CN10	1,39	4,98
CN11	1,19	2,46
CN12	1,14	1,52
CN13	1,32	5,63
CN14	13,00	16,77
CN15	2,17	5,07
CN16	1,79	6,71
CN17	1,45	6,14
CN18	1,79	5,99
CN19	2,84	8,32
CN20	1,96	3,24
CN21	1,75	7,07
CN22	1,56	3,86
CN23	4,21	13,73
CN24	2,53	4,54
Celkový agr. vývoz ČR	1,83	4,69

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Největší podíly vývozu jednotlivých komoditních agregací na celkovém agrárním vývozu ČR zaujímají totožné komodity, které již byly zmíněné v souvislosti s nejvyšší hodnotou vývozu v rámci analyzovaného období. Absolutně největší podíl v každém roce zaujímala komodita CN04, hodnoty v jednotlivých letech jsou uvedeny v tabulce č. 25. Vysoké podíly na celkovém agrárním vývozu ČR registrujeme taktéž u komoditních agregací CN10, CN19 CN21, CN22, CN23 a CN24.

Tabulka 25 - Podíly komodit na celkovém agrárním vývozu ČR 2009 – 2018

Podíl komodity na celkovém exportu AZO v %					
Komodita	2010	2012	2014	2016	2018
CN01	4,51%	4,71%	4,48%	4,56%	4,59%
CN02	4,12%	4,24%	3,78%	3,00%	2,55%
CN03	1,46%	1,32%	1,59%	1,94%	1,86%
CN04	12,68%	11,43%	11,85%	8,70%	10,78%
CN05	0,59%	0,64%	0,75%	0,50%	0,68%
CN06	0,36%	0,34%	0,46%	0,35%	0,41%
CN07	2,31%	1,76%	1,48%	1,67%	1,43%
CN08	2,35%	2,10%	2,13%	2,22%	1,94%
CN09	1,73%	1,87%	3,02%	3,86%	2,29%
CN10	7,11%	9,64%	8,68%	8,09%	6,72%
CN11	2,50%	2,47%	2,19%	1,91%	1,99%
CN12	5,27%	5,83%	4,75%	3,50%	4,17%
CN13	0,95%	0,68%	0,77%	0,75%	0,69%
CN14	0,01%	0,03%	0,03%	0,05%	0,03%
CN15	4,69%	6,32%	5,85%	6,84%	4,45%
CN16	2,93%	2,99%	3,06%	2,82%	2,96%
CN17	5,43%	6,56%	4,69%	4,56%	4,10%
CN18	3,50%	3,46%	3,73%	4,49%	3,42%
CN19	5,67%	5,53%	6,12%	9,86%	7,97%
CN20	1,92%	1,80%	1,78%	1,79%	2,10%
CN21	7,97%	7,35%	7,01%	6,72%	8,57%
CN22	9,22%	7,16%	8,01%	7,94%	8,56%
CN23	5,17%	5,06%	6,21%	6,35%	8,39%
CN24	7,56%	6,70%	7,61%	10,54%	9,35%
CELKEM	100%	100%	100%	100%	100%

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Celkově se agrární vývoz ČR od roku 2009 do roku 2018 zvýšil o 84 649,7 mil. Kč, což činí 1,83násobné zvětšení dle indexu 2018/2009. Ve vztahu k hodnotám v roce 1999 se jedná o 4,69násobné zvětšení objemu vývozu dle 2018/1999.

9.2 Vývoj a změny komoditního dovozu ČR

Absolutně nejvyšší dovozní hodnoty v průběhu období 2009 – 2018 (viz tabulka č. 26) vykazuje komoditní agregace CN02 (maso a droby) s maximem o hodnotě 28 070,5 mil. Kč v roce 2018, což je téměř o 10 000 mil. Kč než hodnota druhé nejvíce dovážené komodity. TOP-5 nejvýznamnějších dovozních komodit, za sledované období, následně doplňují v sestupném pořadí (s hodnotami za rok 2018) tyto komoditní agregace (u komodit, které již byly zmíněné celým názvem, budou použity pouze jejich agregátní označení): CN08 (ovoce a ořechy, 18 282,6 mil. Kč), CN22 (18 084,5 mil. Kč), CN21 (16 929,2 mil. Kč) a CN04 (16 151,6 mil. Kč). Můžeme pozorovat, že CN04 a CN21 se vyskytují, jakožto nejvýznamnější subjekty, v agrárním vývozu i dovozu. Jeden z faktorů tohoto jevu pro CN04, může být například vývoz nezpracovaného mléka z ČR do jiných států ke zpracování, následovaný dovozem již konečných zpracovaných produktů z mléka jako např. jogurty, sýry, tvaroh atd. a vice versa. U CN22 působí podobný princip. Česká republika sice vyváží velké množství nápojů a tekutin například v podobě piva, vína, alkoholu (např. Becherovka) a jiné nápoje (např. Kofola, Mattoni a další), ale zároveň existuje vysoký dovoz zahraničních nápojů (např. Coca cola, Red bull, apod.), vína, jiného alkoholu a lihovin či jiných.

Tabulka 26 - Struktura komoditního dovozu ČR 2009 – 2018 v mil. Kč

	Agrární dovoz komoditních agregací do ČR				
Komodity	2010	2012	2014	2016	2018
CN01	1 808,8	2 509,4	2 057,0	1 950,8	1 500,9
CN02	17 009,4	23 017,9	25 032,1	26 636,3	28 070,5
CN03	2 411,9	2 990,4	4 213,5	5 436,9	5 668,5
CN04	11 366,0	13 396,3	15 883,4	14 935,6	16 151,6
CN05	1 314,8	1 782,4	2 245,1	1 979,3	2 046,4
CN06	3 033,9	3 569,5	3 875,0	4 465,5	4 783,1
CN07	10 946,4	10 114,5	11 676,3	14 156,7	13 820,6
CN08	11 654,9	12 547,6	14 399,5	17 945,4	18 282,6
CN09	3 708,9	4 702,4	7 060,8	10 725,8	7 347,1
CN10	2 022,4	3 367,5	3 540,7	3 536,9	3 852,1
CN11	1 129,7	1 432,8	1 843,9	2 194,3	2 039,7
CN12	3 256,2	5 361,4	5 107,5	5 964,2	8 279,8
CN13	761,0	915,5	936,6	1 001,9	965,9
CN14	49,1	116,8	120,6	82,0	123,2
CN15	5 398,0	7 011,8	9 622,3	12 413,7	7 542,0
CN16	4 256,0	5 053,9	5 750,4	5 503,1	6 448,4
CN17	4 127,2	6 632,1	6 275,7	6 225,4	5 090,0
CN18	6 539,5	7 727,0	9 597,0	12 393,7	9 713,7
CN19	9 181,1	11 501,9	12 979,9	13 752,8	14 942,9
CN20	6 380,0	6 398,9	7 438,7	8 416,9	8 929,2
CN21	10 234,4	13 531,6	15 100,2	15 793,5	16 929,2
CN22	9 725,9	11 280,2	13 933,0	15 435,1	18 084,5
CN23	8 430,5	10 349,7	12 668,3	12 839,1	14 324,0
CN24	5 031,8	7 714,0	6 704,4	10 891,6	12 432,8
CELKEM	140 007,8	173 025,7	198 082,0	224 676,7	227 368,7

Zdroj: Ročenky AZO ČR, vlastní zpracování

K dalším silným dovozním komoditám řadíme CN19, CN23 a CN07. Podle indexu 2018/2009 se nejvíc krát zvětšil dovozní objem u CN12 (3,69krát), CN14 (2,99krát) a CN24 (2,83krát). Ve srovnání s hodnotami z roku 1999 se dle indexu 2018/1999 se nejvíce zvětšil objem hodnoty dovozu u CN02 (15,92krát), CN04 (7,78krát) a CN22 (6,43krát). V tabulce č. 26 můžeme dále pozorovat, že za sledované desetiletí, se pět nejméně dovážených komoditních agregátů nezměnilo a tři z těchto komodit figurují i jako nejméně vyvážené v předchozí kapitole. Do této pětice nejméně importovaných komodit spadají: CN14, CN13, CN05, CN01 a CN11. Komoditní agregace CN01 jako jediná dokonce registruje zmenšení hodnoty dovozu (0,79krát) mezi porovnávanými roky 2018 a 2009 dle vypočteného indexu 2018/2009, viz tabulka č. 27.

Tabulka 27 - Index srovnání dovozních hodnot komodit 2018 ku 2009 a 1999

Bázické indexy		
Komodity	2018/2009	2018/1999
CN01	0,79	3,48
CN02	1,76	15,92
CN03	2,48	4,30
CN04	1,57	7,78
CN05	1,73	2,30
CN06	1,49	3,39
CN07	1,49	3,33
CN08	1,63	2,55
CN09	2,13	2,77
CN10	2,03	2,64
CN11	1,85	5,53
CN12	3,69	5,37
CN13	1,44	2,62
CN14	2,99	2,08
CN15	1,20	2,82
CN16	1,47	3,89
CN17	1,16	2,82
CN18	1,59	3,19
CN19	1,67	4,53
CN20	1,43	2,63
CN21	1,68	2,72
CN22	1,85	6,43
CN23	1,70	2,82
CN24	2,83	2,46
Celkový agr. dovoz ČR	1,70	3,76

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Největší podíl dovozu jednotlivých komoditních agregátů na celkovém agrárním dovozu do ČR zaujímá CN02 s 12,35 % v roce 2018. Což by se dalo považovat za velký podíl z celého agrárního dovozu vzhledem k tomu, že hodnoty dalších 4 komodit s největšími podíly na celkovém agrárním dovozu se pohybují mezi 7 – 8 %. Mezi lety 2009 – 2018 těmito 4 komoditami jsou CN08, CN22, CN21 a CN04. Další hodnoty podílů jednotlivých komoditních agregací na celkovém agrárním dovozu ve vybraných letech lze dohledat v tabulce č. 28.

Tabulka 28 - Podíly komodity na celkovém agrárním dovozu ČR 2009 – 2018

Podíl komodity na celkovém importu AZO v %					
Komodity	2010	2012	2014	2016	2018
CN01	1,29%	1,45%	1,04%	0,87%	0,66%
CN02	12,15%	13,30%	12,64%	11,86%	12,35%
CN03	1,72%	1,73%	2,13%	2,42%	2,49%
CN04	8,12%	7,74%	8,02%	6,65%	7,10%
CN05	0,94%	1,03%	1,13%	0,88%	0,90%
CN06	2,17%	2,06%	1,96%	1,99%	2,10%
CN07	7,82%	5,85%	5,89%	6,30%	6,08%
CN08	8,32%	7,25%	7,27%	7,99%	8,04%
CN09	2,65%	2,72%	3,56%	4,77%	3,23%
CN10	1,44%	1,95%	1,79%	1,57%	1,69%
CN11	0,81%	0,83%	0,93%	0,98%	0,90%
CN12	2,33%	3,10%	2,58%	2,65%	3,64%
CN13	0,54%	0,53%	0,47%	0,45%	0,42%
CN14	0,04%	0,07%	0,06%	0,04%	0,05%
CN15	3,86%	4,05%	4,86%	5,53%	3,32%
CN16	3,04%	2,92%	2,90%	2,45%	2,84%
CN17	2,95%	3,83%	3,17%	2,77%	2,24%
CN18	4,67%	4,47%	4,84%	5,52%	4,27%
CN19	6,56%	6,65%	6,55%	6,12%	6,57%
CN20	4,56%	3,70%	3,76%	3,75%	3,93%
CN21	7,31%	7,82%	7,62%	7,03%	7,45%
CN22	6,95%	6,52%	7,03%	6,87%	7,95%
CN23	6,02%	5,98%	6,40%	5,71%	6,30%
CN24	3,59%	4,46%	3,38%	4,85%	5,47%
CELKEM	100%	100%	100%	100%	100%

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Celkově se agrární dovoz do ČR od roku 2009 do roku 2018 zvýšil o 93 633,5 mil. Kč, což je 1,7násobné zvětšení dle indexu 2018/2009. Ve vztahu k hodnotám o celkovém agrárním dovozu za rok 1999 se jedná o 3,76násobné zvětšení objemu hodnoty dovozu dle indexu 2018/1999.

9.3 Celková bilance agrárního vývozu/dovozu ČR

Jak již bylo uvedeno dříve, saldo AZO ČR v roce 2018 dosáhlo nejhoršího výsledku v historii existence ČR. Od roku 2009 do roku 2018 evidujeme celkové zhoršení (o - 8 983,8 mil. Kč) na oněch historicky nejhorších - 41 011,3 mil. Kč. AZO ČR eviduje za mezidobí 2009 – 2018 dlouhodobě kladnou bilanci v průměru u 9 – 10 komoditní agregací ročně (viz tabulka č. 29). Oproti minulému období 1999 – 2008 (viz přílohy), kdy jich bylo v průměru 6 – 7 ročně. Můžeme tedy v tomto ohledu konstatovat jisté zlepšení. Trvale nejlepší celkovou bilance z komoditních agregací vykazuje CN10 (za rok 2018 + 8 679,3 mil. Kč) a s nejlepší výslednou bilancí v roce 2015 (+ 13 031,3 mil. Kč). Další komoditní agregace s dlouhodobě pozitivní celkovou bilancí jsou: CN24, CN04, CN01, CN17 a CN11. Naopak dlouhodobě zápornou a vůbec nejhorší bilanci evidujeme u CN02 (za 2018 výsledná bilance - 23 315,9 mil. Kč). Do pětice komodit s nejhorší bilancí za sledované období dále patří CN08, CN07 , CN20 a CN06.

Tabulka 29 - Celková bilance ČR v komoditách 2009 – 2018 v mil. Kč

Celková Bilance					
Komodity	2010	2012	2014	2016	2018
CN01	2 942,2	4 474,2	6 021,7	7 241,2	7 058,3
CN02	-12 673,0	-16 729,7	-18 224,3	-20 596,5	-23 315,9
CN03	-872,6	-1 029,6	-1 352,8	-1 522,2	-2 201,2
CN04	1 991,0	3 555,8	5 477,6	2 609,5	3 940,8
CN05	-688,0	-837,9	-884,5	-966,8	-781,1
CN06	-2 654,3	-3 060,3	-3 039,9	-3 768,7	-4 014,4
CN07	-8 515,0	-7 503,4	-9 009,6	-10 794,6	-11 155,9
CN08	-9 178,7	-9 426,4	-10 562,6	-13 478,6	-14 674,5
CN09	-1 890,5	-1 929,2	-1 609,2	-2 949,4	-3 078,1
CN10	5 470,0	10 925,0	12 113,1	12 769,8	8 679,3
CN11	1 501,6	2 232,8	2 094,5	1 662,2	1 660,6
CN12	2 301,1	3 288,9	3 457,4	1 082,2	-506,6
CN13	235,5	90,0	442,9	514,4	315,7
CN14	-41,9	-65,2	-73,4	10,5	-71,2
CN15	-454,9	2 360,7	920,3	1 366,0	754,4
CN16	-1 173,9	-618,2	-229,8	180,3	-933,6
CN17	1 592,3	3 094,3	2 176,3	2 960,9	2 557,8
CN18	-2 850,6	-2 593,5	-2 879,1	-3 334,2	-3 345,2
CN19	-3 204,9	-3 305,7	-1 945,2	6 124,3	-85,3
CN20	-4 352,4	-3 728,1	-4 230,8	-4 802,8	-5 011,3
CN21	-1 834,5	-2 637,0	-2 467,4	-2 255,0	-951,8
CN22	-15,7	-656,6	497,1	569,1	-2 136,3
CN23	-2 985,0	-2 845,6	-1 481,0	-42,0	1 310,4
CN24	2 938,8	2 227,5	7 003,8	10 349,1	4 983,7
Celkem	-34 643,6	-24 717,2	-17 835,0	-23 084,3	-41 011,3

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

S celkovou bilancí obchodu s jednotlivými komoditními agregacemi souvisí i následující tabulka č. 30 o míře krytí dovozu vývozem u jednotlivých komoditních agregací mezi lety 2009 – 2018. Nejlepší míru krytí dovozu vývozem v rámci AZO ČR pozorujeme u CN01 a CN10, v některých letech byla míra pokrytí přes 400 %. Pozitivní výslednou hodnotu tohoto ukazatele lze taktéž nalézt u CN11, CN24, CN17 a CN12. Obráceně, tedy nejhorší míru krytí dovozu vývozem vykazují velmi důležité komodity CN02, CN07, CN08. Stručněji se jedná o maso, ovoce a zeleninu. Za celé sledované období se míra krytí dovozu vývozem zvedla ze 75,26 % v roce 2009 na 84,53 % za rok 2018. V roce 2014 byla míra pokrytí dovozu vývozem na nejvyšší hodnotě o velikosti 91 %.

Tabulka 30 - Míra krytí dovozu vývozem ČR v komoditách 2009 – 2018

Míra krytí dovozu vývozem						
Komodity	2010	2012	2014	2016	2018	Průměr 2009 - 2018
CN01	262,66%	278,30%	392,74%	471,19%	570,27%	377,97%
CN02	25,49%	27,32%	27,20%	22,68%	16,94%	23,57%
CN03	63,82%	65,57%	67,89%	72,00%	61,17%	65,99%
CN04	117,52%	126,54%	134,49%	117,47%	124,40%	123,92%
CN05	47,67%	52,99%	60,60%	51,15%	61,83%	54,58%
CN06	12,51%	14,27%	21,55%	15,60%	16,07%	15,74%
CN07	22,21%	25,82%	22,84%	23,75%	19,28%	22,68%
CN08	21,25%	24,87%	26,65%	24,89%	19,74%	23,33%
CN09	49,03%	58,97%	77,21%	72,50%	58,10%	62,33%
CN10	370,47%	424,42%	442,11%	461,04%	325,31%	401,45%
CN11	232,92%	255,83%	213,59%	175,75%	181,41%	209,73%
CN12	170,67%	161,34%	167,69%	118,14%	93,88%	138,64%
CN13	130,95%	109,83%	147,29%	151,34%	132,68%	133,58%
CN14	14,66%	44,18%	39,14%	112,80%	42,21%	41,34%
CN15	91,57%	133,67%	109,56%	111,00%	110,00%	110,37%
CN16	72,42%	87,77%	96,00%	103,28%	85,52%	88,37%
CN17	138,58%	146,66%	134,68%	147,56%	150,25%	143,42%
CN18	56,41%	66,44%	70,00%	73,10%	65,56%	66,05%
CN19	65,09%	71,26%	85,01%	144,53%	99,43%	89,26%
CN20	31,78%	41,74%	43,12%	42,94%	43,88%	40,41%
CN21	82,08%	80,51%	83,66%	85,72%	94,38%	85,14%
CN22	99,84%	94,18%	103,57%	103,69%	88,19%	97,71%
CN23	64,59%	72,51%	88,31%	99,67%	109,15%	85,24%
CN24	158,40%	128,88%	204,47%	195,02%	140,09%	162,71%
Celkem	75,26%	85,71%	91,00%	89,73%	81,96%	84,53%

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

9.4 Vývoz a dovoz zpracovaných a nezpracovaných komodit

Tato podkapitola se bude podrobněji zabývat exportem a importem komoditních agregací ČR, u kterých lze, mezi roky 2010 až 2018, spatřit jistý rozdíl mezi vývozem a dovozem zpracovaných surovin neboli konečných produktů s patřičnou přidanou hodnotou a nezpracovaných surovin, které je nutné následně upravit a zpracovat do podoby prodejného produktu. Dále budou v rámci této podkapitoly rozebrány komoditní agregace, které se dle vývozních a dovozních hodnot v mil. Kč., a také podílově, vyskytují na předních příčkách jak agrárního importu, tak i agrárního exportu ČR.

Komoditní agregace CN04 – Mléko a mléčné výrobky, vejce a med

V rámci exportu a importu zpracovaných vs. nezpracovaných surovin lze především u této komoditní agregace CN04 viditelně spatřit tento pojednávaný jev. V následující tabulce č. 31 lze pozorovat vývoj a rozdíl vývozních a dovozních hodnot jednotlivých skupin surovin spadajících do této komoditní agregace.

Tabulka 31 - Vývoj vývozních a dovozních hodnot komodit CN04 mezi roky 2010 – 2018

Vývoz	Komodity / Rok	2010	2012	2014	2016	2018
0401	Mléko a smetana nezashustěná, neslazená	5 416,6	6 631,4	8 586,9	6 790,6	8 828,2
0402	Mléko a smetana zahuštěná, slazená	1 621,9	2 172,5	2 742,9	1 937,8	1 846,2
0405 010	Máslo	377,7	304,9	375,8	312,3	301,3
0406	Sýry a tvaroh	2 378,7	3 544,1	4 790,1	4 397,7	5 062,1
Dovoz		2010	2012	2014	2016	2018
0401	Mléko a smetana nezashustěná, neslazená	959,0	1 274,6	1 422,8	1 477,4	893,9
0402	Mléko a smetana zahuštěná, slazená	297,0	257,5	397,2	412,2	292,7
0405 010	Máslo	1 563,2	1 485,0	1 728,5	1 777,6	2 708,0
0406	Sýry a tvaroh	5 663,4	6 488,1	8 040,8	7 746,7	8 557,8
Saldo		2010	2012	2014	2016	2018
0401	Mléko a smetana nezashustěná, neslazená	4 457,6	5 356,8	7 164,1	5 313,2	7 934,3
0402	Mléko a smetana zahuštěná, slazená	1 324,9	1 915,0	2 345,7	1 525,6	1 553,5
0405 010	Máslo	-1 185,5	-1 180,1	-1 352,7	-1 465,3	-2 406,7
0406	Sýry a tvaroh	-3 284,7	-2 944,0	-3 250,7	-3 349,0	-3 495,7

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Z tabulky č. 31 lze vyčíst, že ČR exportuje ve velkém množství surové mléko, tedy nezpracovanou surovinu, která se následně použije k výrobě dalších produktů s přidanou hodnotou, a která následně zůstává za hranicemi ČR. Hodnota celkové exportu mléka se v průběhu sledovaného období zvýšila zhruba o 3 635 mil. Kč na konečných 10 674,4 mil. Kč za rok 2018. Dovoz mléka do ČR za rok 2018 činil pouhých 1 186,6 mil. Kč. Export mléka z ČR nejčastěji směřuje do Německa či Slovenska. Dovoz již konečných produktů z mléka připravených k prodeji, jako je například máslo, sýr a tvaroh, v některých případech i několikanásobně převyšuje export této komodity z ČR. Hodnota importu másla za rok 2018 je cca 9x větší než ČR exportuje. Import Sýrů a tvarohu je zhruba o 3 500 mil. Kč vyšší než jeho vývoz. Tyto importované produkty nejčastěji pochází z Německa nebo Polska. V poslední části tabulky můžeme z hodnot celkové bilanci u jednotlivých komodit vidět markantní rozdíl mezi hodnotami u mléka, které jsou dlouhodobě kladné a v roce 2018 blížící se hodnotě + 8 000 mil. Kč. Zatímco bilance u másla, sýrů a tvarohů je naopak stále záporná a toto saldo se ve sledovaném období propadá.

Komoditní agregace CN24 – Tabák a tabákové výrobky

Další komoditní agregací se silným rozporem mezi importem a exportem zpracovaných a nezpracovaných komodit je CN24. V následující tabulce č. 32 lze pozorovat vývoj a rozdíly vývozních a dovozních hodnot jednotlivých skupin surovin spadajících do této komoditní agregace v rámci sledovaného období 2010 – 2018.

Tabulka 32 - Vývoj vývozních a dovozních hodnot komodit CN24 mezi roky 2010 – 2018

Vývoz	Komodity / Rok	2010	2012	2014	2016	2018
2401	Tabák nezpracovaný	203,2	128,2	141,4	5,4	1,4
2402 20	Cigarety	7 171,6	8 760,9	11 549,8	19 964,8	15 852,4
2403 19	Tabák ke kouření	147,9	717,8	1 501,5	1 259,6	1 253,9
Dovoz		2010	2012	2014	2016	2018
2401	Tabák nezpracovaný	1 599,8	2 212,7	2 141,1	1 688,5	1 393,2
2402 20	Cigarety	2 525,9	3 982,8	2 818,8	7 331,7	8 014,0
2403 19	Tabák ke kouření	621,4	623,6	1 055,1	1 558,9	1 093,9
Saldo		2010	2012	2014	2016	2018
2401	Tabák nezpracovaný	-1 396,6	-2 084,5	-1 999,7	-1 683,1	-1 391,8
2402 20	Cigarety	4 645,7	4 778,1	8 731,0	12 633,1	7 838,4
2403 19	Tabák ke kouření	-473,5	94,2	446,4	-299,3	160,0

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

V rámci pozorování této komoditní agregace CN24 nás bude zajímat zejména rozdíl mezi dovozem surového tabáku a vývozem hotových cigaret. Z tabulky č. 32 je velice zřejmé, že hodnotově je vývoz cigaret jednou z nejsilnějších složek agrárního exportu ČR, i když v roce 2018 byl zaznamenán úpadek těchto vývozních hodnot. Pozorujeme zde, opačný průběh než v předchozím případě pro CN04 tj. vyšší dovoz surové komodity (nezpracovaný tabák) a v tomto případě mnohem vyšší vývoz již k prodeji hotového produktu (cigarety). V roce 2017 dosáhl export cigaret nejvyšší hodnoty o 20 450 mil. Kč. V tabulce dovozu lze taktéž pozorovat relativně vysokou hodnotu u dovozu cigaret. Tato hodnota reprezentuje jiné značky, které se na tuzemský trh dováží zejména z Polska. V poslední části tabulky lze sledovat vývoj celkové bilance v průběhu sledovaného období. Cigarety vykazují dlouhodobě kladnou bilance, přesahující + 10 000 mil. Kč v letech 2016 a 2017. Naopak celková bilance nezpracovaného tabáku je za stejné období trvale záporná.

Komoditní agregace CN19 – Přípravky z obilí

Nyní se dostáváme ke komoditním agregacím, u kterých se ve většině případů nenalézá tak markantní rozpor mezi vývozem a dovozem zpracovaných a nezpracovaných komodit. Této a následujícím komoditním agregacím je věnována pozornost, jelikož se objevují v rámci této práce v tabulkách jakožto významné exportní a importní komoditní agregace. Uznal jsem tedy za vhodné se detailně podívat, jaké konkrétní komodity, spadající do této komoditní agregace, tento jev způsobují. V následující tabulce č. 33 lze pozorovat vývoj a rozdíly vývozních a dovozních hodnot jednotlivých skupin surovin spadajících do této komoditní agregace za období 2010 – 2018.

Tabulka 33 - Vývoj vývozních a dovozních hodnot komodit CN19 mezi roky 2010 – 2018

Vývoz	Komodity / Rok	2010	2012	2014	2016	2018
1904	Pufované výrobky, corn flakes, musli	640,3	909,2	1 478,8	1 776,0	1 909,2
1905 31	Sladké sušenky a oplatky	2 527,1	3 365,3	3 637,7	5 376,4	5 409,4
1901	Přípravky z mouky	496,3	513,5	993,8	1 140,5	1 520,1
1902	Těstoviny (vč. kuskusu)	502,4	647,8	777,5	727,9	771,6
1905 90	Chleba a pečivo	1 199,2	1 837,8	2 802,1	3 530,2	3 928,8
Dovoz		2010	2012	2014	2016	2018
1904	Pufované výrobky, corn flakes, musli	380,9	404,9	507,7	613,9	729,6
1905 31	Sladké sušenky a oplatky	2 376,1	2 741,5	2 829,3	2 967,5	2 891,8
1901	Přípravky z mouky	1 911,1	2 379,0	2 628,7	2 795,8	3 073,6
1902	Těstoviny (vč. kuskusu)	796,9	1 124,6	1 280,7	1 378,2	1 449,4
1905 90	Chleba a pečivo	2 730,4	3 749,1	4 514,6	4 804,3	5 246,7
Saldo		2010	2012	2014	2016	2018
1904	Pufované výrobky, corn flakes, musli	259,4	504,3	971,1	1 162,1	1 179,6
1905 31	Sladké sušenky a oplatky	151,0	623,8	808,4	2 408,9	2 517,6
1901	Přípravky z mouky	-1 414,8	-1 865,5	-1 634,9	-1 655,3	-1 553,5
1902	Těstoviny (vč. kuskusu)	-294,5	-476,8	-503,2	-650,3	-677,8
1905 90	Chleba a pečivo	-1 531,2	-1 911,3	-1 712,5	-1 274,1	-1 317,9

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Při pohledu na část tabulky o celkové bilanci (saldo) je ihned zřejmé, jaké komodity jsou vývozní a jaké se naopak více dovážejí. Za sledované období 2010 – 2018 pozorujeme kladné saldo, tedy že vývoz je vyšší než dovoz, u komodity: müsli, corn flakes, pufované výrobky a sušenky. Saldo těchto produktů za toto období taktéž trvale roste. Naopak import těstovin, chleba a pečiva a přípravků z mouky, převyšuje export a tedy saldo pro tyto produkty je za sledované období vždy záporné. S touto analýzou komoditní agregace CN19 přímo souvisí také komoditní agregace CN10 – Obilí, které i takto vzdáleně může figurovat, jakožto nezpracovaná surovina, která patří k nejdůležitějším exportním komoditám z celého spektra agrárního vývozu ČR. Taktéž se z pšenice vyrábí již zmíněné pečivo, těstoviny, mouka a další jiné výrobky. V tabulce č. 34 lze pozorovat až 60-ti násobný rozdíl (v roce 2016) mezi vývozem a dovozem pšenice z/do ČR. Za rok 2018 byl tento rozdíl cca. 35-ti násobný. Komoditní agregace CN19 se nejvíce vyváží na Slovensko a importuje z Německa a Polska. U CN10 pozorujeme markantní vývoz do Německa.

Tabulka 34 - Vývoj vývozních a dovozních hodnot pšenice mezi roky 2010 – 2018

Vývoz	Komodita / Rok	2010	2012	2014	2016	2018
1001	Pšenice	4 633,0	7 969,3	11 484,3	11 589,2	8 398,3
Dovoz		2010	2012	2014	2016	2018
1001	Pšenice	143,3	388,6	217,9	188,9	235,0
Saldo		2010	2012	2014	2016	2018
1001	Pšenice	4 489,7	7 580,7	11 266,4	11 400,3	8 163,3

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Komoditní agregace CN22 – Nápoje, lihové tekutiny a ocet

U komoditní agregace CN22 lze předpokládat, že ČR, jakožto pivařská země, bude mít vysoký vývoz piva. V České republice se nalézá přes 500 pivovarů a z toho okolo 440 jsou minipivovary[13]. V přepočtu to následně znamená, že v ČR připadá jeden pivovar na 20 tis. obyvatel. Pro srovnání s Německem, kde připadá jeden pivovar na 50 tis. obyvatel. Rozdíl mezi těmito hodnotami je velmi hluboký a dle prognóz by se mohl i nadále zvětšovat. Česká republika resp. tuzemští obyvatelé zaujímají primát v celosvětové statistice spotřeby piva na osobu s průměrnou roční spotřebou 140 litrů (280 piv) na osobu za rok. Druhé a třetí místo zaujímají Rakousko a Německo s průměrnou spotřebou okolo 100 litrů na osobu za rok. V ČR se též vyprodukuje nejvíce litrů piva na obyvatele a to téměř 200 litrů piva na osobu za rok. V Německu a Rakousku se tato hodnota pohybuje mezi 115 – 105 litry piva na osobu[14].

Dále bude zajímavé sledovat, jak se vyvažují vývozní/dovozní hodnoty limonád a zdali dovoz vína do ČR kompenzuje již zmíněný vysoký vývoz piva. V následující tabulce č. 35 lze pozorovat vývoj a rozdíly vývozních a dovozních hodnot jednotlivých skupin surovin spadajících do této komoditní agregace za období 2010 – 2018.

[13] **NOVÁK, František. PIVNÍ RÁJ: NĚMCI OBDIVNĚ SLEDUJÍ BOOM PIVOVARŮ V ČESKU**. *Euro.cz* [online]. Praha: Euro.cz, 2019 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: https://www.euro.cz/byznys/nemci-zavidi-cesku-pocet-pivovaru-na-hlavu-cr-nemecko-spolehlive-porazi-1435015

[14] **NOVÁK, František. PIVNÍ RÁJ: NĚMCI OBDIVNĚ SLEDUJÍ BOOM PIVOVARŮ V ČESKU**. *Euro.cz* [online]. Praha: Euro.cz, 2019 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: https://www.euro.cz/byznys/nemci-zavidi-cesku-pocet-pivovaru-na-hlavu-cr-nemecko-spolehlive-porazi-1435015

Tabulka 35 - Vývoj vývozních a dovozních hodnot komodit CN22 mezi roky 2010 – 2018

Vývoz	Komodity / Rok	2010	2012	2014	2016	2018
2203	Pivo	3 870,1	4 542,7	5 548,1	6 246,5	6 727,6
2202	Limonády	2 818,7	2 672,3	4 156,4	4 814,6	4 805,0
2204	Víno	462,9	567,3	696,0	411,5	560,2
2208	Lihoviny, destiláty, likéry	1 052,7	1 246,0	1 949,6	1 715,8	1 888,3
Dovoz		2010	2012	2014	2016	2018
2203	Pivo	729,0	506,4	351,3	358,8	429,0
2202	Limonády	2 326,1	2 919,8	3 863,0	4 217,6	4 784,8
2204	Víno	3 265,5	3 757,3	4 023,0	4 278,2	5 179,1
2208	Lihoviny, destiláty, likéry	1 774,3	2 129,0	2 957,1	3 817,9	4 567,2
Saldo		2010	2012	2014	2016	2018
2203	Pivo	3 141,1	4 036,3	5 196,8	5 887,7	6 298,6
2202	Limonády	492,6	-247,5	293,4	597,0	20,2
2204	Víno	-2 802,6	-3 190,0	-3 327,0	-3 866,7	-4 618,9
2208	Lihoviny, destiláty, likéry	-721,6	-883,0	-1 007,5	-2 102,1	-2 678,9

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Z tabulky č. 35 lze pozorovat předpokládaný vysoký export piva. Export piva několinásobně převyšuje import. Od roku 2014 do roku 2018 je export piva dokonce více jak 15krát větší než dovoz. Při pohledu na poslední část tabulky o celkové bilanci sledujeme převážně kladné saldo u limonády. Toto saldo se ale nepohybuje ve vysokých hodnotách a dalo by se tedy říct, že saldo limonády je téměř vyrovnané. Dlouhodobě zápornou celkovou bilance naopak pozorujeme u vína a lihovin, destilátů a likérů. V ČR se též produkuje domácí víno, ale import zahraničních vín, jako tomu bylo u piva, násobně převyšuje export vín z ČR. Vysokým importem vína dochází k nasycení poptávky po víně v ČR, ale taktéž k obohacení šířky sortimentu o zahraniční kousky. Záporné saldo u těchto komodit v průběhu sledovaného období meziročně narůstá.

Komoditní agregace CN21 – Různé potravinové přípravky

Komoditní agregace CN21 se pravidelně vyskytovala, jakožto jeden z nejvýznamnějších dovozních a vývozních subjektů. V rámci jednotlivých komodit spadajících do této komoditní agregace bude zajímavé sledovat jejich celkovou bilanci a hodnotové složení exportu a importu. V následující tabulce č. 36 lze pozorovat vývoj a rozdíly vývozních a dovozních hodnot jednotlivých skupin surovin, spadajících do této komoditní agregace za období 2010 – 2018.

Tabulka 36 - Vývoj vývozních a dovozních hodnot komodit CN21 mezi roky 2010 – 2018

Vývoz	Komodity / Rok	2010	2012	2014	2016	2018
2101	Výtažky a koncentráty z kávy	1 423,6	1 904,1	2 073,4	2 296,7	3 175,8
2102	Droždí, prášky do pečiva	277,7	285,3	199,1	264,6	231,8
2103	Omáčky, koření, hořčice	1 144,6	1 216,1	1 367,6	1 386,6	1 487,6
2104	Polévky, bujóny	912,4	1 431,0	1 197,3	785,3	783,1
2105	Zrmzlina	326,1	283,2	515,4	737,5	1 023,3
2106	Potravinové přípravky	3 916,2	5 088,6	6 466,0	7 288,1	8 586,4
Dovoz		2010	2012	2014	2016	2018
2101	Výtažky a koncentráty z kávy	1 471,7	3 080,9	3 275,7	3 216,0	3 222,8
2102	Droždí, prášky do pečiva	383,3	414,3	566,0	581,1	585,3
2103	Omáčky, koření, hořčice	1 396,1	1 802,7	1 944,6	2 163,9	2 148,4
2104	Polévky, bujóny	518,9	619,9	499,4	497,8	625,2
2105	Zrmzlina	695,5	879,0	874,3	1 201,7	1 219,8
2106	Potravinové přípravky	5 192,8	5 972,7	6 851,9	7 167,2	8 125,7
Saldo		2010	2012	2014	2016	2018
2101	Výtažky a koncentráty z kávy	-48,1	-1 176,8	-1 202,3	-919,3	-47,0
2102	Droždí, prášky do pečiva	-105,6	-129,0	-366,9	-316,5	-353,5
2103	Omáčky, koření, hořčice	-251,5	-586,6	-577,0	-777,3	-660,8
2104	Polévky, bujóny	393,5	811,1	697,9	287,5	157,9
2105	Zrmzlina	-369,4	-595,8	-358,9	-464,2	-196,5
2106	Potravinové přípravky	-1 276,6	-884,1	-385,9	120,9	460,7

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Nejvyšší vývozní hodnoty registrujeme u potravinových přípravků, které v roce 2018 překonaly hranici 8 500 mil. Kč. Značně vyšší vývozní hodnoty lze také nalézt u výtažků z kávy a omáček, koření a hořčice. Při pohledu na druhou část tabulky o dovozu zjistíme, že dovoz těchto stejných komodit je taktéž vysoký a většinou vyšší než samotný export. Toto lze nejlépe pozorovat ve třetí části tabulky č. 36 o saldu. Dlouhodobě ČR disponuje kladným saldem pouze u polévek a bujónů. Od roku 2016 taktéž vykazují kladné saldo již zmíněné potravinové přípravky. Ostatní komodity: výtažky a koncentráty z kávy, droždí a prášek do pečiva, omáčky a koření a hořčice, zmrzlina, konstantně vykazují za sledované období záporné hodnoty celkové bilance. Důležité je ovšem zmínit, že tyto záporné hodnoty dosáhly výsledné hodnoty vyšší jak -500 mil. Kč v méně jak 50 % případů.

Komoditní agregace CN23 – Zbytky odpady v potravin. průmyslu, krmivo *a* Komoditní agregace CN15 – Živočišné a rostlinné tuky a oleje

Komoditní agregace CN23 a CN15 se pravidelně také vyskytovaly jakožto jedny z nejvýznamnějších dovozních a vývozních subjektů. Taktéž se v obou agregacích vyskytuje komodita s řepkou, která je jednak k vidění téměř na každém druhém poli při cestování napříč republikou, ale také byla mnohokrát zmiňována v mediích ve spojení s dotacemi, které jsou v ČR poslední roky velmi častým námětem novinových článků a politických diskuzí. V následujících tabulkách č. 37 č. 38 lze pozorovat vývoj a rozdíly vývozních a dovozních hodnot jednotlivých skupin surovin spadajících do těchto komoditních agregací za období 2010 – 2018.

Tabulka 37 - Vývoj vývozních a dovozních hodnot komodit CN23 mezi roky 2010 – 2018

Vývoz	Komodity / Rok	2010	2012	2014	2016	2018
2306 41	Řepkové pokrutiny	1 226,8	1 118,8	1 537,1	2 067,5	2 038,3
2304	Sojové pokrutiny	19,3	200,4	159,5	186,0	54,0
2309	Přípravky používané k výživě zvířat	3 307,9	4 731,6	7 618,7	9 003,4	11 596,6
Dovoz		2010	2012	2014	2016	2018
2306 41	Řepkové pokrutiny	94,9	189,1	293,8	373,5	576,1
2304	Sojové pokrutiny	3 370,3	3 857,9	3 969,0	3 513,9	3 185,1
2309	Přípravky používané k výživě zvířat	4 043,4	4 853,0	6 076,7	6 616,7	7 936,3
Saldo		2010	2012	2014	2016	2018
2306 41	Řepkové pokrutiny	1 131,9	929,7	1 243,3	1 694,0	1 462,2
2304	Sojové pokrutiny	-3 351,0	-3 657,5	-3 809,5	-3 327,9	-3 131,1
2309	Přípravky používané k výživě zvířat	-735,5	-121,4	1 542,0	2 386,7	3 660,3

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

V tabulce č. 37 pozorujeme rostoucí vývozní hodnoty řepkových pokrutin a krmiv pro zvířata. Obě tyto hodnoty v roce 2018 přesáhly 2 000 mil. Kč a 11 500 mil. Kč za rok 2018. V dovozní části tabulky sledujeme velmi vysoké hodnoty dovozu sójových pokrutin v relaci k jeho vývozu z ČR. Taktéž dovoz přípravků používaných k výživě zvířat je vysoký. Z poslední části tabulky č. 37, zabírající se saldem pozorujeme dlouhodobě rostoucí kladné saldo u řepkových pokrutin. Naopak trvale záporné saldo (vždy vyšší než - 3 000 mil. Kč) sledujeme u sójových pokrutin. V rámci celkové bilance u přípravku k výživě zvířat pozorujeme v roce 2014 velký skok ze záporných hodnot (-121,4 mil. Kč) do kladných (+ 1 542 mil. Kč). Tento trend nárůstu kladné celkové bilance pokračuje až do roku 2018.

Tabulka 38 - Vývoj vývozních a dovozních hodnot komodit CN15 mezi roky 2010 – 2018

Vývoz	Komodity / Rok	2010	2012	2014	2016	2018
1514 11	Řepkový olej	2 427,7	7 873,1	7 992,7	11 123,2	5 024,6
1512 11	Slunečnicový olej	83,0	423,5	1 211,1	1 178,9	1 910,9
1517	Margarín	253,2	187,3	131,0	80,0	127,9
Dovoz		2010	2012	2014	2016	2018
1514 11	Řepkový olej	960,4	1 131,4	3 237,9	5 956,7	941,1
1512 11	Slunečnicový olej	743,3	1 062,4	1 076,1	934,8	1 125,9
1517	Margarín	1 487,7	1 805,5	1 725,0	1 550,9	1 751,8
Saldo		2010	2012	2014	2016	2018
1514 11	Řepkový olej	1 467,3	6 741,7	4 754,8	5 166,5	4 083,5
1512 11	Slunečnicový olej	-660,3	-638,9	135,0	244,1	785,0
1517	Margarín	-1 234,5	-1 618,2	-1 594,0	-1 470,9	-1 623,9

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Z tabulky č. 38 lze vyčíst velmi vysoký export řepkového oleje. V roce 2016 export dokonce přesáhl 11 000 mil. Kč, ale následně spadl na hodnotu okolo 5 000 mil. Kč. Dále lze zaznamenat nárůst exportu slunečnicového oleje, který se mezi roky 2010 – 2018 23krát zvětšil. Vývoz margarínu se celkově snížil. Dovozní hodnoty slunečnicového oleje a margarínu jsou v průběhu sledovaného období relativně konstantní a pohybují se okolo 1 000 mil Kč a 1 500 mil. Kč. Velkou změnu pozorujeme u importu řepkového oleje mezi roky 2012 – 2016. Hodnotový objem dovozu se během těchto let zvýšil více než 5x na hodnotu 5 956,7 mil. Kč. Následoval ovšem velmi hluboký pád hodnot na 941,1 mil. Kč za rok 2018. ČR si dlouhodobě udržuje kladnou celkovou bilanci u řepkového oleje a od roku 2014 také vykazuje kladné saldo u slunečnicového oleje. Naopak u margarínu pozorujeme dlouhodobě zápornou bilance vždy přesahující -1 200 mil. Kč.

10. Spotřeba potravin v ČR v období 2008 – 2018

V České republice mezi lety 2008 – 2018 pozorujeme největší nárůst hodnot průměrné spotřeby na obyvatele za rok u obilovin a pšenice. Průměrná spotřeba obilovin vzrostla z 133,7 kg/obyv. za rok 2008 na 145,8 kg/obyv. v roce 2018. V závislosti na tomto sledujeme taktéž nárůst hodnot u spotřeby pšenice, která vykazuje v období 2008 – 2018 nárůst roční spotřeby o téměř 10 kg na osobu (z 114,6 kg/obyv. na 124,3 kg/obyv. za rok). Ve spojitosti s tímto faktem taktéž vrostla průměrná roční spotřeba mouky, pečiva a těstovin, které jsou ve většině případů vyráběny právě z pšenice. Dále vzrostly hodnoty průměrné roční spotřeby u rýže, zeleniny, mléka a cukru.

Úpadek hodnot průměrné roční spotřeby na obyvatele pozorujeme u spotřeby masa, konkrétně hovězího. Hodnoty roční spotřeby ovoce se propadly z 90,4 kg/obyv. v roce 2009 až na 74,6 kg/obyv. v roce 2012. Poté opět začaly stoupat na 86,1 kg/obyv. za finální rok 2018. Za sledované období klesla spotřeba jablek, brambor a ryb.

Tabulka 39 - Průměrná roční spotřeba potravin obyvatele ČR 2008 – 2018

Kg/obyv. za rok	2008	2010	2012	2014	2016	2018	Prům. spotřeba 2008 - 2018 kg/obyv.
Obiloviny celkem	133,7	138,6	145,1	140,8	145,6	145,8	143,2
Pšenice	114,6	120,0	125,0	119,5	124,1	124,3	122,6
Žito	10,9	11,0	10,7	12,0	11,4	11,2	11,4
Kukuřice	0,7	0,9	0,9	0,9	1,2	1,5	1,0
Mouka	105,2	106,7	113,3	111,2	114,9	115,3	112,4
Rýže	4,9	4,5	5,2	5,8	6,5	6,6	5,5
Chléb	44,1	40,9	41,3	40,0	39,7	39,3	40,8
Ostatní pečivo	44,6	51,5	56,9	52,7	50,1	51,3	51,4
Těstoviny	6,1	7,1	7,1	7,3	7,1	8,2	7,2
Maso celkem	80,4	79,1	77,4	75,9	80,3	82,4	78,8
Vepřové maso	41,3	41,6	41,3	40,7	42,6	43,2	41,7
Hovězí maso	10,1	9,4	8,1	7,9	8,5	8,7	8,6
Drůbeží maso	25,0	24,5	25,2	24,9	26,8	28,4	25,6
Ryby	5,9	5,6	5,7	5,4	5,1	5,6	5,5
Mléko a mléčné výrobky	242,7	244,0	234,3	236,5	247,5	245,8	240,9
Mléko konzumní	57,0	57,7	59,0	60,1	60,4	59,7	59,6
Sýry celkem	12,9	13,2	13,4	12,8	13,3	13,4	13,1
Vejce Ks/obyv. rok	270	242	245	255	249	263	251,5
Čerstvé ovoce	89,1	84,0	74,6	78,1	84,0	86,1	82,3
Jablka	26,5	22,5	19,1	21,2	23,7	23,9	22,5
Čerstvá zelenina	82,8	79,7	77,8	86,4	87,3	87,1	83,9
Brambory	71,4	67,3	68,6	70,1	69,1	67,7	68,3
Cukr	32,5	36,0	34,5	31,7	34,1	34,8	34,6

Zdroj: Databáze ČSÚ, vlastní zpracování

11. Potravinová soběstačnost ČR za období 2008 – 2018

Potravinová soběstačnost ve stručnosti znamená nezávislost na externích zdrojích. Tedy zdali je schopná ČR za použití vlastních zdrojů vypěstovat a vyprodukovat dostatečné množství agrárních surovin a produktů, aby byla schopná pokrýt tuzemskou spotřebu a poptávku obyvatelstva bez nutnosti importu těchto produktů ze zahraničí. Na to, zdali je nutné či nikoliv pro stát dosáhnout této soběstačnost u všech potravin potažmo komodit, se názory politiků a odborníků často velice liší. Pro příklad[15] premiér ČR Andrej Babiš označil stav potravinové soběstačnosti ČR v roce 2019 za katastrofální. Tomuto výroku premiéra předcházelo v roce 2018 prohlášení[16] předsedy Asociace soukromého zemědělství ČR Josefa Stehlíka „Ohánění se potravinovou soběstačností je kromě obrovského populismu i snahou o porušení základního principu, na kterém stojí Evropská unie - totiž principu volného pohybu zboží. A není těžké si odvodit, jaké tuzemské firmy by místo po těch zahraničních obsadily. Pod clonou konání líbivého dobra pro českého spotřebitele tak jde pouze o snahu obřích potravinářských kolosů o větší podíl na našem trhu.“ Ke konstatování, která verze je správná či špatná, nejsem dostatečně edukován, proto v následujících odstavcích shrnu pouze číselné ukazatele soběstačnosti a jejich změny a vývoj v průběhu let 2008 – 2018. Pokud je v tabulce č. 40 u komodity hodnota vyšší než 100 % znamená to, že ČR je soběstačná v produkci této potraviny. Pokud je hodnota menší než 100 %, není ČR soběstačná v produkci a poptávka a spotřeba obyvatelstva se musí doplnit importem ze zahraničí.

[15] **Potravinová soběstačnost** Česka je katastrofální, řekl Babiš a hájil pěstování řepky - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 14. 02. 2020]. Dostupné z: https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/potravinova-sobestacnost-ceska-je-katastrofalni-rekl-babis-r/r~1fc2098c74a111e9ab10ac1f6b220ee8/

[16] **Proč je potravinová soběstačnost přežitkem**? - Asociace soukromého zemědělství ČR. Asociace soukromého zemědělství ČR [online]. Copyright © 1998 [cit. 14. 02. 2020]. Dostupné z: https://www.asz.cz/cs/aktualne-z-asz/proc-je-potravinova-sobestacnost-prezitkem.html

Tabulka 40 - Soběstačnost ČR ve vybraných potravinách mezi roky 2008 – 2018

Komodita	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Mléko	123,0%	121,2%	118,9%	124,6%	124,5%	128,7%	131,1%	131,6%	131,7%	132,9%	137,8%
Hovězí	122,2%	121,1%	114,5%	121,6%	131,5%	146,2%	140,3%	148,2%	128,6%	120,1%	121,7%
Vepřové	74,0%	65,1%	63,8%	60,8%	54,5%	56,9%	57,2%	54,1%	55,1%	51,7%	51,5%
Drůbeží	83,3%	79,9%	79,1%	71,2%	69,4%	70,8%	69,4%	64,5%	66,0%	65,8%	64,5%
Vejce	91,6%	97,2%	83,4%	81,6%	80,9%	78,7%	82,9%	78,4%	79,1%	84,0%	85,7%
Skopové a kozí	83,6%	87,9%	90,7%	90,2%	91,5%	92,0%	95,6%	93,4%	97,0%	101,3%	102,6%
Obiloviny	143,5%	145,4%	132,1%	150,4%	121,3%	140,8%	162,1%	155,7%	164,8%	171,3%	154,9%
Ječmen	131,3%	128,2%	109,3%	111,6%	107,8%	109,9%	133,4%	135,0%	129,5%	117,9%	120,1%
Pšenice	156,1%	152,9%	147,1%	161,9%	115,8%	158,4%	185,7%	185,7%	192,4%	216,4%	190,0%
Zrnová kukuřice	127,5%	193,8%	157,8%	230,7%	198,8%	124,4%	144,2%	89,8%	158,4%	158,3%	112,4%
Cukr	109,1%	113,6%	113,9%	148,5%	140,9%	134,8%	101,1%	128,6%	153,9%	159,0%	170,3%
Brambory	83,0%	85,7%	78,1%	87,8%	85,7%	69,6%	79,3%	66,2%	83,1%	77,8%	70,6%
Řepka olejná	176,0%	143,7%	123,4%	132,0%	113,3%	164,0%	141,1%	130,4%	124,7%	128,2%	127,5%
Čerstvé ovoce, ořechy	95,0%	89,0%	78,3%	76,9%	101,6%	86,8%	84,7%	91,8%	79,1%	74,9%	73,7%
Čerstvá zelenina	42,8%	39,7%	35,7%	35,6%	39,0%	36,9%	42,3%	36,7%	39,9%	36,8%	37,4%
Jablka	148,20%	134,10%	159,20%	149,70%	117,60%	108,30%	158,90%	149,80%	147,50%	142,10%	144,40%

Zdroj: Data z publikací MZe, vlastní zpracování a výpočty

V rámci tohoto sledovaného období 2008 – 2018 je ČR dlouhodobě soběstačná v produkci mléka, hovězího masa, ječmene, pšenice, zrnové kukuřice, cukru, řepky olejné a jablek. Naopak velice špatné hodnoty soběstačnosti vykazuje čerstvá zelenina, konstantně pod 43 % a vepřové maso vykazuje hodnoty mezi 50 – 55 % od roku 2012 až do roku 2018. ČR není dále soběstačná v produkci drůbežího a skopového masa, ovoce (včetně bobulovin a ořechů), brambor a vajec.

Nesoběstačnost brambor je způsobená velkým úbytkem osevní plochy, která se za období 1990 – 2000 zmenšila o 35 % a za roky 2000 – 2010 se dokonce zmenšila o dalších 50 %. Na těchto plochách byly brambory z velké části nahrazeny řepkou. Plocha osevu řepky olejné v letech 1990 – 2010 stoupla až o 65 %. Přímou souvislost s touto změnou mají jednak dotace z EU, ale také fakt, že brambory, při pěstování a produkci, potřebují velké investice na hektar oproti řepce či obilninám, která také potřebuje méně zaměstnanců a lidské práce a nevyžaduje další veliká zařízení na uskladnění a dopravu.

12. Analýza konkurenceschopnosti komodit AZO ČR s EU 28 a vybranými státy

V této kapitole bude detailněji zkoumaná konkurenceschopnost ČR s EU 28, Slovenskem, Německem a Polskem v rámci agrárního obchodu za období 2009 – 2018. Za pomocí základních indexů, které jsou využívány zejména UZEI, ČSÚ atd., RCA-1, RCA-2 a LFI, uvedených v metodice práce, zjistíme, jaké komoditní agregace vykazují komparativní výhodu v rámci agrárního obchodu s různými obchodními partnery. Dále jsem se po konzultacích s vedoucím práce rozhodl, do této práce vnést mnou navrhovaný variantní index, který bude dále rozveden v dalších podkapitolách. Všechny uvedené indexy byly vypočteny za pomocí dat z ročenek agrárního zahraničního obchodu a hodnoty dosazované do vzorců byly v mil. Kč (viz kapitola cíl a metodika práce). Komparativní výhodu lze nalézt u komodity, jejíž výsledně vypočtené hodnoty u jednotlivých indexů v tabulkách, budou zvýrazněné zelenou barvou. Pokud bude políčko zvýrazněné červenou barvou, znamená to, že ČR zaznamenala u těchto komodit za daný rok komparativní nevýhodu, neboli komodita byla na nekonkurenceschopná.

12.1 Konkurenceschopnost AZO ČR mezi roky 2008 – 2018 dle indexu RCA-1

V tabulce č. 41 je vypočten index RCA-1 (index odhalené komparativní výhody) za období 2008 – 2018, který srovnává konkurenceschopnost a vykazuje případnou komparativní výhodu pro AZO ČR s EU 28 v kategorii komoditních agregací. Hodnoty komodit vykazující komparativní výhodu, jsou zvýrazněné zeleně. Pokud hodnota indexu nevykazuje komparativní výhodu, políčko je zvýrazněné červeně.

Za analyzované období 2008 – 2018 pozorujeme u ČR dlouhodobě komparativní výhodu u následujících komoditních agregací: CN01, CN04, CN09, CN10, CN11, CN12, CN13, CN15, CN17, CN21, CN23, CN24. Pokud to obecně shrneme, můžeme konstatovat, že ČR dosahuje v agrárním obchodu s EU 28 vysoké komparativní výhodu v obchodu s živými zvířaty, mlékem a mléčnými produkty, obilovinami, tabákem a tabákovými výrobky, cukrem a sladkostmi, olejninami a krmivem. Právě u CN23 (potravinové zbytky, odpady a krmiva) a CN24 (tabák a tabákové výrobky) registrujeme nejvyšší změnu RCA-1 indexu ve sledovaném období.

Obráceně, nejhorší hodnoty indexu vykazují dlouhodobě komodity CN02, CN03, CN06, CN07, CN08, CN16, CN18, CN19, CN20 a CN22. Pokud bychom to opět chtěli obecně shrnout, můžeme konstatovat, že AZO ČR dosahuje markantní míry nekonkurenceschopnosti v rámci obchodu s masem, ovocem a zeleninou, přípravků ze zeleniny a ovoce a též u nápojů a lihovin. Všechny tyto zmíněné komodity taktéž patří mezi nejimportovanější produkty do ČR.

Tabulka 41 - Konkurenceschopnost AZO ČR s EU28 dle RCA-1 indexu mezi roky 2008 – 2018

RCA - 1	Komodity	2008	2010	2012	2014	2016	2018
CN01	Živá zvířata	2,16	1,97	2,05	2,02	2,06	2,14
CN02	Maso a droby	0,39	0,42	0,43	0,40	0,33	0,29
CN03	Ryby, korýši, měkkýši a os	0,34	0,34	0,33	0,37	0,41	0,44
CN04	Mléko a mléčné výrobky, ve	1,45	1,32	1,26	1,21	1,05	1,18
CN05	Ost.živ. produkty	0,89	1,00	0,99	1,18	0,88	1,01
CN06	Živé rostliny a květ.výr.	0,09	0,12	0,13	0,18	0,13	0,16
CN07	Zelenina, poživatelné rostl.	0,39	0,45	0,40	0,34	0,36	0,32
CN08	Ovoce, ořechy	0,38	0,42	0,40	0,40	0,38	0,35
CN09	Káva, čaj, maté, koření	0,81	1,03	1,01	1,60	1,90	1,17
CN10	Obilí	1,44	1,67	2,08	1,89	1,99	1,90
CN11	Mlýn.výrobky, slad, škroby	2,00	1,95	1,78	1,57	1,41	1,46
CN12	Olejn.semena a plody	3,21	2,23	2,09	1,95	1,40	1,67
CN13	Rostl.výtažky a štávy	2,01	2,04	1,44	1,72	1,58	1,39
CN14	Rostl.pletací materiály	0,12	0,29	1,44	1,16	1,96	1,31
CN15	Živoč.a rostl.tuky a oleje	0,78	1,12	1,31	1,34	1,51	1,06
CN16	Připr.z masa, ryb, korýšu a	0,83	0,99	1,03	1,04	0,97	0,97
CN17	Cukr a cukrovinky	2,22	2,17	2,44	2,04	2,06	1,90
CN18	Kakao a kakaové přípravky	1,08	0,87	0,91	0,89	0,99	0,81
CN19	Přípravky z obilí	0,88	0,96	0,92	0,92	0,99	1,12
CN20	Přípr. Ze zeleniny, ovoce, oi	0,42	0,40	0,38	0,38	0,37	0,42
CN21	Různé potravinové přípravky	1,71	1,53	1,44	1,31	1,23	1,53
CN22	Nápoje, lihové tekutiny a oc	0,79	0,77	0,58	0,67	0,66	0,67
CN23	Zbytky a odpady v potr.prům	1,04	1,20	1,14	1,34	1,46	1,87
CN24	Tabák a tabákové výrobky	1,77	1,98	1,79	2,18	2,88	2,65

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

12.2 **Konkurenceschopnost AZO ČR mezi roky 2010 – 2018 dle indexu RCA-2**

RCA-2 index udává zjevnou komparativní výhodu země pro konkrétní komoditu. V tabulce č. 42 níže, lze nalézt vypočtené, výsledné hodnoty indexu pro ČR za období 2010 – 2018. Hodnoty poukazující na zjevnou komparativní výhodu u dané komodity jsou zvýrazněné opět zeleně a hodnoty nevykazující komparativní výhodu jsou zvýrazněné červeně.

Za toto analyzované období v AZO ČR, lze pozorovat dlouhodobě zjevnou komparativní výhodu u komoditních agregací CN01, CN04, CN10, CN11, CN12, CN13, CN15, CN16, CN17, CN22 a CN24. To samé shrnuto slovně, tedy AZO ČR dosahuje dle RCA-1 zjevné komparativní výhody u živých zvířat, mléka a mléčných produktů, obilovin, olejnin, rostlinných výtažků a šťáv, cukru a cukrovinek, nápojů a lihovin a tabák a tabákových výrobků.

Naopak komodity, které mezi 2010 – 2018 trvale nedosahují zjevné komparativní výhody, jsou: CN02, CN03, CN05, CN06, CN07, CN08, CN09, CN14, CN18, CN20. Stejně jako v minulém kapitole se jedná zejména o maso, zeleninu, ovoce, přípravky z ovoce a zeleniny a v tomto případě ještě káva, čaj a kakao.

Tabulka 42 - Konkurenceschopnost AZO ČR dle RCA-2 indexu mezi roky 2010 – 2018

RCA-2	2010	2012	2014	2016	2018
CN01	1,25	1,18	1,46	1,66	1,94
CN02	-1,08	-1,14	-1,21	-1,38	-1,58
CN03	-0,16	-0,27	-0,29	-0,22	-0,29
CN04	0,45	0,39	0,39	0,27	0,42
CN05	-0,46	-0,48	-0,41	-0,56	-0,28
CN06	-1,79	-1,79	-1,44	-1,75	-1,63
CN07	-1,22	-1,20	-1,38	-1,33	-1,45
CN08	-1,26	-1,24	-1,23	-1,28	-1,42
CN09	-0,43	-0,37	-0,16	-0,21	-0,34
CN10	1,59	1,60	1,58	1,64	1,38
CN11	1,13	1,09	0,85	0,67	0,79
CN12	0,82	0,63	0,61	0,28	0,14
CN13	0,55	0,25	0,48	0,52	0,48
CN14	-1,64	-0,66	-0,84	0,23	-0,66
CN15	0,20	0,44	0,19	0,21	0,29
CN16	-0,04	0,02	0,05	0,14	0,04
CN17	0,61	0,54	0,39	0,50	0,61
CN18	-0,29	-0,25	-0,26	-0,20	-0,22
CN19	-0,15	-0,18	-0,07	0,48	0,19
CN20	-0,86	-0,72	-0,75	-0,74	-0,62
CN21	0,09	-0,06	-0,08	-0,05	0,14
CN22	0,28	0,09	0,13	0,14	0,07
CN23	-0,15	-0,17	-0,03	0,11	0,29
CN24	0,74	0,41	0,81	0,78	0,54

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

12.3 Konkurenceschopnost AZO ČR s EU 28 mezi roky 2010 – 2018 dle indexu LFI

V následujících podkapitolách a tabulkách jsou vypočteny a uvedeny výsledky LFI indexu, který udává konkurenceschopnost a komparativní výhodu AZO ČR s konkrétními obchodními partnery. Zároveň platí, že čím je vyšší hodnota LFI indexu, tím vyšší má ČR stupeň specializace u těchto komodit. Absence specializace lze naopak nalézt u komodit se zápornou hodnotou indexu. Komodity, jejichž hodnoty za pozorované období 2010 – 2018, vykazují komparativní výhodu, jsou zvýrazněné opět zeleně. Komodity, jejichž výsledný LFI index nevykazuje komparativní výhodu, jsou zvýrazněné červeně.

V období 2010 – 2018 lze sledovat, v rámci agrárního zahraničního obchodu ČR s EU 28, dlouhodobou komparativní výhodu u komoditní agregací CN01, CN03, CN04, CN10, CN11, CN12, CN13, CN15, CN16, CN17, CN22, CN24. Opět jako u hodnocení analýzy konkurenceschopnosti předchozími indexy (RCA-1, RCA-2) v předchozích kapitolách, vykazuje AZO ČR s EU 28 komparativní výhodu u komodit jako jsou živá zvířata, mléko a mléčné výrobky, vejce a med, cukr a cukrovinky, tabák a tabákové výrobky. Dle LFI indexu s EU 28 registrujeme taktéž komparativní výhodu u nápojů a lihovin a možná až překvapivě u ryb, korýšů a měkkýšů, přípravků z masa a ryb.

Naopak komodity, dlouhodobě nekonkurenceschopné při agrárním obchodu s EU 28, jsou CN02, CN05, CN06, CN07, CN08, CN09, CN14, CN18, CN19 a CN20. Tedy opět, jak tomu bylo i u předchozích indexů, maso, zelenina, ovoce a káva, čaj, kakao. Ostatní komodity a jejich výsledný LFI index lze vždy nalézt v tabulce č. 43 níže.

Při srovnávání RCA-1 a LFI indexů v rámci konkurenceschopnosti agrárního obchodu ČR s EU 28 zjistíme, že komodity, které u LFI indexu vykazují komparativní výhodu v průběhu let 2010 – 2018 a v rámci výpočtů indexu RCA-1 ji nevykazují, jsou: CN03, CN16 a CN22. U komoditních agregací CN05, CN09, CN14, CN21 a CN23 pozorujeme opačný jev. Tyto komodity vykazují komparativní výhodu dle indexu RCA-1, ale dle indexu LFI komparativní výhodu již neregistrujeme.

Tabulka 43 - Konkurenceschopnost AZO ČR s EU28 dle LFI indexu mezi roky 2010 – 2018

LFI index	2010	2012	2014	2016	2018
CN01	1,53	1,40	1,66	1,62	1,85
CN02	-4,35	-4,82	-4,82	-4,87	-5,46
CN03	0,39	0,33	0,33	0,46	0,33
CN04	1,42	0,57	0,78	0,19	1,02
CN05	-0,13	-0,11	-0,06	-0,11	-0,06
CN06	-1,04	-0,93	-0,81	-0,90	-0,90
CN07	-2,64	-2,10	-2,27	-2,34	-2,37
CN08	-1,61	-1,43	-1,29	-1,41	-1,69
CN09	-0,08	-0,03	-0,13	0,01	-0,15
CN10	3,00	5,99	3,85	3,63	2,89
CN11	0,64	0,56	0,53	0,32	0,39
CN12	1,18	1,13	0,87	0,25	-0,04
CN13	0,16	0,04	0,10	0,11	0,07
CN14	-0,01	-0,01	0,00	0,01	-0,01
CN15	0,42	0,99	0,55	0,60	0,61
CN16	0,12	0,18	0,30	0,30	0,14
CN17	0,91	0,74	0,43	0,46	0,89
CN18	-0,78	-0,82	-0,81	-0,76	-0,61
CN19	-0,75	-1,06	-0,60	0,05	0,34
CN20	-1,16	-0,88	-0,87	-0,90	-0,83
CN21	0,13	-0,25	-0,07	0,04	0,61
CN22	0,86	-0,08	0,32	0,40	0,10
CN23	-0,49	-0,63	-0,47	0,02	0,62
CN24	2,29	1,24	2,46	2,82	2,25

Zdroj: Data z databáze zahraničního obchodu ČSÚ, vlastní zpracování a výpočty

12.4 **Konkurenceschopnost AZO ČR se Slovenskem mezi roky 2010 – 2018 dle indexu LFI**

Za analyzované období agrárního obchodu ČR se Slovenskem vykazují dlouhodobou komparativní výhodu komoditní agregace CN01, CN02, CN03, CN06, CN07, CN08, CN09, CN16, CN21, CN23, CN24. Kromě komodit, živá zvířata, zbytky potravin a krmivo, tabák a tabákové výrobky, u kterých se komparativní výhoda dala očekávat, registrujeme komparativní výhodu při agrárním obchodu se Slovenskem u ryb a korýšů, ovoce a zeleniny a kávy a čaje. Tyto komodity se v předchozích analýzách nacházeli vždy ve skupině nevykazující komparativní výhodu. Taktéž patří k nejsilnějším dovozním komoditám v rámci AZO ČR. Naopak komodity, které prozatím vždy vykazovaly komparativní výhodu a nyní tomu tak není, jsou CN04 – mléko a mléčné výrobky, vejce a med, CN10 – obilí a CN17 – cukr a cukrovinky.

Komodity, které naopak trvale nevykazují komparativní výhodu v obchodním vztahu ČR se Slovenskem, jsou: CN04, CN05, CN10, CN11, CN12, CN17 a CN19. Což ve stručnosti jsou již zmíněné komodity mléko, vejce, obilí a cukr. Hodnoty konkurenceschopnosti pro komodity ve vybraných letech lze nalézt v tabulce č. 44.

Tabulka 44 - Konkurenceschopnost AZO ČR se Slovenskem dle LFI indexu mezi roky 2010 – 2018

LFI index	2010	2012	2014	2016	2018
CN01	-0,05	-0,11	0,47	0,30	0,49
CN02	1,42	2,97	2,45	0,24	1,23
CN03	0,63	0,48	0,55	0,45	0,66
CN04	-1,22	-2,04	-1,32	-1,78	-2,43
CN05	-0,35	-0,20	-0,47	-0,24	-0,46
CN06	0,11	0,11	0,18	0,11	0,17
CN07	1,34	0,94	0,78	0,72	0,65
CN08	1,00	0,74	0,77	0,92	0,31
CN09	0,07	0,22	-0,05	1,32	0,13
CN10	-0,82	-0,77	-1,06	-0,95	-1,00
CN11	-1,18	-0,69	-0,67	-1,19	-0,96
CN12	-0,57	-3,52	-2,35	-2,49	-4,05
CN13	-0,02	0,00	0,04	-0,02	-0,01
CN14	-0,01	-0,12	-0,02	0,00	-0,08
CN15	-1,52	1,47	-1,20	0,05	-0,19
CN16	2,08	2,07	2,26	1,66	1,59
CN17	-2,37	-3,40	-2,36	-1,34	-0,80
CN18	-0,16	-0,20	-0,34	-0,05	0,43
CN19	-1,33	-0,83	-0,58	-0,73	-0,17
CN20	0,05	0,33	0,18	-0,23	-0,05
CN21	0,40	0,77	0,67	0,71	1,34
CN22	-0,47	-0,47	-0,19	0,69	0,83
CN23	1,11	0,89	0,77	0,84	1,00
CN24	1,83	1,35	1,49	1,00	1,37

Zdroj: Data z databáze zahraničního obchodu ČSÚ, vlastní zpracování a výpočty

12.5 Konkurenceschopnost AZO ČR s Německem mezi roky 2010 – 2018 dle indexu LFI

V rámci agrárního obchodu ČR s Německem za roky 2010 – 2018 vykazují dlouhodobou komparativní výhodu CN01, CN03, CN04, CN10, CN11, CN12, CN22. Tedy opět ve stručném shrnutí: živá zvířata, ryby, mléko, vejce, obilí, olejniny a nápoje a lihoviny. CN10 (obilí) dosahovalo mezi roky 2012 – 2016 výsledného LFI indexu okolo hodnoty 14,50. U komoditních agregací CN17 a CN24 v tabulce č. 45 (LFI index s Německem) pozorujeme absenci komparativní výhody u ČR pro tyto komodity. U těchto komodit byla komparativní výhodu ve srovnání s jinými subjekty či za použití dalších indexu ve většině případů vykázána. U CN17 sledujeme stagnaci LFI indexu okolo hodnoty 0 a u CN24 neexistuje komparativní výhoda v tomto analyzovaném případě.

Komodity dlouhodobě nevykazující komparativní výhodu v rámce agrárního obchodu ČR s Německem, jsou CN02, CN05, CN06, CN07, CN08, CN16, CN18, CN19, CN20, CN21, CN23 a CN24. Ve stručnosti v této skupině komoditních agregací nalezneme maso, zeleninu, ovoce, kakao, krmivo a tabák a tabákové výrobky. Hodnoty konkurenceschopnosti pro komodity ve vybraných letech lze nalézt v tabulce č. 45.

Tabulka 45 - Konkurenceschopnost AZO ČR s Německem dle LFI indexu mezi roky 2010 – 2018

LFI index	2010	2012	2014	2016	2018
CN01	1,03	0,83	1,09	1,28	1,06
CN02	-7,58	-7,69	-8,02	-6,13	-6,14
CN03	0,40	0,18	0,06	0,01	0,01
CN04	2,99	1,20	1,88	0,51	3,72
CN05	-0,19	-0,34	-0,29	-0,05	0,08
CN06	-0,40	-0,31	-0,28	-0,24	-0,20
CN07	-1,77	-1,19	-1,49	-1,89	-1,94
CN08	-1,08	-0,74	-1,10	-1,59	-2,48
CN09	0,15	0,18	-1,66	-1,20	-1,09
CN10	9,89	14,02	14,36	14,55	10,59
CN11	0,65	0,16	0,19	0,39	0,43
CN12	4,47	4,95	4,25	2,53	2,22
CN13	0,03	-0,11	0,04	0,04	-0,04
CN14	0,00	0,00	-0,02	0,01	0,01
CN15	-0,79	-0,63	-0,16	0,12	0,80
CN16	-0,91	-1,04	-1,07	-0,91	-0,92
CN17	0,33	0,00	0,27	-0,03	-0,01
CN18	-1,60	-1,41	-1,81	-1,78	-2,05
CN19	-2,26	-2,48	-1,85	-1,68	-2,12
CN20	-1,03	-1,06	-1,18	-1,31	-1,38
CN21	-1,57	-2,74	-2,28	-1,15	-0,57
CN22	3,01	1,27	1,42	0,91	0,21
CN23	-2,73	-2,86	-2,06	-1,34	0,32
CN24	-1,06	-0,16	-0,29	-1,04	-0,52

Zdroj: Data z databáze zahraničního obchodu ČSÚ, vlastní zpracování a výpočty

12.6 **Konkurenceschopnost AZO ČR s Polskem mezi roky 2010 – 2018 dle indexu LFI**

Při prvním pohledu na z velké části zelenou tabulku, si lze odvodit, že u většiny komodit existuje pro ČR v rámci agrárního obchodu s Polskem komparativní výhoda. Komodity trvale vykazující silnou komparativní výhodu, jsou CN01, CN10, CN11, CN12, CN15, CN17, CN22 a CN23, neboli ve stručnosti řečeno: živá zvířata, obilí, olejniny, cukr a nápoje a lihoviny. Opětovně v této skupině s komparativní výhodou chybí CN24 – tabák a tabákové výrobky.

Komoditní agregace, které vykazují trvale velkou komparativní nevýhodu, jsou CN02, CN07, CN16, CN19, CN20, CN21 a již zmíněné CN24. Ostatní komodity a jejich výsledný LFI index ve vybraných letech lze nalézt v tabulce č. 46 níže.

Tabulka 46 - Konkurenceschopnost AZO ČR s Polskem dle LFI indexu mezi roky 2010 – 2018

LFI index	2010	2012	2014	2016	2018
CN01	0,93	1,41	1,90	1,35	1,53
CN02	-0,57	-7,01	-6,92	-6,66	-8,03
CN03	0,22	0,20	-0,13	0,41	0,54
CN04	0,55	-3,59	-3,34	-1,37	-2,15
CN05	0,24	0,25	0,13	0,13	0,30
CN06	0,00	-0,07	-0,02	-0,02	-0,03
CN07	0,11	-1,25	-1,56	-1,62	-1,83
CN08	0,20	0,08	0,35	0,11	0,03
CN09	0,09	-0,43	1,66	0,28	0,66
CN10	3,00	5,89	2,18	2,80	2,61
CN11	2,04	3,19	2,43	1,86	2,43
CN12	0,88	1,19	0,55	2,08	3,42
CN13	0,10	0,08	0,20	0,10	0,08
CN14	0,00	0,07	0,05	0,07	0,02
CN15	0,95	6,89	5,62	2,03	3,02
CN16	-0,06	-1,44	-0,94	-0,90	-1,30
CN17	0,55	0,63	-0,12	0,26	1,22
CN18	0,56	-0,25	-0,10	0,73	0,26
CN19	0,68	-2,42	-0,94	-0,89	-1,25
CN20	0,31	-0,70	-0,45	-0,49	-0,78
CN21	1,46	-3,00	-0,94	-1,16	-0,67
CN22	1,45	1,76	1,51	2,82	1,79
CN23	-13,64	1,76	1,29	1,36	2,46
CN24	-0,07	-3,24	-2,42	-3,29	-4,35

Zdroj: Data z databáze zahraničního obchodu ČSÚ, vlastní zpracování a výpočty

12.7 **Konkurenceschopnost AZO ČR s EU 28 mezi roky 2010 – 2018 dle variantního indexu**

Tento navrhovaný variantní index je založený na podobnosti s již rozebíranými a používanými indexy LFI a RCA-1. Stejně jako u předchozích indexů jsou používány k výpočtům peněžní hodnoty v mil. Kč. Vzorec variantního indexu je k nalezení v kapitole o metodice. Zjednodušeně by se dal tento variantní index popsat jako porovnání podílu jednotlivých komodit na celkovém agrárním exportu ČR do vybrané země proti podílu, který tytéž komodity zaujímají na celkovém exportu vybrané země do Č R za sledované období 2010 – 2018. Druhá část indexu by se také dala popsat jako podíl dané komodity na celkovém agrárním importu z vybraného státu. Výsledek indexu tedy říká, v kterém ze dvou porovnávaných států, komodita zaujímá větší podíl na celkovém agrárním export do druhého státu. Jako příklad uvedu obchod s CN10 – Obilí mezi Německem a Českem. Výsledná hodnota variantního indexu za rok 2016 činí 100,66. Tedy, že podíl CN10 na celkovém agrárním vývozu ČR na Německa je 100krát větší než podíl CN10 na celkovém agrárním vývozu Německa do ČR.

V tabulce č. 47 lze pozorovat vývoj a změny komparativní výhody u komoditní agregací mezi 2010 – 2018 v rámci porovnání AZO ČR s EU 28. Shledáváme, že ČR má dlouhodobou komparativní výhodu u komoditních agregací: CN01, CN03, CN04, CN10, CN11, CN12, CN13, CN15, CN16, CN17, CN22 a CN24. U komoditních agregací CN19, CN21 a CN23 získává ČR komparativní výhodu až od roku 2016. V roce 2018 má ČR komparativní výhodu ve více jak 50 % komoditních agregací. Naopak komoditní agregace, které nevykazují komparativní výhodu v průběhu sledovaného období, jsou následující: CN02, CN05, CN06, CN07, CN08, CN09 (v roce 2012 a 2014 byla výsledná hodnota rovná 1), CN18 a CN20. Hodnoty variantního indexu pro všechny komoditní agregace ve vybraných letech jsou k nalezení v tabulce č. 47.

Tabulka 47 - Konkurenceschopnost AZO ČR s EU 28 dle variantního indexu mezi roky 2010 – 2018

Komodita	2010	2012	2014	2016	2018
CN01	3,07	2,79	3,81	4,22	6,09
CN02	0,32	0,32	0,29	0,25	0,20
CN03	2,01	2,01	1,62	1,78	1,49
CN04	1,30	1,18	1,16	1,05	1,25
CN05	0,68	0,76	0,85	0,67	0,81
CN06	0,15	0,17	0,23	0,17	0,20
CN07	0,32	0,31	0,26	0,28	0,24
CN08	0,44	0,45	0,47	0,46	0,38
CN09	0,92	1,01	0,92	1,00	0,89
CN10	5,10	7,12	5,53	5,94	4,93
CN11	2,41	2,28	2,05	1,61	1,83
CN12	2,02	1,79	1,63	1,19	0,98
CN13	2,18	1,38	1,76	2,12	1,58
CN14	0,40	0,60	0,74	1,67	0,59
CN15	1,20	1,50	1,20	1,19	1,34
CN16	1,09	1,18	1,22	1,24	1,10
CN17	1,57	1,41	1,25	1,31	1,77
CN18	0,70	0,71	0,70	0,76	0,74
CN19	0,79	0,75	0,83	1,02	1,09
CN20	0,46	0,52	0,51	0,51	0,57
CN21	1,03	0,97	0,98	1,01	1,17
CN22	1,25	1,02	1,09	1,12	1,02
CN23	0,84	0,83	0,85	1,01	1,19
CN24	2,33	1,65	2,54	2,10	1,80

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Při srovnání výsledků tohoto variantního indexu s předchozím indexem LFI pro EU 28 za stejné období 2010 – 2018 nepozorujeme, kromě výsledných vypočtených hodnot, žádné odlišnosti ve výsledném stavu komparativních výhod u jednotlivých komodit. Při porovnání výsledků s RCA-1 indexem pro EU 28, pozorujeme, že variantní index oproti RCA-1 indexu vykazuje komparativní výhodu pro CN03 a CN16. Naopak u komoditních agregací CN05, CN09, CN14 a CN23 variantní index komparativní výhodu nezaznamenal, zatímco RCA-1 index ji vykazuje.

12.8 **Konkurenceschopnost AZO ČR se Slovenskem mezi roky 2010 – 2018 dle variantního indexu**

V tabulce č. 48 s výslednýma hodnotami variantního indexu pozorujeme dlouhodobou komparativní výhodu pro ČR a v rámci AZO se Slovenskem u komoditních agregací: CN02, CN03, CN06, CN07, CN08, CN09, CN16, CN21, CN23 a CN24. U komoditní agregace CN01 nastává komparativní výhoda pro ČR v roce 2014 a u CN22 v roce 2016. Do roku 2014 disponovala komparativní výhodou komodita CN22. Během pozorovaného období nevykázali ani jednou komparativní výhodu komoditní agregace: CN04, CN05, CN10, CN11, CN12, CN14, CN17, CN18 a CN19. Hodnoty variantního indexu pro všechny komoditní agregace ve vybraných letech jsou k nalezení v tabulce dále č. 48, níže.

Při porovnání výsledků variantního indexu s indexem LFI pro Slovensko za období 2010 – 2018, se výsledné komparativní hodnoty pro jednotlivé komoditní agregace v průběhu let nijak neliší. Dokonce při porovnání obou tabulek vedle sebe zůstávají červeně a zeleně vybarvená políčka neměnná.

Tabulka 48 - Konkurenceschopnost AZO ČR se Slovenskem dle variantního indexu mezi roky 2010 – 2018

Komodita	2010	2012	2014	2016	2018
CN01	0,95	0,91	1,62	1,44	1,60
CN02	1,59	2,82	2,26	1,08	1,83
CN03	4,94	6,94	4,68	3,09	5,53
CN04	0,75	0,60	0,74	0,64	0,61
CN05	0,15	0,23	0,13	0,29	0,15
CN06	1,90	4,43	2,69	1,82	2,46
CN07	2,21	2,15	1,81	1,66	1,62
CN08	1,94	1,70	1,57	1,75	1,19
CN09	1,11	1,83	0,93	2,07	1,20
CN10	0,48	0,58	0,42	0,33	0,40
CN11	0,14	0,33	0,33	0,18	0,24
CN12	0,56	0,34	0,24	0,18	0,13
CN13	0,59	1,10	1,94	0,58	0,82
CN14	0,23	0,02	0,35	0,87	0,04
CN15	0,63	1,74	0,47	1,04	0,84
CN16	5,07	4,84	5,84	2,92	2,47
CN17	0,34	0,43	0,35	0,47	0,58
CN18	0,90	0,90	0,84	0,98	1,21
CN19	0,67	0,76	0,82	0,81	0,95
CN20	1,04	1,42	1,18	0,82	0,96
CN21	1,16	1,49	1,31	1,33	1,58
CN22	0,91	0,88	0,93	1,23	1,22
CN23	2,85	2,43	1,74	1,89	1,98
CN24	84,77	5112,84	5,83	24,76	83,83

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

12.9 **Konkurenceschopnost AZO ČR s Německem mezi roky 2010 – 2018 dle variantního indexu**

V následující tabulce č. 49, která obsahuje výsledky o komparativní výhodě AZO ČR s Německem pozorujeme, že ČR dlouhodobě disponuje komparativní výhodou pouze u 7 komoditních agregací. Těmi jsou: CN01, CN03, CN04, CN10, CN11, CN12 a CN22. CN14 a CN15 vykazují komparativní výhodu dle variantního indexu až od roku 2016 dál. Zejména u CN10 – Obilí, jsou k nalezení nejvyšší hodnoty vůbec. V letech 2014 a 2016 přesáhla výsledná hodnota variantního indexu hodnotu 100 a pravidelně je vyšší než 55. Toto je způsobené tím, že obilí je hlavní exportní komoditou do Německa průměrně okolo 10 000 mil. Kč ročně a celkově se do Německa exportuje okolo 35 000 – 40 000 mil. Kč agrárních produktů. Tedy CN10 – Obilí zaujímá téměř třetinový podíl. Naopak z Německa do ČR směřuje CN10 v průměrné hodnotě pouze 130 mil. Kč a to dělá velmi malý podíl z celkového agrárního importu z Německa, který činí zhruba 45 000 – 50 000 mil. Kč ročně.

Komoditní agregace, které dlouhodobě nevykazují komparativní výhodu s Německem, jsou: CN02, CN05, CN06, CN06, CN07, CN08, CN16, CN18, CN19, CN20, CN21 a CN24. Hodnoty variantního indexu pro všechny komoditní agregace ve vybraných letech jsou k nalezení v tabulce dále č. 49.

Při porovnání výsledných hodnot variantního indexu s LFI indexu pro Německo za období mezi 2010 – 2018, stejně jako tomu bylo v minulé podkapitole se Slovenskem, nepozorujeme žádné změny ve výsledných komparativních výhodách. Taktéž lze opět spatřit, že zelené a červené políčka vyjadřující komparativní výhodu, zůstali v tabulkách identické.

.

Tabulka 49 - Konkurenceschopnost AZO ČR s Německem dle variantního indexu mezi roky 2010 – 2018

Komodita	2010	2012	2014	2016	2018
CN01	2,66	1,80	2,29	2,54	2,90
CN02	0,12	0,11	0,06	0,08	0,11
CN03	2,51	1,53	1,13	1,03	1,03
CN04	1,46	1,18	1,25	1,09	1,72
CN05	0,68	0,55	0,56	0,91	1,26
CN06	0,42	0,55	0,54	0,55	0,57
CN07	0,17	0,22	0,15	0,22	0,19
CN08	0,33	0,48	0,25	0,22	0,13
CN09	1,23	1,26	0,26	0,49	0,41
CN10	57,36	71,13	103,72	100,66	68,46
CN11	2,63	1,28	1,33	1,86	2,15
CN12	4,28	5,93	5,37	3,64	3,11
CN13	1,16	0,63	1,23	1,25	0,82
CN14	0,41	0,88	0,15	1,40	4,97
CN15	0,41	0,66	0,85	1,07	1,77
CN16	0,28	0,17	0,20	0,30	0,34
CN17	1,32	1,00	1,21	0,98	0,99
CN18	0,45	0,43	0,33	0,40	0,37
CN19	0,36	0,33	0,45	0,53	0,47
CN20	0,21	0,25	0,15	0,15	0,21
CN21	0,48	0,38	0,41	0,67	0,84
CN22	2,85	1,82	1,73	1,38	1,08
CN23	0,56	0,53	0,64	0,75	1,06
CN24	0,38	0,90	0,77	0,59	0,75

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

12.10 Konkurenceschopnost AZO ČR s Polskem mezi roky 2010 – 2018 dle variantního indexu

Podobně jako tomu bylo v minulé podkapitole, zjišťujeme z tabulky č. 50, že ČR v rámci AZO s Polskem také nedisponuje dlouhodobou komparativní výhodou u mnoho komoditních agregací. Dokonce v roce 2014 vykazuje variantní index komparativní výhodu pouze pro **1 komoditní agregaci,** a to CN14**.** Pokud pomineme rok 2014, vykazují dlouhodobě komparativní výhodu následující komoditní agregace: CN01, CN10, CN11, CN12, CN13, CN14 a CN22. Střídavě vykazují a nevykazují, v průběhu sledovaného období, komparativní výhodu komodity CN03, CN05, CN15 a CN23. Naopak komoditní agregace, které dle variantního indexu nevykázali komparativní výhodu ani jednou mezi 2010 – 2018, jsou: CN02, CN04, CN06, CN07, CN08, CN09, CN16, CN18, CN19, CN20, CN21 a CN24. Hodnoty variantního indexu pro všechny komoditní agregace ve vybraných letech jsou k nalezení v tabulce č. 50 dále.

Při porovnání s LFI indexem pro Polsko za totožné období, sledujeme změny komparativní výhody u komoditních agregací: CN03, CN05, CN08, CN09, CN15, CN18, CN23. Tyto komoditní agregace vykazují u LFI komparativní výhodu, zatímco u variantního indexu nikoliv. Ze srovnání obou tabulek pro jednotlivé indexy, lze vyčíst, že tabulka LFI indexu celkově obsahuje daleko více zelených políček, tedy vykazuje daleko více komparativní výhod pro jednotlivé komoditní agregace.

Tabulka 50 - Konkurenceschopnost AZO ČR s Polskem dle variantního indexu mezi roky 2010 – 2018

Komodita	2010	2012	2014	2016	2018
CN01	15,39	8,67	0,71	7,52	15,28
CN02	0,11	0,07	0,01	0,04	0,05
CN03	1,48	1,18	0,05	0,79	0,91
CN04	0,43	0,31	0,03	0,33	0,34
CN05	4,62	2,10	0,10	0,84	1,07
CN06	0,27	0,37	0,05	0,35	0,44
CN07	0,39	0,24	0,01	0,06	0,05
CN08	0,97	0,85	0,09	0,56	0,55
CN09	0,39	0,51	0,10	0,53	0,77
CN10	18,92	4,46	0,23	3,69	2,95
CN11	26,00	11,25	0,99	5,05	8,12
CN12	3,28	2,11	0,11	3,11	3,45
CN13	15,28	3,71	0,39	4,64	3,25
CN14	25,68	2,00	1,50	17,73	1,25
CN15	1,40	2,84	0,13	0,63	1,30
CN16	0,23	0,22	0,03	0,16	0,16
CN17	1,30	1,02	0,06	0,61	1,81
CN18	0,86	0,62	0,06	0,60	0,66
CN19	0,62	0,34	0,05	0,36	0,37
CN20	0,54	0,40	0,04	0,30	0,27
CN21	1,00	0,34	0,05	0,30	0,43
CN22	1,95	1,63	0,13	1,53	1,03
CN23	0,04	1,60	0,11	0,89	1,17
CN24	0,23	0,18	0,01	0,08	0,05

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

13. Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce, bylo pozorování a analýza vývoje a změn agrárního zahraničního obchodu České republiky za zvolené 2009 – 2018. Záměrem práce bylo popsat a zhodnotit změny a vývoj v rámci těchto dvou sledovaných období a následně vyhodnotit resp. porovnat tyto změny. Podcílem byla také charakteristika změna a vývoje AZO ČR za období 1999 – 2008 a následné porovnání těchto získaných výsledků s údaji AZO ČR za roky 2009 – 2018 a vytvoření časové řady vývoje vybraných hodnot a závěrů. Obecně AZO ČR můžeme popsat, (za sledované období), jako dynamicky se vyvíjející a meziročně téměř pokaždé rostoucí, vyjma slabého roku 2002 a posledních dvou let 2017 a 2018, kde pozorujeme obecně klesající trend hodnot AZO ČR. K rozkvětu a relativnímu boomu AZO ČR přispěly zejména tyto faktory: vstup do EU v roce 2004, následné otevření českých hranic obchodu, zrušení celních poplatků v rámci intra-unijního obchodu. Relativní podíl na tomto také mělo přijetí Společné zemědělské politiky v rámci EU a s tím spojené vyplacení dotací zemědělským producentům a celková podpora agrárního sektoru. Toto vedlo ke zlepšení hospodářských a zemědělských výsledků a celkových příjmů agrárního sektoru. Negativní vliv SZP měla na živočišnou produkci, kde dochází k poklesu výroby. Za negativní stránku dotací pro konečné spotřebitele, bychom mohli považovat jisté přeorientování zemědělských producentů na komodity, u kterých dostanou nejvyšší míru peněžních dotací, než kdyby pěstovali a produkovali náročnější a nákladnější komodity, které jsou více potřeba z pohledu obyvatel, jakožto konečných spotřebitelů.

Celkový agrární zahraniční obchod ČR se z hodnoty 100 243,8 mil. Kč (v roce 1999) zvýšil na 236 909,2 mil. Kč (v roce 2008). Za rok 2018 evidujeme výslednou hodnotu 413 726,10 mil. Kč. V rámci posledních 20 let můžeme tedy konstatovat více než 4násobné zvětšení a od roku 2008 téměř 2násobné zvětšení celkového obratu AZO ČR. Agrární vývoz ČR se v průběhu pozorovaných let taktéž zvětšil více než 4krát. Od roku 1999 narostl z 39 757,3 mil. Kč na konečných 186 357,4 mil. Kč za rok 2018. Agrární dovoz, který je obecně v ČR konstantě vyšší než agrární vývoz (krytí dovozu vývozem, v rámci agrárního obchodu vykazuje hodnoty menší než 100 %) se za totožné dvě dekády zvětšil zhruba 3,5krát (z 60 486,5 mil. Kč na 227 368,7 mil. Kč v roce 2018).

Česká republika dlouhodobě vykazuje záporné saldo AZO. V roce 2018 bylo dosaženo historicky nejvyššího salda o hodnotě - 41 011,3 mil. Kč. I přes tento rostoucího trend sledujeme, že podíl salda na celkovém AZO ČR se v průběhu období 2009 – 2018 zmenšil o 4.2 procentní body (z 13.60 % na 9,40 %). Oproti roku 1999 registrujeme dokonce pokles této hodnoty o 11,3 procentních bodů (z 20,7 % na 9,40 %). Nejlepších výsledků salda, po vstupu do EU, bylo dosaženo v letech 2012 – 2016, kdy hodnota salda byla stabilizována mezi - 19 000 až - 23 000 mil. Kč. Tyto nízké hodnoty salda v ČR byly způsobeny velmi silným růstem agrárního exportu. Důležitým faktorem, který ovlivňuje hodnoty zahraničního obchodu je kurz české koruny k euru či dolaru. V průběhu pozorovaného období došlo k měnovým intervencím ČNB, které ovlivnili tento kurz české koruny k euru. Například po intervenci v roce 2013 se kurzy české koruny k euru a dolaru zvýšily o téměř 2 Kč. Dalším následkem taktéž byly nejlepší hodnoty míry krytí dovozu vývozem, které dosahovali hodnot okolo 90 %. Podíl AZO ČR na celkovém ZO ČR po vstupu ČR do EU rostl z nejnižších 4,368 % v roce 2003 až na hodnoty přesahující 5,70 % v druhém pozorovaném období. Mezi 1999 – 2018 byl průměrný podíl AZO ČR na celkovém ZO ČR 5,045 %.

V sekci změn a vývoje teritoriální struktury lze pozorovat po vstupu do EU velký růst agrárního vývozu do EU 25 (EU 27) v prvním sledovaném období 1999 – 2008. Zejména podíl agrárního vývozu do EU 25 (EU 27) se od roku 1999 do roku 2008 zvýšil o téměř 13 procentních bodů (ze 79,32 % na 92,15 %). Podíl agrárního vývoz do států spadajících do EU 15 a EU 10 (EU 12) se celkově zvýšil z 38,71 % na 45, 64 %, resp. ze 40,60 % na 46,51 % v roce 2008. Tyto podílové hodnoty zůstaly až na velmi malé odchylky okolo 2 – 3 % identické i v roce 2018. Celkově se agrární vývoz do těchto skupin států zvětšil více jak 5krát v mezidobí 1999 – 2018. Mezi další významnou skupinou států, kam ČR exportuje agrární produkty, patří Třetí země, Rozvojové země a SNS.

Podíl agrárního dovozu z EU 25 (EU 27) se po vstupu ČR do EU zvýšil ze 71,54 % na 88,95 % a následně se tato hodnota stabilizovala okolo 85 %, setrvající až do roku 2018. Velký rozdíl lze pozorovat v agrárním dovozu do ČR mezi EU 15 a EU 10 (EU 12, EU13). Celkové dovozní hodnoty vykazující EU 15 v rámci agrárního dovozu do ČR jsou v průběhu let 1999 – 2018 téměř dvakrát tak větší nežli hodnoty evidované u EU 10 (EU 12, EU13). Podíl agrárního dovozu z EU 15 na celkovém dovozu do ČR se pohybuje okolo 54 – 57 %, zatímco u EU 10 (EU 12, EU 13) se tato hodnota pohybuje mezi 25 – 31 %. Pořadí dalších agrárních dovozců do ČR dle hodnot podílů na celkovém agrárním dovozu jsou Třetí země, Rozvojové země a státy OSVTE.

I díky již zmíněnému nízkému dovozu z EU 10 (EU 12, EU13) má ČR dlouhodobě pozitivní bilanci agrárního obchodu s touto skupinou zemí. Naopak absolutně nejhorší bilance lze evidovat u skupiny EU 15, kde je hodnota bilance agrárního obchodu v průměru - 28 000 mil. Kč. Jelikož bilance s EU 25 (EU 27, EU 28) je pouze rozdíl mezi hodnotami bilance u EU 15 a EU 10 (EU 12, EU13), lze jednoduše vydedukovat, že tato celková bilance je taktéž trvale záporná.

Z hlediska jednotlivých států figurujících v AZO ČR jako odběratelé a dodavatelé lze identifikovat 3 hlavní obchodní partnery ČR. Slovensko, Německo a Polsko figurují v obou pozicích na prvních třech místech. Nejvýznamnějším odběratelem je Slovensko s podílem na celkovém agrárním exportu v průběhu let 1999 – 2018 okolo 22 – 27 %, dále Německo s podílem mezi 18 – 23 % a Polsko s hodnotami mezi 9 – 14 %. Dalšími silnými odběrateli jsou Itálie, Rakousko a Maďarsko. Z pohledu agrárního dovozu do ČR je jednoznačně největším dodavatelem Německo. V roce 2018 činil agrární dovoz z Německa téměř 50 000 mil. Kč. Od roku 2004 (Vstup ČR do EU) se podíl agrárního dovozu z Německa na celkovém agrárním dovozu do ČR pohybuje v rozmezí 23 – 28 %. Agrární dovoz z Polska, taktéž zaznamenal po roce 2004 velký nárůst a jeho podíl na celkovém agrárním dovozu do ČR se po roce 2004 pohybuje okolo 14 – 19 %. Hodnoty agrárního dovozu ze Slovenska po roce 2004 sice stále rostly, ale hodnoty podílu na celkovém agrárním dovozu do ČR vykazují klesající trend z 10,40 % na 6,80 % v roce 2018. Se Slovenskem registruje ČR dlouhodobě kladnou bilanci agrárního obchodu, zatímco s Německem a Polskem je tato bilance od roku 2000 trvale záporná. K dalším významným dovozcům agrárních produktů do ČR řadíme dále Nizozemsko, Španělsko a Itálii.

Profil komoditní struktury agrárního zahraničního obchodu ČR bychom mohli považovat za koncentrovaný, ale zároveň lze pozorovat dominanci stále stejných komodit v rámci vývozu a dovozu za nejen za v rámci hlavního sledovaného období 2009 – 2018, ale také v rámci kompletního analyzovaného období 1999 – 2018. Zároveň lze pozorovat, že některé komodity, které ČR nejvíce exportuje, také patří mezi nejvíce importované. Tento jev lze nalézt například u komoditních agregací, CN04 (mléko a mléčné výrobky), CN19(přípravky z obilí), CN21(různé potravinové přípravky), CN22(nápoje, lihové tekutiny a ocet), CN23(zbytky potr. prům. a krmivo)a CN24 (tabák a tabákové výrobky).

Nejexportovanější komoditní agregace z ČR za období 2009 – 2018 jsou CN01, CN04, CN10, CN12, CN17, CN19, CN21, CN22, CN23 a CN24. Největší části podílu v průběhu let 1999 - 2018 na celkovém agrárním exportu ČR zaujímá CN04 (mléko a mléčné výrobky, vejce a med), CN10 (obilí), CN22 (nápoje, lihové tekutiny a ocet) a CN24 (tabák a tabákové výrobky).

Naopak nejvíce importované komodity v letech 2009 – 2018 jsou komoditní agregace CN02, CN04, CN07, CN08, CN19, CN21, CN22, CN23. Největší podíly na celkovém agrárním dovozu do ČR za celé pozorované období mezi lety 1999 – 2018 zaujímají komodity CN02 (maso a droby), CN04 (mléko a mléčné výrobky, vejce a med), CN07 (zelenina a poživatelné rostliny), CN08 (ovoce a ořechy), CN21 (různé potravinové přípravky) a CN22 (nápoje, lihové tekutiny a ocet). U nejvíce dovážených komodit (maso, ovoce, zelenina) se jedná o produkty, které jsou v ČR namáhavé a nákladné vyprodukovat, v nějakých případech i takřka nemožné. Právě tyto komoditní agregace patří mezi ty nejméně konkurenceschopné v rámci zahraničního obchodu.

Komoditní agregace, u kterých ČR registruje nejlepší celkovou bilanci v rámci AZO mezi roky 2009 – 2018 a taktéž 1999 – 2018jsou: CN01 (živá zvířata), CN04 (mléko a mléčné výrobky, vejce a med), CN10 (obilí), CN11 (mlýnské výrobky, slad a škroby), CN12 (olejniny), CN17 (cukr a cukrovinky) a CN24 (tabák a tabákové výrobky). Obráceně nejzápornější bilanci lze pozorovat u komoditních agregací CN02 (maso a droby), CN07 (zelenina a poživatelné rostliny), CN08 (ovoce a ořechy), CN20 (přípravky ze zeleniny) a CN21 (různé potravinové přípravky). Nejlepším pokrytím dovozu vývozem, u jednotlivých komodit, disponují CN01 (živá zvířata), CN04 (mléko a mléčné výrobky, vejce a med), CN10 (obilí), CN11 (mlýnské výrobky, slad a škroby), CN12 (olejniny), CN13 (rostlinné výtažky a šťávy) a CN24 (tabák a tabákové výrobky).

V dalších kapitolách byl zjištěn vysoký rozpor mezi vývozem a dovozem zpracovaných a nezpracovaných surovin u komoditních agregací CN04 (mléko x výrobky z mléka), CN24 (cigarety x tabák). Tento rozpor je způsobený rozdílem mezi vývozem surových komodit právě jako mléka, tabáku či zvířat po porážce a následným dovozem mléčných výrobků (jogurty, tvaroh, ochucená mléka atd.), cigaret. Toto může platit v obraceném sledu, jakožto právě pro případ tabákových výrobků. ČR dováží surový tabák k výrobě cigaret a následně vyváží už hotové cigarety (s přidanou hodnotou) určené k prodeji.

V kapitole o spotřebě potravin v ČR bylo v časové řadě identifikováno, kolik kg na osobu každé komodity je spotřebováno a k jakým změnám ve spotřebě došlo. V návaznosti na toto byla v další kapitole udělána analýza soběstačnosti ČR v potravinách za období 2008 – 2018. Lze konstatovat, že ČR je dlouhodobě soběstačná v produkci mléka, hovězího masa, obilovin (pšenice, ječmen, kukuřice), cukru, řepky olejné a jablek. Naopak dlouhodobě nesoběstačná je ČR v produkci vepřového masa, drůbežího masa, vajec, brambor a čerstvé ovoce a zeleniny.

Dalším cílem této bakalářské práce byla analýza konkurenceschopnosti AZO ČR s obchodními partnery dle RCA-1, RCA-2 a LFI indexů mezi roky 2008 – 2018. Dle výpočtů a hodnocení RCA-1 indexu drží ČR dlouhodobou komparativní výhodu vůči EU u následujících komoditních agregací: CN01, CN04, CN10, CN11, CN12, CN13, CN17, CN21, CN23 a CN24. Komoditní agregace, které nedisponují v rámci agrárního obchodu s EU komparativní výhodou dle RCA-1 jsou CN02, CN03, CN06, CN07, CN08, CN20, CN22.

Při hodnocení konkurenceschopnosti AZO ČR za období 2008 – 2018 dle indexu RCA-2, lze zjistit dlouhodobou komparativní výhodu u komoditních agregací CN01, CN04, CN10, CN11, CN12, CN13, CN17, CN22 a CN24. Komparativní výhodou v rámci sledovaného období nevykazují komoditní agregace CN02, CN03, CN05, CN06, CN07, CN08, CN09, CN18 a CN20.

Dle LFI indexu má ČR, při srovnání s EU 28, komparativní výhodu u komoditních agregací CN01, CN03, CN04, CN09, CN10, CN11, CN12, CN13, CN15, CN16, CN17, CN22 a CN24. Komoditní agregace bez komparativní výhody jsou CN02, CN 05, CN06, CN07, CN08, CN18, CN19, CN20. Při porovnání výsledných hodnot mezi LFI indexem a RCA-1 indexem při obchodním styku s EU, lze pozorovat změny pořadí a také hodnot u komodit CN03, CN05, CN09, CN14, CN16, CN21, CN22 a CN23, jejichž status se, v rámci jednoho či druhé indexu, změnil z komoditní agregace s komparativní výhodou na komoditní agregaci bez komparativní výhody či obráceně.

Hodnoty LFI indexu pro agrární obchod se Slovenskem vykazují komparativní výhodu u CN02, CN03, CN07, CN08, CN16, CN21, CN23 a CN24. Naopak komparativní výhodu nenalezneme u CN04, CN10, CN11, CN12, CN17 a CN20.

Dle výsledků LFI indexu při porovnání s Německem, které je nejsilnějším importérem agrárních produktů do ČR, drží ČR komparativní pouze u CN01, CN04, CN10, CN12, CN22. Naopak u následujících komoditních agregací ČR nedisponuje komparativní výhodou u CN02, CN07, CN08, CN16, CN18, CN19, CN21 a CN23.

V rámci AZO s Polskem vykazují hodnoty komparativní výhody dle LFI komoditní agregace CN01, CN10, CN11, CN12, CN15, CN22 a CN23. Komoditní agregace bez komparativní výhody jsou u CN02, CN04, CN07, CN16, CN19, CN21 a CN24.

Dle variantního indexu vykazuje ČR při srovnání s EU 28 za období 2010 – 2018 dlouhodobou komparativní výhodu u komoditních agregací: CN01, CN03, CN04, CN10, CN11, CN12, CN13, CN15, CN16, CN17, CN22 a CN24. Naopak dlouhodobě komparativní výhodu s EU 28 nevykazují komoditní agregace: CN02, CN05, CN06, CN07, CN08, CN18 a CN20.

Hodnoty variantního indexu pro agrární obchod se Slovenskem vykazují dlouhodobou komparativní výhodu u ČR pro komoditní agregace: CN02, CN03, CN06, CN07, CN08, CN09, CN16, CN21, CN23 a CN24. Naopak komoditní agregace, které za pozorované období 2010 – 2018 komparativní výhodu nevykazují, jsou: CN04, CN05, CN10, CN11, CN12, CN14, CN17 a CN19.

V rámci AZO s Polskem vykazují hodnoty komparativní výhody dle variantního indexu komoditní agregace CN01, CN10, CN11, CN12, CN13, CN14 a CN22. Komoditní agregace bez komparativní výhody jsou u CN02, CN04, CN06, CN07, CN08, CN09, CN16, CN18, CN19, CN20, CN21 a CN24.

Dle výsledků variantního indexu při porovnání v rámci agrárního obchodu s Německem, které je nejsilnějším importérem agrárních produktů do ČR, udržuje ČR komparativní výhodu za období 2010 – 2018 u komoditních agregací: CN01, CN03, CN04, CN10, CN11, CN12 a CN22. Naopak u následujících komoditních agregací ČR nedisponuje komparativní výhodou ani v jednom roce za celé analyzované období: CN02, CN06, CN07, CN08, CN16, CN18, CN19, CN20, CN21 a CN24.

V budoucím vývoji zahraničního agrárního trhu, lze očekávat zvyšující se konkurenci a také se dá očekávat celkové zvyšování nároků spotřebitelů na kvalitu, původ jednotlivých produktů a konečného zboží apod. Z analýz o konkurenceschopnosti víme, že ČR si svoje místo na evropském trhu u některých komodit umí vydobýt a uhájit. I když koncentrovanost a šířka produktů agrárního sektoru roste, můžeme stále předpokládat, že ČR bude podporovat produkci komodit, které patří mezi ty nejdominantnější a konkurenceschopné v rámci agrárního vývozu. Důležitým faktorem v tomto ohledu bude také vývoj sucha, které zemědělce v ČR sužuje již řadu let, vliv klimatických podmínek a struktura dotací a plateb zemědělským producentům. Jisté změny v teritoriální struktuře AZO ČR se dají očekávat po uskutečnění plánovaného odchodu VB z EU, vlivem kterého by mohlo dojít k pokles vývozních hodnot. Jiné výrazné změny v teritoriální struktuře agrárního vývozu a dovozu osobně nepředpokládám. Zvláště důležitý pro další rozvoj produkce a zemědělského sektoru bude zahraniční kapitál a vývoj Společné zemědělské politiky EU. Zároveň by ČR velmi pomohly dotace a investice do živočišné výroby, dále do pěstování a produkce komodit se silnou komparativní nevýhodou. ČR má v mnoha ohledech zemědělství a agrárního sektoru velmi malé pravomoci, kdy jako člen EU musí dostát závazkům a nařízením v rámci SZP a SOP. Pro letošní rok 2020 můžeme, na úkor celosvětové pandemie koronavirusu, očekávat úpadek hodnot ve všech směrech, jak celkovém zahraničním obchodu, tak i v rámci agrárního zahraniční obchodu České republiky.

14. Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje:

1. **BENEŠ, Vlastislav**. Zahraniční obchod: [příručka pro obchodní praxi]. Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-0558-3.
2. **CIHELKOVÁ, Eva.** Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-311-6.
3. **FOLTÝN, Ivan**. Dopady agrární politiky na vybrané zemědělské komodity před a po vstupu do EU: (výzkumná studie - metodika). Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2008. ISBN 978-80-86671-57-4.
4. **HADOVÁ, Jaroslava**. Přístupy k řešení problémů agrárního zahraničního obchodu. Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky, 1996. Výzkumná studie. ISBN 80-85898-30-6.
5. **JENÍČEK, Vladimír a Vladimír KREPL**. Foreign trade and development economics. Prague: Czech University of Life Sciences, 2007. ISBN 978-80-213-1651-5.
6. **MANKIW, N., G**.: Základy ekonomie, GRADA Publishing, Praha 2000, ISBN 807169-891-1
7. **Ministerstvo zemědělství**. Zemědělství 2010. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2011. ISBN 978-80-7084-963-7.
8. **Ministerstvo zemědělství**. Zemědělství 2013. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2014. ISBN ISBN 978-80-7434-151-9.
9. **Ministerstvo zemědělství**. Zemědělství 2016. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2017. ISBN ISBN 978-80-7434-365-0.
10. **Ministerstvo zemědělství**. Zemědělství 2018. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2019. ISBN ISBN 978-80-7437-512-8.
11. **POHLOVÁ, Karina a Barbora ŘÍHOVÁ**. Ročenka agrárního zahraničního obchodu ČR za rok 2014= Agrarian foreign trade yearbook 2014: informační studie. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2015. Informační studie ÚZEI. ISBN 978-80-7271-215-1.

12. **POHLOVÁ, Karina a Markéta BŘÍŠKOVÁ**. Ročenka agrárního zahraničního obchodu ČR za rok 2016 = Agrarian foreign trade yearbook 2016 : informační studie. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2017. Informační studie ÚZEI. ISBN 978-80-7271-226-7.
13. **POHLOVÁ, Karina a Markéta BŘÍŠKOVÁ**. Ročenka agrárního zahraničního obchodu ČR za rok 2018 = Agrarian foreign trade yearbook 2018 : informační studie. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2019. Informační studie ÚZEI. ISBN 978-80-7271-238-0.
14. **POHLOVÁ, Karina.** Ročenka agrárního zahraničního obchodu ČR za rok 2004. Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky Praha, 2006. ISBN 80-86671-33-X.
15. **POHLOVÁ, Karina**. Ročenka agrárního zahraničního obchodu ČR za rok 2006. Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky, 2008. ISBN 978-80-86671-51-2.
16. **POHLOVÁ, Karina**. Ročenka agrárního zahraničního obchodu ČR za rok 2008. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2010. ISBN 978-80-86671-73-4.
17. **POHLOVÁ, Karina**. Ročenka agrárního zahraničního obchodu ČR za rok 2010: (informační studie) = Agrarian Foreign Trade Yearbook 2010. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2012. ISBN 978-80-86671-90-1.
18. **POHLOVÁ, Karina**. Ročenka agrárního zahraničního obchodu ČR za rok 2012: (informační studie) = Agrarian Foreign Trade Yearbook 2012. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2013. ISBN 978-80-7271-202-1.
19. **SAMUELSON, A., P., NORDHAUS, D. W**.: Ekonomie, Nakladatelství Svoboda, Praha 1995, ISBN 80-205-0494-X
20. **SMUTKA, Luboš a Anna Vladimirovna BELOVA**. Vývoj a struktura agrárního zahraničního obchodu zemí Visegrádské skupiny v posledních dvaceti letech. Praha: Powerprint, 2011. ISBN 978-80-87415-28-3.
21. **SMUTKA, Luboš**. Vybrané aspekty agrárního sektoru ve světě: (vývoj produkce a obchodu s agrárními komoditami). Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2010. ISBN 978-80-213-2101-4.

22. **SMUTKA, Luboš.** Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR v evropském a světovém kontextu. Praha: Powerprint, 2011. ISBN 978-80-87415-22-1.
23. **SVATOŠ, Miroslav**. Agrární sektor před vstupem ČR do EU: sborník příspěvků z vědeckého semináře a poznatků z ekonomické sekce AP IX pro IVZ MSM 411100013 : Praha, 19. ledna 2001. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2001. ISBN 80-213-0714-5.
24. **SVATOŠ, Miroslav**. Ekonomika agrárního sektoru: (vybraná témata). Vydání druhé. V Praze: Česká zemědělská univerzita, 2018. ISBN 978-80-213-2807-5.
25. **SVATOŠ, Miroslav**. Ekonomika agrárního sektoru: (vybraná témata). V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2008. ISBN 978-80-213-1846-5.
26. **SVATOŠ, Miroslav**. Zahraniční obchod: teorie a praxe. Praha: Grada, 2009. Expert. ISBN 978-80-247-2708-0.
27. **TUČEK, Petr**. Očekávané změny českého agrárního zahraničního obchodu po vstupu do EU. Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky, 2004. ISBN 80-86671-14-3.
28. **TVRDOŇ, Jiří**. Zemědělskopotravinářský trh před vstupem ČR do EU a jeho determinanty a regulace: závěrečná zpráva IV. etapy institucionálního výzkumného záměru "Efektivní integrace českého agrárního sektoru v rámci evropských struktur - předpoklad trvale udržitelného rozvoje" v rámci grantu MSM 411100013. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2003. ISBN 80-213-1010-3.

Internetové zdroje:

29. **Český statistický úřad**. Databáze zahraničního obchodu ČR se zbožím v letech 1999 – 2018 [online]. 2014, Dostupné z WWW: http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO
30. **EUROSTAT**. Databáze zahraničního obchodu, Dostupné z WWW: https://ec.europa.eu/eurostat/data/database
31. **FAOSTAT**. Databáze FAOSTAT [online] Dostupné z: http://www.fao.org/faostat/en/#data

32. **UN Comtrade**. Databáze UN Comtrade [online] Dostupné z: https://comtrade.un.org/labs/data-explorer
33. **UN Comtrade**. Databáze UN Comtrade [online] Dostupné z: https://www.trademap.org/countrymap/Country_SelProduct_Graph.aspx?nvpm=1%7c%7c%7c%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c1%7c1%7c2%7c1%7c
34. **České noviny** | ČeskéNoviny.cz [online]. Copyright © Copyright 2020 ČTK [cit. 14. 02. 2020]. Dostupné z: https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/schodek-agrarniho-obchodu-byl-loni-zatim-nejhorsi-40-3-mld-kc/1720672
35. **Finance.cz** - daně, banky, kalkulačky, spoření, kurzy měn [online]. Dostupné z: https://www.finance.cz/497769-cukr-konec-kvot/
36. **Jsem zemědělec a potřebuji podpořit**… Seminář 8. září ppt. stáhnout. SlidePlayer - Nahrávejte a Sdílejte své PowerPoint prezentace [online]. Copyright © 2020 SlidePlayer.cz Inc. [cit. 14. 02. 2020]. Dostupné z: https://slideplayer.cz/slide/2499530/ str. 3
37. **Potravinová soběstačnost** Česka je katastrofální, řekl Babiš a hájil pěstování řepky - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 14. 02. 2020]. Dostupné z: https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/potravinova-sobestacnost-ceska-je-katastrofalni-rekl-babis-r/r~1fc2098c74a111e9ab10ac1f6b220ee8/
38. **Proč je potravinová soběstačnost přežitkem**? - Asociace soukromého zemědělství ČR. Asociace soukromého zemědělství ČR [online]. Copyright © 1998 [cit. 14. 02. 2020]. Dostupné z: https://www.asz.cz/cs/aktualne-z-asz/proc-je-potravinova-sobestacnost-prezitkem.html
39. **Soběstačnost ČR** u potravin živočišného původu loni vzrostla | ZS ČR. Zemědělský svaz ČR [online]. Copyright © 2018 [cit. 14. 02. 2020]. Dostupné z: https://www.zscr.cz/clanek/sobestacnost-cr-u-potravin-zivocisneho-puvodu-loni-vzrostla-723?cid=723&nadpis=sobestacnost-cr-u-potravin-zivocisneho-puvodu-loni-vzrostla

40. **Vznik, vývoj a reformy společné zemědělské politiky** (Ministerstvo zemědělství, eAGRI). [online]. Copyright © 2009 [cit. 14. 02. 2020]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/
41. **ČSÚ**. Spotřeba potravin 2018. *Www.akcr.cz* [online]. Praha, 2019 [cit. 2020-02-15].Dostupné z: http://www.akcr.cz/data_ak/19/k/Stat/SpotrebaPotravin2018.pdf
42. **ČSÚ.** Spotřeba potravin 2017. *WWW.czso.cz* [online]. Praha, 2018 [cit. 2020-02-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/spotreba-potravin-2017
43. **HAVELKA, Martin. V Česku se ročně uvaří 192 litrů piva na hlavu, jsme první před Belgičany.** *Novinky.cz*[online]. Praha: Novinky, 2019 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/v-cesku-se-rocne-uvari-192-litru-piva-na-hlavu-jsme-prvni-pred-belgicany-40287376
44. **NOVÁK, František. PIVNÍ RÁJ: NĚMCI OBDIVNĚ SLEDUJÍ BOOM PIVOVARŮ V ČESKU**. *Euro.cz* [online]. Praha: Euro.cz, 2019 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: https://www.euro.cz/byznys/nemci-zavidi-cesku-pocet-pivovaru-na-hlavu-cr-nemecko-spolehlive-porazi-1435015

Jiné zdroje:

45. **SVATOŠ, Miroslav**. Předmět: Ekonomika agrárního sektoru. PEF, ČZU, 2018.

15. Přílohy

16. Přílohy – teoretická část

16.1 Hodnocení Zahraničního obchodu[17]

Pro základní zhodnocení významnosti zahraničního obchodu v zemi bereme v potaz tři základní faktory.

Efektivnost - maximální využití exportní politiky (propagace, výzkum, vývoj, atd.) na vývoz výrobků, které země dokáže produkovat na světové úrovni, co se týče technologie, kvality a značky. Soustředění na vývoz produktů, po kterých je vysoká poptávka a současně dosáhnout maximálních úspor společenské práce a příjmu.

Proporcionalita – velice zřídka dokáží země zajistit surovinovou soběstačnost, která by dokázala pokrýt vlastní domácí spotřeby a průmyslového zpracování. Existuje neúměrnost produkce, zdrojů a následně i soběstačnost mezi odvětvími, produkty a jednotlivými surovinami. Pouze velice málo zemí má natolik komplexní ekonomiku, aby byly schopné zajistit celkový soběstačný vývoj.

Demonstrativní efekt – export slouží též k prezentaci stavu a stupně rozvoje ekonomiky, výzkumu, technologií, trendů země. Naopak import řeší problémy proporcionality.

16.2 Zahraničně obchodní politika ČR

Zahraniční politiku České republiky charakterizujeme jako liberální a otevřenou zahraničním vztahům. Zároveň integrovanou, jakožto členská země Evropské unie, světové obchodní organizace, Organizace pro výživu a zemědělství a dalších mezinárodních organizací, naplňuje a respektuje dojednaná pravidla a sjednané úmluvy. Zejména jako člen Evropské unie se ČR musí řídit pravidly Společné obchodní politiky EU a z hlediska agrárního trhu Společnou zemědělskou politikou EU. Důležitými nástroji

[17] **SVATOŠ, Miroslav**. Předmět: Ekonomika agrárního sektoru. PEF, ČZU, 2018

pro uskutečňování obchodních vztahů se zahraničím jsou jednotlivá česká ministerstva. Významný podíl kromě ministerstva zahraničních věcí, mají též ministerstva průmyslu a obchodu, zemědělství, financí a oblastního rozvoje. Mezi další instituce podporující zahraničně-obchodní vztahy spadá CzechTrade, CzechInvest, České exportní banka, Hospodářská komora a Česká rada pro obchod a investice. (Beneš, 2004)

16.3 Nástroje zahraničně obchodní politiky:[18]

Pasivní prostředky

Clo – celní správa je kontrolní a regulační systém. Celní správa má přímý vliv na přeshraniční pohyb zboží a jeho množství. Pokud chce vývozce/dovozce, aby zboží bylo schváleno k překročení hranic, musí splňovat dané předpisy a pravidla. Předpisy zahrnují například zdravotní a veterinární ochranu, ochranu životního prostředí a kulturních památek atd.

Licence – za správu a kontrolu licencí zodpovídá ministerstvo průmyslu a obchodu a Státní zemědělský intervenční fond. Licence je například potřeba pro obchod s obilovinami se státy mimo EU, ať už se jedná o dovoz či vývoz, jelikož konkrétně obilí naleží do skupiny komodit, spadajících pod společnou organizaci trhu EU. Držitelé licencí musí dodržet předepsané množství, které mohou po době platnosti licence přepravit.

Aktivní prostředky zahraničněobchodní politiky ČR – jejich úkolem je podpora rozvoje obchodu a mezinárodních vztahů. Organizace veletržních či výstavních akcí, publikační činnost apod. Zároveň musí pracovat v zásadách WTO. Mezi významné organizace, podporující zahraniční obchodní vztahy, patří ministerstvo průmyslu a obchodu, ČEB, EGAP, CZECHTRADE, CZECHINVEST

[18] **BENEŠ, Vlastislav**. Zahraniční obchod: [příručka pro obchodní praxi]. Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-0558-3.

16.4 Vlivy působící na zahraniční vztah[19]

Objektivní vlivy jsou určeny geografickou polohou, přístupem k moři či k řece plavebním kanálem, dopravní sítí a typem samotné země, zdali se zde nachází mnoho hor či naopak spousta nížin a lesů. Velkým faktorem je podnebí a klimatické podmínky země, srážky a potažmo riziko přírodních extrémů typu záplav, sucha či hurikánů a tajfunů. Pro zemi jsou poté zejména podstatné zdroje přírodních surovin, energetické zdroje, železná ruda a zásoby vody. Dále stojí za zmínku vyspělost obyvatelstva, technologií, ekonomie, apod.

Do subjektivních faktorů patří monetární a fiskální politické zásahy státu a přidružených organizací do ekonomiky státu. Mezi subjekty, se schopností přímo či nepřímo ovlivnit ekonomické vztahy, patří centrální vláda, parlament, politické strany, bankovní instituce, silové složky, odborové svazy, asociace, obchodní a hospodářské komory a velké průmyslové koncerny.

Ekonomickou politiku státu obecně rozdělujeme mezi liberální politiku a protekcionistickou politiku. Liberální se vyznačuje minimem zásahů do chodu státu a ekonomických vztahů. Protekcionistická se naopak vyznačuje velkým množstvím zásahů do ekonomických vztahů za pomocí zákonů, pravidel a opatření vydaných státem.

16.4.1 Formy státních zásahů[20]

- národní plány, programy a koncepce
- daňová politika
- měnová a finanční politika
- obchodní politika
- právní a administrativní nástroje

[19] **BENEŠ, Vlastislav**. Zahraniční obchod: [příručka pro obchodní praxi]. Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-0558-3

[20] **BENEŠ, Vlastislav**. Zahraniční obchod: [příručka pro obchodní praxi]. Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-0558-3

16.5 **WTO, GATT**[21]

Instituce World Trade organization (světová obchodní organizace) se zabývá, pravidly a zákony vzájemných mezinárodních, obchodních vztahů a procesy mezi členskými státy. Instituce vychází z dojednaných úmluv a pravidel, které následně tvoří právní základ pro transakce. Prioritou je liberalizace, rozvoj a podpora mezinárodního obchodu a dohled na dodržování pravidel obchodování a dodržování smluv, na kterých se členové WTO podílí, či vytváření předpokladů pro řešení případných sporů. WTO je založena na zásadách obchodu bez diskriminace, spravedlivé hospodářské soutěži, uvolňování obchodu, předvídatelnosti a rozvojovém principu. Vstup do instituce WTO je založen na vyjednávání mezi daným kandidátským státem a organizací. O vstup může požádat jakákoliv země či autonomní území, podáním formální žádosti, kterou následně musí být schválena generální radou. Struktura činnosti instituce se rozděluje na tři objekty, obchod se zbožím, obchod se službami a obchodní aspekty práv k duševním vlastnictvím.

Jak již bylo zmíněno, fungování WTO je postaveno na umluvených pravidlech a dohodách. Mezi nejvýznamnější dohody patří následující dohody.

GATT (General Agreement on Tariffs and Trade), všeobecná dohoda o clu a obchodu. Původní dohoda vstoupila v platnost už v roce 1947 v Ženevě. Vztahovala se pouze na obchod se zbožím a byla jakýmsi provizoriem před vznikem WTO. Do dnešní podoby byla doplněna, upravena a formálně schválena představiteli 125 vlád v roce 1994 v Marrákeši v rámci Uruguayského kola jednání GATT. Dohoda obsahuje prvky, eliminující překážky mezinárodního obchodu a další dojednání o obchodu se zbožím.

GATS (General Agreement on Trade in Services), všeobecná dohoda o obchodu ve službách. Dohoda zastřešuje dohody ohledně dopravy, telekomunikací a bankovních služeb.

TRIPS (The Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property rights), dohoda o duševním vlastnictví oblasti obchodu. Vymezuje pravidla pro vymahatelná práva například za patenty, autorský práva a značky.

[21] **CIHELKOVÁ, Eva.** Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-311-6.

17. Přílohy – Analytická část

17.1 Analytická část - Vývoj a změny agrárního zahraničního obchodu ČR v období 1999 – 2008

V této analytické části bude sledován a popsán vývoj, změny a trendy za poslední dvě desetiletí od roku 1999 až do roku 2018. Pro potřebu této práce jsem se rozhodl analytickou část rozdělit na dvě části. Tato první část obsahuje data a hodnoty pro časové období 1999 až 2008, tzn. data pět let před vstupem do Evropské unie a pět let po vstupu do Evropské unie. Pozornost bude zaměřena zejména na změny, které nastaly, v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie. Druhá část, nacházející se v hlavní části práce, která bude podrobnější, obsahuje data z hlavního sledovaného desetiletí, tj. mezidobí 2009 až 2018. Tato část bude rovněž obsahovat rozbor dalších ukazatelů a indexů, které jsou zmíněné v metodice práce.

Tato analytická část se zabývá změnami a vývojem zahraničního agrárního obchodu České republiky v letech 1999 až 2008. V následujících kapitolách a tabulkách bude zmapován agrární zahraniční obchod z pohledu celkového vývozu, dovozu a celkového obratu, a dále jak se měnilo výsledné celkové saldo, bilance agrárního zahraničního obchodu a krytí dovozu vývozem. Zajímavé bude například sledovat, jak se měnil podíl salda agrárního zahraniční obchodu na celkovém agrárním zahraniční obchodu v průběhu těchto sledovaných let, v korelaci na zápornou, rostoucí tendenci samotné hodnoty salda, a taktéž jak se měnil podíl agrárního zahraničního obchodu na celkovém zahraničním obchodu České republiky. Za pomoci dalších vypočtených podílů, bazických indexů a indexů růstu budou popsány trendy, změny a vývoj agrárního zahraničního obchodu České republiky.

Ve změnách v teritoriálním agrárním zahraničním obchodu budou zmapovány změny a vývoj na vývozu a dovozu s obchodními partnery (státy + EU) za období 1999 až 2008. Zmíněné budou změny celkových hodnot vývozu a dovozu do/z jednotlivých států či skupin zemí, podíl jednotlivých analyzovaných subjektů na celkovém agrárním vývozu/dovozu ČR a jejich celková bilance obchodu s ČR v průběhu tohoto období. Za pomoci indexů a geometrického průměru bude následně vyjádřen celkový trend vývoje za dané období.

V další části bude pozornost ve stručnosti zaměřena na TOP-8 obchodních, partnerských států za období 1999 až 2008. Zmapována bude struktura odběratelů a dodavatelů z/do České republiky v milionech Kč, celková bilance během sledovaných let mezi Českou republikou a jednotlivými státy. Zajímavé bude opět sledovat vývoj a změny podílů jednotlivých států na celkovém vývozu či dovozu České republiky.

V rámci agrárního zahraničního obchodu České republiky s jednotlivými komoditami bude zmapován vývoj a změny struktury vývozu a dovozu komodit dle harmonizovaného systému popisu a číselného označování zboží pomocí zkratek CN01 – CN24 v sledovaném období 1999 až 2008. Následně bude vytvořená celková bilance vývozu a dovozu pro jednotlivé komodity a taktéž i míra pokrytí dovozu vývozem či podíly individuálních komoditních agregací na celkovém agrárním dovozu či vývozu České republiky.

17.2 **Základní údaje a celkový vývoj AZO ČR mezi 1999 – 2008**

V prvním sledovaném období se agrární zahraniční obchod České republiky vyvíjí velice dynamickým tempem růstu. Během desetiletí mezi roky 1999 – 2008 hodnota celkového obratu AZO vzrostla téměř o 137 000 mil. Kč, a to z původních 100 243,8 mil. Kč v roce 1999 na 236 909,2 mil. Kč v posledním sledovaném roce 2008 (v rámci této první části). Nejvyšší meziroční nárůst hodnot můžeme sledovat v období let 2003 – 2005 a v období 2006 – 2007, kde se hodnota celkového obratu meziročně zvyšovala cca. o 30 000 mil. Kč.

Z hodnot meziročních indexů růstu celkového obratu AZO ČR je zřejmé, že kromě roku 2002, kde je výsledný index menší než 100 % (96,18 %) a propad cca. o 9 procentních bodů oproti roku 2001, byl vždy celkový obrat AZO ČR meziročně vyšší než předchozí rok. Nejvyšší nárůst byl zaznamenám v roce 2004, při kterém meziroční index vzrostl v relaci k roku 2003 téměř o 20 procentních bodů. Tento velký nárůst byl způsoben zejména vstupem České republiky do Evropské Unie, díky kterému došlo k otevření hranic a odbourání cla, při obchodu s dalšími partnerskými státy. Všeobecně se poté celkový obrat AZO ČR meziročně zvyšoval v průměru o 10 %.

Pokud se zaměříme na vývoj vývozu a dovozu v rámci AZO ČR, který je uveden v tabulce č. 51, pozorujeme zde nárůst o 67 163,5 mil. Kč z původních 39 757,3 mil. Kč (v roce 1999) na konečných 106 920,8 mil. Kč (za rok 2008) v rámci vývozu. Co se dovozu týče, jedná se o podobný nárůst. Z hodnoty 60 846,5 mil. Kč v roce 1999 se dovoz komodit a produktů v rámci AZO zvýšil o hodnotu 69 501,9 mil. Kč na výsledných 129 988,4 mil. Kč v roce 2008.

S vývozem a dovozem produktů a zboží úzce souvisí index krytí dovozu vývozem. Tento statistický ukazatel je v ČR dlouhodobě v nepříznivých hodnotách. Tedy výsledná hodnota se dlouhodobě pohybuje pod 100 %, i když názory odborníků, expertů a politiků se často na toto téma liší, a to zdali je třeba dosáhnout plného krytí dovozu vývozem nebo zdali jsou hodnoty v rozmezí 70 – 85 % ideální či naopak nedostačující. V našem sledovaném období byla průměrná hodnota pokrytí dovozu vývozem 71,10 %. Česká republika tedy nebyla schopná pokrýt všechen dovoz vlastním vývozem, neboli hodnota dovozu je větší než hodnota vývozu. Minimální hodnotu pozorujeme v roce 2002

a to 65,54 %. Naopak maximální hodnota za sledované období nastává v závěrečném roce sledovaného období, tj. v roce 2008. V tomto roce byla hodnota krytí dovozu vývozem 82,25 %.

Bilance, neboli saldo AZO ČR, se obecně celkově vyvíjí záporným trendem s kolísavými tendencemi v jednotlivých meziročních sledováních. Česká republika bojuje se záporným saldem od samého vzniku. V roce 1993 bylo saldo AZO naposledy kladné o hodnotě 779 mil. Kč. Od roku 1994 bylo saldo AZO vždy záporné a v roce 2018 dosáhlo nejvyšší hodnoty za existenci ČR.

V prvním sledovaném období 1999 – 2008 byla konečná hodnota salda velice proměnlivá. Celkově za toto desetiletí pozorujeme nárůst salda o "pouhých" 2 338,4 mil. Kč. V roce 1999 byla hodnota salda AZO ČR - 20 729,2 mil. Kč. Za rok 2008 pozorujeme výslednou hodnotu 23 067,6 mil. Kč. Pokud se ovšem podrobněji zaměříme na řadu hodnot v průběhu let, můžeme pozorovat i mnohem vyšší propady salda. Nejvyšší saldo (nejhorší bilanci AZO ČR) ve sledovaném rozmezí let nastalo v roce 2006 o výsledné hodnotě - 34 015,7 mil. Kč. Tedy během dvou let do roku 2008 se saldo zmenšilo o 10 948,1 mil. Kč. Nejnižší saldo (nejlepší bilanci AZO) ČR pozorujeme v roce 2000 o hodnotě - 17 158,8 mil. Kč.

Tabulka 51 - Vývoj AZO ČR 1999 – 2008 v mil. Kč

Agrární zahraniční obchod	Vývoz	Dovoz	Celk. obrat	Bilance AZO	Krytí dovozu vývozem	Index růstu AZO
1999	39 757,3	60 486,5	100 243,8	-20 729,2	65,73%	
2000	47 724,5	64 883,3	112 607,8	-17 158,8	73,55%	112,33
2001	49 418,2	69 081,0	118 499,2	-19 662,8	71,54%	105,23
2002	45 123,8	68 850,0	113 973,8	-23 726,2	65,54%	96,18
2003	48 793,7	74 029,2	122 823,0	-25 235,5	65,91%	107,76
2004	61 526,1	93 543,6	155 069,8	-32 017,5	65,77%	126,25
2005	78 498,3	103 659,8	182 158,1	-25 161,5	75,73%	117,47
2006	79 218,6	113 234,3	192 452,8	-34 015,7	69,96%	105,65
2007	99 544,6	129 518,4	229 063,0	-29 973,8	76,86%	119,02
2008	106 920,8	129 988,4	236 909,2	-23 067,6	82,25%	103,43
Geom. prům.					71,08%	110,0

Zdroj: Ročenky AZO ČR, vlastní zpracování

V tabulce č. 52 a následném grafu č. 9 můžeme pozorovat vývoj a změny podílu salda AZO ČR na celkovém obratu AZO, vývozu a dovozu agrárních komodit a produktů za období 1999 – 2008. Při výpočtu podílu salda na celkovém obratu AZO ČR v roce 1999 vychází hodnota 20,679 % při bilanci AZO - 20 729,2 mil. Kč a celkovém obratu AZO 100 243,8 mil. Kč. Tento podíl meziročně konstantně klesá vyjma roku 2002, kdy se zmenšil celkový obrat a zároveň se zvětšila i bilance AZO oproti předchozímu roku 2001. V roce 2008 pozorujeme výsledný podíl salda k celkovému obratu AZO ČR o hodnotě 8,75 %. V období 1999-2008 sledujeme růst peněžní hodnoty salda, ale zároveň i jeho pokles na celkovém podílu, ve vztahu k celkovému obratu. Předchozí tvrzení platí i pro roky 2004 a 2006, v průběhu kterých byla zaznamenána nejhorší bilance AZO ČR o hodnotách - 32 017,5 mil. Kč a - 34 015,7 mil. Kč. V rámci pozorovaného desetiletí jsem schopni konstatovat, že se podíl salda na celkovém obratu AZO ČR zmenšil 2,36 krát.

Při výpočtech podílu salda na vývozu a dovozu agrárních produktů a zboží ČR, dojdeme k totožné situaci. Oba výsledné podíly konstantě klesají v průběhu let, celkově za deset let dokonce o více než polovinu. Opět se ovšem vyskytla výjimka pro rok 2002, kde jak pro vývoz, tak i pro dovoz, byl zaznamenán lehký nárůst v podílu salda na vývozu, respektive na dovozu. Podíl salda na vývozu ČR klesl během let 1999 – 2008 z prvotní hodnoty 52,139 % na výsledných 19,387 %. Podíl salda na dovozu ČR též klesl z původních 34,271 % na 15,947 % v roce 2008.

Tabulka 52 - Vývoj podílu salda na AZO ČR 1999 – 2008

Rok	Podíl salda na vývozu v %	Podíl salda na dovozu v %	Podíl salda na celk. obratu AZO v %
1999	52,139%	34,271%	20,679%
2000	43,435%	31,948%	18,408%
2001	41,946%	30,007%	17,493%
2002	45,939%	30,108%	18,188%
2003	42,483%	28,001%	16,877%
2004	33,692%	22,160%	13,368%
2005	26,407%	19,997%	11,380%
2006	26,167%	18,306%	10,771%
2007	20,824%	16,005%	9,050%
2008	19,387%	15,947%	8,750%
Geom. prům.	33,429%	23,760%	13,879%

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Graf 9 - Znázornění vývoje hodnot z tabulky č. 52

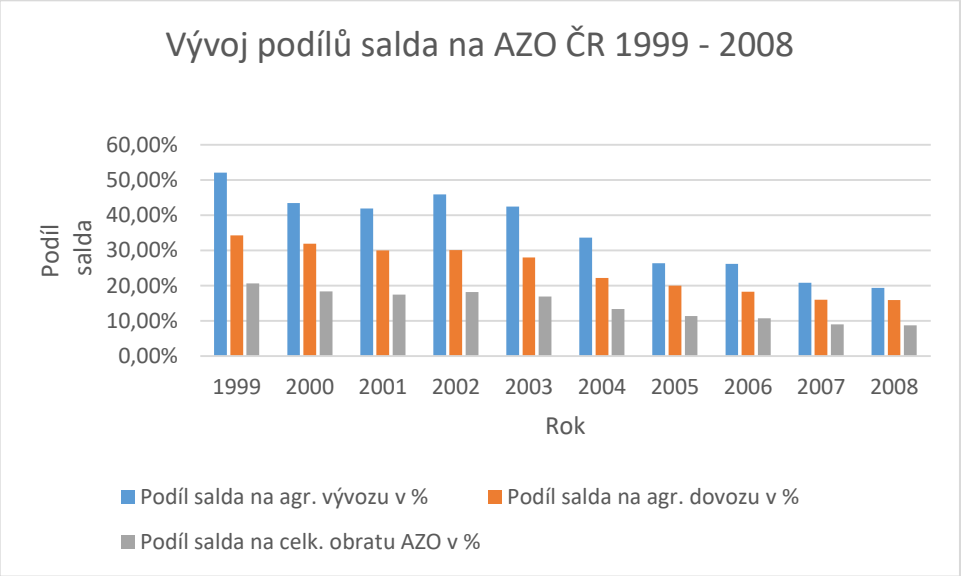

Zdroj: Tabulka č. 52, vlastní zpracovaní

V následující tabulce č. 53 je sledován vývoj celkového zahraničního obchodu ČR v letech 1999 – 2008 a další indexy, vztahující se k detailnějšímu pozorování a porozumění vývoji a relaci AZO ČR k celkovému ZO ČR. Při prvním pohledu na vývoj řady hodnot celkového obratu ZO ČR, lze shledat velmi silný růst za celé sledované období 1999 – 2008. Za sledované desetiletí se konkrétně jedná o nárůst 2 998 299 mil. Kč, což je velice velký nárůst. Dle ukazatele se jedná o 2,59-ti násobné zvětšení. Z prvotní hodnoty 1 881 925 mil. Kč v roce 1999 na konečnou a zároveň i nejvyšší hodnotu v roce 2008 o výsledné hodnotě 4 880 224 mil. Kč. Největší meziroční nárůst pak zaznamenáváme v roce 2004 o velikosti 660 100 mil. Kč. V letech 2006 a 2007 celkový obrat ZO ČR vzrostl též významně a to o 550 838 mil. Kč a 621 167 mil. Kč. Jediné snížení celkového obratu ZO ČR se událo v roce 2002.

Tabulka 53 - Vývoj ZO ČR v kontextu AZO ČR 1999 – 2008 v mil. Kč

ZO ČR	Celkový obrat ZO	Index růstu ZO	Podíl AZO na celkovém ZO v %	Index růstu
1999	1 881 925,0		5,327%	
2000	2 363 023,0	125,6	4,765%	89,46
2001	2 653 713,0	112,3	4,465%	93,70
2002	2 580 531,0	97,2	4,417%	98,91
2003	2 811 653,0	109,0	4,368%	98,91
2004	3 471 753,0	123,5	4,467%	102,25
2005	3 698 547,0	106,5	4,925%	110,27
2006	4 249 385,0	114,9	4,529%	91,96
2007	4 870 552,0	114,6	4,703%	103,84
2008	4 880 224,0	100,2	4,854%	103,22
Geom. prům.		111,2	4,674%	98,97

Zdroj: Ročenky AZO ČR, vlastní zpracování

Z meziročních indexů růstu vyčteme, že k nejvyššímu podílovému nárůstu dochází hned v druhém sledovaném roce 2000, konkrétně k nárůstu o 25,6 procentních bodů. Následně v roce 2004 o 14,5 procentních bodů. Jediný propad a snížení celkového obratu ZO ČR oproti předchozímu roku pozorujeme v roce 2002, při poklesu celkového obratu ZO ČR o 73 182 mil. Kč a meziročnímu propadu o 14,9 procentních bodů. V rámci pozorovaného období poté dochází k průměrnému meziročnímu růstu o 11,2 %.

I přes značně silný a dynamický růst v průběhu let 1999 - 2008, zaujímá obecně AZO ČR v souvislosti s celkovým ZO ČR velmi malý až zanedbatelný podíl. V rámci našeho prvního sledovaného období byl podíl AZO ČR na celkovém ZO ČR v průměru 4,7 %. Od prvotní hodnoty 5,327 % postupně klesal do roku 2003 na minimální hodnotu 4,368 %. Od roku 2004 naopak tento podíl rostl až do finální podoby v roce 2008 o velikosti 4,854 %. Během těchto deseti let se podíl AZO ČR na celkovém ZO ČR v průměru snížil o 1 procentní bod.

Graf 10 - Vývoj podílu AZO ČR na celkovém ZO ČR 1999 - 2008

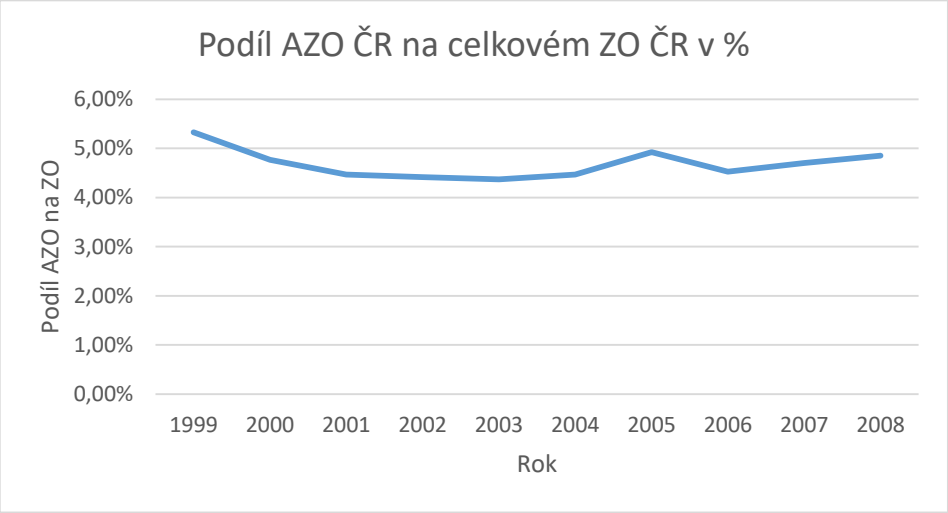

Zdroj: Tabulka č. 53, vlastní zpracování

Podíl vývozu (dovozu) AZO ČR na celkovém vývozu (dovozu) ZO ČR má, vyjma výsledné podoby hodnot, identický průběh jako předchozí podíl celkového AZO ČR na celkovém ZO ČR. Tedy oba tyto podíly číselně klesají ze svých původních hodnot 4,375 % (6,215 %) do svého minima v roce 2003. Následně se trend obrací v rostoucí směr až do posledního roku 2008 v rámci analyzovaného období, kde jsou hodnoty podílu vývozu (dovozu) AZO ČR na celkovém vývozu (dovozu) ZO ČR následující: 4,322 % (5,402 %). Za toto období poté dojdeme k průměrným hodnotám 3,9 % (5,4 %) pro podíl vývozu (dovozu) AZO ČR na celkovém vývozu (dovozu) ZO ČR.

Tabulka 54 - Vývoj podílů vývozu/dovozu AZO ČR na celkovém vývozu/dovozu ZO ČR 1999 - 2008

Rok	Podíl vývozu AZO na celkovém vývozu ZO v %	Podíl dovozu AZO na celkovém dovozu ZO v %
1999	4,375%	6,215%
2000	4,257%	5,224%
2001	3,897%	4,986%
2002	3,596%	5,194%
2003	3,559%	5,138%
2004	3,572%	5,348%
2005	4,201%	5,665%
2006	3,694%	5,380%
2007	4,015%	5,416%
2008	4,322%	5,402%
Geom. prům.	3,94%	5,39%

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Dle tabulky č. 55 můžeme z vypočtených indexů vyčíst hodnotu bazického indexu 2,36 (index 2008/1999). Neboli celkový obrat AZO ČR se za sledované období zvětšil téměř 2,5 krát. Pokud bychom chtěli sledovat tento bazický index i v rámci dvou pětiletých období tedy mezi roky 1999/2004 a 2008/2004, pozorujeme, že výsledné hodnoty jsou velmi podobné. Index 2004/1999 je 1,55 a index 2008/2004 je 1,53. Můžeme tedy konstatovat, že se mezi lety 1999 - 2004 zvětšil AZO ČR zhruba 1,5 krát. Toto taktéž platí pro roky 2004 – 2008.

I když to na první pohled nevypadá, jednotlivé hodnoty AZO ČR, které se během sledovaných let mnohokrát dynamicky zvyšovali a měnili, jsme schopni říct, že se AZO ČR během dvou pětiletí (tj. 1999 – 2003, 2004 – 2008) zvětšil stejněkrát z původní hodnoty prvního sledovaného roku. Stručně bychom konstatovali, že se AZO ČR během období 1999 – 2003 a 2004 – 2008 zvětšil více než 2x. Druhý index v tabulce říká, kolikrát se zvětšil podíl AZO ČR na celkovém ZO ČR mezi dvěma porovnávanými roky. V porovnání mezi krajními roky sledovaného období 2008/1999 dochází ke zmenšení podílu AZO ČR na celkovém ZO ČR o 0,91krát. Při srovnání jednotlivých pětiletí zjišťujeme relativně velký rozdíl ve výsledných hodnotách. Index pro 2004/1999 vychází 0,84, tedy podíl AZO ČR na celkovém ZO ČR se zmenšil 0,84krát. Naopak pro 2008/2004 registrujeme v tabulce hodnotu 1,09, tudíž se podíl AZO ČR na celkovém ZO ČR zvětšil 1,09krát v roce 2008 oproti roku 2004. Předchozí výsledné hodnoty pouze potvrzují dřívější popisovanou situaci o klesání podílu celkového AZO ČR na celkovém ZO ČR do roku 2003 a následném růstu od roku 2004 do roku 2008.

Tabulka 55 - Index AZO ČR 1999 – 2004 – 2008

Bázické indexy	AZO index	Podíl AZO na celkovém ZO
2004/1999	1,55	0,84
2008/2004	1,53	1,09
2008/1999	2,36	0,91

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

17.3 Vývoj a změny teritoriální struktury AZO ČR v období 1999 – 2008

17.3.1 Vývoj agrárního vývozu do EU 25 (27), EU 15 a EU 10/EU 12

V období mezi 1999 – 2008 pozorujeme v tabulce č. 56, vyjma obecně slabého roku 2002, kdy přišel lehký úpadek pro zahraniční obchod, konstantní růst hodnot vývozu agrárních komodit a zboží do států spadajících do Evropské unie. Zejména po vstupu ČR do EU v roce 2004 a přijetí dohod o otevřeném obchodu v rámci společenství, zaznamenáváme nadměrný růst hodnot celkového vývozu. Během deseti let vzrostl agrární zahraniční vývoz do EU 25 (později EU 27) o 66 991,2 mil. Kč na finální hodnotu 98 524,9 mil. Kč v roce 2008. Největší výkyvy nárůstu nastaly mezi lety 2006 – 2007 a 2003 – 2004. Meziroční nárůst činil 20 640,9 mil. Kč a 12 697,7 mil. Kč ve zmíněném pořadí. Pro podrobnější sledování agrárního vývozu do Evropské unie rozdělíme EU 25 / EU 27, konkrétně do dvou skupin států, a to do původních členských zemí EU 15 a do nových členských států EU 10/ EU 12. EU 15 (původní členové) se v roce 2004 rozšířila o deset nových členských států včetně ČR a států bývalé Visegrádské čtyřky. V roce 2007 byli do EU přibráni noví dva členové (Rumunsku a Bulharsku). Poslední stát, který vstoupil do EU, bylo v roce 2013 Chorvatsko. Při porovnání dat o vývozu do těchto dvou skupin pozorujeme, že se o nepatrně více vyváží do skupin zemí v EU 10/EU 12. V průběhu let se udržuje pouze velmi malý rozdíl cca. 1 000 – 2 000 mil. Kč mezi konečnými hodnotami. Podíl vývozu do EU 25/EU 27 na celkovém agrárním vývozu ČR v průběhu analyzovaných let vzrostl ze 79,32 % v roce 1999, přes 84,83 % v roce 2004 na konečných a velmi vysokých 92,15 % v roce 2008. Podíly vývozů do skupin států EU 15 a EU 10/ EU 12 na celkovém agrárním vývozu jsou v letech 2004 (42,84 %, 41,99 %) a 2008 (45,64 %, 46,51 %) téměř až identické.

Obecně můžeme konstatovat, že během sledovaného období mezi roky 1999 – 2008 se agrární vývoz do EU 25/EU 27 zvětšil více než 3krát. Od vstupu ČR do EU v roce 2004 se celková hodnota vývozu zvětšila téměř 2krát. Průměrný meziroční nárůst vývozu za celé období je 13,5 %. Tytéž hodnoty platí i pro jednotlivé skupiny států spadajících do EU 15 a pro EU 10/EU 12 za totožné období.

Tabulka 56 - Agrární vývoz ČR do skupin států EU 1999 – 2008 v mil. Kč

Teritoriální struktura vývozu ČR	EU 25 / EU 27	Index růstu	EU15	Index růstu	EU10 / EU12	Index růstu
1999	31 533,7		15 390,6		16 143,1	
2000	37 702,2	119,6	17 882,1	116,2	19 820,1	122,8
2001	39 403,7	104,5	18 659,4	104,3	20 744,3	104,7
2002	37 011,3	93,9	17 892,2	95,9	19 119,1	92,2
2003	39 495,9	106,7	18 906,6	105,7	20 589,3	107,7
2004	52 193,6	132,1	26 359,4	139,4	25 834,2	125,5
2005	67 725,1	129,8	33 641,2	127,6	34 083,9	131,9
2006	70 339,3	103,9	34 407,6	102,3	35 931,7	105,4
2007	90 980,2	129,3	44 415,0	129,1	46 565,2	129,6
2008	98 524,9	108,3	48 800,8	109,9	49 724,1	106,8
Index2008/1999	3,1		3,2		3,1	
Index 2004/1999	1,7		1,7		1,6	
Index 2008/2004	1,9		1,9		1,9	
Geom. Prům. Indexu růstu		113,5		113,7		113,3
Podíl na celkovém vývozu v roce 1999	79,32%		38,71%		40,60%	
Podíl na celkovém vývozu v roce 2004	84,83%		42,84%		41,99%	
Podíl na celkovém vývozu v roce 2008	92,15%		45,64%		46,51%	

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

17.3.2 Vývoj agrárního dovozu z EU 25 (27), EU 15 a EU 10/EU 12

Dovoz agrárních komodit a produktů v průběhu let stále hodnotově roste, tentokrát i v již zmiňovaném roce 2002. Zároveň už na první pohled (viz tabulka č. 57) vyčteme, že hodnoty dovozu jsou vyšší než hodnoty vývozu. Tedy míra pokrytí dovozu vývozem v rámci obchodu s EU 25/EU 27 je nižší než 100 %. K nejvyššímu meziročnímu nárůstu hodnot dochází opět mezi lety 2003 – 2004 a to o 27 221,3 mil. Kč. Následně mezi lety 2006 – 2007 a to o 13 547 mil. Kč. Celkově se za celé desetiletí agrární dovoz z EU 25/EU27 zvýšil o 65 683,5 mil. Kč na 108 954,8 mil. Kč v roce 2008. Zaměříme-li se opětovně na dvě skupiny států EU 15 a EU 10/EU 12, zjišťujeme zde relativně velkou disproporci v rámci dovozu oproti vývozním hodnotám, které byly pro obě skupiny skoro stejné. Dovoz ze států v EU 15 je každý rok, vyjma roku 2006, minimálně dvakrát větší než dovoz ze zemí EU 10/EU 12. V roce 2004 byl dovoz z EU

15 2,5krát větší při hodnotách dovozu 59 671,1 mil. Kč než dovoz z EU 10/ EU 12 o hodnotě 23 536,7 mil. V roce 2008 byl dovoz z EU 15 2,17krát větší. Tato vysoká diference dovozních hodnot se významně projeví v následující tabulce č. 58 o celkové bilanci s jednotlivými skupinami.

Tabulka 57 - Agrární dovoz ze skupin států EU 1999 – 2008

Teritoriální struktura dovozu do ČR	EU 25 / EU 27	Index růstu	EU15	Index růstu	EU10 / EU12	Index růstu
1999	43 271,3		29 631,0		13 640,3	
2000	47 081,9	108,8	32 222,0	108,7	14 859,9	108,9
2001	50 558,4	107,4	35 328,8	109,6	15 229,6	102,5
2002	52 039,5	102,9	36 160,0	102,4	15 879,5	104,3
2003	55 986,5	107,6	38 486,6	106,4	17 499,9	110,2
2004	83 207,8	148,6	59 671,1	155,0	23 536,7	134,5
2005	85 125,9	102,3	58 527,2	98,1	26 598,7	113,0
2006	95 617,6	112,3	62 817,4	107,3	32 800,2	123,3
2007	109 164,6	114,2	73 333,5	116,7	35 831,1	109,2
2008	108 954,8	99,8	74 553,3	101,7	34 401,5	96,0
Index2008/1999	2,5		2,5		2,5	
Index 2004/1999	1,9		2,0		1,7	
Index 2008/2004	1,3		1,2		1,5	
Geom. Prům. Indexu růstu		110,8		110,8		110,8
Podíl na celkovém dovozu v roce 1999	71,54%		48,99%		22,55%	
Podíl na celkovém dovozu v roce 2004	88,95%		63,79%		25,16%	
Podíl na celkovém dovozu v roce 2008	83,82%		57,35%		26,47%	

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Celkově můžeme konstatovat, že za sledované období mezi roky 1999 – 2008 se agrární dovoz z Evropské unie, konktrétně z EU 25/EU 27, během těchto deseti let zvětšil v objemu 2,5krát a zároveň za toto období registrujeme průměrný meziroční nárůst hodnot agrárního dovozu o velikosti 10,8 % meziročně. Zároveň za roky 1999 – 2004 agrární dovoz z EU 25/EU 27 vzrostl více (1,9krát) nežli za následující roky 2004 – 2008 (1,3krát). To samé platí i pro obě jednotlivé skupiny států EU 15 a EU 10/EU 12, vyjma konkrétních hodnot v závorkách. Podíl agrárního dovozu z EU 25/EU 27 na celkovém agrárním dovozu činil 71,54 % v roce 1999, poté vzrostl na 88,95 % v roce 2004 a následně poklesl na finálních 83,82 % v roce 2008. Tento pokles podílu, byl způsoben nárůstem dovozu ze států patřících do skupin: Ostatní státy s vyspělou tržní ekonomikou a Rozvojových zemí. Rozsáhlou různost vyjadřují ty samé podíly na celkovém agrárním dovozu pro skupiny EU15 a EU10/EU 12. Pro skupinu států EU 15 byly tyto podíly za roky 2004 a 2008, 63,79 % a 57,35 %. Zatímco pro EU 10/EU 12 byly pouze 25,16 % a 26,47 %. Je zde tedy patrná a rozsáhlá disproporce mezi těmito subjekty.

17.3.3 Vývoj celkové bilance agrárního vývozu a dovozu z/do EU 28, EU 15 a EU 13

Celková bilanci AZO s EU 25/EU 27 je během celého analyzovaného období záporná a vyjma roku 2000 vždy větší než - 10 000 mil. Kč. Nejhorší bilanci zaznamenáváme v roce 2004 o velikosti - 31 014,2 mil. Kč, v roce 2008 naopak druhou nejlepší o výsledku - 10 429,9 mil. Kč. Se skupinou států EU 15 máme ještě horší bilanci nežli s EU 25/EU 27 či EU 10/EU 12, způsobenou velmi vysokým dovozem. Nejhorší bilance AZO s EU 15 nastala také v roce 2004 o hodnotě - 33 311,7 mil. Kč. Se skupinou zemí EU 10/EU 12 pozorujeme dlouhodobě kladnou bilanci, tedy vývoz do těchto zemí převyšuje dovoz. Nejlepší hodnota nastává v roce 2008 o finální částce 15 322,6 mil. Kč.

Tabulka 58 - Celková bilance agr. obch. ČR se skupinami států EU 1999 – 2008 v mil. Kč

Celková bilance	EU 25 / EU 2	EU15	EU10 / EU12
1999	-11 737,6	-14 240,4	2 502,8
2000	-9 379,7	-14 339,9	4 960,2
2001	-11 154,7	-16 669,4	5 514,7
2002	-15 028,2	-18 267,8	3 239,6
2003	-16 490,6	-19 580,0	3 089,4
2004	-31 014,2	-33 311,7	2 297,5
2005	-17 400,8	-24 886,0	7 485,2
2006	-25 278,3	-28 409,8	3 131,5
2007	-18 184,4	-28 918,5	10 734,1
2008	-10 429,9	-25 752,5	15 322,6

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

17.3.4 Vývoj agrárního vývozu a dovozu z/do Německa, Slovenska, Polska a Maďarska

Nejvyšší nárůst hodnot pro agrární vývoz za období 1999 – 2008 zaznamenáváme u vývozu na Slovensko, který se celkově zvýšil o 18 721,5 mil. Kč na konečných 28 887,7 mil. Kč. Následován agrárním vývozem do Německa, který se zvýšil o 14 387,6 mil. Kč na 23 614,4 mil. Kč. Vývoz do Polska zaznamenal vzrůst o 8 575,6 mil. Kč na 11 883,2 mil Kč a Maďarsko o 4 365,1 mil. Kč na konečných

5 069,2 mil. Kč za rok 2008. Zajímavé ovšem je, že největší meziroční nárůst vývozních hodnot pozorujeme u Maďarska, meziroční nárůst o 24,5 % a celkově se vývoz za deset let zvětšil 7,2krát. Poté u vývozu do Polska došlo k zvětšení 3,6krát k roku 2008 a průměrnému meziročnímu růstu o 15,3 %. U vývozu na Slovensko zaznamenáváme zvětšení 2,8krát a průměrný meziroční růst o 12,3 %. Do Německa se vývoz znásobil 2,6krát, ale meziroční průměrné nárůsty činí pouze o 11 %. Největší podíl na celkovém agrárním vývozu za rok 2008 zaujímá Slovensko s 27,02 %, následováno Německem s 22,09 % podílem na celkovém agrárním vývozu. Daleko za nimi se poté nachází Polsko s 11,11 % a Maďarsko 4,74 %. V letech 1999 a 2004 bylo toto pořadí identické, pouze hodnoty výsledného podílu byly jiné (viz tabulka č. 59).

Tabulka 59 - Agrární vývoz ČR do SRN, Slo., Pol., Maď. 1999 – 2008 v mil. Kč

Teritoriální struktura vývozu ČR	SRN	Index růstu	Slovensko	Index růstu	Polsko	Index růstu	Maďarsko	Index růstu
1999	9 226,8		10 166,2		3 307,6		704,1	
2000	10 665,9	115,6	10 571,9	104,0	6 780,5	205,0	1 007,6	143,1
2001	10 583,9	99,2	12 516,2	118,4	5 790,2	85,4	1 122,6	111,4
2002	9 845,4	93,0	11 548,2	92,3	5 037,5	87,0	1 545,2	137,6
2003	9 934,1	100,9	11 453,1	99,2	5 459,4	108,4	1 952,5	126,4
2004	12 038,8	121,2	14 946,3	130,5	5 808,9	106,4	3 838,1	196,6
2005	18 907,3	157,1	20 807,7	139,2	7 148,0	123,1	3 902,9	101,7
2006	18 409,5	97,4	20 782,3	99,9	8 412,7	117,7	3 733,2	95,7
2007	24 252,0	131,7	27 036,7	130,1	10 844,0	128,9	4 533,6	121,4
2008	23 614,4	97,4	28 887,7	106,8	11 883,2	109,6	5 069,2	111,8
Index2008/1999	2,6		2,8		3,6		7,2	
Index 2004/1999	1,3		1,5		1,8		5,5	
Index 2008/2004	2,0		1,9		2,0		1,3	
Geom. Prům. Indexu růstu		111,0		112,3		115,3		124,5
Podíl na celkovém vývozu v roce 1999	23,21%		25,57%		8,32%		1,77%	
Podíl na celkovém vývozu v roce 2004	19,57%		24,29%		9,44%		6,24%	
Podíl na celkovém vývozu v roce 2008	22,09%		27,02%		11,11%		4,74%	

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

V rámci dovozu agrárních komodit a produktů mapujeme obrovský nárůst dovozních hodnot z Německa. Dovoz vzrostl od 1999 do 2008 o 21 111,3 mil. Kč na 30 619,7 mil. Kč a v meziročním měření vzrůstal v průměru o 13,9 %. Druhý nejvyšší nárůst vykazuje Polsko s 12 745,3 mil. Kč a meziročním růstem v průměru o 16,8 %. Dále následuje Slovensko s celkovým nárůstem o 4 995,7 mil. Kč a meziročním růstem v průměru 7,1 %. Dovoz z Maďarska vzrostl 2 398,6 mil. Kč (při porovnání s předchozími subjekty) a meziroční růst dovozních hodnot byl v průměru 7 %. Zároveň můžeme konstatovat, že celkový dovoz z Polska se od 1999 do 2008 zvětšil 4násobně,

z Německa 3,2krát, ze Slovenska a z Maďarska téměř 2krát. Německo v roce 2008 zaujímá 23,56 % z celkového agrárního dovozu do ČR. Polsko 13,04 %, Slovensko 8,34 % a Maďarsko 4,03 %. Hodnoty jsou uvedené v tabulce č. 60.

Tabulka 60 - Agrární dovoz ze SRN, Slo., Pol., Maď. 1999 – 2008 v mil. Kč

Teritoriální struktura dovozu do ČR	SRN	Index růstu	Slovensko	Index růstu	Polsko	Index růstu	Maďarsko	Index růstu
1999	9 508,4		5 848,0		4 199,7		2 837,0	
2000	10 433,1	109,7	6 152,8	105,2	4 885,8	116,3	2 954,5	104,1
2001	12 453,2	119,4	6 626,3	107,7	5 243,2	107,3	2 554,9	86,5
2002	12 783,2	102,6	7 164,1	108,1	5 305,0	101,2	2 921,3	114,3
2003	14 651,7	114,6	7 932,3	110,7	6 021,6	113,5	3 029,5	103,7
2004	23 687,5	161,7	9 644,7	121,6	9 307,9	154,6	3 852,4	127,2
2005	23 763,4	100,3	9 256,1	96,0	12 389,8	133,1	3 798,7	98,6
2006	24 141,5	101,6	10 575,2	114,3	15 855,3	128,0	4 372,3	115,1
2007	29 301,5	121,4	11 644,8	110,1	17 441,5	110,0	5 232,9	119,7
2008	30 619,7	104,5	10 843,7	93,1	16 945,0	97,2	5 235,6	100,1
Index2008/1999	3,2		1,9		4,0		1,8	
Index 2004/1999	2,5		1,6		2,2		1,4	
Index 2008/2004	1,3		1,1		1,8		1,4	
Geom. Prům. Indexu růstu		113,9		107,1		116,8		107,0
Podíl na celkovém dovozu v roce 1999	15,72%		9,67%		6,94%		4,69%	
Podíl na celkovém dovozu v roce 2004	25,32%		10,31%		9,95%		4,12%	
Podíl na celkovém dovozu v roce 2008	23,56%		8,34%		13,04%		4,03%	

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Při pohledu na celkovou bilanci AZO ČR s těmito čtyřmi státy (tabulka č. 61), máme dlouhodobě kladnou bilanci pouze se Slovenskem. Na Slovensko konstantě mnohem více vyvážíme, nežli od nich dovážíme zpět do ČR. V roce 2008 bylo dosaženo nejlepšího výsledku za sledované období o hodnotě + 18 044 mil. Kč. Naopak s Německem a Polskem pozorujeme od roku 2002 záporné saldo. Nejhorší výsledné saldo s Německem vykazuje rok 2004 o výsledném saldu - 11 648,7 mil. Kč. AZO s Polskem mezi 1999 – 2008 zaznamenal nejhorší výsledné saldo v roce 2006 o hodnotě - 7 442,6 mil. Kč. Zejména z Německa, jak lze vyčíst z předchozích tabulek č. 59 a č. 60, dováží ČR mnohem více, než do Německa vyveze a agrární dovoz z Polska též zaznamenal několikanásobné zvýšení hodnot. S Maďarskem pozorujeme převládající negativní saldo, ovšem o mnohem menších hodnotách.

Tabulka 61 - Celková bilance agrárního obchodu ČR s SRN, Slo., Pol., Maď. 1999 – 2008 v mil. Kč

Celková bilance	SRN	Slovensko	Polsko	Maďarsko
1999	-281,6	4 318,2	-892,1	-2 132,9
2000	232,8	4 419,1	1 894,7	-1 946,9
2001	-1 869,3	5 889,9	547,0	-1 432,3
2002	-2 937,8	4 384,1	-267,5	-1 376,1
2003	-4 717,6	3 520,8	-562,2	-1 077,0
2004	-11 648,7	5 301,6	-3 499,0	-14,3
2005	-4 856,1	11 551,6	-5 241,8	104,2
2006	-5 732,0	10 207,1	-7 442,6	-639,1
2007	-5 049,5	15 391,9	-6 597,5	-699,3
2008	-7 005,3	18 044,0	-5 061,8	-166,4

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

17.3.5 Vývoj vývozu a dovozu z/do OSVTE, SNS a RZ

Agrární vývoz do skupiny zemí v OSVTE, SNS, a RZ (viz tabulka č. 62) je během pozorované dekády, vyjma několika fluktuací a běžných růstů či poklesů, konstantní. Objemově se nejvíce zvětšil vývoz do OSVTE a to 1,3krát s meziročním průměrným růstem 3,1 %. Do států, spadajících do SNS, se vývoz k roku 2008 zvětšil pouze 1,1krát, tedy zůstal téměř totožný, a meziroční průměrný růst činil nárůst 0,7 % během deseti let. Do zemí patřících do RZ došlo dokonce k poklesu vývozních hodnot za období 1999 – 2008. Celkový objem vývozu se zmenšil 0,6krát a meziroční tempo poklesu bylo 5,5 %. Tento pokles vývozu nejlépe zachycuje podíl vývozu do RZ na celkovém agrárním vývozu, který zaujímal ještě v roce 1999 7,64 %. V roce 2008 už to bylo pouhých 1,7 %. Simultánní situace nastala též u vývozu do SNS, jehož podíl klesl z prvotních 7,18 % na 2,83 %.

Tabulka 62 - Agrární vývoz ČR do Třetích zemí 1999 – 2008 v mil. Kč

Teritoriální struktura vývozu ČR	OSVTE	Index růstu	SNS	Index růstu	RZ	Index růstu
1999	1 114,9		2 854,3		3 035,5	
2000	1 133,0	101,6	3 803,6	133,3	3 820,7	125,9
2001	1 295,1	114,3	1 579,6	41,5	5 395,0	141,2
2002	1 270,7	98,1	1 447,6	91,6	3 753,2	69,6
2003	1 365,8	107,5	1 941,1	134,1	3 907,3	104,1
2004	1 482,0	108,5	2 603,9	134,1	3 391,6	86,8
2005	1 518,5	102,5	2 928,2	112,5	4 663,5	137,5
2006	1 605,2	105,7	2 718,7	92,8	2 850,2	61,1
2007	1 603,3	99,9	2 868,4	105,5	2 386,4	83,7
2008	1 468,7	91,6	3 031,2	105,7	1 819,7	76,3
Index2008/1999	1,3		1,1		0,6	
Index 2004/1999	1,3		0,9		1,1	
Index 2008/2004	1,0		1,2		0,5	
Geom. Prům. Indexu růstu		103,1		100,7		94,5
Podíl na celkovém vývozu v roce 1999	2,80%		7,18%		7,64%	
Podíl na celkovém vývozu v roce 2004	2,41%		4,23%		5,51%	
Podíl na celkovém vývozu v roce 2008	1,37%		2,83%		1,70%	

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

U agrárního dovozu z těchto tří skupin pozorujeme za vybrané období konstantní růst dovozních hodnot (viz tabulka č. 63). Objemově nejvíce dovážíme z RZ. Kromě roku 2004, přesáhl dovoz vždy hodnotu 11 000 mil. Kč s maximem v roce 2008 o hodnotě 14 324,8 mil. Kč. Z OSVTE činí dovoz řádově okolo 4 000 mil. Kč a z SNS od roku 2004 zhruba 600 mil. Kč. Celkově se nejvíce z těchto tří porovnávaných subjektů, mezi roky 1999 – 2008, zvětšil agrární dovoz ze SNS a to 3,1 krát. Agrární dovoz z OSVTE a RZ se zvětšil 1,2krát, potažmo 1,3krát. Agrární dovoz z RZ zaujímá v roce 2008 solidních 11,02 %, z podílu na celkovém agrárním dovozu, i když oproti roku 1999, kdy se na celkovém agrárním dovozu podílel 18,50 %, se jedná o pokles hodnoty podílu. Dovoz ze států spadajících do OSVTE zaujímá 3,61 % na celkovém agrárním dovozu. Znovu se zde jedná o pokles oproti prvotní hodnotě 6,43 % v roce 1999. Nárůst podílu na celkovém agrárním dovozu vykazuje SNS při rozšíření z původních 0,35 % v roce 1999 na 0,51 % v roce 2008.

Tabulka 63 - Agrární dovoz ze Třetích zemí 1999 – 2008

Teritoriální struktura dovozu do ČR	OSVTE	Index růstu	SNS	Index růstu	RZ	Index růstu
1999	3 887,4		210,9		11 190,0	
2000	4 111,7	105,8	300,6	142,5	12 358,7	110,4
2001	4 551,2	110,7	274,3	91,3	12 560,3	101,6
2002	3 919,7	86,1	278,7	101,6	11 252,3	89,6
2003	3 581,1	91,4	364,3	130,7	12 584,7	111,8
2004	2 681,6	74,9	286,5	78,6	6 107,7	48,5
2005	4 277,4	159,5	640,9	223,7	12 878,8	210,9
2006	4 072,1	95,2	672,4	104,9	11 237,0	87,3
2007	4 764,7	117,0	657,5	97,8	13 256,2	118,0
2008	4 687,5	98,4	657,6	100,0	14 324,8	108,1
Index2008/1999	1,2		3,1		1,3	
Index 2004/1999	0,7		1,4		0,5	
Index 2008/2004	1,7		2,3		2,3	
Geom. Prům. Indexu růstu		102,1		113,5		102,8
Podíl na celkovém dovozu v roce 1999	6,43%		0,35%		18,50%	
Podíl na celkovém dovozu v roce 2004	2,87%		0,31%		6,53%	
Podíl na celkovém dovozu v roce 2008	3,61%		0,51%		11,02%	

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Z tabulky č. 64 vypozorujeme, že ČR má dlouhodobě zápornou bilance AZO s OSVTE, řádově - 2 000 až - 3 000 mil. Kč a s RZ, kdy vyjma roku 2004, bilance AZO nepřekročila hranici nad - 7 000 mil. Kč. Nejhorší výsledek AZO s RZ byl vykázán v roce 2008 s výslednou bilancí - 12 505,1 mil. Kč. Bilance AZO s SNS je naopak v průběhu let konstantně kladná, řádově okolo + 2 000 mil. Kč.

Tabulka 64 - Celková bilance agrárního obchodu ČR s Třetími zeměmi 1999 – 2008 v mil. Kč

Celková bilance	OSVTE	SNS	RZ
1999	-2 772,5	2 643,4	-8 154,5
2000	-2 978,7	3 503,0	-8 538,0
2001	-3 256,1	1 305,3	-7 165,3
2002	-2 649,0	1 168,9	-7 499,1
2003	-2 215,3	1 576,8	-8 677,4
2004	-1 199,6	2 317,4	-2 716,1
2005	-2 758,9	2 287,3	-8 215,3
2006	-2 466,9	2 046,3	-8 386,8
2007	-3 161,4	2 210,9	-10 869,8
2008	-3 218,8	2 373,6	-12 505,1

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

17.4 Nejvýznamnější obchodní partneři ČR v rámci agrárního vývozu

Zaměříme-li se podrobněji na export agrárních komodit a obchodní partnery ČR v období 1999 – 2008, z hlediska jednotlivých států, jakožto odběratelů, můžeme vysledovat, že v průběhu sledovaných let zůstávají 3 nejvýznamnější odběratelé stále stejní. Na Slovensko, do Německa a Polska ročně míří zhruba 50 – 60 % z celkového agrárního exportu ČR. Tyto tři státy taktéž zaznamenaly více než 2násobné, export na Slovensko téměř i 3násobné, zvětšení objemu hodnot exportovaných komodit v průběhu sledovaného desetiletí. Mezi další silné exportní partnery ČR patří Itálie, Rakousko a Maďarsko. Níže v tabulce č. 65 lze sledovat celkovou hodnotu agrárního exportu z ČR v mil. Kč do TOP-8 odběratelských států ve vybraných letech mezi roky 1999 – 2008.

Tabulka 65 - TOP-8 agrárních odběratelů od ČR 1999 – 2008

ODBĚRATELÉ	2000	Mil. Kč	2002	Mil. Kč	2004	Mil. Kč	2006	Mil. Kč	2008	Mil. Kč
1	SRN	10 665,9	Slovensko	11 548,2	Slovensko	14 946,3	Slovensko	20 782,3	Slovensko	28 887,7
2	Slovensko	10 571,9	SRN	9 845,4	SRN	12 038,8	SRN	18 409,5	SRN	23 145,6
3	Polsko	6 780,5	Polsko	5 037,5	Polsko	5 808,9	Polsko	8 412,5	Polsko	11 883,2
4	Rakousko	1 442,2	Madarsko	1 545,2	Madarsko	3 838,1	Rakousko	4 035,0	Itálie	6 957,1
5	Nizozemsko	1 377,2	Rakousko	1 506,5	Rakousko	3 119,4	Madarsko	3 733,2	Rakousko	5 609,5
6	Rusko	1 059,8	Nizozemsko	1 290,5	Spojené králo	2 337,7	Itálie	2 674,0	Madarsko	5 069,2
7	Madarsko	1 007,6	Spojené králo	1 208,8	Nizozemsko	1 885,4	Spojené králo	2 107,3	Spojené králo	3 495,5
8	Spojené králo	918,9	Rusko	1 026,6	Rusko	1 848,4	Rusko	1 970,5	Francie	2 130,4

Zdroj: Ročenky AZO ČR, vlastní zpracování

Jak již bylo zmíněno, tři největší exportní partneři (Slovensko, Německo, Polsko) se na celkovém agrárním exportu ČR podílejí cca. 50 – 60 %. V tabulce č. 66 jsme následně schopni vyčíst podíly na celkovém agrárním vývozu ČR i pro další exportní partnery. Celkově těchto TOP-8 odběratelských států v jednotlivých letech zaujímají min. 72 % v roce 2002 a max. 81,4 % v roce 2008 z celkového agrárního vývozu ČR.

Tabulka 66 - Podíly států na celkovém agrárním exportu ČR 1999 – 2008

Podíl na celk. exp AZO ČR v %	2000	2002	2004	2006	2008
Slovensko	22,20%	25,60%	24,30%	26,20%	27,00%
SRN	22,30%	21,80%	19,60%	23,20%	21,60%
Polsko	14,20%	11,70%	9,40%	10,60%	11,10%
Itálie	5,70%	1,10%	2,90%	3,40%	6,50%
Rakousko	3,00%	3,30%	5,10%	5,10%	5,20%
Madarsko	2,10%	3,40%	6,20%	4,70%	4,70%
Spojené království	1,90%	2,70%	3,80%	2,70%	3,30%
Rusko	2,20%	2,30%	4,30%	2,50%	2,00%
Celkový podíl TOP-8	73,60%	71,90%	75,60%	78,40%	81,40%

Zdroj: Ročenky AZO ČR, vlastní zpracování

V níže uvedeném grafu č. 11 o vývoji podílů jednotlivých exportních partnerů ČR na celkovém agrárním vývozu ČR, můžeme sledovat jejich vývoj a změny těchto hodnot za období 1999 – 2008.

Graf 11 - Vývoj podílů vybraných států na celkovém agrárním exportu ČR 1999 - 2008

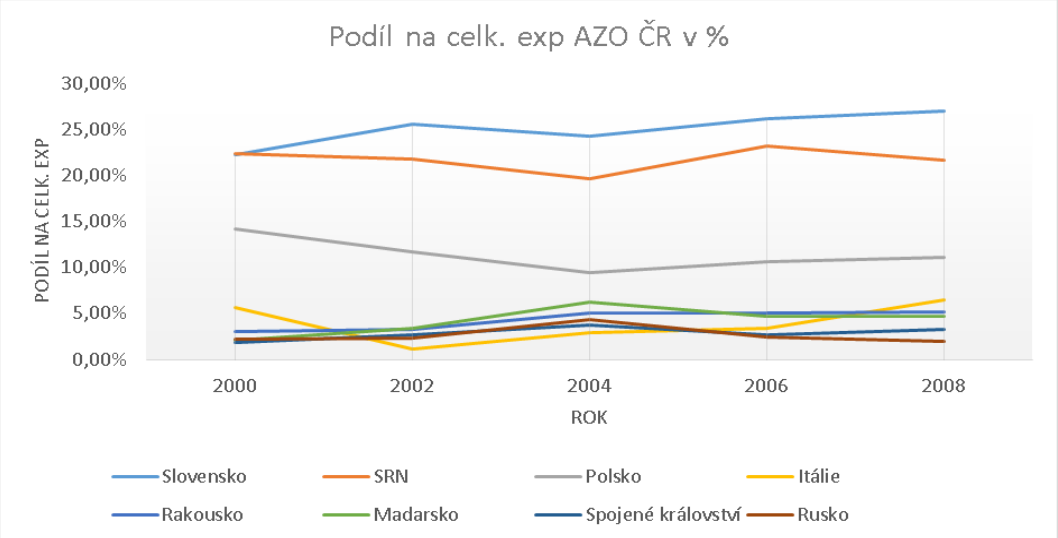

Zdroj: Hodnoty z tabulky č. 66, vlastní zpracování

Z tabulky č. 67, která sleduje meziroční nárůst hodnoty vývozu pro již dříve zmíněné tři nejvýznamnější partnery, můžeme konstatovat, že největší průměrný meziroční nárůst hodnot vykazuje Polsko, o výsledném průměrném meziročním nárůstu o 15,2 %, druhé Slovensko, průměrný meziroční nárůst o 12,3 % a Německo s 10,7 %.

Tabulka 67 - Index růstu agrárního exportu ČR do SRN, Slo. a Pol. 1999 – 2008

Meziroční index růstu pro vývoz do			
	Slovensko	SRN	Polsko
2000	104,0	115,6	205,0
2001	118,4	99,2	85,4
2002	92,3	93,0	87,0
2003	99,2	100,9	108,4
2004	130,5	121,2	106,4
2005	139,2	157,1	123,1
2006	99,9	97,4	117,7
2007	130,1	131,7	128,9
2008	106,8	95,4	109,6
Geom.prům.	112,3	110,7	115,2

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

17.5 Nejvýznamnější obchodní partneři ČR v rámci agrárního dovozu

Při prvním pohledu na tabulku č. 68 je zřejmé, že Německo je dominantním importérem do ČR. Hodnota importovaných komodit a produktů v roce 2004 přesáhla 23 000 mil. Kč a během dalších čtyř let tato hodnota ještě vzrostla na 33 907,5 mil. Kč. Zatímco agrární import ze žádného jiného státu během analyzovaného období 1999 – 2008 nepřesáhl hodnotu 17 029,2 mil. Kč. Této hodnoty bylo dosaženo v roce 2008 v rámci agrárního importu z Polska. Obecně bychom mohli říci, že agrární import ČR je velmi koncentrovaný. Kromě Německa a Polska patří mezi další významné partnery Slovensko, Nizozemsko, Itálie a Rakousko. Pořadí TOP-8 dodavatelů, tj. států a jejich příslušné hodnoty importu do ČR v jednotlivých letech za celé sledované období 1999 – 2008, lze opět nalézt v tabulce č. 68 níže.

Tabulka 68 - TOP-8 agrárních dodavatelů do ČR 1999 – 2008

DODAVATELÉ	2000	Mil. Kč	2002	Mil. Kč	2004	Mil. Kč	2006	Mil. Kč	2008	Mil. Kč
1	SRN	10 433,1	SRN	12 783,2	SRN	23 687,5	SRN	27 971,7	SRN	33 907,5
2	Slovensko	6 152,8	Slovensko	7 164,1	Slovensko	9 644,7	Polsko	16 306,4	Polsko	17 029,2
3	Polsko	4 885,8	Polsko	5 305,0	Polsko	9 307,9	Slovensko	12 678,8	Nizozemsko	13 374,0
4	Itálie	3 686,3	Španělsko	4 316,7	Itálie	9 048,4	Nizozemsko	10 566,4	Slovensko	13 362,3
5	Nizozemsko	3 607,0	Itálie	4 026,7	Nizozemsko	4 987,9	Itálie	6 290,6	Itálie	7 103,1
6	Španělsko	3 577,0	Nizozemsko	3 767,2	Španělsko	4 983,0	Rakousko	5 955,0	Rakousko	6 726,7
7	Madarsko	2 954,5	Madarsko	2 921,3	Rakousko	4 065,0	Španělsko	5 569,1	Španělsko	5 847,5
8	Rakousko	2 872,1	Francie	2 659,5	Madarsko	3 852,4	Francie	4 281,8	Francie	5 013,6

Zdroj: Ročenky AZO ČR, vlastní zpracování

V roce 2000 se tři největší importéři do ČR (Německo, Slovensko, Polsko) podíleli na celkovém agrárním dovozu 33,1 %, tedy relativně malou částí oproti agrárnímu vývozu. I toto potvrzuje koncentrovanost obchodních partnerů importujících do ČR. Tento podíl v průběhu sledovaných let rostl a v roce 2008 dosáhl 49,5 %. Tedy téměř polovina dovezených agrárních komodit a produktů byla z již dříve zmíněných států. Za zmínku též stojí nárůst tohoto podílu na celkovém agrárním dovozu ČR u Nizozemska, který zaznamenal cca dvojnásobné navýšení podílu z 5,6 % v roce 1999 na 10,6 % za rok 2008. Také se významně zvýšil celkový podíl těchto TOP-8 dodavatelů na celkovém agrárním dovozu ČR. V roce 2000 byla tato celková hodnota na úrovni 57,8 %. V roce 2008 už registrujeme nárůst na 78,9 % (viz tabulka č. 69).

Tabulka 69 - Podíly států na celkovém agrárním importu do ČR 1999 – 2008

Podíl celk. imp. AZO ČR v %	2000	2002	2004	2006	2008
SRN	16,10%	18,60%	25,30%	24,70%	26,10%
Polsko	7,50%	7,70%	10,00%	14,40%	13,10%
Nizozemsko	5,60%	5,50%	5,30%	11,20%	10,30%
Slovensko	9,50%	10,40%	1,03%	9,30%	10,30%
Itálie	5,70%	5,80%	9,70%	5,60%	5,50%
Rakousko	4,40%	3,80%	4,30%	5,30%	5,20%
Španělsko	5,50%	6,30%	5,30%	4,90%	4,50%
Francie	3,50%	3,90%	3,80%	3,80%	3,90%
Celkový podíl TOP-8	57,80%	62,00%	64,73%	79,20%	78,90%

Zdroj: Ročenky AZO ČR, vlastní zpracování

V níže uvedeném grafu č. 12 o vývoji podílů jednotlivých importních partnerů ČR na celkovém agrárním dovozu ČR, můžeme sledovat jejich vývoj a změny těchto hodnot za období 1999 – 2008.

Graf 12 - Vývoj podílu vybraných států na celkovém agrárním importu do ČR

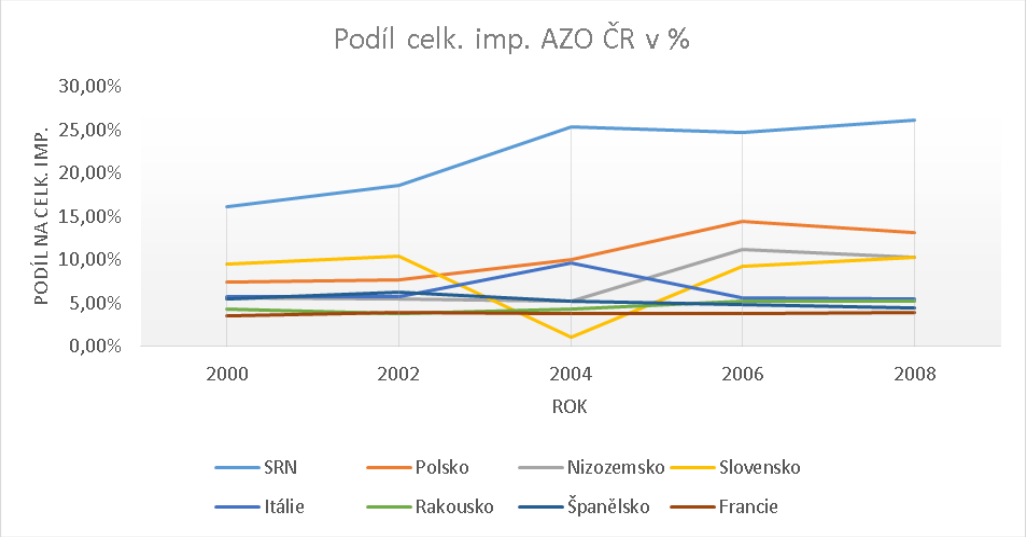

Zdroj: Hodnoty z tabulky č. 69, vlastní zpracování

Z tabulky č. 70 vyplývá, že nejvyšší průměrný meziroční nárůst importu do ČR vykazuje Polsko (o hodnotě 16,8 %). Index meziročního růstu pro Německo a Slovensko, za sledované roky 1999 – 2008, vykazuje průměrný meziroční nárůst importu o 15,1 %, a 9,6 % z těchto dvou států.

Tabulka 70 - Index růstu agrárního importu ze SRN, Slo. a Pol. 1999 – 2008

Meziroční index růstu pro dovoz z			
	Slovensko	SRN	Polsko
2000	105,2	109,7	116,3
2001	107,7	119,4	107,3
2002	108,1	102,6	101,2
2003	110,7	114,6	113,5
2004	121,6	161,7	154,6
2005	109,4	113,1	136,7
2006	120,2	104,4	128,1
2007	109,1	121,5	103,1
2008	96,6	99,8	101,3
Geom.prům.	109,6	115,1	116,8

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

17.5.1 Celková bilance agrárního dovozu a vývozu se sousedními státy a Maďarskem

Česká republika dlouhodobě udržuje kladnou celkovou bilanci agrárního dovozu a vývozu pouze se Slovenskem. Jak můžeme vyčíst z tabulky č. 71, v celkové bilance se Slovenskem od roku 2004 evidujeme silný růst hodnot salda z + 5 301,6 mil. Kč na konečných + 15 525,4 mil. Kč. v roce 2008. Nejhorší celkovou bilanci naopak registrujeme u Německa, která z kladného salda v roce 2000 velmi silně klesala a v letech 2004 – 2008 se pohybovala mezi - 9 500 až - 11 000 mil. Kč. Druhá nejhorší bilance trvá od roku 2002 s Polskem. Toto saldo bylo v roce 2000 ještě kladné a do roku 2008 se propadlo na výsledných - 5 146 mil. Kč. Saldo AZO ČR s Rakouskem se v průběhu sledovaného desetiletí pohybuje zhruba mezi - 1 000 až - 2 000 mil. Kč. Saldo AZO s Maďarskem se od roku 1999 výrazně zlepšilo z hodnot okolo - 2 000 mil. Kč na kladných + 261,4 v roce 2008.

Tabulka 71 - Celková bilance agrárního obchodu ČR s vybranými státy v mil. Kč

Celková bilance	2000	2002	2004	2006	2008
SRN	232,8	-2 937,8	-11 648,7	-9 562,2	-10 761,9
Slovensko	4 419,1	4 384,1	5 301,6	8 103,5	15 525,4
Polsko	1 894,7	-267,5	-3 499,0	-7 893,9	-5 146,0
Rakousko	-1 429,9	-1 134,0	-945,6	-1 920,0	-1 117,2
Maďarsko	-1 946,9	-1 376,1	-14,3	-529,4	261,4

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Graf 13 - Znázornění vývoje hodnot tabulky č. 71 v grafu

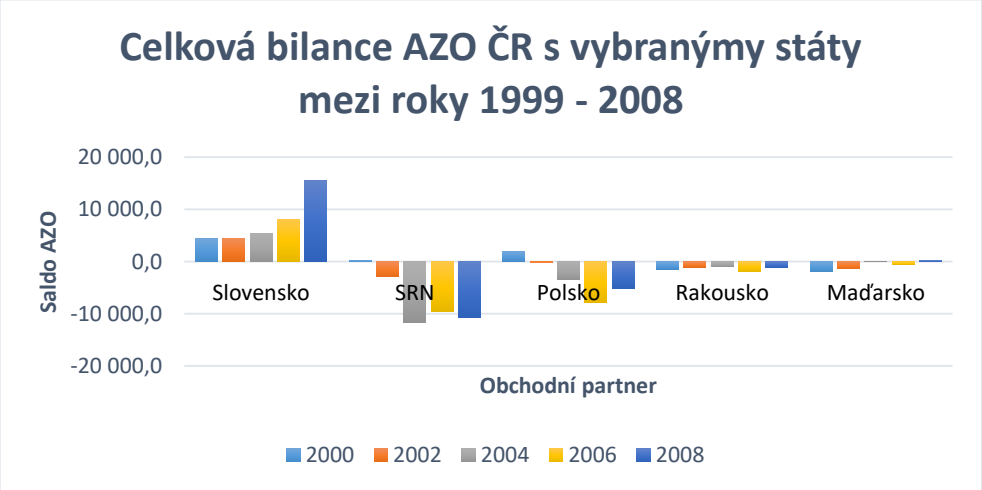

Zdroj: Tabulka č. 71, vlastní zpracování

17.6 Vývoj a změny komoditní struktury AZO ČR v období 1999 – 2008

17.6.1 Vývoj a změny komoditního vývozu ČR

V průběhu prvního analyzovaného období 1999 – 2008 můžeme pozorovat, že dominantní vývozní komodity pro ČR zůstávají v průběhu let neměnné, zkoumané v rámci objemových výkazů v peněžní hodnotě. V prvotním roce 1999, pro naše pozorování, patřily mezi těchto TOP-5 dominantních vývozních komodit následující prvky množiny komodit s hodnotami vývozu: CN04 (mléko a mléčné produkty, vejce a med) – 5 591,4 mil. Kč, CN12 (olejnatá semena a plody) – 5 110,6 mil. Kč, CN22 (nápoje, lihové tekutiny a ocet) – 4133,7 mil. Kč, CN24 (tabák a tabákové výrobky) – 3838,9 mil. Kč, CN10 (obilí) – 2517,1 mil. Kč. Další silné vývozní komodity jsou například: CN21 (různé potravinové přípravky), CN19 (přípravky z obilí) a CN 15 (Živočišné a rostlinné tuky a oleje). Z druhé strany spektra vykazují naopak nejhorší vývozní hodnoty následujících 5 komodit s jejich konkrétními hodnotami vývozu: CN14 (rostlinné pletací materiály) – 3,1 mil. Kč, CN06 (živé rostliny a květinářské výrobky) – 124,7 mil. Kč, CN13 (rostlinné výtažky a šťávy) – 227,7 mil. Kč, CN05 (ostatní živočišné produkty) – 246,1 mil. Kč a CN09 (káva, čaj, maté a koření) – 570,9 mil. Kč. Vývozní hodnoty pro ostatní komodity lze nalézt v tabulce č. 72.

Tabulka 72 - Struktura komoditního vývozu ČR 1999 – 2008 v mil. Kč

Agrární vývoz komodit z ČR								
Komodity	1999	G(1999-2003)	2004	Index 2004/1999	G(2005-2007)	2008	Index 2008/2004	Index 2008/1999
CN01	1270,2	1 384,97	3 268,2	2,573	4 059,99	4 954,9	1,516	3,901
CN02	985,2	1 518,78	2 526,4	2,564	3 001,98	4 050,2	1,603	4,111
CN03	925,0	1 055,31	1 240,0	1,341	1 376,96	1 542,1	1,244	1,667
CN04	5591,4	6 392,48	8 238,7	1,473	12 668,68	14 672,4	1,781	2,624
CN05	246,1	361,68	617,5	2,509	499,26	537,2	0,870	2,183
CN06	124,7	166,89	269,2	2,159	319,63	284,0	1,055	2,277
CN07	625,3	525,95	788,7	1,261	1 790,17	2 012,0	2,551	3,218
CN08	922,5	841,90	1 753,1	1,900	2 726,82	2 357,6	1,345	2,556
CN09	570,9	346,67	494,5	0,866	1 086,24	1 321,9	2,673	2,315
CN10	2517,1	1 921,22	1 670,6	0,664	6 648,17	7 561,5	4,526	3,004
CN11	1503,6	1 924,47	2 539,5	1,689	2 267,39	3 236,2	1,274	2,152
CN12	5110,6	4 346,45	3 619,3	0,708	4 916,03	8 413,2	2,325	1,646
CN13	227,7	373,85	736,9	3,236	630,93	765,3	1,039	3,361
CN14	3,1	4,81	5,2	1,677	4,16	4,8	0,923	1,548
CN15	1637,2	1 410,74	1 226,3	0,749	2 630,69	3 909,4	3,188	2,388
CN16	821,9	733,41	991,4	1,206	1 915,67	2 724,5	2,748	3,315
CN17	1246,0	2 516,85	7 124,7	5,718	6 549,74	5 683,4	0,798	4,561
CN18	1063,1	1 787,51	2 722,4	2,561	3 154,77	4 067,9	1,494	3,826
CN19	1785,5	2 122,91	2 877,5	1,612	3 850,56	5 636,0	1,959	3,157
CN20	1208,0	1 316,33	1 719,8	1,424	2 271,39	2 260,3	1,314	1,871
CN21	2261,2	3 503,93	5 910,8	2,614	6 749,36	8 947,3	1,514	3,957
CN22	4133,7	5 244,11	6 517,9	1,577	8 584,03	10 212,1	1,567	2,470
CN23	1138,4	1 662,53	2 135,4	1,876	3 314,54	4 707,6	2,205	4,135
CN24	3838,9	3 164,48	2 533,0	0,660	3 541,17	7 059,3	2,787	1,839
CELKEM	39757,3	46 021,73	61 526,1	1,548	85 225,26	106 920,8	1,738	2,689

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Největší podíl z celkového agrárního dovozu ČR v roce 1999 zaujímá komodita CN04 s 14,06 %. S více jak 10 % z celkového agrárního vývozu ČR taktéž disponují komoditní agregace CN12 (12,85 %) a CN22 (10,40 %). Pětici komodit s nejvyšším podílem na vývozu uzavírají komodity CN24 (9,66 %) a CN10 (6,33 %). Ostatní komodity a jejich výsledný podíl na celkovém agrárním vývozu ČR 1999 lze dohledat v tabulce č. 73.

Zároveň je podstatné zmínit fakt, že když komodity vykazují nízké hodnoty vývozu, nemusí nutně znamenat, že budou následně vykazovat vysoké hodnoty u dovozu. Toto pomůžou zjistit a určit další později zmínění ukazatele, jako celková bilance komodity, míra pokrytí dovozu vývozem či soběstačnost ČR v případě daného produktu. Dále i ČR a samotní producenti čelí vlastním překážkám a okolnostem, které nemohou nijak ovlivnit, například podnebí, úrodnost půdy, roční srážky, podnebí a další přírodní vlivy. Dále máme geografické omezení jako například četnost hornatého povrchu a úrodných údolí či půdy, přístup k moři kvůli rybolovu, rozlohu státu (hraniční omezení ČR) tedy, že zde například nemůžeme chovat desítky milionů skotu, jelikož už by pro ně

nezbylo fyzické místo. Taktéž každá komodity má své specifika a nároky na pěstování a produkci, jako teplotu, vlhkost, zavlažování a sluneční svit a nemusí se jim všude dařit dobře růst. Jinak řečeno, některé produkty a komodity zde nejsme schopni vypěstovat vůbec nebo v takovém množství, aby uspokojili tuzemskou poptávku.

V komoditní struktuře agrárního vývozu ČR v roce 2008 pozorujeme, že je stále dominantní, dle celkových vývozních hodnot v mil. Kč, totožná pětice komoditních agregacích jako v roce 1999, až na jednu změnu. V pořadí od největší vykázané hodnoty v Kč je pořadí následující: CN04 – 14 672,4 mil. Kč, CN22 – 10 212,1 mil. Kč, CN21 – 8 947,3 mil. Kč, které v TOP-5 vystřídalo CN24, CN12 – 8 413,2 mil. Kč a CN10 – 7 561,5 mil. Kč. Všechny komodity byly již dříve zmíněné v celém názvu, proto jsou použity pouze jejich univerzální zkratky. Silnými vývozními komoditami zůstává ČR dále v roce 2008 CN24, CN19 a nově CN17 (cukr a cukrovinky). U CN17 pozorujeme v období 1999 – 2008 nárůst z prvotní hodnoty 1 246 mil. Kč na 5 683,4 mil. Kč v roce 2008. Dle indexu 2008/1999 (který vykazuje hodnotu 4,561) se jedná o nejvíce násobný nárůst v rámci komoditního vývozu za sledované roky. Pětice nejméně vyvážených komodit zůstává identická, jako tomu bylo v roce 1999, jen došlo k drobné změně v pořadí. Pořadí od nejméně vyvážených komodit je následující: CN14, CN06, CN05, CN13 a CN09.

K největšímu nárůstu dle indexu 2008/1999, který porovnává hodnoty v počátečním roce sledování k poslednímu roku, dochází u komodity CN17, jak bylo již zmíněno dříve. Dále podobně velký nárůst zaznamenaly také komodity CN23 (zbytky a odpady v potravinářském průmyslu a krmivo) a CN02 (maso a droby). Konkrétní hodnoty vypočtené o zvětšení objemu vývozu byly 4,135krát pro CN23 a 4,111krát pro CN02. Obráceně nejmenší indexové zvětšení pozorujeme u CN14, 1,548krát během deseti let, dále u CN12 1,646krát (i přesto, že CN12 je čtvrtá nejvíce exportovaná komodita ČR). Taktéž CN03 (ryby, korýši, měkkýši a ostat.) udává podobně nízkou hodnotu indexu 2008/1999 1,667.

Totožně, jako tomu bylo v roce 1999, za rok 2008 zastává největší podíl na celkovém vývozu komodita CN04 s 13,72 %. Žádná jiná komodita se s jejím vlastním podílem na celkovém agrárním vývozu ČR nepřehoupla přes 10 %. Z toho můžeme konstatovat, že agrární vývoz ČR, je velmi koncentrovaný a není zaměřený pouze na pár agregací. Pětice komodit s největším podílem na celkovém agrárním vývozu zůstává

téměř neměnná, až na jednu změnu. CN24 v této pomyslné TOP-5 nahradilo CN21. Pořadí zbývajících 4 komodit, z již dříve zmíněné pětice, je tedy následující: CN22 (9,55 %), CN21 (8,37 %), CN12 (7,87 %) a CN10 (7,07 %). Další komodity a jejich podíl na celkovém agrárním vývozu ČR 2008 lze dohledat v tabulce č. 73.

Tabulka 73 - Podíl komodity na celkovém agrárním vývozu ČR za roky 1999 a 2008

	Podíl komodit na celkovém vývozu v % 1999	Podíl komodit na celkovém vývozu v % 2008
CN01	3,19%	4,63%
CN02	2,48%	3,79%
CN03	2,33%	1,44%
CN04	14,06%	13,72%
CN05	0,62%	0,50%
CN06	0,31%	0,27%
CN07	1,57%	1,88%
CN08	2,32%	2,20%
CN09	1,44%	1,24%
CN10	6,33%	7,07%
CN11	3,78%	3,03%
CN12	12,85%	7,87%
CN13	0,57%	0,72%
CN14	0,01%	0,00%
CN15	4,12%	3,66%
CN16	2,07%	2,55%
CN17	3,13%	5,32%
CN18	2,67%	3,80%
CN19	4,49%	5,27%
CN20	3,04%	2,11%
CN21	5,69%	8,37%
CN22	10,40%	9,55%
CN23	2,86%	4,40%
CN24	9,66%	6,60%
CELKEM	1,00	1,00

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Celkově vývoz agrárních komodit a produktů z ČR vzrostl o 67 163,5 mil. Kč z 39 757,3 mil. Kč v roce 1999 na finálních 106 920,8 mil. Kč v roce 2008, což je celkové zvětšení objemu vývozu o 2,689krát dle indexu 2008/1999.

17.6.2 Vývoj a změny komoditního dovozu ČR

Za rok 1999 bylo pořadí pětice nejvíce dovážených komodit do ČR a jejich výsledných hodnot v posloupnosti od nejvyšší k nejnižšímu následující (pozn. celý název bude pouze u komodit, které nebyli, dříve již zmíněny): CN08 (ovoce a ořechy) – 7 163,4 mil. Kč, CN21 – 6 234,5 mil. Kč, CN23 – 5 075,5 mil. Kč, CN24 – 5 052,6 mil. Kč a CN07 (zelenina a poživatelné rostliny) – 4151,7 mil. Kč. Další silné dovozní

komodity jsou CN20 (přípravky ze zeleniny, ovoce a ořechů aj.), CN19 a CN18 (kakao a kakaové přípravky). Z protější strany jsou nejméně dovážené tyto komodity v posloupnosti od nejmenší hodnoty v Kč za rok 1999 směrem nahoru: CN14 – 59,3 mil. Kč, CN11 (mlýnské výrobky, slad, škroby apod.) – 368,8 mil. Kč, CN13 – 368,9 mil. Kč, CN01 (živá zvířata) – 431,7 mil. Kč a CN05 – 890,3 mil. Kč.

Největší podíly z celkového agrárního dovozu do ČR za rok 1999 vykazují komodity CN08 (10,31 %) a CN21 (10,31 %). Do pětice významných dovozních komodit dle vlastního podílu z celkového agrárního dovozu ČR dále spadají CN23 (8,39 %), CN24 (8,35 %) a CN07 (6,86 %). Jiné komodity a jejich podíly na celkovém agrárním dovozu do ČR v roce 1999 lze dohledat v tabulce č. 75.

Tabulka 74 - Struktura komoditního dovozu 1999 – 2008 v mil. Kč

Agrární dovoz komodit do ČR								
Komodity	1999	G(1999-2003)	2004	Index 2004/1999	G(2005-2007)	2008	Index 2008/2004	Index 2008/1999
CN01	431,7	434,86	634,4	1,470	1 037,52	1 490,4	2,349	3,452
CN02	1763,5	2 545,97	7 231,0	4,100	11 153,11	13 787,9	1,907	7,818
CN03	1318,2	1 503,48	1 510,7	1,146	1 995,86	2 332,2	1,544	1,769
CN04	2076,3	2 884,20	5 556,0	2,676	8 693,12	10 043,9	1,808	4,837
CN05	890,3	1 013,85	1 026,7	1,153	1 067,37	1 159,7	1,130	1,303
CN06	1412,3	1 791,37	2 664,3	1,886	2 756,03	3 116,9	1,170	2,207
CN07	4151,7	4 806,32	6 227,8	1,500	8 429,90	8 853,6	1,422	2,133
CN08	7163,4	7 538,84	10 459,4	1,460	11 185,03	11 530,8	1,102	1,610
CN09	2650,8	1 974,89	1 868,5	0,705	2 756,80	3 287,3	1,759	1,240
CN10	1456,8	1 376,68	1 296,8	0,890	1 960,73	2 432,0	1,875	1,669
CN11	368,8	375,36	556,7	1,509	793,03	1 118,1	2,008	3,032
CN12	1542,2	1 763,88	2 730,5	1,771	2 496,30	2 763,7	1,012	1,792
CN13	368,9	386,48	507,4	1,375	546,35	1 031,9	2,034	2,797
CN14	59,3	80,99	48,0	0,809	28,53	32,6	0,679	0,550
CN15	2671,3	3 032,62	3 984,4	1,492	3 941,60	5 378,7	1,350	2,014
CN16	1659,6	1 677,31	2 217,4	1,336	3 254,11	4 233,0	1,909	2,551
CN17	1804,5	2 111,20	3 154,9	1,748	4 174,17	3 788,9	1,201	2,100
CN18	3041,6	3 497,65	4 880,0	1,604	5 655,02	6 068,5	1,244	1,995
CN19	3302,0	4 073,32	6 098,8	1,847	7 119,31	8 734,7	1,432	2,645
CN20	3399,5	3 500,95	4 389,2	1,291	5 510,38	6 548,5	1,492	1,926
CN21	6234,5	6 947,30	7 964,4	1,277	9 279,85	10 516,5	1,320	1,687
CN22	2811,2	3 701,51	6 494,6	2,310	7 973,21	9 538,8	1,469	3,393
CN23	5075,5	6 381,12	7 831,8	1,543	7 329,46	8 792,5	1,123	1,732
CN24	5052,6	3 461,66	4 209,9	0,833	5 551,03	3 407,4	0,809	0,674
CELKEM	60486,5	67 311,83	93 543,6	1,547	114 984,67	129 988,4	1,390	2,149

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Posuneme-li se do sloupce roku 2008, můžeme pozorovat, že oproti vývozu se složení pěti dominantních (nejvíce dovážených) komodit změnilo a zůstaly pouze dva prvky z původní množiny o velikosti 5 prvků. Ve finálním roce analyzovaného období je sled nejvíce dovážených komodit a jejich příslušných hodnot od největšího následující: CN02 – 13 787,9 mil. Kč, CN08 – 11 530,8 mil. Kč, CN21 – 10 516,5 mil. Kč, CN04 – 10 043,9 mil. Kč a CN22 – 9 538,8 mil. Kč. Další silné dovozní komodity v závěsu jsou CN07, CN23 a CN19. Skupina komodit, které byly nejméně dovážené v roce 1999, zůstává stejná. Pouze jejich pořadí se v roce 2008 změnilo (viz tabulka č. 75).

Ze sloupce index 2008/1999 vyčteme, které komodity zaznamenaly největší či nejmenší nárůst zvětšení objemu dovozu za desetiletí mezi lety 1999 – 2008. Enormní hodnotu 7,818 vykazuje komodita CN02. Objem dovozu této komodity se zvětšil 7,818krát ve sledované době. Velký nárůst dovozu, přesněji 4,837krát, též zaznamenáváme u CN04. Mezi další komodity, jejichž objem dovozu se (v milionech Kč) zvětšil alespoň 3x od 1999 do 2008, spadá CN01, CN11 a CN22. Pouze u komodit CN14 a CN24 pozorujeme snížení dovozu dle indexu 2008/1999, který vychází 0,550 a 0,674. Komodity, u kterých registrujeme nízký index 2008/1999, jsou CN09 (1,240), CN05 (1,303) a CN08 (1,610), opět i přesto, že (ovoce a ořechy) patří k největším dovozním komoditám.

Podíly jednotlivých komodit na celkovém agrárním dovozu do ČR prošly do roku 2008 dynamickým vývojem a nejednou velkou změnou. Oproti roku 1999 přesáhla 10 – ti procentní podíl z celkového dovozu pouze jedna komodita, konkrétně CN02 s 10,61 %. Dalšími silnými dovozními komodity jsou CN08 (8,87 %) a CN21 (8,09 %). Naší pomyslnou TOP pětici uzavírají CN04 (7,73 %) a CN22 (7,34 %).

Tabulka 75 - Podíly komodit na celkovém agrárním importu do ČR v roce 1999 a 2008

	Podíl komodit na celkovém dovozu v % 1999	Podíl komodit na celkovém dovozu v % 2008
CN01	0,71%	1,15%
CN02	2,92%	10,61%
CN03	2,18%	1,79%
CN04	3,43%	7,73%
CN05	1,47%	0,89%
CN06	2,33%	2,40%
CN07	6,86%	6,81%
CN08	11,84%	8,87%
CN09	4,38%	2,53%
CN10	2,41%	1,87%
CN11	0,61%	0,86%
CN12	2,55%	2,13%
CN13	0,61%	0,79%
CN14	0,10%	0,03%
CN15	4,42%	4,14%
CN16	2,74%	3,26%
CN17	2,98%	2,91%
CN18	5,03%	4,67%
CN19	5,46%	6,72%
CN20	5,62%	5,04%
CN21	10,31%	8,09%
CN22	4,65%	7,34%
CN23	8,39%	6,76%
CN24	8,35%	2,62%
CELKEM	1,00	1,00

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Celkově se dovoz agrárních komodit a produktů do ČR zvýšil o 69 501,9 mil. Kč z prvotních 60 486,5 mil. Kč za rok 1999 na konečných 129 988,4 mil. Kč v roce 2008. Dle indexu 2008/1999 se jedná o 2,149násobný nárůst objemu celkového agrárního dovozu.

17.6.3 Celková bilance agrárního vývozu/dovozu ČR

Z tabulky č. 76 o celkové bilanci ve sledovaných letech v souvislosti s komoditním vývozem a dovozem zjistíme, že ve většině komodit disponuje ČR zápornou celkovou bilancí. V tabulce je barevně rozlišeno pět komodit s nejlepší celkovou bilancí a pět komodit s nejhorší celkovou bilancí za sledovaný rok. V roce 1999 je pouze 6 komodit, vykazující kladnou celkovou bilanci, tedy že jejich vývoz z ČR je vyšší, nežli jejich dovoz do ČR. Nejlepší bilanci v roce 1999 vykazuje komodita CN12

(+ 3 568,4 mil. Kč) a CN04 (+ 3 515,1 mil. Kč). Kladnou bilanci dále nalezneme u komodit CN22, CN11, CN10 a CN01. Nejhorší celkovou bilancí disponují komodity CN08 (- 6 240,9 mil. Kč), CN21 (- 3 973,3 mil. Kč) a CN23 (- 3 937,1 mil. Kč). Celková bilance, za kompletní agrární vývoz a dovoz komodit, je za rok 1999 na čísle - 20 729,2 mil. Kč.

Tabulka 76 - Celková bilance AZO ČR v komoditách 1999 – 2004 – 2008

Celková bilance	1999	2004	2008
CN01	838,50	2633,80	3464,50
CN02	-778,30	-4704,60	-9737,70
CN03	-393,20	-270,70	-790,10
CN04	3515,10	2682,70	4628,50
CN05	-644,20	-409,20	-622,50
CN06	-1287,60	-2395,10	-2832,90
CN07	-3526,40	-5439,10	-6841,60
CN08	-6240,90	-8706,30	-9173,20
CN09	-2079,90	-1374,00	-1965,40
CN10	1060,30	373,80	5129,50
CN11	1134,80	1982,80	2118,10
CN12	3568,40	888,80	5649,50
CN13	-141,20	229,50	-266,60
CN14	-56,20	-42,80	-27,80
CN15	-1034,10	-2758,10	-1469,30
CN16	-837,70	-1226,00	-1508,50
CN17	-558,50	3969,80	1894,50
CN18	-1978,50	-2157,60	-2000,60
CN19	-1516,50	-3221,30	-3098,70
CN20	-2191,50	-2669,40	-4288,20
CN21	-3973,30	-2053,60	-1569,20
CN22	1322,50	23,30	673,30
CN23	-3937,10	-5696,40	-4084,90
CN24	-1213,70	-1676,90	3651,90
CELKEM	-20729,20	-32017,50	-23067,60

Zdroj: Ročenky AZO ČR, vlastní zpracování

První změnu, kterou můžeme v roce 2008 pozorovat je, že místo 6ti komodit s kladnou bilancí v roce 1999, jich nyní nalezneme 8. Nejlepší celkovou bilanci si stále drží komodity: CN12 (+ 5 649,5 mil. Kč) následovaná CN10 (+ 5 129,5 mil. Kč) a CN04 (+ 4 628,5 mil. Kč). Kladnou celkovou bilanci dále sledujeme u CN24, CN01, CN11, CN17 a CN22. Nejhorší celkovou bilanci v roce 2008 vykazují komoditní agregace CN02 (- 9 737 mil. Kč), CN08 (- 9 173,2 mil. Kč) a CN07 (- 6 841,6 mil. Kč). Z těchto tří nejvíce záporných bilancí vyplývá, že se do ČR musí dovážet velké množství masa, ovoce a zeleniny, které zde nejsme schopni vyprodukovat, aby byla uspokojena tuzemská

poptávka. Celková bilance, za kompletní agrární vývoz a dovoz komodit, je za rok 2008 na čísle - 23 067,6 mil. Kč. Oproti roku 1999 došlo ke zhoršení celkové bilance za celý AZO, ale oproti roku 2004 nastalo velké zlepšení.

Z tabulky č. 77 o míře krytí dovozu vývozem u jednotlivých komodit vyplývá, že komodity CN12, CN11, CN10, CN01, CN04 a CN 17 mají v rámci sledovaného období velmi vysokou míru krytí dovozu vývozem. Komodity, které vykazují nízkou míru krytí dovozu vývozem, mezi lety 1999 – 2008, jsou CN14, CN06, CN07, CN08, CN09 a CN02.

Tabulka 77 - Míra krytí dovozu vývozem ČR v komoditách 1999 – 2004 – 2008

	Míra krytí dovozu vývozem		
Komodita	1999	2004	2008
CN01	294,23%	515,16%	332,45%
CN02	55,87%	34,94%	29,38%
CN03	70,17%	82,08%	66,12%
CN04	269,30%	148,28%	146,08%
CN05	27,64%	60,14%	46,32%
CN06	8,83%	10,10%	9,11%
CN07	15,06%	12,66%	22,73%
CN08	12,88%	16,76%	20,45%
CN09	21,54%	26,47%	40,21%
CN10	172,78%	128,82%	310,92%
CN11	407,70%	456,17%	289,44%
CN12	331,38%	132,55%	304,42%
CN13	61,72%	145,23%	74,16%
CN14	5,23%	10,83%	14,72%
CN15	61,29%	30,78%	72,68%
CN16	49,52%	44,71%	64,36%
CN17	69,05%	225,83%	150,00%
CN18	34,95%	55,79%	67,03%
CN19	54,07%	47,18%	64,52%
CN20	35,53%	39,18%	34,52%
CN21	36,27%	74,22%	85,08%
CN22	147,04%	100,36%	107,06%
CN23	22,43%	27,27%	53,54%
CN24	75,98%	60,17%	207,18%
CELKEM	65,73%	65,77%	82,25%

Zdroj: Ročenky AZO ČR, vlastní zpracování

18. Přílohy tabulkové

Příloha 1 - Časová řada Top-8 agrárních odběratelů od ČR 1999 – 2008 163
Příloha 2 - Časová řada Top-8 agrárních dodavatelů do ČR 1999 – 2008 164
Příloha 3 - Časová řada agrárního vývozu komoditních agregací z ČR 2009 – 2018 v mil. Kč 165
Příloha 4 - Časová řada agrárního dovozu komoditních agregací do ČR 2009 – 201 v mil. Kč 166
Příloha 5 - Časová řada celkové bilance komoditních agregací AZO ČR 2009 – 2018 v mil. Kč 167
Příloha 6 - Časová řada vývoje podílů komoditních agregací na celkovém agrárním vývozu ČR 2009 – 2018 v mil. Kč 167
Příloha 7 - Časová řada vývoje podílů komoditních agregací na celkovém agrárním dovozu do ČR 2009 – 2018 v mil. Kč 168
Příloha 8 - Časová řada Top-8 agrárních odběratelů od ČR 2009 – 2018 169
Příloha 9 - Příloha 9 - Časová řada Top-8 agrárních dodavatelů do ČR 2009 – 2018 169
Příloha 10 - Časová řada vývoje spotřeby potravin v ČR v kg/obyv. 2008 – 2018 .. 171
Příloha 11 - Časová řada vývoje RCA-1 indexu AZO ČR s EU 28 mezi roky 2005 – 2018 172
Příloha 12 - Časová řada vývoje RCA-2 indexu AZO ČR mezi roky 2009 – 2018 .. 173

Příloha 1 - Časová řada Top-8 agrárních odběratelů od ČR 1999 – 2008

ODBĚRATELÉ	1999	Mil. Kč	2000	Mil. Kč	Podíl celk. Exp	2001	Mil. Kč	2002	Mil. Kč	Podíl celk. Exp	2003	Mil. Kč
1	Slovensko	10 166,2	SRN	10 665,9	22,3	Slovensko	12 516,2	Slovensko	11 548,2	25,6	Slovensko	11 453,1
2	SRN	9 226,3	Slovensko	10 571,9	22,2	SRN	10 583,9	SRN	9 945,4	21,9	SRN	9 934,1
3	Polsko	3 307,6	Polsko	6 780,5	14,2	Polsko	5 790,2	Polsko	5 037,5	11,7	Polsko	5 459,4
4	Rusko	1 776,8	Rakousko	1 442,2	3,0	Nizozemsko	1 475,4	Maďarsko	1 545,2	3,4	Maďarsko	1 952,5
5	Rakousko	1 275,1	Nizozemsko	1 377,2	2,9	Rakousko	1 273,2	Rakousko	1 506,5	3,3	Rakousko	1 863,9
6	Nizozemsko	1 154,0	Rusko	1 059,8	2,2	Maďarsko	1 122,6	Nizozemsko	1 290,5	2,9	Spojené království	1 564,9
7	Libanon	872,1	Maďarsko	1 007,6	2,1	Spojené království	1 121,4	Spojené království	1 208,8	2,7	Rusko	1 296,7
8	Spojené království	718,8	Spojené království	918,9	1,9	Rusko	816,3	Rusko	1 026,6	2,3	Nizozemsko	1 242,4

2004	Mil. Kč	Podíl celk. Exp	2005	Mil. Kč	2006	Mil. Kč	Podíl celk. Exp	2007	Mil. Kč	2008	Mil. Kč	Podíl celk. Exp
Slovensko	14 946,3	24,3	Slovensko	20 807,7	Slovensko	20 782,3	26,2	Slovensko	27 036,7	Slovensko	28 887,7	27,0
SRN	12 038,8	19,6	SRN	18 907,3	SRN	18 409,5	23,2	SRN	24 252,0	SRN	23 145,6	21,6
Polsko	5 808,9	9,4	Polsko	7 148,0	Polsko	8 412,5	10,6	Polsko	10 844,0	Polsko	11 883,2	11,1
Maďarsko	3 838,1	6,2	Rakousko	3 912,1	Rakousko	4 035,0	5,1	Rakousko	4 717,0	Itálie	6 957,1	6,5
Rakousko	3 119,4	5,1	Maďarsko	3 902,9	Maďarsko	3 733,2	4,7	Maďarsko	4 533,0	Rakousko	5 609,5	5,2
Spojené králo\	2 337,7	3,8	Spojené království	1 784,8	Itálie	2 674,0	3,4	Spojené království	2 796,3	Maďarsko	5 069,2	4,7
Nizozemsko	1 885,4	3,1	Rusko	1 793,3	Spojené království	2 107,3	2,7	Nizozemsko	2 267,7	Spojené království	3 495,5	3,3
Rusko	1 848,4	3,0	Nizozemsko	1 764,3	Rusko	1 970,5	2,5	Rumunsko	2 146,0	Francie	2 130,4	2,0

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Příloha 2 - Časová řada Top-8 agrárních dodavatelů do ČR 1999 – 2008

DODAVATELÉ	1999 Mil. Kč		2000 Mil. Kč	Podíl celk. Imp	2001 Mil. Kč		2002 Mil. Kč	Podíl celk. Imp. /	2003 Mil. Kč	
1 SRN	9 508,4	SRN	10 433,1	16,1	SRN	12 453,2	SRN	12 783,2	18,6	SRN
2 Slovensko	5 848,0	Slovensko	6 152,8	9,5	Slovensko	6 626,3	Slovensko	7 164,1	10,4	Slovensko
3 Polsko	4 199,7	Polsko	4 885,8	7,5	Polsko	5 243,2	Polsko	5 305,0	7,7	Polsko
4 Nizozemsko	3 545,7	Itálie	3 686,3	5,7	Itálie	4 017,0	Španělsko	4 316,7	6,3	Španělsko
5 Itálie	3 220,9	Nizozemsko	3 607,0	5,6	Nizozemsko	3 783,0	Itálie	4 026,7	5,8	Itálie
6 Španělsko	3 153,8	Španělsko	3 577,0	5,5	Španělsko	3 689,0	Nizozemsko	3 767,2	5,5	Nizozemsko
7 Maďarsko	2 837,0	Maďarsko	2 954,5	4,6	Rakousko	2 783,4	Maďarsko	2 921,3	4,2	Maďarsko
8 Rakousko	2 644,1	Rakousko	2 872,1	4,4	USA	2 577,6	Francie	2 659,5	3,9	Rakousko

	2004 Mil. Kč		2005 Mil. Kč		2006 Mil. Kč		2007 Mil. Kč		2008 Mil. Kč	
SRN	23 687,5	25,3	SRN	26 799,1	SRN	27 971,7	24,7	SRN	33 986,0	SRN
Slovensko	9 644,7	10,3	Polsko	12 726,6	Polsko	16 306,4	14,4	Polsko	16 809,4	Polsko
Polsko	9 307,9	10,0	Slovensko	10 549,5	Slovensko	12 678,8	11,2	Slovensko	13 838,8	Nizozemsko
Itálie	9 048,4	9,7	Nizozemsko	9 567,3	Nizozemsko	10 566,4	9,3	Nizozemsko	12 955,1	Slovensko
Nizozemsko	4 987,9	5,3	Itálie	5 523,0	Itálie	6 290,6	5,6	Itálie	7 293,7	Itálie
Španělsko	4 983,0	5,3	Španělsko	5 293,0	Rakousko	5 955,0	5,3	Rakousko	6 381,9	Rakousko
Rakousko	4 065,0	4,3	Rakousko	5 137,2	Španělsko	5 569,1	4,9	Španělsko	5 784,2	Španělsko
Maďarsko	3 852,4	4,1	Maďarsko	4 058,3	Francie	4 281,8	3,8	Francie	5 250,6	Francie

Podíl celk. Imp /
26,1
13,1
10,3
10,3
5,5
5,2
4,5
3,9

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Příloha 3 - Časová řada agrárního vývozu komoditních agregací z ČR 2009 – 2018 v mil. Kč

Vývoz komodit	2009	2010	Index růstu	2011	Index růstu	2012	Index růstu	2013	Index růstu
CN01	4 496,6	4 751,0	105,7	5 780,8	121,7	6 983,6	120,8	7 279,5	104,2
CN02	3 847,2	4 336,4	112,7	5 095,8	117,5	6 288,2	123,4	6 372,8	101,3
CN03	1 312,3	1 539,3	117,3	1 795,3	116,6	1 960,8	109,2	2 344,8	119,6
CN04	12 559,2	13 357,0	106,4	15 990,6	119,7	16 952,1	106,0	19 150,5	113,0
CN05	623,6	626,8	100,5	806,2	128,6	944,5	117,2	1 102,9	116,8
CN06	314,2	379,6	120,8	361,9	95,3	509,2	140,7	1 005,3	197,4
CN07	2 015,9	2 431,4	120,6	2 588,8	106,5	2 611,1	100,9	2 711,8	103,9
CN08	2 371,5	2 476,2	104,4	2 589,6	104,6	3 121,2	120,5	3 881,4	124,4
CN09	1 436,6	1 818,4	126,6	1 998,6	109,9	2 773,2	138,8	2 458,9	88,7
CN10	8 985,4	7 492,4	83,4	12 552,3	167,5	14 292,5	113,9	13 016,6	91,1
CN11	3 111,4	2 631,3	84,6	3 109,1	118,2	3 665,6	117,9	3 608,7	98,4
CN12	6 794,0	5 557,3	81,8	5 213,0	93,8	8 650,3	165,9	9 232,7	106,7
CN13	973,4	996,5	102,4	979,7	98,3	1 005,5	102,6	1 113,7	110,8
CN14	4,0	7,2	180,0	25,3	351,4	51,6	204,0	31,4	60,9
CN15	3 822,1	4 943,1	129,3	4 935,9	99,9	9 372,5	189,9	8 824,5	94,2
CN16	3 080,9	3 082,1	100,0	3 649,3	118,4	4 435,7	121,5	4 942,8	111,4
CN17	5 281,0	5 719,5	108,3	6 273,6	109,7	9 726,4	155,0	8 854,2	91,0
CN18	3 552,9	3 688,9	103,8	4 226,4	114,6	5 133,5	121,5	5 671,3	110,5
CN19	5 230,0	5 976,2	114,3	6 817,0	114,1	8 196,2	120,2	9 957,1	121,5
CN20	2 002,6	2 027,6	101,2	2 436,9	120,2	2 670,8	109,6	2 946,7	110,3
CN21	9 116,4	8 399,9	92,1	9 352,1	111,3	10 894,6	116,5	11 987,8	110,0
CN22	10 194,0	9 710,2	95,3	8 956,6	92,2	10 623,6	118,6	12 322,1	116,0
CN23	3 716,2	5 445,5	146,5	6 239,6	114,6	7 504,1	120,3	9 426,6	125,6
CN24	6 896,5	7 970,6	115,6	8 606,4	108,0	9 941,5	115,5	10 641,2	107,0
CELKEM	101 707,7	105 364,2	103,6	120 380,7	114,3	148 308,5	123,2	158 887,3	107,1

Vývoz komodit	2014	Index růstu	2015	Index růstu	2016	Index růstu	2017	Index růstu	2018	Index růstu
CN01	8 078,7	111,0	8 968,1	111,0	9 192,0	102,5	8 780,3	95,5	8 559,2	97,5
CN02	6 807,8	106,8	6 469,6	95,0	6 039,8	93,4	5 151,6	85,3	4 754,6	92,3
CN03	2 860,7	122,0	3 035,8	106,1	3 914,7	129,0	4 123,8	105,3	3 467,3	84,1
CN04	21 361,0	111,5	19 014,4	89,0	17 545,1	92,3	20 144,5	114,8	20 092,4	99,7
CN05	1 360,6	123,4	1 440,8	105,9	1 012,5	70,3	1 194,2	117,9	1 265,3	106,0
CN06	835,1	83,1	743,1	89,0	696,8	93,8	716,2	102,8	768,7	107,3
CN07	2 666,7	98,3	2 984,6	111,9	3 362,1	112,6	3 029,4	90,1	2 664,7	88,0
CN08	3 836,9	98,9	4 735,5	123,4	4 466,8	94,3	4 112,4	92,1	3 608,1	87,7
CN09	5 451,6	221,7	11 818,1	216,8	7 776,4	65,8	4 815,5	61,9	4 269,0	88,7
CN10	15 653,8	120,3	16 617,0	106,2	16 306,7	98,1	15 935,0	97,7	12 531,4	78,6
CN11	3 938,4	109,1	3 695,2	93,8	3 856,5	104,4	3 571,8	92,6	3 700,3	103,6
CN12	8 564,9	92,8	9 818,3	114,6	7 046,4	71,8	7 436,8	105,5	7 773,2	104,5
CN13	1 379,5	123,9	1 447,0	104,9	1 516,3	104,8	1 460,1	96,3	1 281,6	87,8
CN14	47,2	150,3	91,9	194,7	92,5	100,7	82,5	89,2	52,0	63,0
CN15	10 542,6	119,5	12 569,5	119,2	13 779,7	109,6	10 084,6	73,2	8 296,4	82,3
CN16	5 520,6	111,7	5 590,2	101,3	5 683,4	101,7	5 500,4	96,8	5 514,8	100,3
CN17	8 452,0	95,5	8 869,1	104,9	9 186,3	103,6	8 605,5	93,7	7 647,8	88,9
CN18	6 717,9	118,5	8 532,3	127,0	9 059,5	106,2	6 643,1	73,3	6 368,5	95,9
CN19	11 034,7	110,8	12 233,9	110,9	19 877,1	162,5	14 171,3	71,3	14 857,6	104,8
CN20	3 207,9	108,9	3 247,3	101,2	3 614,1	111,3	3 677,5	101,8	3 917,9	106,5
CN21	12 632,8	105,4	12 944,4	102,5	13 538,5	104,6	14 890,9	110,0	15 977,4	107,3
CN22	14 430,1	117,1	15 977,6	110,7	16 004,2	100,2	15 817,7	98,8	15 948,2	100,8
CN23	11 187,3	118,7	12 139,3	108,5	12 797,1	105,4	14 219,9	111,1	15 634,4	109,9
CN24	13 708,2	128,8	18 400,3	134,2	21 240,7	115,4	21 986,3	103,5	17 416,5	79,2
CELKEM	180 247,0	113,4	201 383,2	111,7	201 592,4	100,1	196 121,2	97,3	186 357,4	95,0

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Příloha 4 - Časová řada agrárního dovozu komoditních agregací do ČR 2009 – 201 v mil. Kč

Dovoz komodit	2009	2010	Index růstu	2011	Index růstu	2012	Index růstu	2013	Index růstu
CN01	1 892,5	1 808,8	95,6	1 867,9	103,3	2 509,4	134,3	2 009,3	80,1
CN02	15 958,4	17 009,4	106,6	19 777,0	116,3	23 017,9	116,4	23 417,8	101,7
CN03	2 284,2	2 411,9	105,6	2 806,7	116,4	2 990,4	106,5	3 698,0	123,7
CN04	10 289,8	11 366,0	110,5	12 437,7	109,4	13 396,3	107,7	14 290,4	106,7
CN05	1 182,0	1 314,8	111,2	1 535,9	116,8	1 782,4	116,0	1 939,0	108,8
CN06	3 205,3	3 033,9	94,7	3 570,5	117,7	3 569,5	100,0	3 631,2	101,7
CN07	9 285,6	10 946,4	117,9	10 473,3	95,7	10 114,5	96,6	11 702,9	115,7
CN08	11 215,3	11 654,9	103,9	12 085,1	103,7	12 547,6	103,8	13 874,1	110,6
CN09	3 443,7	3 708,9	107,7	4 731,0	127,6	4 702,4	99,4	4 699,1	99,9
CN10	1 895,4	2 022,4	106,7	2 380,5	117,7	3 367,5	141,5	3 300,9	98,0
CN11	1 104,9	1 129,7	102,2	1 337,7	118,4	1 432,8	107,1	1 793,9	125,2
CN12	2 246,3	3 256,2	145,0	4 137,3	127,1	5 361,4	129,6	5 322,6	99,3
CN13	672,2	761,0	113,2	787,1	103,4	915,5	116,3	853,4	93,2
CN14	41,2	49,1	119,2	119,1	242,6	116,8	98,1	99,7	85,4
CN15	6 289,8	5 398,0	85,8	7 377,2	136,7	7 011,8	95,0	8 510,1	121,4
CN16	4 375,7	4 256,0	97,3	4 723,7	111,0	5 053,9	107,0	5 368,6	106,2
CN17	4 402,9	4 127,2	93,7	4 641,1	112,5	6 632,1	142,9	5 988,3	90,3
CN18	6 109,8	6 539,5	107,0	7 168,1	109,6	7 727,0	107,8	8 338,2	107,9
CN19	8 962,7	9 181,1	102,4	10 384,2	113,1	11 501,9	110,8	12 486,9	108,6
CN20	6 240,8	6 380,0	102,2	6 475,2	101,5	6 398,9	98,8	6 813,3	106,5
CN21	10 053,9	10 234,4	101,8	11 496,4	112,3	13 531,6	117,7	14 224,4	105,1
CN22	9 751,8	9 725,9	99,7	11 421,9	117,4	11 280,2	98,8	12 843,7	113,9
CN23	8 431,6	8 430,5	100,0	8 965,3	106,3	10 349,7	115,4	12 092,9	116,8
CN24	4 399,3	5 031,8	114,4	5 973,7	118,7	7 714,0	129,1	7 735,1	100,3
CELKEM	133 735,2	140 007,8	104,7	156 673,6	111,9	173 025,7	110,4	184 674,0	106,7

Dovoz komodit	2014	Index růstu	2015	Index růstu	2016	Index růstu	2017	Index růstu	2018	Index růstu
CN01	2 057,0	102,4	1 931,9	93,9	1 950,8	101,0	1 627,6	83,4	1 500,9	92,2
CN02	25 032,1	106,9	25 763,6	102,9	26 636,3	103,4	28 021,0	105,2	28 070,5	100,2
CN03	4 213,5	113,9	4 727,6	112,2	5 436,9	115,0	5 874,3	108,0	5 668,5	96,5
CN04	15 883,4	111,1	14 984,0	94,3	14 935,6	99,7	16 409,4	109,9	16 151,6	98,4
CN05	2 245,1	115,8	2 101,7	93,6	1 979,3	94,2	1 999,0	101,0	2 046,4	102,4
CN06	3 875,0	106,7	4 385,0	113,2	4 465,5	101,8	4 574,5	102,4	4 783,1	104,6
CN07	11 676,3	99,8	13 060,8	111,9	14 156,7	108,4	14 086,1	99,5	13 820,6	98,1
CN08	14 399,5	103,8	16 954,9	117,7	17 945,4	105,8	18 660,2	104,0	18 282,6	98,0
CN09	7 060,8	150,3	14 446,9	204,6	10 725,8	74,2	7 929,1	73,9	7 347,1	92,7
CN10	3 540,7	107,3	3 585,7	101,3	3 536,9	98,6	3 464,1	97,9	3 852,1	111,2
CN11	1 843,9	102,8	1 928,3	104,6	2 194,3	113,8	2 235,6	101,9	2 039,7	91,2
CN12	5 107,5	96,0	5 823,4	114,0	5 964,2	102,4	7 431,3	124,6	8 279,8	111,4
CN13	936,6	109,7	973,0	103,9	1 001,9	103,0	1 049,1	104,7	965,9	92,1
CN14	120,6	121,0	97,2	80,6	82,0	84,4	76,8	93,7	123,2	160,4
CN15	9 622,3	113,1	10 885,1	113,1	12 413,7	114,0	9 747,5	78,5	7 542,0	77,4
CN16	5 750,4	107,1	5 597,0	97,3	5 503,1	98,3	6 227,0	113,2	6 448,4	103,6
CN17	6 275,7	104,8	6 593,8	105,1	6 225,4	94,4	6 007,6	96,5	5 090,0	84,7
CN18	9 597,0	115,1	11 432,2	119,1	12 393,7	108,4	10 081,2	81,3	9 713,7	96,4
CN19	12 979,9	103,9	13 411,7	103,3	13 752,8	102,5	14 464,6	105,2	14 942,9	103,3
CN20	7 438,7	109,2	8 083,4	108,7	8 416,9	104,1	9 052,2	107,5	8 929,2	98,6
CN21	15 100,2	106,2	15 493,8	102,6	15 793,5	101,9	16 559,8	104,9	16 929,2	102,2
CN22	13 933,0	108,5	15 500,7	111,3	15 435,1	99,6	16 757,0	108,6	18 084,5	107,9
CN23	12 668,3	104,8	13 773,8	108,7	12 839,1	93,2	14 023,4	109,2	14 324,0	102,1
CN24	6 704,4	86,7	9 151,0	136,5	10 891,6	119,0	12 204,6	112,1	12 432,8	101,9
CELKEM	198 082,0	107,3	220 686,5	111,4	224 676,7	101,8	228 562,8	101,7	227 368,7	99,5

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Příloha 5 - Časová řada celkové bilance komoditních agregací AZO ČR 2009 – 2018 v mil. Kč

Celková bilance komodit	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
CN01	2 604,1	2 942,2	3 912,9	4 474,2	5 270,2	6 021,7	7 036,2	7 241,2	7 152,7	7 058,3
CN02	-12 111,2	-12 673,0	-14 681,2	-16 729,7	-17 045,0	-18 224,3	-19 294,0	-20 596,5	-22 869,4	-23 315,9
CN03	-971,9	-872,6	-1 011,4	-1 029,6	-1 353,2	-1 352,8	-1 691,8	-1 522,2	-1 750,5	-2 201,2
CN04	2 269,4	1 991,0	3 552,9	3 555,8	4 860,1	5 477,6	4 030,4	2 609,5	3 735,1	3 940,8
CN05	-558,4	-688,0	-729,7	-837,9	-836,1	-884,5	-660,9	-966,8	-804,8	-781,1
CN06	-2 891,1	-2 654,3	-3 208,6	-3 060,3	-2 625,9	-3 039,9	-3 641,9	-3 768,7	-3 858,3	-4 014,4
CN07	-7 269,7	-8 515,0	-7 884,5	-7 503,4	-8 991,1	-9 009,6	-10 076,2	-10 794,6	-11 056,7	-11 155,9
CN08	-8 843,8	-9 178,7	-9 495,5	-9 426,4	-9 992,7	-10 562,6	-12 219,4	-13 478,6	-14 547,8	-14 674,5
CN09	-2 007,1	-1 890,5	-2 732,4	-1 929,2	-2 240,2	-1 609,2	-2 628,8	-2 949,4	-3 113,6	-3 078,1
CN10	7 090,0	5 470,0	10 171,8	10 925,0	9 715,7	12 113,1	13 031,3	12 769,8	12 470,9	8 679,3
CN11	2 006,5	1 501,6	1 771,4	2 232,8	1 814,8	2 094,5	1 766,9	1 662,2	1 336,2	1 660,6
CN12	4 547,7	2 301,1	1 075,7	3 288,9	3 910,1	3 457,4	3 994,9	1 082,2	5,5	-506,6
CN13	301,2	235,5	192,6	90,0	260,3	442,9	474,0	514,4	411,0	315,7
CN14	-37,2	-41,9	-93,8	-65,2	-68,3	-73,4	-5,3	10,5	5,7	-71,2
CN15	-2 467,7	-454,9	-2 441,3	2 360,7	314,4	920,3	1 684,4	1 366,0	337,1	754,4
CN16	-1 294,8	-1 173,9	-1 074,4	-618,2	-425,8	-229,8	-6,8	180,3	-726,6	-933,6
CN17	878,1	1 592,3	1 632,5	3 094,3	2 865,9	2 176,3	2 275,3	2 960,9	2 597,9	2 557,8
CN18	-2 556,9	-2 850,6	-2 941,7	-2 593,5	-2 666,9	-2 879,1	-2 899,9	-3 334,2	-3 438,1	-3 345,2
CN19	-3 732,7	-3 204,9	-3 567,2	-3 305,7	-2 529,8	-1 945,2	-1 177,8	6 124,3	-293,3	-85,3
CN20	-4 238,2	-4 352,4	-4 038,3	-3 728,1	-3 866,6	-4 230,8	-4 836,1	-4 802,8	-5 374,7	-5 011,3
CN21	-937,5	-1 834,5	-2 144,3	-2 637,0	-2 236,6	-2 467,4	-2 549,4	-2 255,0	-1 668,9	-951,8
CN22	442,2	-15,7	-2 465,3	-656,6	-521,6	497,1	476,9	569,1	-939,3	-2 136,3
CN23	-4 715,4	-2 985,0	-2 725,7	-2 845,6	-2 666,3	-1 481,0	-1 634,5	-42,0	196,5	1 310,4
CN24	2 497,2	2 938,8	2 632,7	2 227,5	2 906,1	7 003,8	9 249,3	10 349,1	9 781,7	4 983,7
CELKEM	-32 027,5	-34 643,6	-36 292,9	-24 717,2	-25 786,7	-17 835,0	-19 303,3	-23 084,3	-32 441,6	-41 011,3

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Příloha 6 - Časová řada vývoje podílů komoditních agregací na celkovém agrárním vývozu ČR 2009 – 2018 v mil. Kč

Podíl komodit	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
CN01	4,42	4,51	4,80	4,71	4,58	4,48	4,45	4,56	4,48	4,59
CN02	3,78	4,12	4,23	4,24	4,01	3,78	3,21	3,00	2,63	2,55
CN03	1,29	1,46	1,49	1,32	1,48	1,59	1,51	1,94	2,10	1,86
CN04	12,35	12,68	13,28	11,43	12,05	11,85	9,44	8,70	10,27	10,78
CN05	0,61	0,59	0,67	0,64	0,69	0,75	0,72	0,50	0,61	0,68
CN06	0,31	0,36	0,30	0,34	0,63	0,46	0,37	0,35	0,37	0,41
CN07	1,98	2,31	2,15	1,76	1,71	1,48	1,48	1,67	1,54	1,43
CN08	2,33	2,35	2,15	2,10	2,44	2,13	2,35	2,22	2,10	1,94
CN09	1,41	1,73	1,66	1,87	1,55	3,02	5,87	3,86	2,46	2,29
CN10	8,83	7,11	10,43	9,64	8,19	8,68	8,25	8,09	8,13	6,72
CN11	3,06	2,50	2,58	2,47	2,27	2,19	1,83	1,91	1,82	1,99
CN12	6,68	5,27	4,33	5,83	5,81	4,75	4,88	3,50	3,79	4,17
CN13	0,96	0,95	0,81	0,68	0,70	0,77	0,72	0,75	0,74	0,69
CN14	0,00	0,01	0,02	0,03	0,02	0,03	0,05	0,05	0,04	0,03
CN15	3,76	4,69	4,10	6,32	5,55	5,85	6,24	6,84	5,14	4,45
CN16	3,03	2,93	3,03	2,99	3,11	3,06	2,78	2,82	2,80	2,96
CN17	5,19	5,43	5,21	6,56	5,57	4,69	4,40	4,56	4,39	4,10
CN18	3,49	3,50	3,51	3,46	3,57	3,73	4,24	4,49	3,39	3,42
CN19	5,14	5,67	5,66	5,53	6,27	6,12	6,07	9,86	7,23	7,97
CN20	1,97	1,92	2,02	1,80	1,85	1,78	1,61	1,79	1,88	2,10
CN21	8,96	7,97	7,77	7,35	7,54	7,01	6,43	6,72	7,59	8,57
CN22	10,02	9,22	7,44	7,16	7,76	8,01	7,93	7,94	8,07	8,56
CN23	3,65	5,17	5,18	5,06	5,93	6,21	6,03	6,35	7,25	8,39
CN24	6,78	7,56	7,15	6,70	6,70	7,61	9,14	10,54	11,21	9,35

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Příloha 7 - Časová řada vývoje podílů komoditních agregací na celkovém agrárním dovozu do ČR 2009 – 2018 v mil. Kč

Podíl komodit	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
CN01	1,42	1,29	1,19	1,45	1,09	1,04	0,88	0,87	0,71	0,66
CN02	11,93	12,15	12,62	13,30	12,68	12,64	11,67	11,86	12,26	12,35
CN03	1,71	1,72	1,79	1,73	2,00	2,13	2,14	2,42	2,57	2,49
CN04	7,69	8,12	7,94	7,74	7,74	8,02	6,79	6,65	7,18	7,10
CN05	0,88	0,94	0,98	1,03	1,05	1,13	0,95	0,88	0,87	0,90
CN06	2,40	2,17	2,28	2,06	1,97	1,96	1,99	1,99	2,00	2,10
CN07	6,94	7,82	6,68	5,85	6,34	5,89	5,92	6,30	6,16	6,08
CN08	8,39	8,32	7,71	7,25	7,51	7,27	7,68	7,99	8,16	8,04
CN09	2,58	2,65	3,02	2,72	2,54	3,56	6,55	4,77	3,47	3,23
CN10	1,42	1,44	1,52	1,95	1,79	1,79	1,62	1,57	1,52	1,69
CN11	0,83	0,81	0,85	0,83	0,97	0,93	0,87	0,98	0,98	0,90
CN12	1,68	2,33	2,64	3,10	2,88	2,58	2,64	2,65	3,25	3,64
CN13	0,50	0,54	0,50	0,53	0,46	0,47	0,44	0,45	0,46	0,42
CN14	0,03	0,04	0,08	0,07	0,05	0,06	0,04	0,04	0,03	0,05
CN15	4,70	3,86	4,71	4,05	4,61	4,86	4,93	5,53	4,26	3,32
CN16	3,27	3,04	3,01	2,92	2,91	2,90	2,54	2,45	2,72	2,84
CN17	3,29	2,95	2,96	3,83	3,24	3,17	2,99	2,77	2,63	2,24
CN18	4,57	4,67	4,58	4,47	4,52	4,84	5,18	5,52	4,41	4,27
CN19	6,70	6,56	6,63	6,65	6,76	6,55	6,08	6,12	6,33	6,57
CN20	4,67	4,56	4,13	3,70	3,69	3,76	3,66	3,75	3,96	3,93
CN21	7,52	7,31	7,34	7,82	7,70	7,62	7,02	7,03	7,25	7,45
CN22	7,29	6,95	7,29	6,52	6,95	7,03	7,02	6,87	7,33	7,95
CN23	6,30	6,02	5,72	5,98	6,55	6,40	6,24	5,71	6,14	6,30
CN24	3,29	3,59	3,81	4,46	4,19	3,38	4,15	4,85	5,34	5,47

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Příloha 8 - Časová řada Top-8 agrárních odběratelů od ČR 2009 – 2018

ODBĚRATELÉ	2009	Mil. Kč	2010	Mil. Kč	Podíl celk. Exp	2011	Mil. Kč	2012	Mil. Kč	Podíl celk. Exp	2013	Mil. Kč
1	Slovensko	26 457,6	Slovensko	29 181,0	27,7	Slovensko	33 985,9	Slovensko	40 242,6	27,1	Slovensko	40 726,6
2	SRN	23 153,9	SRN	20 960,5	19,9	SRN	24 697,8	SRN	29 406,3	19,8	SRN	32 303,8
3	Polsko	11 941,4	Polsko	10 391,1	9,9	Polsko	13 141,9	Polsko	16 640,0	11,2	Polsko	16 804,0
4	Itálie	6 939,7	Itálie	7 327,9	7,0	Itálie	8 904,8	Itálie	10 117,7	6,8	Itálie	10 925,0
5	Rakousko	5 679,2	Rakousko	6 486,5	6,2	Rakousko	6 068,6	Rakousko	8 335,5	5,6	Rakousko	9 310,2
6	Maďarsko	5 139,1	Maďarsko	4 399,4	4,2	Maďarsko	5 069,3	Maďarsko	6 833,1	4,6	Maďarsko	6 745,5
7	Spojené království	3 536,4	Spojené království	3 172,0	3,0	Spojené království	3 188,5	Spojené království	4 348,6	2,9	Spojené království	5 170,5
8	Francie	2 111,8	Francie	2 773,9	2,6	Francie	2 764,4	Francie	4 018,7	2,7	Francie	4 777,9

	2014	Mil. Kč	Podíl celk. Exp	2015	Mil. Kč	Podíl celk. Exp	2016	Mil. Kč	Podíl celk. Exp	2017	Mil. Kč	Podíl celk. Exp	2018	Mil. Kč	Podíl celk. Exp
1	Slovensko	42 899,4	23,8	Slovensko	47 204,7	22,5	Slovensko	45 300,5	18,4	SRN	42 107,7	21,6	Slovensko	40 340,7	20,0
2	SRN	36 836,3	20,0	SRN	40 246,8	18,4	SRN	37 013,7	12,0	Polsko	38 277,4	20,0	SRN	37 297,4	10,7
3	Polsko	20 279,3	11,7	Polsko	23 485,7	12,0	Polsko	24 181,1	8,7	Itálie	20 795,5	10,7	Polsko	19 878,5	7,2
4	Itálie	12 553,0	6,6	Itálie	13 335,6	8,7	Itálie	17 616,9	5,8	Rakousko	17 931,5	9,2	Itálie	13 381,3	5,8
5	Rakousko	11 497,0	6,0	Rakousko	12 045,8	5,8	Rakousko	11 638,4	4,7	Maďarsko	11 479,5	5,9	Rakousko	10 749,9	5,2
6	Maďarsko	8 151,7	4,3	Maďarsko	8 559,5	4,7	Maďarsko	9 553,1	3,2	Belgie	9 263,1	4,8	Maďarsko	9 728,0	3,0
7	Francie	6 687,1	3,7	Francie	7 050,7	3,2	Belgie	6 381,9	2,6	Spojené království	5 246,4	2,7	Nizozemsko	5 599,3	2,6
8	Spojené království	4 911,4	2,7	Spojené království	5 869,6	2,6	Nizozemsko	5 216,7	2,4	Nizozemsko	5 101,1	2,6	Rumunsko	4 824,7	2,5

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Příloha 9 - Příloha 9 - Časová řada Top-8 agrárních dodavatelů do ČR 2009 – 2018

DODAVATELÉ	2009	Mil. Kč	2010	Mil. Kč	Podíl celk. Imp	2011	Mil. Kč	2012	Mil. Kč	Podíl celk. Imp	2013	Mil. Kč
1	SRN	31 043,1	SRN	32 210,9	23,0	SRN	35 274,9	SRN	38 455,4	22,2	SRN	42 981,3
2	Polsko	19 646,2	Polsko	20 529,3	14,7	Polsko	23 443,3	Polsko	26 592,8	15,4	Polsko	29 016,0
3	Slovensko	11 170,3	Slovensko	10 846,1	7,7	Slovensko	12 364,0	Slovensko	15 005,4	8,7	Slovensko	14 653,0
4	Nizozemsko	9 538,3	Nizozemsko	9 972,7	7,1	Nizozemsko	10 914,7	Nizozemsko	11 382,1	6,6	Nizozemsko	11 732,4
5	Itálie	7 322,9	Itálie	8 035,1	5,7	Itálie	9 007,3	Itálie	9 563,7	5,5	Itálie	9 660,2
6	Španělsko	6 925,9	Španělsko	6 883,5	4,9	Španělsko	7 475,9	Španělsko	8 367,5	4,8	Španělsko	9 238,2
7	Rakousko	6 121,9	Rakousko	6 198,3	4,4	Rakousko	6 685,6	Rakousko	7 785,8	4,5	Rakousko	7 475,9
8	Maďarsko	5 443,3	Maďarsko	5 478,6	3,9	Maďarsko	6 440,5	Maďarsko	7 424,7	4,3	Maďarsko	7 429,7

	2014	Mil. Kč	Podíl celk. Imp	2015	Mil. Kč	Podíl celk. Imp	2016	Mil. Kč	Podíl celk. Imp	2017	Mil. Kč	Podíl celk. Imp	2018	Mil. Kč	Podíl celk. Imp.
1	SRN	45 890,9	23,0	SRN	46 009,9	SRN	46 703,8	SRN	20,8	SRN	49 743,9	SRN	49 391,4		21,7
2	Polsko	33 321,0	16,7	Polsko	43 451,2	Polsko	42 456,6	Polsko	18,9	Polsko	37 903,7	Polsko	38 236,9		16,8
3	Slovensko	15 684,5	7,6	Nizozemsko	15 713,8	Nizozemsko	16 198,6	Slovensko	7,2	Slovensko	16 056,4	Slovensko	15 509,9		6,8
4	Nizozemsko	13 684,5	6,8	Slovensko	14 996,4	Slovensko	14 795,6	Nizozemsko	6,6	Nizozemsko	14 552,5	Nizozemsko	14 653,4		6,4
5	Itálie	10 247,2	5,1	Itálie	11 974,8	Itálie	12 894,7	Španělsko	5,7	Španělsko	13 258,4	Španělsko	13 221,3		5,8
6	Španělsko	9 887,1	4,9	Španělsko	11 153,4	Španělsko	12 027,6	Itálie	5,4	Itálie	12 845,6	Itálie	12 873,6		5,7
7	Maďarsko	7 769,0	3,9	Maďarsko	8 267,0	Maďarsko	8 058,6	Maďarsko	3,6	Maďarsko	9 709,5	Maďarsko	10 158,5		4,5
8	Rakousko	7 736,6	3,9	Rakousko	7 779,0	Rakousko	7 963,3	Rakousko	3,5	Rakousko	8 464,2	Rakousko	8 018,1		3,5

Zdroj: Data z ročenky AZO ČR, vlastní zpracování a výpočty

Příloha 10 - Časová řada vývoje spotřeby potravin v ČR v kg/obyv. 2008 – 2018

Kg/obyv. na rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Prům. spotřeba 2008 - 2018 kg/obyv.
Obiloviny celkem	133,7	144,7	138,6	151,7	145,1	143,4	140,8	143,5	145,6	143,5	145,8	143,2
Pšenice	114,6	124,0	120,0	130,4	125,0	122,5	119,5	122,1	124,1	122,7	124,3	122,6
Žito	10,9	13,3	11,0	11,7	10,7	11,6	12,0	11,3	11,4	11,0	11,2	11,4
Kukuřice	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	1,1	1,2	1,3	1,5	1,0
Mouka	105,2	113,0	106,7	118,7	113,3	112,3	111,2	113,3	114,9	113,5	115,3	112,4
Rýže	4,9	4,2	4,5	5,3	5,2	5,4	5,8	6,5	6,5	6,5	6,6	5,5
Chléb	44,1	43,4	40,9	42,4	41,3	39,3	40,0	39,8	39,7	39,2	39,3	40,8
Ostatní pečivo	44,6	53,4	51,5	57,2	56,9	51,2	52,7	47,9	50,1	50,4	51,3	51,4
Těstoviny	6,1	6,6	7,1	6,7	7,1	7,6	7,3	7,5	7,1	7,8	8,2	7,2
Maso celkem	80,4	78,8	79,1	78,6	77,4	74,8	75,9	79,3	80,3	80,3	82,4	78,8
Vepřové maso	41,3	40,9	41,6	42,1	41,3	40,3	40,7	42,9	42,6	42,3	43,2	41,7
Hovězí maso	10,1	9,4	9,4	9,1	8,1	7,5	7,9	8,1	8,5	8,4	8,7	8,6
Drůbeží maso	25,0	24,8	24,5	24,5	25,2	24,3	24,9	26,0	26,8	27,3	28,4	25,6
Ryby	5,9	6,2	5,6	5,4	5,7	5,3	5,4	5,5	5,1	5,4	5,6	5,5
Mléko a mléčné výrobky	242,7	249,7	244,0	227,7	234,3	234,1	236,5	242,3	247,5	246,5	245,8	240,9
Mléko konzumní	57,0	59,8	57,7	57,7	59,0	62,3	60,1	60,5	60,4	61,3	59,7	59,6
Sýry celkem	12,9	13,3	13,2	13,0	13,4	12,7	12,8	13,1	13,3	13,2	13,4	13,1
Vejce Ks/obyv. rok	270	238	242	254	245	243	255	255	249	254	263	251,5
Čerstvé ovoce	89,1	90,4	84,0	79,4	74,6	76,8	78,1	82,4	84,0	82,0	86,1	82,3
Jablka	26,5	26,7	22,5	20,0	19,1	20,2	21,2	22,3	23,7	22,3	23,9	22,5
Čerstvá zelenina	82,8	81,2	79,7	85,4	77,8	82,9	86,4	84,8	87,3	88,2	87,1	83,9
Brambory	71,4	64,9	67,3	70,0	68,6	68,0	70,1	66,3	69,1	68,5	67,7	68,3
Cukr	32,5	36,7	36,0	38,6	34,5	33,4	31,7	33,6	34,1	34,8	34,8	34,6

Zdroj: Databáze ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 11 - Časová řada vývoje RCA-1 indexu AZO ČR s EU 28 mezi roky 2005 – 2018

		RCA1 index Srovnání se skupinou států EU28												
Č.	Komodity	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
CN01	Živá zvířata	1,97	2,03	2,00	2,16	1,81	1,97	2,11	2,05	2,00	2,02	2,02	2,06	1,97	2,14
CN02	Maso a droby	0,37	0,35	0,37	0,39	0,39	0,42	0,43	0,43	0,42	0,40	0,35	0,33	0,29	0,29
CN03	Ryby, korýši, měkkýši a ost.	0,35	0,37	0,32	0,34	0,32	0,34	0,35	0,33	0,36	0,37	0,34	0,41	0,45	0,44
CN04	Mléko a mléčné výrobky, vejce a med	1,39	1,72	1,62	1,45	1,39	1,32	1,40	1,26	1,25	1,21	1,08	1,05	1,11	1,18
CN05	Ost.živ. produkty	0,95	1,21	1,00	0,89	1,01	1,00	1,08	0,99	1,06	1,18	1,20	0,88	0,99	1,01
CN06	Živé rostliny a květ.výr.	0,12	0,12	0,09	0,09	0,10	0,12	0,11	0,13	0,24	0,18	0,15	0,13	0,15	0,16
CN07	Zelenina, požívatelné rostl.	0,34	0,48	0,41	0,39	0,40	0,45	0,48	0,40	0,37	0,34	0,33	0,36	0,34	0,32
CN08	Ovoce, ořechy	0,70	0,53	0,42	0,38	0,42	0,42	0,41	0,40	0,45	0,40	0,41	0,38	0,37	0,35
CN09	Káva, čaj, maté, koření	0,83	1,05	1,01	0,81	0,89	1,03	0,87	1,01	0,96	1,60	2,84	1,90	1,21	1,17
CN10	Obilí	2,60	2,21	1,96	1,44	2,09	1,67	2,18	2,08	1,64	1,89	1,76	1,99	2,26	1,90
CN11	Mlýn.výrobky, slad, škroby apod.	1,90	2,10	1,81	2,00	2,12	1,95	1,88	1,78	1,66	1,57	1,35	1,41	1,37	1,46
CN12	Olejn.semena a plody	3,18	2,39	3,66	3,21	2,97	2,23	1,64	2,09	2,17	1,95	2,03	1,40	1,49	1,67
CN13	Rostl.výtažky a šťávy	1,84	1,67	1,26	2,01	2,27	2,04	1,88	1,44	1,60	1,72	1,51	1,58	1,58	1,39
CN14	Rostl.pletací materiály	0,20	0,23	0,08	0,12	0,12	0,29	0,89	1,44	0,91	1,16	1,76	1,96	1,92	1,31
CN15	Živoč.a rostl.tuky a oleje	0,68	0,81	0,85	0,78	0,91	1,12	0,86	1,31	1,24	1,34	1,44	1,51	1,13	1,06
CN16	Připr.z masa, ryb, korýšu apod.	0,72	0,76	0,77	0,83	0,97	0,99	1,04	1,03	1,06	1,04	0,95	0,97	0,94	0,97
CN17	Cukr a cukrovinky	3,43	2,82	1,95	2,22	2,03	2,17	2,07	2,44	2,29	2,04	2,06	2,06	1,97	1,90
CN18	Kakao a kakaové přípravky	0,99	1,17	1,04	1,08	0,92	0,87	0,90	0,91	0,95	0,89	0,95	0,99	0,79	0,81
CN19	Přípravky z obilí	0,70	0,81	0,81	0,88	0,83	0,96	0,97	0,92	0,99	0,92	0,89	0,99	1,04	1,12
CN20	Připr. Ze zeleniny, ovoce, ořechů aj.	0,52	0,54	0,50	0,42	0,39	0,40	0,42	0,38	0,39	0,38	0,34	0,37	0,39	0,42
CN21	Různé potravinové přípravky	1,59	1,52	1,59	1,71	1,69	1,53	1,51	1,44	1,45	1,31	1,19	1,23	1,39	1,53
CN22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	0,74	0,81	0,82	0,79	0,84	0,77	0,62	0,58	0,65	0,67	0,65	0,66	0,66	0,67
CN23	Zbytky a odpady v potr.prům.a krmivo	0,98	1,05	1,06	1,04	0,84	1,20	1,25	1,14	1,26	1,34	1,31	1,46	1,68	1,87
CN24	Tabák a tabákové výrobky	1,00	0,73	1,30	1,77	1,67	1,98	1,85	1,79	1,85	2,18	2,57	2,88	3,15	2,65

Zdroj: Data z databáze zahraničního obchodu ČSÚ, vlastní zpracování a výpočty

Příloha 12 - Časová řada vývoje RCA-2 indexu AZO ČR mezi roky 2009 – 2018

Č.	Komodity	RCA-2 index ČR s EU 28									
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
CN01	Živá zvířata	1,139	1,250	1,393	1,178	1,438	1,462	1,627	1,659	1,838	1,940
CN02	Maso a droby	-1,149	-1,082	-1,093	-1,143	-1,151	-1,208	-1,290	-1,375	-1,541	-1,577
CN03	Ryby, korýši, měkkýši a ost.	-0,280	-0,165	-0,183	-0,268	-0,305	-0,293	-0,351	-0,220	-0,201	-0,293
CN04	Mléko a mléčné výrobky, vejce a med	0,473	0,446	0,515	0,390	0,443	0,391	0,330	0,269	0,358	0,417
CN05	Ost.živ. produkty	-0,366	-0,457	-0,381	-0,481	-0,414	-0,406	-0,286	-0,562	-0,362	-0,282
CN06	Živé rostliny a květ.výr.	-2,049	-1,794	-2,026	-1,793	-1,134	-1,440	-1,684	-1,749	-1,701	-1,629
CN07	Zelenina, požívatelné rostl.	-1,254	-1,220	-1,134	-1,200	-1,312	-1,382	-1,385	-1,329	-1,384	-1,447
CN08	Ovoce, ořechy	-1,280	-1,265	-1,277	-1,237	-1,123	-1,228	-1,184	-1,282	-1,359	-1,424
CN09	Káva, čaj, maté, koření	-0,601	-0,429	-0,598	-0,374	-0,497	-0,164	-0,109	-0,213	-0,346	-0,344
CN10	Obilí	1,830	1,594	1,926	1,600	1,522	1,581	1,625	1,637	1,679	1,379
CN11	Mlýn.výrobky, slad, škroby apod.	1,309	1,130	1,107	1,094	0,849	0,853	0,742	0,672	0,622	0,795
CN12	Olejn.semena a plody	1,381	0,819	0,495	0,633	0,701	0,611	0,614	0,275	0,154	0,136
CN13	Rostl.výtažky a šťávy	0,644	0,554	0,482	0,248	0,417	0,482	0,488	0,523	0,484	0,482
CN14	Rostl.pletací materiály	-2,058	-1,636	-1,286	-0,663	-1,005	-0,844	0,035	0,229	0,225	-0,664
CN15	Živoč.a rostl.tuky a oleje	-0,224	0,196	-0,138	0,444	0,187	0,186	0,235	0,213	0,187	0,294
CN16	Připr.z masa, ryb, korýšu apod.	-0,077	-0,038	0,005	0,024	0,068	0,054	0,090	0,141	0,029	0,043
CN17	Cukr a cukrovinky	0,456	0,611	0,565	0,537	0,541	0,392	0,388	0,497	0,512	0,606
CN18	Kakao a kakaové přípravky	-0,268	-0,288	-0,265	-0,255	-0,235	-0,262	-0,201	-0,205	-0,264	-0,223
CN19	Přípravky z obilí	-0,265	-0,145	-0,157	-0,185	-0,076	-0,068	0,000	0,477	0,133	0,193
CN20	Připr. Ze zeleniny, ovoce, ořechů aj.	-0,863	-0,862	-0,714	-0,720	-0,688	-0,747	-0,820	-0,737	-0,748	-0,625
CN21	Různé potravinové přípravky	0,176	0,087	0,057	-0,063	-0,021	-0,084	-0,088	-0,046	0,047	0,141
CN22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	0,318	0,283	0,020	0,094	0,109	0,129	0,122	0,145	0,095	0,073
CN23	Zbytky a odpady v potr.prům.a krmivo	-0,546	-0,153	-0,099	-0,167	-0,099	-0,030	-0,035	0,105	0,167	0,286
CN24	Tabák a tabákové výrobky	0,723	0,744	0,629	0,408	0,469	0,810	0,790	0,776	0,742	0,536

Zdroj: Data z databáze zahraničního obchodu ČSÚ, vlastní zpracování a výpočty